

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr. _____

din _____ 2024

Chișinău

pentru aprobarea Regulamentului privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale și a Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale

În temeiul articolului 4 alineatul (1) litera e) și articolelor 103-108 din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr.193-203, art. 415), cu modificările ulterioare, Guvernul

HOTĂRĂȘTE:

Prezenta Hotărâre transpune parțial (art. 1, art. 2, art. 3 (1)-(5), art. 4 (2)-(4), art. 5 (1),(2), (4) - (8), art. 6, art. 6c, art. 7 (3) - (7), art. 8 (1), (2), (4), (7) - (12), art. 9 (1), (3)-(11), art. 10, art. 11 (1), (2), (4) - (9), art. 14 (1), (3), (4), (6) - (12), art. 15, Anexa II, Anexa V, Anexa VI, Anexa VII, Anexa VIII) Regulamentul (UE) 2017/1938 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2017 privind măsurile de garantare a siguranței furnizării de gaze și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 994/2010, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 280 din 28 octombrie 2017, în varianta adaptată și aprobată prin Decizia Consiliului ministerial al Comunității Energetice nr. 2022/01/MC-EnC din 30 septembrie 2022, care a încorporat modificările introduse prin Regulamentul (UE) 2022/1032 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 iunie 2022 de modificare a Regulamentelor (UE) 2017/1938 și (CE) nr. 715/2009 în ceea ce privește înmagazinarea gazelor.

1. Se aprobă:
 - 1.1 Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale, conform anexei nr. 1;
 - 1.2 Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale, conform anexei nr. 2.
2. Se abrogă Hotărârea Guvernului nr. 207/2019 cu privire la aprobarea Regulamentului privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale și a Planului de acțiuni pentru situații excepționale pe piața gazelor naturale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2019, nr. 48-158, art. 260).
3. La punctul 4 din anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 1340/2001 cu privire la Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 150-151, art. 1387) cuvintele „pe piața” se substituie cu cuvintele „în sectorul”.

4. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei.

PRIM-MINISTRU

Dorin RECEAN

Contrasemnează:

Ministrul energiei
Ministrul afacerilor interne

Victor Parlicov
Adrian Efros

UE

Anexa nr. 1
la Hotărârea Guvernului nr. /2024

REGULAMENT **privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale**

Secțiunea 1 **Prevederi generale**

1. Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale (în continuare – Regulament) stabilește norme ce vizează securitatea aprovizionării cu gaze naturale prin asigurarea funcționării corecte și continue a pieței gazelor naturale, permițând aplicarea unor măsuri excepționale atunci când piața nu mai este în măsură să asigure cantitățile de gaze naturale necesare, definind și atribuind clar responsabilitățile între întreprinderile de gaze naturale, Guvern și Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (în continuare - ANRE) atât cu privire la acțiunile preventive, cât și reacția la perturbările în aprovizionarea cu gaze naturale. Regulamentul stabilește mecanisme transparente, privind coordonarea planificării măsurilor și reacțiilor în cazul unor situații de urgență la nivel național și în alte țări părți ale Comunității Energetice și/sau state membre ale Uniunii Europene, în scopul prevenirii, atenuării și gestionării crizelor de gaze naturale.

2. Regulamentul are următoarele obiective de bază:

2.1 stabilirea exhaustivă a atribuțiilor autorităților publice și întreprinderilor de gaze naturale, în special ale operatorului sistemului de transport (în continuare – OST), precum și coordonarea acțiunilor acestora pe durata situațiilor excepționale în sectorul gazelor naturale (în continuare – situații excepționale);

2.2 stabilirea criteriilor de identificare a consumatorilor protejați;

2.3 stabilirea criteriilor de evaluare a riscurilor asociate securității aprovizionării cu gaze naturale;

2.4 stabilirea standardelor ce țin de infrastructura și securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

2.5 stabilirea conținutului Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale (în continuare – Planul de acțiuni pentru situații excepționale), compus din două părți: Planul de acțiuni preventive și Planul de urgență.

2.6 asigurarea funcționării corecte și continue a pieței gazelor naturale și punerea în aplicare a unor proceduri nediscriminatorii, transparente și specifice pentru asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale în cazul apariției situațiilor excepționale.

2.7 crearea condițiilor necesare pentru monitorizarea securității aprovizionării cu gaze naturale.

3. În sensul Regulamentului se aplică noțiunile definite în Legea cu privire la gazele naturale și următoarele noțiuni:

cerere de gaze naturale excepțional de mare – cerere zilnică de gaze naturale în perioada sezonului rece (din luna octombrie și până în luna martie), care depășește cu minimum 20 % nivelul

consumului mediu zilnic înregistrat în perioadele climatice reci constatate statistic o dată la 20 de ani.

consumatori întreruptibili - consumatorii noncasnici care nu fac parte din categoria consumatorilor protejați, în a căror privință este posibilă aplicarea măsurilor de limitare și/sau întrerupere a livrării gazelor naturale, în cazul unei situații de urgență constatate în modul stabilit, în conformitate cu Planul de acțiuni pentru situații excepționale.

Grupul de coordonare privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale din cadrul Comunității Energetice – grup stabilit pentru facilitarea coordonării măsurilor de securitate a aprovizionării cu gaze naturale din cadrul Comunității Energetice.

serviciu social esențial - un serviciu prestat în legătură cu asistența medicală, asistența socială esențială, de urgență, de securitate, cu educația sau cu administrația publică.

Secțiunea 2

Responsabilitatea pentru asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale

4. Asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale este o responsabilitate partajată a întreprinderilor de gaze naturale, a Guvernului (prin intermediul Comisiei pentru situații excepționale a Republicii Moldova (în continuare – *Comisia*) și a organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei (în continuare – *organului central de specialitate*)) și ANRE conform competențelor instituționale și funcționale, implică stabilirea, monitorizarea realizării măsurilor preventive și de urgență necesare pentru prevenirea situațiilor excepționale, realizarea măsurilor pe parcursul situațiilor excepționale precum și pentru lichidarea consecințelor situațiilor excepționale. În acest scop, Guvernul, ANRE și operatorul sistemului de transport exercită atribuțiile stabilite în Legea cu privire la gazele naturale și promovează cooperarea bilaterală și cea regională cu privire la asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale.

5. În Republica Moldova, autoritatea competentă responsabilă de asigurarea punerii în aplicare de către entitățile responsabile a măsurilor prevăzute de prezentul Regulament și Planul de acțiuni pentru situații excepționale este organul central de specialitate. Atribuția de examinare a sesizării privind apariția unei situații excepționale în sectorul gazelor naturale și constatarea existenței situației excepționale în sectorul gazelor naturale este delegată Comisiei întru realizarea acesteia în conformitate cu prevederile Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale.

6. Organul central de specialitate informează Secretariatului Comunității Energetice denumirea autorității desemnate de Guvern, în contextul punctului 5.

Secțiunea 3

Atribuțiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

7. Comisia componentă a căreia este stabilită în conformitate cu Anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 1340/2001 cu privire la Comisia pentru situații Excepționale din Republica Moldova, îndeplinește următoarele atribuții în legătură cu asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale:

7.1 examinează sesizarea privind apariția unei situații excepționale în sectorul gazelor naturale și constată existența situației excepționale în sectorul gazelor naturale;

7.2 preia, în cazul constatării situației excepționale în sectorul gazelor naturale, atribuțiile privind gestionarea situației excepționale și coordonează toate acțiunile ce urmează a fi întreprinse de către întreprinderile de gaze naturale, în special de către OST, alți participanți la piața gazelor naturale, precum și acțiunile ANRE, organelor centrale de specialitate sau autorităților administrației publice centrale și locale, în conformitate cu prezentul Regulament și Planul de acțiuni pentru situații excepționale;

7.3 adoptă decizii cu privire la aplicarea unor măsuri excepționale necesare pentru gestionarea situației excepționale, inclusiv pentru înlăturarea sau minimizarea consecințelor situației excepționale;

7.4 adoptă decizia privind utilizarea totală sau parțială a gazelor naturale care fac obiectul stocurilor de securitate, în conformitate cu art. 108¹ din Legea cu privire la gazele naturale nr. 108/2016 (în continuare - Legea cu privire la gazele naturale);

7.5 adoptă decizia privind punerea în circulație pe piața gazelor naturale pe parcursul anului, parțial sau total a cantității disponibile de gaze naturale care face obiectul obligației de stocare, în conformitate cu art. 108² și 108³ din Legea cu privire la gazele naturale;

7.6 prezintă Guvernului un raport privind necesitatea declarării stării de urgență în conformitate cu Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, în funcție de gravitatea situației create în legătură cu limitarea, întreruperea aprovizionării cu gaze naturale și de caracterul măsurilor ce urmează a fi adoptate pentru gestionarea situației create;

7.7 analizează caracterul, cauzele și consecințele situațiilor excepționale, eficacitatea măsurilor întreprinse pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați și pentru lichidarea consecințelor situațiilor excepționale, de asemenea analizează alte informații relevante;

7.8 desemnează, la necesitate, pentru asigurarea continuității aprovizionării cu gaze naturale, în special a consumatorilor protejați, furnizorul care urmează să achiziționeze gaze naturale pe perioada situațiilor excepționale pentru a le revinde furnizorilor de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale sau, în baza deciziei Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, consumatorilor finali. După caz, pentru realizarea acestor achiziții, Comisia poate dispune alocarea mijloacelor financiare.

7.9 impune, la necesitate, furnizorilor și traderilor de pe piața angro a gazelor naturale, furnizorilor de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale care își desfășoară activitatea de furnizare a gazelor naturale la prețuri reglementate sau la prețuri negociate, obligația de a vinde furnizorului desemnat în conformitate cu pct. 7.8, gaze naturale în cantitățile și la prețurile stabilite în contractele de vânzare-cumpărare a gazelor naturale pe care aceștia le au încheiate la momentul declarării situației excepționale sau de a cesiona drepturile pe care aceștia le au conform contractelor de vânzare-cumpărare a gazelor naturale;

7.10 obligă, la necesitate, titularii de licențe să încheie contracte, să întreprindă alte acțiuni necesare pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali și să stabilească termenele în care acestea urmează a fi executate;

7.11 adoptă decizii cu privire la aplicarea unor măsuri excepționale (care nu sunt stabilite în Planul de urgență) pentru lichidarea avariilor în sistemul de gaze naturale și pentru asigurarea protecției populației și a patrimoniului;

7.12 asigură informarea populației prin intermediul mass-media, cu privire la cauzele și proporțiile situațiilor excepționale, cu privire la măsurile întreprinse de întreprinderile de gaze naturale și autoritățile responsabile pentru prevenirea și lichidarea consecințelor acestora, pentru protecția populației și a patrimoniului, pentru familiarizarea populației cu regulile de comportament în situații excepționale, precum și cu privire la măsurile întreprinse pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați;

7.13 poate decide să acorde prioritate furnizării gazelor naturale către anumite centrale electrice, centrale electrice de termoficare și/sau centrale termice care produc energie electrică și/sau energie termică în baza gazelor naturale, în detrimentul aprovizionării cu gaze naturale a anumitor categorii de consumatori protejați;

7.14 constată încetarea situației excepționale în sectorul gazelor naturale;

7.15 exercită alte atribuții stabilite în Legea cu privire la gazele naturale, în Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război în Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1340/2001, în prezentul Regulament și în Planul de acțiuni pentru situații excepționale.

8. Ținerea lucrărilor de secretariat ale Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova se asigură de Inspectoratul General pentru Situații de Urgență în subordinea Ministerului Afacerilor Interne, în conformitate cu prevederile art. 6 din Hotărârea Guvernului nr. 1340/2001 cu privire la Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova.

9. Conform punctului 13 din Anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 1340/2001 cu privire la Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, în condiții de pericol, declanșare sau lichidare a consecințelor situațiilor excepționale, activitatea Comisiei este asigurată de Centrul de dirijare în situații excepționale, al Inspectoratului General pentru Situații de Urgență în subordinea Ministerului Afacerilor Interne.

Secțiunea 4

Atribuțiile ANRE în asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale

10. ANRE contribuie la asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale și la elaborarea măsurilor destinate asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale.

11. ANRE colaborează cu organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei în legătură cu elaborarea Regulamentului privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale și monitorizarea realizării măsurilor preventive și de urgență stabilite în Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale.

12. La survenirea unei situații excepționale în sectorul gazelor naturale, ANRE exercită următoarele atribuții:

12.1 impune obligații de serviciu public întreprinderilor de gaze naturale în conformitate cu art. 11 alin. (3) lit. a) din Legea nr.108/2016 cu privire la gazele naturale și monitorizează respectarea acestora;

12.2 suspendă, în conformitate cu art. 16 alin. (3) din Legea nr.108/2016 cu privire la gazele naturale, licența titularului de licență care nu se conformează deciziilor Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, deciziilor și hotărârilor ANRE și desemnează alt titular de licență care să desfășoare activitatea licențiată în locul titularului a cărui licență a fost suspendată;

12.3 aprobă tarife, prețuri reglementate în condițiile stabilite la art. 9 alin. (7) din Legea nr.108/2016 cu privire la gazele naturale;

12.4 în condițiile art. 105² al Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale stabilește plăți care urmează a fi achitate de titularii de licențe în legătură cu executarea deciziilor Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova;

12.5 asigură că proiectele de investiții privind infrastructura nouă de transport al gazelor naturale prevăzută în planul de dezvoltare al rețelelor de transport al gazelor naturale al operatorului sistemului de transport al gazelor naturale contribuie la securitatea aprovizionării cu gaze naturale prin dezvoltarea unei rețele de gaze naturale bine conectate, inclusiv, după caz, prin intermediul unui număr suficient de puncte de intrare și de ieșire transfrontaliere, în funcție de cererea gazelor naturale pe piață și de riscurile identificate;

12.6 monitorizează respectarea de către titularii de licențe a deciziilor Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, inclusiv executarea contractelor încheiate, întreprinderea altor acțiuni în conformitate cu deciziile respective și, conform atribuțiilor stabilite prin lege, întreprinde acțiunile necesare pentru a asigura respectarea și implementarea corespunzătoare a măsurilor respective de către titularii de licențe;

12.7 monitorizează și asigură realizarea de către întreprinderile de gaze naturale a obligațiilor de creare și menținere a stocurilor de gaze naturale necesare pentru asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale, inclusiv a obligațiilor ce țin de modalitatea de achitare a contribuțiilor financiare stabilite conform Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale;

12.8 exercită alte atribuții care îi revin în conformitate cu Legea nr.108/2016 cu privire la gazele naturale, în măsura în care acestea nu contravin deciziilor Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova.

Secțiunea 5

Atribuțiile organului central de specialitate în asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale

13. Organul central de specialitate are următoarele atribuții:

13.1 efectuează evaluarea națională a riscurilor în conformitate cu criteriile stabilite în Secțiunea 14, în baza informațiilor furnizate de către întreprinderile de gaze naturale și ANRE;

13.2 examinează în cadrul evaluării naționale a riscurilor, dacă, într-o perspectivă integrată a sistemelor de gaze naturale și electroenergetic există congestii interne, iar capacitatea punctelor de intrare în rețelele de transport al gazelor naturale și infrastructura existentă, în special rețelele de transport al gazelor naturale, oferă posibilitatea de a adapta transportul de gaze naturale pentru necesitățile țării și a fluxurilor transfrontaliere, în cazul scenariului care implică perturbarea / ieșirea din funcțiune a infrastructurii principale de gaze naturale la nivel național (identificate la evaluarea riscurilor);

13.3 elaborează, promovează și monitorizează implementarea Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale;

13.4 monitorizează îndeplinirea de către întreprinderile de gaze naturale, de către alte organe sau autorități ale administrației publice centrale, de către alte autorități publice, precum și de către alți participanți la piața gazelor naturale a măsurilor stabilite în Planul de acțiuni pentru situații excepționale, în scopul sporirii gradului de protecție a sistemului de gaze naturale și asigurării aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali;

13.5 asistă Guvernul la monitorizarea securității aprovizionării cu gaze naturale la nivel național și elaborează Raportul cu privire la rezultatele monitorizării securității aprovizionării cu gaze naturale;

13.6 notifică Secretariatul Comunității Energetice cu privire la autoritățile responsabile de asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale, inclusiv în caz de modificare a acestora;

13.7 comunică Secretariatului Comunității Energetice despre măsurile întreprinse în legătură cu situațiile excepționale survenite în sectorul gazelor naturale al Republicii Moldova și prezintă toate datele și informațiile relevante;

13.8 colaborează cu ANRE și cu întreprinderile de gaze naturale pentru îndeplinirea funcțiilor stabilite în prezentul Regulament.

14. Organul central de specialitate asigură colaborarea regională cu autoritățile competente din țările vecine în scopul asigurării măsurilor de prevenire și micșorare a impactului eventualelor situații excepționale în sectorul gazelor naturale.

15. Dacă situațiile excepționale nu pot fi gestionate în modul corespunzător prin aplicarea măsurilor la nivel național, organul central de specialitate comunică acest fapt Secretariatului Comunității Energetice și președintelui Grupului de coordonare privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale din cadrul Comunității Energetice, care urmează să convoace o ședință a grupului pentru examinarea situației și, după caz, pentru acordarea asistenței Republicii Moldova și/sau altor țări părți ale Comunității Energetice vizate în legătură cu coordonarea măsurilor implementate la nivel național pentru a face față situației excepționale în sectorul gazelor naturale.

16. În scopul asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale, organul central de specialitate în comun cu OST vor colabora cu autoritățile publice de resort și OST adiacenți din țările vecine, și anume România (țară-membră a Uniunii Europene) și Ucraina (țară parte a Comunității Energetice), dar și alte țări, după caz, în special în legătură cu:

16.1 coordonarea măsurilor privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale în situații excepționale, stabilite în prezentul Regulament;

16.2 identificarea interconexiunilor și, după caz, dezvoltarea și modernizarea acestora, inclusiv pentru asigurarea capacităților bidirecționale;

16.3 identificarea condițiilor și a modalităților practice de acordare a asistenței reciproce.

Secțiunea 6

Obligațiile întreprinderilor de gaze naturale

17. OST asigură colaborarea cu OST adiacenți pentru a preveni posibilele perturbări în aprovizionarea cu gaze naturale și pentru a minimiza daunele ce pot fi provocate în cazul apariției unei situații excepționale în sectorul gazelor naturale și sunt obligați:

17.1 să notifice imediat Comisia în cazul identificării semnalelor unei potențiale situații excepționale în sectorul gazelor naturale;

17.2 să întreprindă imediat măsurile stabilite în Planul de acțiuni pentru situații excepționale;

17.3 să reia de îndată activitatea în condiții obișnuite, la dispariția cauzelor care au determinat apariția situației excepționale în sectorul gazelor naturale și să notifice imediat Comisia despre aceasta.

18. Odată cu constatarea existenței situației excepționale în sectorul gazelor naturale OST este operatorul de sistem responsabil la ale cărui indicații întreprinderile de gaze naturale, precum și alți participanți la piața gazelor naturale întreprind măsurile stabilite în Planul de urgență;

19. OST anunță producătorii, operatorii de sistem, operatorii instalațiilor de stocare, traderii, furnizorii, și după caz, OST adiacenți, despre apariția situațiilor excepționale și dispune, în funcție de situație, întreprinderea măsurilor stabilite în Planul pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale.

20. Pe perioada existenței situației excepționale, OST transmite zilnic, până la orele 12:00, Comisiei, organului central de specialitate și ANRE informații cu privire la măsurile întreprinse de acesta, de alți operatori de sistem, de alte întreprinderi de gaze naturale, precum și de alți participanți la piața gazelor naturale, în conformitate cu Planul pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale. Operatorii de sistem, precum și ceilalți participanți la piața gazelor naturale sînt obligați să colaboreze cu OST și să-i prezinte informațiile solicitate.

21. Pe durata situațiilor excepționale în sectorul gazelor naturale, întreprinderile de gaze naturale, la solicitarea OST, au următoarele obligații:

21.1 producătorii mobilizează întreaga capacitate de producere a gazelor naturale în limita capacităților maxime de extracție;

21.2 operatorii instalațiilor de stocare, mobilizează întreaga capacitate de extragere a gazelor naturale;

21.3 OST preiau cantitățile suplimentare de gaze naturale puse la dispoziție de producători, de operatorii instalațiilor de stocare și asigură transportarea acestora;

21.4 OSD întreprinde măsuri de limitare și/sau de întrerupere a livrării gazelor naturale conform Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale (Planul de urgență).

22. Pe perioada situației excepționale în sectorul gazelor naturale, deciziile Comisiei au întâietate și sunt superioare prevederilor legale sau contractuale ce se referă la piața gazelor naturale și activitatea întreprinderilor de gaze naturale. Întreprinderile de gaze naturale nu sunt în drept să se eschiveze de la îndeplinirea obligațiilor ce le revin în conformitate cu legea și contractele încheiate, cu condiția că acestea nu contravin deciziilor Comisiei.

23. Pe perioada situației excepționale în sectorul gazelor naturale, întreprinderile de gaze naturale sunt obligate să îndeplinească deciziile Comisiei și hotărârile ANRE aprobate în acest sens.

24. Pe parcursul situației excepționale în sectorul gazelor naturale, întreprinderile de gaze naturale sunt obligate să întreprindă măsurile stabilite în Planul de acțiuni pentru situații excepționale, cu respectarea următoarelor condiții:

24.1 să nu fie introduse măsuri de restricționare nejustificată a fluxului de gaze naturale în cadrul pieței interne a Uniunii Europene;

24.2 să nu fie introduse măsuri care pot pune în pericol în mod grav situația aprovizionării cu gaze naturale într-o altă țară parte a Comunității Energetice și/sau într-un stat membru al Uniunii Europene;

24.3 să fie menținut accesul la infrastructura transfrontalieră, în măsura posibilităților tehnice și în condiții de siguranță, în conformitate cu Planul de acțiuni pentru situații excepționale.

25. În scopul monitorizării securității cu privire la aprovizionarea cu gaze naturale, întreprinderile de gaze naturale întocmesc și prezintă anual, până la 31 martie, organului central de specialitate și ANRE un raport cu privire la rezultatele monitorizării securității aprovizionării cu gaze

naturale. Raportul respectiv include toate datele și informațiile actualizate, care sunt utilizate la evaluarea națională a riscurilor și la actualizarea ei, inclusiv acțiunile și măsurile întreprinse de întreprinderile de gaze naturale pe parcursul situațiilor excepționale din sectorul gazelor naturale.

Secțiunea 7

Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale

26. Pentru reducerea numărului situațiilor în care poate fi afectată securitatea aprovizionării cu gaze naturale, precum și pentru gestionarea eficientă a unei situații excepționale în sectorul gazelor naturale, organul central de specialitate elaborează, cu respectarea cerințelor stabilite în art. 104 din Legea cu privire la gazele naturale, și prezintă Guvernului spre aprobare Planul de acțiuni pentru situații excepționale, compus din Planul de acțiuni preventive și Planul de urgență.

27. Măsurile de asigurare a securității aprovizionării cu gaze naturale incluse în Planul de acțiuni pentru situații excepționale trebuie să fie clar definite, transparente, proporționate, nediscriminatorii și verificabile, să nu denatureze în mod nejustificat concurența sau funcționarea eficace a pieței unice de gaze naturale a Uniunii Europene și să nu pună în pericol securitatea aprovizionării cu gaze naturale a altor țări părți ale Comunității Energetice și/sau state membre ale Uniunii Europene.

28. În vederea elaborării Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale, organul central de specialitate efectuează, în colaborare cu și în baza informațiilor furnizate de către întreprinderile de gaze naturale, o analiză amplă a situației existente în sectorul gazelor naturale, inclusiv a situației create pe piața gazelor naturale și, după caz, pe piețele de gaze naturale regionale, precum și identifică și evaluează riscurile, conform prevederilor Secțiunii 14.

29. Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale trebuie să conțină în primul rând măsuri ce se bazează pe mecanisme de piață, nu trebuie să pună în sarcina întreprinderilor de gaze naturale obligații excesive, nerealizabile și nu trebuie să aibă impact negativ asupra funcționării pieței gazelor naturale.

30. Organul central de specialitate, în rezultatul consultării întreprinderilor de gaze naturale, a organizațiilor relevante care reprezintă interesele consumatorilor casnici și industriali de gaze naturale, inclusiv a producătorilor de energie electrică, a OST de energie electrică și ANRE, elaborează și promovează Planul de acțiuni pentru situații excepționale care cuprinde:

30.1 Planul de acțiuni preventive ce include măsurile necesare pentru a elimina sau a atenua riscurile identificate, inclusiv măsurile de eficiență energetică și măsurile bazate pe cerere examinate în evaluarea națională a riscurilor și în conformitate cu Secțiunea 8;

30.2 Planul de urgență ce include măsurile care trebuie luate pentru a elimina sau a atenua impactul unei perturbări în aprovizionarea cu gaze naturale, în conformitate cu Secțiunea 9.

31. În procesul de consultare publică, proiectul Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale se consultă cu Secretariatul Comunității Energetice.

32. Organul central de specialitate raportează în mod periodic Grupului de coordonare privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale din cadrul Comunității Energetice cu privire la progresele realizate în elaborarea și aprobarea Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale.

33. Organul central de specialitate și ANRE asigură monitorizarea periodică a implementării Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale.

34. Planul de acțiuni preventive și Planul de urgență se elaborează în conformitate cu modelele stabilite în anexa nr. 2.

35. În termen de până la patru luni de la data notificării de către organul central de specialitate, Secretariatul Comunității Energetice evaluează Planul de acțiuni pentru situații excepționale luând în considerare opiniile expuse de Grupul de coordonare privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale din cadrul Comunității Energetice.

36. Secretariatul Comunității Energetice, transmite organului central de specialitate un aviz cu recomandarea de a revizui Planul de acțiuni pentru situații excepționale în situația în care acesta:

36.1 nu este eficient în atenuarea riscurilor identificate în evaluarea națională a riscurilor;

36.2 nu este consecvent cu scenariile de risc sau cu planurile de acțiuni al altei țări părți a Comunității Energetice și/sau stat membru al Uniunii Europene;

36.3 nu respectă cerința prevăzută la punctul 27 de a nu denatura în mod nejustificat concurența sau funcționarea eficientă a pieței interne a Uniunii Europene;

36.4 nu respectă prevederile prezentului Regulament sau alte prevederi ale legislației Comunității Energetice.

37. În termen de până la trei luni de la recepția avizului menționat în punctul 36, organul central de specialitate notifică repetat Planul de acțiuni pentru situații excepționale modificat Secretariatului Comunității Energetice sau prezintă motivele pentru care nu este de acord cu argumentarea recomandărilor expuse în aviz.

Organul central de specialitate ține cont în măsură deplină de motivarea detaliată a Secretariatului Comunității Energetice prin care se solicită orice modificare a Planul de acțiuni pentru situații excepționale.

38. Dacă este cazul, organul central de specialitate elaborează, promovează și propune Guvernului modificarea Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale. După aprobarea modificării, acesta se publică pe pagina web oficială a organului central de specialitate.

39. În cazul în care poziția finală a organului central de specialitate diferă de motivarea detaliată a Secretariatului Comunității Energetice, organul central de specialitate prezintă și publică împreună cu poziția sa și motivarea detaliată a Secretariatului Comunității Energetice justificarea care stă la baza poziției sale, în termen de două luni de la data primirii motivării detaliate a Secretariatului Comunității Energetice.

40. Pentru măsurile nebazate pe mecanisme de piață adoptate de Comisie, după intrarea în vigoare a prezentului Regulament, se aplică procedurile prevăzute la punctele 51 - 54.

41. La elaborarea, promovarea și aprobarea Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale se garantează confidențialitatea datelor sensibile din punct de vedere comercial.

42. La elaborarea Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale, organul central de specialitate colaborează cu ANRE și cu participanții la piața gazelor naturale în special prin efectuarea schimbului de informații. Planul de acțiuni pentru situații excepționale este elaborat cu asistența OST.

43. Organul central de specialitate publică Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe pagina sa web oficială și îl notifică Secretariatului Comunității Energetice, după publicarea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

44. Planul de acțiuni pentru situații excepționale se actualizează la fiecare patru ani sau mai frecvent dacă situația o justifică, sau la solicitarea Secretariatului Comunității Energetice. Planul de acțiuni pentru situații excepționale actualizat reflectă cea mai recentă versiune a evaluării naționale a riscurilor și rezultatele testelor efectuate în conformitate cu Secțiunea 14.

Secțiunea 8

Planul de acțiuni preventive

45. Planul de acțiuni preventive constituie parte componentă a Planului de acțiuni pentru situații excepționale și are ca scop reducerea riscurilor în sistemul de gaze naturale, reflectă rezultatele evaluării naționale a riscurilor și include măsurile preventive ce se impun a fi întreprinse pentru prevenirea situațiilor excepționale.

46. Planul de acțiuni preventive trebuie să conțină:

46.1 rezultatele evaluării naționale a riscurilor efectuate în conformitate cu cerințele Secțiunii 14;

46.2 criteriile de identificare a consumatorilor protejați și volumele de gaze naturale necesare pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a acestor consumatori pe parcursul perioadelor de timp stabilite la punctul 96;

46.3 măsurile ce necesită a fi întreprinse, volumele de gaze naturale, capacitatea infrastructurii sistemului de gaze naturale și timpul necesar pentru îndeplinirea standardului privind aprovizionarea cu gaze naturale și standardului privind infrastructura, în conformitate cu Secțiunile 12 și 13, iar în cazul în care se aplică, gradul în care măsurile privind cererea pot compensa în timp util, perturbarea aprovizionării cu gaze naturale, volumele de gaze naturale în funcție de scenariu și pe categorii de consumatori protejați și orice majorare a standardului privind aprovizionarea cu gaze naturale și orice justificare privind conformarea cu prevederile punctului 97;

46.4 obligațiile impuse întreprinderilor de gaze naturale, electroenergetice și termoeenergetice după caz, și altor autorități și instituții relevante care pot avea impact asupra securității aprovizionării cu gaze naturale, cum ar fi obligațiile referitoare la funcționarea sigură a sistemului de gaze naturale;

46.5 alte măsuri preventive elaborate pentru a preveni riscurile identificate în evaluarea națională a riscurilor, ca de exemplu necesitatea de a majora capacitățile interconexiunilor cu sistemele de gaze naturale ale țărilor vecine părți ale Comunității Energetice sau state membre ale Uniunii Europene, de a îmbunătăți și mai mult eficiența energetică, de a reduce cererea de gaze naturale, precum și posibilitatea de a diversifica rutele și sursele de aprovizionare cu gaze naturale și utilizarea regională a instalațiilor de stocare și a capacităților terminalelor de gaze naturale lichefiate (în continuare – GNL) existente, după caz, în vederea asigurării aprovizionării cu gaze naturale a tuturor consumatorilor finali cât mai mult timp posibil;

46.6 informații privind impactul economic, eficacitatea și eficiența măsurilor prevăzute în Plan, inclusiv a obligațiilor menționate la punctul 46.11;

46.7 descrierea efectelor măsurilor cuprinse în plan asupra funcționării pieței interne de energie a Uniunii Europene, precum și asupra pieței gazelor naturale a Republicii Moldova, inclusiv ale obligațiilor menționate la punctul 46.11.

46.8 descrierea impactului măsurilor asupra mediului și consumatorilor finali;

46.9 mecanismele care urmează să fie utilizate în cadrul cooperării cu alte țări părți ale Comunității Energetice și/sau alte state membre ale Uniunii Europene, inclusiv mecanismele privind elaborarea și implementarea Planurilor de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale;

46.10 informații privind interconexiunile și infrastructurile existente și cele ce se planifică a fi dezvoltate în viitor, fluxurile transfrontaliere, accesul transfrontalier la instalațiile de stocare și terminale GNL și capacitatea fizică bidirecțională a interconexiunilor de a transporta gaze naturale în ambele direcții, în special în cazul situației de urgență;

46.11 toate obligațiile de serviciu public cu privire la securitatea aprovizionării cu gaze naturale.

Informațiile esențiale determinate conform punctelor 46.1, 46.3 și 46.4 care, ar putea pune în pericol securitatea aprovizionării cu gaze naturale dacă ar fi dezvăluite, pot fi excluse.

47. La elaborarea Planului de acțiuni preventive, în special în legătură cu identificarea acțiunilor care vizează respectarea standardului privind infrastructura, stabilite în Secțiunea 12 din Regulament, urmează a fi luate în considerare planul de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale, precum și planurile de dezvoltare a rețelelor de distribuție al gazelor naturale.

48. Toate măsurile preventive care nu se bazează pe mecanisme de piață, precum cele menționate la punctul 40, indiferent dacă acestea fac parte din Planul de acțiuni preventive sau sunt adoptate ulterior, trebuie să corespundă prevederilor punctului 27.

49. Organul central de specialitate face publică orice măsură menționată nebazată pe mecanisme de piață care nu a fost încă inclusă în Planul de acțiuni preventive și notifică Secretariatului Comunității Energetice descrierea oricărei astfel de măsuri și a impactului acesteia asupra pieței gazelor naturale și, în măsura în care este posibil, a impactului acesteia asupra piețelor gazelor din alte țări părți ale Comunității Energetice.

50. La solicitarea Secretariatului Comunității Energetice, organul central de specialitate, după caz ANRE, prezintă o evaluare a impactului oricărei măsuri nebazate pe mecanisme de piață pentru a demonstra corespunderea cu prevederile punctului 27.

51. Evaluarea impactului unei măsuri nebazate pe mecanisme de piață, inclusiv care nu a fost încă inclusă în Planul de acțiuni preventive în temeiul punctului 50, vizează cel puțin următoarele aspecte:

51.1 impactul potențial asupra dezvoltării pieței gazelor naturale și a concurenței la nivel național;

51.2 impactul potențial asupra pieței interne de gaze naturale a Comunității Energetice și/sau Uniunii Europene;

51.3 impactul potențial asupra securității aprovizionării cu gaze naturale ale țărilor vecine părți ale Comunității Energetice și/sau state Membre ale Uniunii Europene, în special în cazul măsurilor care ar putea să reducă lichiditatea piețelor regionale sau să restrângă fluxurile de gaze naturale către țările vecine părți ale Comunității Energetice și/sau state Membre ale Uniunii Europene;

51.4 costurile și beneficiile evaluate în comparație cu măsurile de piață alternative;

51.5 o evaluare a necesității și a proporționalității în comparație cu alte măsuri de piață posibile;

51.6 aprecierea faptului dacă măsura garantează oportunități egale pentru toți participanții pieței gazelor naturale;

51.7 o strategie de eliminare a măsurii, durata prevăzută a măsurii preconizate și un calendar de revizuire adecvat.

52. Evaluarea menționată la punctul 51.1 și 51.2 se efectuează de către ANRE. Evaluarea impactului este făcută publică de organul central de specialitate și ANRE și se notifică Secretariatului Comunității Energetice de către organul central de specialitate.

53. În cazul în care Secretariatul Comunității Energetice consideră, în baza evaluării impactului, că măsura poate pune în pericol securitatea aprovizionării cu gaze naturale a altor țări părți ale Comunității Energetice și/sau state membre ale Uniunii Europene, aceasta emite un aviz în termen de până la patru luni de la notificarea evaluării impactului prin care solicită, în măsura în care este necesar, modificarea sau abrogarea măsurii. Măsura adoptată intră în vigoare doar atunci când ea a fost modificată în conformitate cu avizul Secretariatului Comunității Energetice.

Termenul de patru luni începe din ziua următoare primirii notificării complete, și poate fi prelungit de comun acord cu Secretariatul Comunității Energetice și organul central de specialitate.

54. În cazul în care Secretariatul Comunității Energetice consideră, pe baza evaluării impactului, că măsura nu corespunde prevederilor punctului 27, Secretariatul Comunității Energetice poate emite un aviz în termen de până la patru luni de la notificarea evaluării impactului. În aceste circumstanțe se aplică procedura expusă în punctul 37.

55. Procedura stabilită la punctul 37 se aplică măsurilor stabilite la punctele 51-54.

Secțiunea 9

Planul de urgență

56. Planul de urgență, ca parte componentă a Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale, se elaborează în baza Planului de acțiuni preventive, în conformitate cu rezultatele obținute ca urmare a evaluării naționale a riscurilor, și trebuie să includă măsuri specifice ce necesită a fi puse în aplicare în cazul apariției unei situații excepționale, când cantitățile necesare de gaze naturale nu mai pot fi preluate de pe piața gazelor naturale.

57. Planul de urgență trebuie să îndeplinească obiectivele stabilite în Legea cu privire la gazele naturale, inclusiv:

57.1 să fie elaborat ținând cont de nivelurile de criză menționate la punctul 77;

57.2 să stabilească rolul și funcțiile organului central de specialitate, ale Comisiei, ale altor autorități responsabile, ale întreprinderilor de gaze naturale, operatorului sistemului de transport pentru energie electrică, după caz, și consumatorilor industriali de gaze naturale, inclusiv ale producătorilor de energie electrică și termică, ținând cont de măsura în care aceștia sunt afectați în cazul unei perturbări în aprovizionarea cu gaze naturale, precum și interacțiunea acestora cu Comisia și după caz ANRE, pentru fiecare dintre nivelurile de criză menționate la punctul 77;

57.3 să definească rolul și responsabilitățile Comisiei, organului central de specialitate, ANRE, și altor autorități publice centrale și locale cărora li s-au delegat sarcini în conformitate cu Secțiunile 3, 4, 5 pentru fiecare dintre nivelurile de criză menționate la punctul 77;

57.4 să asigure că întreprinderile de gaze naturale și consumatorii industriali de gaze naturale, inclusiv producătorii de energie electrică relevanți, au suficient timp să reacționeze la fiecare dintre nivelurile de criză menționate la punctul 77;

57.5 să identifice, după caz, măsurile și acțiunile necesare pentru a atenua impactul potențial al perturbării în aprovizionarea cu gaze naturale asupra instalațiilor de termoficare și asupra furnizării energiei electrice produse pe bază de gaze naturale, inclusiv prin intermediul unei viziuni integrate asupra funcționării sistemului energetic bazat pe energie electrică și gaze naturale după caz;

57.6 să stabilească procedurile și măsurile detaliate care trebuie urmate pentru fiecare dintre nivelurile de criză menționate la punctul 77, inclusiv planurile corespunzătoare pentru fluxurile de informații;

57.7 să desemneze un manager de criză și să definească rolul acestuia;

57.8 să determine contribuția măsurilor bazate pe mecanisme de piață pentru gestionarea situației în cazul nivelului de alertă și pentru atenuarea situației în cazul nivelului de urgență;

57.9 să determine contribuția măsurilor care nu sunt bazate pe mecanisme de piață, planificate sau care urmează a fi puse în aplicare în cazul nivelului de urgență, și evaluează necesitatea utilizării acestor măsuri pentru a face față unei crize. Să evalueze efectele măsurilor nebazate pe mecanisme de piață și să definească procedurile necesare pentru punerea lor în aplicare. Măsurile nebazate pe mecanisme de piață trebuie utilizate numai în cazul în care mecanismele bazate pe piață nu mai pot asigura aprovizionarea cu gaze naturale, în special către consumatorii protejați;

57.10 să descrie mecanismele utilizate pentru cooperarea cu alte țări părți ale Comunității Energetice și/sau state membre ale Uniunii Europene pentru fiecare dintre nivelurile de criză menționate la punctul 77 și procedurile privind schimbul de informații între acestea;

57.11 să detalieze obligațiile de raportare impuse întreprinderilor de gaze naturale și, după caz, întreprinderilor electroenergetice, în cazul nivelurilor de alertă și de urgență;

57.12 să descrie măsurile tehnice sau juridice aplicabile pentru a preveni consumul neautorizat sau peste limită de gaze naturale de către consumatorii finali, instalațiile de gaze naturale ale cărora sunt racordate la rețeaua de distribuție sau de transport al gazelor naturale dar care nu sunt consumatori protejați;

57.13 să descrie o listă de acțiuni predefinite pentru punerea la dispoziție a gazelor naturale în cazul unei situații de urgență, inclusiv contractelor comerciale dintre părțile implicate în aceste acțiuni și mecanismele de compensare pentru întreprinderile de gaze naturale, după caz, luând în considerare confidențialitatea datelor sensibile.

58. În scopul prevenirii consumului neautorizat /peste limită de gaze naturale pe parcursul situațiilor de urgență, conform pct. 57.12, sau în timpul aplicării măsurilor prevăzute la punctul 78, Comisia informează consumatorii întreruptibili despre necesitatea întreruperii sau reducerii consumului de gaze naturale, cu respectarea normelor tehnice.

59. Prevederile punctelor 37- 42 se aplică la actualizarea Planului de urgență.

60. Măsurile, acțiunile și procedurile prevăzute în Planul de urgență trebuie testate cel puțin o dată între actualizările periodice ale acestuia efectuate la fiecare patru ani. Pentru a testa Planul de urgență, organul central de specialitate simulează scenarii cu impact mediu și ridicat și reacții în timp real în conformitate cu Planul de urgență. Rezultatele testelor sunt prezentate Grupului de coordonare privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale din cadrul Comunității Energetice de către organul central de specialitate.

61. Planul de urgență garantează că, în cazul unei situații de urgență, accesul la infrastructura transfrontalieră în conformitate cu Legea cu privire la gazele naturale și Regulamentul privind accesul la rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor aprobat prin Hotărârea ANRE nr.421/2019, se menține, atât cât este posibil din punct de vedere tehnic și în condiții de siguranță, și nu trebuie să conțină nicio măsură de restricționare nejustificată a fluxurilor transfrontaliere de gaze naturale.

Secțiunea 10

Măsurile destinate asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale

62. La elaborarea Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale, organul central de specialitate trebuie să ia în considerare lista indicativă a măsurilor bazate pe mecanisme de piață.

63. Măsurile bazate pe mecanisme de piață sunt grupate după cum urmează:

63.1 *măsurile legate de ofertă:*

63.1.1 sporirea flexibilității la producere;

63.1.2 sporirea flexibilității la import;

63.1.3 facilitarea integrării gazelor naturale produse din surse regenerabile de energie în rețelele de gaze naturale;

63.1.4 stocarea comercială de gaze naturale: capacitatea de extracție și volumul gazelor naturale stocate;

63.1.5 diversificarea surselor și a rutelor de aprovizionare cu gaze naturale;

63.1.6 fluxurile bidirecționale de gaze naturale;

63.1.7 utilizarea contractelor de achiziționare a gazelor naturale pe termen lung și pe termen scurt;

63.1.8 prevederile contractuale privind asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale;

63.1.9 dispecerizarea rețelelor de transport al gazelor naturale și cooperarea OST din Republica Moldova cu OST din țările vecine pentru coordonarea livrărilor de gaze naturale;

63.1.10 investiții în infrastructura sistemului de gaze naturale, inclusiv pentru dezvoltarea capacităților de transport bidirecționale.

63.2 *măsurile legate de cerere:*

63.2.1 utilizarea contractelor cu clauze întreruptibile;

63.2.2 posibilitatea utilizării de combustibili alternativi și de rezervă de către consumatorii industriali și de producătorii de energie electrică și termică;

63.2.3 reducerea voluntară a consumului de gaze naturale;

63.2.4 majorarea eficienței energetice;

63.2.5 extinderea utilizării surselor regenerabile de energie.

64. La elaborarea Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale, organul central de specialitate trebuie să țină cont de lista indicativă a măsurilor care nu se bazează pe mecanisme de piață, indicate în punctul 65 și aplicabile numai în cazul situației de urgență.

65. Măsurile care nu se bazează pe mecanisme de piață sunt grupate după cum urmează:

65.1 măsurile legate de ofertă:

65.1.1 utilizarea instalațiilor de stocare;

65.1.2 utilizarea obligatorie a rezervelor de combustibili alternativi;

65.1.3 utilizarea obligatorie a energiei electrice produse din alte surse decât gazele naturale;

65.1.4 creșterea obligatorie a nivelului de producere a gazelor naturale;

65.1.5 extracția obligatorie a gazelor naturale din instalațiile de stocare.

65.2 măsurile legate de cerere includ diferite trepte de reducere obligatorie a cererii de gaze naturale, printre care:

65.2.1 utilizarea obligatorie a altor tipuri de combustibili;

65.2.2 utilizarea obligatorie a contractelor cu clauze întreruptibile în cazul în care nu sunt folosite pe deplin în calitate de măsuri bazate pe mecanisme de piață;

65.2.3 întreruperea forțată a consumului de gaze naturale.

Secțiunea 11

Constatarea situației excepționale și încetarea situației excepționale în sectorul gazelor naturale

66. În cazul în care OST identifică semnalele unei potențiale situații excepționale în sectorul gazelor naturale, acesta este obligat să notifice imediat despre acest fapt Comisia și organul central de specialitate.

67. Constatarea situației excepționale poate fi efectuată de către Comisie și la notificarea organului central de specialitate, în conformitate cu prezentul Regulament. Notificarea adresată Comisiei se depune prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență.

68. Organului central de specialitate poate consulta Comisia pentru situații excepționale a organului central de specialitate (în continuare Comisia OCS), creată în conformitate cu prevederile pct. 4 din Hotărârea Guvernului nr. 1340/2001 cu privire la Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova. Comisia OCS are rol consultativ în situația evaluării condițiilor de existență a unei situații excepționale, prevenirii unei situații excepționale, determinării posibilelor consecințe asociate, precum și propunerea măsurilor necesare pentru gestionarea fiecărui nivel de criză. Componenta și Regulamentul Comisiei OCS sunt aprobate prin Ordinul organului central de specialitate. Din componența Comisiei OCS fac parte reprezentanții ANRE, întreprinderilor din sectorul gazelor naturale, electroenergetic și termoeenergetic. La ședințele Comisiei OCS pot fi invitați experți independenți cu experiență relevantă în situațiile analizate.

69. Comisia, în termen de 12 ore de la notificare, verifică dacă sunt îndeplinite condițiile privind existența situației excepționale în sectorul gazelor naturale.

70. În cazul în care sunt îndeplinite condițiile necesare, Comisia confirmă existența situației excepționale prin adoptarea unei decizii în acest sens.

71. Dacă, după verificare, Comisia decide că nu există o situație excepțională în sectorul gazelor naturale, OST este obligat să reia de îndată activitatea în condiții obișnuite, la solicitarea Comisiei.

72. La dispariția cauzelor care au determinat apariția situației excepționale în sectorul gazelor naturale, OST este obligat să notifice imediat Comisia despre aceasta.

73. Comisia, în termen de cel mult 12 ore verifică și constată încetarea situației excepționale în sectorul gazelor naturale, adoptând o decizie în acest sens.

74. Pe perioada situației excepționale în sectorul gazelor naturale, Planul de acțiuni pentru situații excepționale este documentul operativ de lucru al Comisiei, întreprinderilor de gaze naturale, al altor participanți la piața gazelor naturale, ANRE, al organelor sau autorităților administrației publice centrale, al altor autorități publice. Măsurile stabilite în Planul de acțiuni pentru situații excepționale, deciziile Comisiei sunt obligatorii și prevalează în raport cu prevederile contractuale și cu actele normative în domeniu.

75. La gestionarea situației excepționale în sectorul gazelor naturale, deciziile Comisiei pot viza atât întreprinderile din sectorul gazelor naturale, cât și întreprinderile din alte sectoare, inclusiv din sectorul electroenergetic, sectorul termoeenergetic, sectorul telecomunicațiilor.

76. Orice măsură se aplică temporar, astfel încât să cauzeze cât mai puține perturbări în funcționarea pieței gazelor naturale, și trebuie să fie limitată la strictul necesar pentru remedierea amenințării siguranței, integrității fizice a persoanelor sau a instalațiilor de gaze naturale.

77. Există următoarele trei niveluri de situații excepționale:

77.1 nivelul de alertă timpurie (în continuare – situație de alertă timpurie): în cazul în care există informații concrete, sigure și fiabile conform cărora ar putea avea loc un eveniment care ar afecta semnificativ aprovizionarea cu gaze naturale și care ar putea conduce la declanșarea nivelului de alertă sau de urgență. Nivelul de alertă timpurie poate fi activat printr-un mecanism de alertă timpurie;

77.2 nivelul de alertă (în continuare – situație de alertă): în cazul în care are loc o perturbare a furnizării gazelor naturale sau o cerere de gaze naturale excepțional de mare care afectează în mod semnificativ situația furnizării gazelor naturale, dar piața este încă în măsură să gestioneze perturbarea sau cererea respectivă fără a fi nevoie să se recurgă la măsuri nebazate pe piață;

77.3 nivelul de urgență (în continuare – situație de urgență): în cazul unei cereri de gaze naturale excepțional de mare sau a unei întrerupere semnificative a furnizării gazelor naturale din import sau în alte situații în care a fost afectată semnificativ livrarea gazelor naturale pe teritoriul Republicii Moldova, iar oferta de gaze naturale este insuficientă pentru a satisface cererea de gaze naturale

rămasă neacoperită, deși toate măsurile bazate pe mecanisme de piață au fost implementate, fapt care necesită introducerea de măsuri suplimentare, care nu sunt bazate pe mecanisme de piață în scopul de a garanta aprovizionarea cu gaze naturale, în special a consumatorilor protejați în conformitate cu prevederile Secțiunii 13.

78. În cazul în care Comisia constată una din situațiile excepționale prevăzute la punctul 77, organul central de specialitate informează imediat Secretariatul Comunității Energetice, precum și autoritățile competente ale țărilor părți ale Comunității Energetice și state membre al Uniunii Europene cu care Republica Moldova este direct conectată și pune la dispoziția acestora toate informațiile necesare, în special informațiile cu privire la acțiunile pe care Comisia intenționează să le întreprindă.

79. În cazul în care Comisia constată situația de urgență, aceasta aplică acțiunile predefinite indicate în Planul de urgență, iar organul central de specialitate informează imediat Secretariatul Comunității Energetice și autoritățile competente din țările vecine în special cu privire la acțiunile pe care intenționează să le întreprindă. În situații excepționale justificate în mod corespunzător, Comisia poate întreprinde acțiuni care se abat de la Planul de urgență. Organul central de specialitate informează imediat Secretariatul Comunității Energetice și autoritățile competente ale țărilor părți ale Comunității Energetice cu care Republica Moldova este direct conectată, în legătură cu orice astfel de acțiune și prezintă justificări pentru abaterea de la Planul de urgență.

80. În cazul în care într-un stat vecin, țară parte a Comunității Energetice sau stat membru al Uniunii Europene este declarată situație excepțională, OST se asigură că se acordă prioritate capacității la punctele de interconectare cu sistemul de gaze naturale al țării respective părți a Comunității Energetice sau stat membru al Uniunii Europene, indiferent dacă aceasta este fermă sau întreruptibilă și indiferent dacă aceasta a fost rezervată înainte sau în timpul situației excepționale, în detrimentul capacității concurente la punctele de ieșire către instalațiile de stocare. Utilizatorul de sistem capacității cărui se acordă prioritate, plătește în cel mai scurt timp posibil, o compensație echitabilă, determinată de OST, utilizatorului de sistem cu capacități ferme pentru pierderile financiare cauzate de această ordine a priorităților, inclusiv o rambursare proporțională pentru costurile legate de întreruperea capacității ferme. Procesul de determinare și de plată a compensării nu aduce atingere punerii în aplicare a regulii de acordare a priorității.

81. Comisia asigură că:

81.1 nu se introduc măsuri de restricționare nejustificată a fluxului de gaze naturale în cadrul pieței unice de gaze naturale a Uniunii Europene;

81.2 nu se introduc măsuri care ar putea pune în pericol în mod grav situația aprovizionării cu gaze naturale în altă țară parte a Comunității Energetice sau stat membru al Uniunii Europene;

81.3 accesul transfrontalier la infrastructură în conformitate cu Legea cu privire la gazele naturale și Regulamentul privind accesul la rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 421/2019 este menținut atât cât este posibil din punct de vedere tehnic și în condiții de siguranță, în conformitate cu Planul de urgență.

82. În timpul situației de urgență și din motive întemeiate, inclusiv la solicitarea OST de energie electrică sau de gaze naturale, Comisia poate decide să acorde prioritate furnizării de gaze naturale către anumite centrale electrice și/sau termice care produc energie electrică și/sau energie termică în baza gazelor naturale și au un rol critic în sistemul electroenergetic și/sau termoenergetic, în detrimentul aprovizionării cu gaze naturale către anumite categorii de consumatori protejați, dacă în lipsa furnizării gazelor naturale către respectivele centrale electrice sau termice:

82.1 ar putea duce la o deteriorare gravă a funcționării sistemului electroenergetic și/sau sistemelor centralizate de alimentare cu energie termică; sau

82.2 ar împiedica producția și/sau transportul gazelor naturale.

Comisia își bazează orice astfel de măsură pe evaluarea națională a riscurilor.

Centralele electrice și termice care produc energie electrică și/sau termică în baza gazelor naturale și au un rol critic în sistemul electroenergetic și/sau termoenergetic menționate în acest punct trebuie să fie clar identificate, împreună cu posibilele volume de gaze naturale care ar face obiectul unei astfel de măsuri și ar trebui să fie incluse în alte capitole ale Planului de acțiuni preventive și ale

Planului de urgență. Identificarea lor trebuie să aibă loc în strânsă cooperare cu OST al energiei electrice și de gaze naturale.

83. Informația expeditată de organul central de specialitate în conformitate cu punctul 79, este verificată de Secretariatul Comunității Energetice prin prisma dacă declararea situației de urgență este justificată în conformitate cu punctul 77.3 și dacă măsurile adoptate urmează cât se poate de strict acțiunile enumerate în Planul de urgență, dacă aceste măsuri nu impun o povară excesivă pentru întreprinderile de gaze naturale și dacă corespund punctului 79, în termen de până la cinci zile de la primirea informației. La solicitarea unei autorități competente din alte țări, a întreprinderilor de gaze naturale sau din proprie inițiativă, Secretariatul Comunității Energetice poate solicita Comisiei modificarea măsurilor, în cazul în care acestea contravin condițiilor prevăzute în prima frază a prezentului punct sau constatarea încetării situației de urgență, în cazul în care aceasta ajunge la concluzia că constatarea unei situații de urgență nu se mai justifică în conformitate cu punctul 77.3.

84. În termen de trei zile de la notificarea solicitării Secretariatului Comunității Energetice, Comisia modifică măsurile și informează Secretariatul Comunității Energetice în acest sens sau prezintă acestuia motivele pentru care nu este de acord cu solicitarea. În ultimul caz, Secretariatul Comunității Energetice poate, în termen de trei zile de când a fost informat, să își modifice sau să își retragă solicitarea, ori în vederea examinării chestiunii să convoace organul central de specialitate sau, după caz, autoritățile competente din țările vizate și, dacă este necesar, Grupul de coordonare privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale din cadrul Comunității Energetice. Motivele pentru care solicită orice modificare a măsurii sunt expuse în detaliu de către Secretariatul Comunității Energetice. Comisia ține cont pe deplin de poziția Secretariatului Comunității Energetice. În cazul în care decizia finală a Comisiei diferă de avizul Secretariatului Comunității Energetice, organul central de specialitate prezintă motivele pe care se întemeiază decizia respectivă.

85. Pe perioada existenței situației excepționale în sectorul gazelor naturale, organele și autoritățile administrației publice centrale și locale prezintă Comisiei zilnic, până la orele 12.00, informații cu privire la măsurile întreprinse de acestea.

86. În cazul în care Comisia constată încetarea situației excepționale stabilită conform punctului 77, organul central de specialitate informează Secretariatul Comunității Energetice despre încetarea situației excepționale, precum și autoritățile competente ale țărilor părți ale Comunității Energetice cu care organul central de specialitate este direct conectat.

87. După încetarea situației excepționale în sectorul gazelor naturale, operatorii de sistem, precum și alți participanți la piața gazelor naturale sunt obligați să reia imediat activitatea în condiții normale de funcționare.

Secțiunea 12

Standardul privind infrastructura

88. Standardul privind infrastructura stabilește că, în cazul ieșirii din funcțiune a oricărui element al infrastructurii principale (conducta magistrală de gaze naturale, care are cea mai mare capacitate tehnică) a sistemului de gaze naturale, infrastructura rămasă disponibilă trebuie să aibă capacitatea tehnică, determinată conform prezentului punct, pentru a asigura volumul total de gaze naturale pentru Republica Moldova, necesar pe parcursul unei zile în care cererea de gaze naturale este excepțional de mare, constatată cu o probabilitate statistică o dată la 20 de ani. Aceasta se realizează luând în considerare tendințele de consum al gazelor naturale, impactul de lungă durată a măsurilor de eficiență energetică și ratele de utilizare a infrastructurii existente.

Astfel, în cazul afectării infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale, capacitatea tehnică a infrastructurii rămase disponibile trebuie să fie cel puțin egală cu volumul total de gaze naturale pentru zona luată în calcul, necesar pentru o zi cu cerere excepțional de mare de gaze naturale, constatată statistic o dată la 20 de ani.

Obligația menționată la primul alineat nu aduce atingere responsabilității OST de a face investițiile corespunzătoare și nici obligațiilor OST prevăzute în Legea cu privire la gazele naturale și Regulamentul cu privire la accesul la rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor, aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 421/2019.

89. Infrastructura sistemului de gaze naturale include rețelele de transport al gazelor naturale, inclusiv interconexiunile, precum și instalațiile de producere, instalațiile de gaze naturale lichefiate (GNL) și instalațiile de stocare racordate la sistemul de gaze naturale al Republicii Moldova. Capacitatea tehnică a infrastructurii sistemului de gaze naturale rămasă disponibilă se determină în conformitate cu criteriul „N-1”. Astfel:

$$N - 1 [\%] = \frac{EP_m + P_m + S_m + LNG_m - I_m}{D_{max}} \times 100, \quad N - 1 \geq 100\% \quad (1)$$

unde:

EP_m – capacitatea tehnică a tuturor punctelor de intrare (mil. m³/zi), cu excepția capacității tehnice a instalațiilor de producere (P_m), a instalațiilor de gaze naturale lichefiate (GNL_m) și instalațiilor de stocare (S_m), adică suma capacităților tehnice ale tuturor punctelor de intrare de interconectare, prin care e posibilă aprovizionarea cu gaze naturale a Republicii Moldova. Pentru calcularea EP_m , trebuie prezentată o listă detaliată a punctelor de intrare și a capacităților individuale ale acestora;

P_m – capacitatea tehnică maximă de producere (mil. m³/zi), ce reprezintă suma capacităților zilnice maxime de producere ale tuturor instalațiilor de producere capabile să aprovizioneze cu gaze naturale Republica Moldova;

S_m – capacitatea tehnică maximă de extracție din instalațiile de stocare (mil. m³/zi), ce reprezintă suma capacităților tehnice zilnice maxime de extracție din toate instalațiile de stocare, ținând cont de caracteristicile fizice ale fiecărei instalații de stocare;

GNL_m – capacitatea tehnică maximă a instalațiilor de gaze naturale lichefiate (GNL) (mil. m³/zi), reprezintă suma capacităților tehnice zilnice maxime de extracție din toate instalațiile GNL, luând în considerare elemente critice precum descărcarea, serviciile auxiliare, stocarea temporară și regazeificarea GNL, precum și capacitatea tehnică de extracție;

I_m – capacitatea tehnică a infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale (mil. m³/zi), cu cea mai mare capacitate de aprovizionare a Republicii Moldova. În cazul în care mai multe rețele de gaze naturale sunt racordate la aceeași infrastructură, în amonte sau în aval, și nu pot fi exploatate separat, acestea sunt considerate o singură infrastructură;

D_{max} – cererea zilnică totală de gaze naturale (mil. m³/zi) pe parcursul unei zile în care s-a înregistrat o cerere excepțional de mare de gaze naturale, constatat cu o probabilitate statistică o dată la 20 de ani.

90. Valoarea determinată conform formulei (1) trebuie să fie egală sau mai mare de 100%.

91. Rezultatul determinării capacității infrastructurii sistemului de gaze naturale rămasă disponibilă, în conformitate cu criteriul „N-1”, în cazul indisponibilității oricărui element principal de infrastructură, se reflectă în Planul de acțiuni preventive.

92. Obligația de a asigura că infrastructura sistemului de gaze naturale, rămasă disponibilă, are capacitatea de a satisface cererea totală de gaze naturale, potrivit prevederilor punctului 88, se consideră a fi respectată și în cazul în care, în conformitate cu Planul de acțiuni preventive, OST demonstrează că o întrerupere a aprovizionării cu gaze naturale poate fi compensată în mod suficient și în timp util prin măsuri adecvate, bazate pe cererea de pe piața gazelor naturale. În acest caz criteriul „N-1” se calculează în conformitate cu formula (2):

$$(2) \quad N - 1 [\%] = \frac{EP_m + P_m + S_m + LNG_m - I_m}{D_{max} - D_{eff}} \times 100, \quad N - 1 \geq 100\%$$

unde:

D_{eff} – partea (mil. m³/zi) din D_{max} care, în cazul unei întreruperi în aprovizionarea cu gaze naturale, poate fi acoperită în mod eficient și în timp util cu măsuri ce se referă la cerere, bazate pe mecanisme de piață (de exemplu, prin aplicarea contractelor de furnizare întreruptibilă a gazelor naturale).

93. OST este obligat să asigure capacitate fizică permanentă pentru transportul gazelor naturale în ambele direcții (în continuare „capacitate bidirecțională”) la toate interconexiunile cu țările vecine. Dezvoltarea sau majorarea capacității bidirecționale a unei interconexiuni se realizează în conformitate cu cerințele stabilite în anexa la Legea cu privire la gazele naturale și cu respectarea principiilor generale stabilite la art. 42 din Legea cu privire la gazele naturale. Prin excepție, operatorii sistemelor de transport pot obține o derogare de la obligația stabilită mai sus, cu respectarea procedurii și a cerințelor stabilite în Anexa la Legea cu privire la gazele naturale.

94. Măsurile necesare pentru a asigura capacitatea bidirecțională la interconexiuni se formulează de către OST după consultarea tuturor operatorilor ai sistemelor de transport potențial vizați și trebuie să se bazeze pe evaluarea cererii de pe piața gazelor naturale, a raportului cerere - ofertă, a fezabilității din punct de vedere tehnic, a costurilor de realizare a măsurilor necesare pentru a asigura capacitățile bidirecționale la interconexiuni, inclusiv pe evaluarea impactului asupra consolidării ulterioare a rețelelor de transport al gazelor naturale și a beneficiilor pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale, cu luarea în considerare a contribuției capacității bidirecționale la interconexiuni la îndeplinirea, împreună cu alte măsuri posibile, a standardului privind infrastructura.

ANRE, se asigură că investițiile în orice infrastructură nouă de transport al gazelor naturale contribuie la asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale prin dezvoltarea unei rețele de transport al gazelor naturale bine conectate, inclusiv, după caz, prin intermediul unui număr suficient de puncte de intrare și de ieșire transfrontaliere, în funcție de cererea de pe piața gazelor naturale și de riscurile identificate.

95. Organul central de specialitate examinează, în cadrul evaluării naționale a riscurilor, dacă, într-o perspectivă integrată a sistemelor de gaze naturale și electroenergetic, există congestii interne și capacitatea interconexiunilor de intrare și infrastructura națională, în special dacă rețelele de transport al gazelor naturale, au capacitatea de a adapta fluxurile de gaze naturale transportate pentru necesitățile consumatorilor din Republica Moldova și fluxurilor transfrontaliere în cazul unui scenariu când este perturbat un element al infrastructurii principale de gaze naturale din țară identificat în evaluarea națională a riscurilor.

Secțiunea 13

Standardul privind aprovizionarea cu gaze naturale

96. Furnizorii de gaze naturale cărora li s-a impus obligația de serviciu public și operatorii de sistem sunt obligați să întreprindă măsuri necesare pentru a asigura aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor protejați, în următoarele cazuri:

96.1 temperaturi extreme pe o perioadă de vârf de 7 zile, constatate statistic o dată la 20 de ani;

96.2 orice perioadă de cel puțin 30 de zile în care cererea de gaze naturale este excepțional de mare, constatată statistic o dată la 20 de ani;

96.3 o perioadă de cel puțin 30 de zile, în cazul perturbării infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale, în condiții de iarnă normale.

97. Se consideră consumatori protejați:

97.1 consumatorii casnici instalațiile de utilizare ale cărora sunt racordate la rețeaua de distribuție a gazelor naturale;

97.2 întreprinderile și instituțiile care prestează servicii sociale esențiale, instalațiile de utilizare ale cărora sunt racordate la rețeaua de distribuție sau de transport al gazelor naturale;

97.3 întreprinderile mici în sensul Legii nr. 179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii, instalațiile de utilizare ale cărora sunt racordate la rețeaua de distribuție a gazelor naturale, cu excepția titularilor de licență pentru vânzarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare;

97.4 centralele electrice de termoficare și/sau centralele termice instalațiile de utilizare ale cărora sunt racordate la rețeaua de distribuție sau de transport al gazelor naturale, care livrează energie termică în sistemul centralizat de alimentare cu energie termică sau care livrează energie

termică pentru consumatorii indicați la 97.1- 97.3, cu condiția că acestea nu pot funcționa cu alți combustibili decât gazele naturale.

Consumul de gaze naturale de întreprinderile și instituțiile menționate la punctele 97.2 și 97.3 nu depășesc cumulativ 20% din consumul final total anual de gaze naturale.

Pentru locurile de consum la care întreprinderile și instituțiile menționate la punctul 97.2 nu prestează servicii sociale esențiale, se consideră consumatori întreruptibili și pentru aceste locuri de consum pot fi aplicate măsuri de limitare și/sau întrerupere a livrării gazelor naturale.

98. Fiecare operator de sistem întocmește lista consumatorilor protejați ale căror instalații de utilizare sunt racordate la rețelele sale de gaze naturale. Listele consumatorilor protejați trebuie să conțină, inclusiv informații cu privire la genul de activitate (în cazul consumatorilor noncasnici) și volumele lunare de gaze naturale pe fiecare loc de consum pentru anul calendaristic anterior. Furnizorii sunt obligați să prezinte operatorilor de sistem toate informațiile necesare pentru întocmirea listelor respective. Listele consumatorilor protejați se păstrează la operatorii de sistem respectivi, se actualizează o dată la două luni și se prezintă, la solicitare, organului central de specialitate și/sau OST. La apariția situației excepționale, operatorii de sistem sunt obligați să prezinte imediat listele consumatorilor protejați OST.

Anual, până la data de 1 septembrie, OST în baza informației prezentate de OSD și furnizori, prezintă organului central de specialitate, lista nominală a consumatorilor protejați grupați pe categorii, ce include informația în formatul de raportare coordonat preventiv de OST cu organul central de specialitate.

Operatorii de sistem și furnizorii sunt responsabili pentru corectitudinea datelor prezentate către OST și/sau organul central de specialitate.

99. Întreprinderilor de gaze naturale le poate fi impusă obligația de a lua măsurile necesare pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați pe o perioadă mai mare de 30 de zile în cazul situațiilor stabilite la punctul 96.2- 96.3 sau le pot fi impuse obligații suplimentare în legătură cu asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale numai după o evaluare a riscurilor cu condiția reflectării acestora în Planul de acțiuni preventive și respectarea următoarelor cerințe:

99.1 să corespundă prevederilor punctului 27;

99.2 să nu aibă impact negativ asupra capacității oricărei țări părți a Comunității Energetice și/sau stat membru al Uniunii Europene să asigure aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor protejați într-o situație excepțională.

100. După expirarea intervalelor de timp stabilite conform punctelor 96 și 99 sau în condiții mai severe decât cele prevăzute la punctul 96, Comisia, ANRE și întreprinderile de gaze naturale depun eforturi pentru a menține, aprovizionarea cu gaze naturale, în special a consumatorilor protejați.

101. Obligațiile impuse întreprinderilor de gaze naturale pentru asigurarea respectării standardului privind aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor protejați conform punctelor 96 și 99, nu trebuie să fie discriminatorii și nu trebuie să impună sarcini excesive întreprinderilor de gaze naturale.

102. Guvernul și ANRE nu trebuie să solicite întreprinderilor de gaze naturale ca standardul privind aprovizionarea cu gaze naturale stabilit în această Secțiune să fie îndeplinit utilizând doar infrastructura din țară.

103. Guvernul, prin intermediul Comisiei și ANRE asigură că condițiile de aprovizionare cu gaze naturale a consumatorilor protejați nu aduc niciun prejudiciu bunei funcționări a pieței interne de energie a Uniunii Europene, la un preț care respectă valoarea de piață a gazelor naturale furnizate.

104. Măsurile noi care nu sunt bazate pe mecanisme de piață, menite să asigure standardul privind aprovizionarea cu gaze naturale trebuie să corespundă prevederilor punctului 27, precum celor menționate la punctul 65, indiferent dacă acestea fac parte din Planul de acțiuni preventive sau sunt adoptate ulterior.

105. La solicitarea Secretariatului Comunității Energetice, organul central de specialitate elaborează și publică o justificare care să demonstreze conformitatea oricărei măsuri menționate în această Secțiune cu criteriile stabilite la punctul 27.

106. Obligația prevăzută la punctul 96 poate fi respectată prin punerea în aplicare a unor măsuri de eficiență energetică sau prin substituirea gazelor naturale cu o altă sursă de energie, cum ar fi, între altele, sursele regenerabile de energie, în măsura în care se asigură același nivel de protecție a consumatorilor protejați.

107. Întreprinderea de gaze naturale desemnată de Guvern în conformitate cu articolul 108² din Legea cu privire la gazele naturale încheie acorduri și contracte cu operatorii instalațiilor de stocare sau alți participanți ai pieței gazelor naturale din țările părți ale Comunității Energetice și/sau statele membre ale Uniunii Europene care dispun de instalații de stocare subterane a gazelor naturale.

Acordurile și contractele respective trebuie să prevadă stocarea, până la 1 octombrie, a unor volume de gaze naturale care să corespundă unui nivel de cel puțin 15% din consumul mediu anual de gaze naturale al consumatorilor finali din Republica Moldova, instalațiile de gaze naturale ale cărora sunt racordate la rețelele de gaze naturale ale operatorilor de sistem licențiați, determinat pentru ultimii 5 ani calendaristici. În cazul în care capacitatea transfrontalieră de transport al gazelor naturale sau alte limitări tehnice nu permit utilizarea integrală a volumelor de gaze naturale stocate de 15% din consumul mediu anual de gaze naturale, atunci întreprinderea de gaze naturale desemnată de Guvern trebuie să asigure stocarea numai a volumelor de gaze naturale posibile din punct de vedere tehnic.

108. În cazul în care Guvernul decide crearea de stocuri de combustibil alternativ de către anumiți participanți la piața gazelor naturale sau autorități publice, care pot fi utilizate pentru a înlocui consumul de gaze naturale, obligația de stocare poate fi redusă proporțional cu obligația echivalentă de a stoca alți combustibili alternativi decât gazele naturale.

Reducerea obligației de stocare se aplică în măsura în care obligația respectivă nu poate fi executată din motive ce țin de existența unor limitări de ordin tehnic sau din motive ce țin de existența unor riscuri majore în ceea ce privește asigurarea continuității livrării gazelor naturale prin interconexiuni în cantitățile necesare sau la parametrii de calitate stabiliți.

109. Organul central de specialitate notifică Secretariatului Comunității Energetice și Grupul de coordonare a securității aprovizionării din cadrul Comunității Energetice despre modalitatea de îndeplinire a obligației stabilite la punctul 107, existența circumstanțelor prevăzute în punctul 108 și despre intenția de a reduce cantitatea de gaze naturale, care face obiectul obligației de stocare, prin înlocuirea acesteia cu obligația echivalentă de a stoca alți combustibili decât gazele naturale.

110. Organul central de specialitate notifică Secretariatul Comunității Energetice cu privire la definiția consumatorilor protejați, la volumele de consum anual de gaze naturale ale consumatorilor protejați, inclusiv pe categorii de consumatori protejați și procentul pe care îl reprezintă consumul de gaze naturale al fiecărei dintre aceste categorii de consumatori protejați raportat la consumul final total anual de gaze naturale.

Secțiunea 14

Evaluarea națională a riscurilor asociate securității aprovizionării cu gaze naturale

111. Organul central de specialitate efectuează o evaluare națională (denumită în continuare - evaluarea națională a riscurilor) a tuturor riscurilor relevante care afectează securitatea aprovizionării cu gaze naturale.

112. La evaluarea națională a riscurilor, organul central de specialitate trebuie să:

112.1 utilizeze standardele privind aprovizionarea cu gaze naturale și privind infrastructura. Evaluarea națională a riscurilor descrie calculul efectuat conform criteriului „N-1” la nivel național. Evaluarea națională a riscurilor include, de asemenea, ipotezele utilizate, inclusiv, după caz, cele utilizate pentru calculul efectuat conform criteriului „N-1” la nivel regional, precum și datele necesare pentru acest calcul. Calculul efectuat conform criteriului „N-1” la nivel național este însoțit de o simulare a perturbării infrastructurii principale de gaze naturale utilizând modelarea hidraulică pentru teritoriul național, precum și de un calcul al formulei „N -1” luând în considerare un nivel de gaze naturale în instalații de stocare de 30% și de 100% din volumul util maxim;

112.2 ia în considerare toate circumstanțele naționale și regionale relevante, în special: mărimea pieței, configurația și capacitatea rețelelor de transport al gazelor naturale, fluxurile reale de gaze naturale, inclusiv fluxurile transfrontaliere de gaze naturale din țările părți ale Comunității Energetice și/sau statele membre ale Uniunii Europene, existența interconexiunilor dintre rețelele de transport al gazelor naturale și posibilitatea acestora de a efectua fluxuri fizice de gaze naturale bidirecționale, inclusiv eventuala necesitate de dezvoltare ulterioară a rețelelor de transport al gazelor naturale, existența capacităților de producere și de stocare a gazelor naturale sau terminale GNL, contribuția gazelor naturale în structura surselor de energie la nivel național, în special pentru producerea energiei electrice și a energiei termice, pentru alimentarea consumatorilor industriali și pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați, precum și alte aspecte legate de securitatea aprovizionării cu gaze naturale și de asigurarea funcționării obiectelor industrial periculoase în condiții de securitate și fiabilitate și aspecte privind calitatea gazelor naturale;

112.3 elaboreze mai multe scenarii în care cererea de gaze naturale este excepțional de mare ținând cont de experiențele anterioare, probabilitatea, de factorul sezonier, de frecvența și de durata survenirii unor astfel de evenimente, precum și să evalueze consecințele posibile ale acestor scenarii:

112.3.1 perturbarea infrastructurii relevante pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale, cum ar fi în cazul afectării infrastructurii principale de transport, a instalațiilor de stocare sau a terminalelor GNL, inclusiv a infrastructurii principale de gaze naturale identificată pentru efectuarea calculelor conform criteriului „N-1”; și

112.3.2 întreruperea livrării gazelor naturale de la furnizorii de gaze naturale din țări terțe, și după caz, riscurile geopolitice;

112.4 identifice, după caz, măsurile reciproce de acțiune și de corelare a riscurilor cu țările vecine țări părți ale Comunității Energetice și/sau state membre ale Uniunii Europene, inclusiv în legătură cu: interconexiunile, livrarea transfrontalieră, accesul transfrontalier la instalațiile de stocare sau terminale GNL și capacitățile bidirecționale la interconexiuni;

112.5 ia în considerare riscurile legate de controlul infrastructurii relevante pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale, ceea ce poate implica, între altele, riscul de investiții insuficiente, riscul subminării diversificării, riscul folosirii infrastructurii existente în scopuri improprii și cel al nerespectării legislației Comunității Energetice;

112.6 ia în calcul capacitățile maxime de interconexiune la fiecare punct de intrare și de ieșire la/de la frontiera țării și de diferite niveluri de completare a instalațiilor de stocare, precum și să țină cont de construcția de noi interconexiuni și implementarea diverselor proiecte de infrastructură, care vor contribui la îmbunătățirea și diversificarea ofertei în aprovizionarea cu gaze naturale pe termen mediu și lung și care, vor influența asupra securității aprovizionării cu gaze naturale.

112.7 ia în considerare scenarii de întrerupere prelungită a unei singure surse de furnizare a gazelor naturale.

113. La evaluarea națională a riscurilor se identifică posibilele scenarii de risc, care pot duce la creșterea excepțională a cererii de gaze naturale, la întreruperea furnizării gazelor naturale importate sau la afectarea livrării gazelor naturale pe teritoriul Republicii Moldova, cauza și durata acestora, precum și situația existentă pe piața gazelor naturale, caracterizată prin lipsa producerii locale de gaze naturale, lipsa instalațiilor de stocare a gazelor naturale și lipsa terminalelor GNL. La stabilirea principalelor scenarii de risc care pot afecta în mod substanțial securitatea aprovizionării cu gaze naturale trebuie luate în considerare următoarele aspecte:

113.1 defecțiunile tehnice ale rețelelor de transport al gazelor naturale, situate în afara țării;

113.2 defecțiunile tehnice în rețelele de transport al gazelor naturale din țară;

113.3 condiții meteo extreme, indicate în punctul 96, care duc la creșterea excepțională a cererii de gaze naturale;

113.4 sistări în furnizarea gazelor naturale importate pe una sau pe ambele direcții de import (din Vest sau din Est).

114. La evaluarea națională a riscurilor se determină nivelul de criză și posibilele consecințe ale apariției riscurilor, precum și măsurile necesare pentru reducerea la minimum a riscurilor.

115. În conformitate cu prezentul Regulament, riscurile sunt grupate în trei niveluri principale de criză, după cum urmează:

115.1 nivel de alertă timpurie;

115.2 nivel de alertă;

115.3 nivel de urgență.

116. La evaluarea națională a riscurilor, organul central de specialitate ține cont de planul de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale, planurile de dezvoltare a rețelelor de distribuție a gazelor naturale, elaborate de operatorii de sistem și aprobate de ANRE în conformitate cu Legea cu privire la gazele naturale, de progresele înregistrate în legătură cu efectuarea investițiilor necesare pentru a îndeplini standardul privind infrastructura, stabilit în Secțiunea 12 precum și de dificultățile specifice ale țării, cum ar fi lipsa capacităților de producere, lipsa terminalelor de gaze naturale lichefiate și a instalațiilor de stocare a gazelor naturale și alte dificultăți.

117. La evaluarea națională a riscurilor, organul central de specialitate indică dacă există congestii în rețelele de transport al gazelor naturale și dacă infrastructura sistemului de gaze naturale, în special rețelele de transport al gazelor naturale, are capacitatea de a adapta fluxurile de gaze naturale în cazul unui scenariu care implică afectarea infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale.

118. Evaluarea națională a riscurilor se pregătește de către organul central de specialitate în conformitate cu modelul stabilit în Anexa nr. 1 la Regulament, în baza informației solicitate de acesta și prezentate de întreprinderile de gaze naturale, în special de OST, precum și de ANRE. La necesitate, evaluarea națională a riscurilor poate include informații adiționale așa cum ar fi simularea la nivelul Uniunii Europene a scenariilor de perturbare a aprovizionării cu gaze naturale și a infrastructurii efectuată de ENTSOG.

119. Întreprinderile de gaze naturale, consumatorii industriali de gaze naturale, organizațiile relevante care promovează interesele consumatorilor casnici și consumatorilor industriali de gaze naturale și ANRE, colaborează cu organul central de specialitate și la solicitarea organului central de specialitate, prezintă toate informațiile necesare pentru evaluarea națională și generală a riscurilor.

120. Rezultatele evaluării naționale a riscurilor se reflectă în Planul de acțiuni preventive.

121. Evaluarea națională a riscurilor se actualizează la fiecare patru ani după aprobare, excepție fiind situațiile când se justifică o frecvență mai mare de actualizare. Evaluarea națională a riscurilor ține cont de progresele înregistrate în derularea investițiilor necesare pentru a îndeplini standardul privind infrastructură definit în Secțiunea 12 și de dificultățile specifice, întâmpinate la implementarea de soluții alternative noi. Actualizările se bazează, de asemenea, pe experiența acumulată prin simularea Planului de urgență, în conformitate cu Secțiunea 9.

122. Organul central de specialitate prezintă Secretariatului Comunității Energetice evaluarea națională a riscurilor.

123. Organul central de specialitate solicită analizele de risc de la întreprinderile de gaze naturale și de la participanții pieței gazelor naturale, precum și orice date suplimentare necesare pentru elaborarea Raportului cu privire la rezultatele monitorizării securității aprovizionării cu gaze naturale.

Secțiunea 15

Schimbul de informații

124. În cazul în care este constatată una din situațiile excepționale stabilite la punctul 77, întreprinderile de gaze naturale, electroenergetice și termoelectrice vizate, prin intermediul OST pun zilnic la dispoziția Comisiei, organului central de specialitate în special următoarele informații:

124.1 prognoza cererii zilnice și a furnizării zilnice de gaze naturale pentru următoarele trei zile, în milioane metri cubi pe zi (milioane m³/zi);

124.2 fluxurile zilnice de gaze naturale la toate punctele de intrare și ieșire transfrontaliere, precum și la toate punctele care racordează o instalație de producere a gazelor naturale, o instalație de stocare sau un terminal GNL la rețeaua de gaze naturale, în milioane metri cubi pe zi (milioane m³/zi);

124.3 perioada de timp, exprimată în zile, pentru care se estimează că este posibilă asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați.

125. După încetarea situației de urgență, organul central de specialitate prezintă Secretariatului Comunității Energetice, în cel mai scurt timp dar cel târziu în termen de șase săptămâni de la încetarea situației de urgență, o evaluare detaliată a situației de urgență și a eficacității măsurilor implementate, inclusiv evaluarea impactului economic al situației de urgență, a impactului asupra sectorului electroenergetic și evaluarea asistenței acordate sau primită de la țările părți ale Comunității Energetice și statele membre ale Uniunii Europene. Această evaluare este pusă la dispoziția Grupului de coordonare privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale din cadrul Comunității Energetice și se reflectă în actualizarea Planului de acțiuni preventive și a Planului de urgență.

126. În circumstanțe justificate în mod corespunzător, indiferent dacă se constată sau nu o situație de urgență, organul central de specialitate poate solicita întreprinderilor de gaze naturale să prezinte informațiile menționate la punctul 124 sau informații suplimentare necesare pentru a evalua situația în ansamblu a aprovizionării cu gaze naturale în țară sau alt stat membru al Uniunii Europene și părți ale Comunității Energetice, inclusiv informațiile contractuale, altele decât informațiile referitoare la prețuri.

127. Pentru a permite autorităților competente din țările părți ale Comunității Energetice, statele membre ale Uniunii Europene și Secretariatului Comunității Energetice să evalueze situația securității aprovizionării cu gaze naturale la nivel național, fiecare întreprindere de gaze naturale notifică:

127.1 organului central de specialitate și ANRE detalii ale contractelor de furnizare a gazelor cu aplicabilitate transfrontalieră și o durată mai mare de un an pe care le-a încheiat în vederea aprovizionării cu gaze naturale:

127.1.1 durata contractului;

127.1.2 volumele/cantitățile anuale de gaze naturale contractate (m^3 și/sau MWh);

127.1.3 volumele/cantitățile zilnice maxime de gaze naturale contractate în situație de alertă sau de urgență (m^3 și/sau MWh);

127.1.4 punctele de livrare contractate;

127.1.5 volumele/cantitățile minime zilnice și lunare de gaze naturale (m^3 și/sau MWh);

127.1.6 condițiile de suspendare a livrărilor de gaze naturale;

127.1.7 o indicație dacă contractul, în mod individual sau cumulativ cu contractele sale încheiate cu același furnizor sau cu filialele acestuia, este echivalent cu sau depășește pragul de 28% menționat la punctul 127.2, în cea mai afectată țară parte a Comunității Energetice.

Întreprinderile de gaze naturale notifică organului central de specialitate informații cu privire la toate contractele de furnizare a gazelor cu o durată mai mare de un an, încheiate sau modificate până la 30 noiembrie 2021 sau după această dată (imediat după încheierea sau modificarea lor), care îndeplinesc condițiile stabilite la 127.1.

127.2 autorității competente din cea mai afectată țară parte a Comunității Energetice, contractele sale de furnizare a gazelor naturale cu o durată mai mare de un an, încheiate sau modificate până la 30 noiembrie 2021 sau după această dată (imediat după încheierea sau modificarea lor) care, în mod individual sau cumulativ cu contractele sale încheiate cu același furnizor sau cu filialele acestuia, sunt echivalente cu cel puțin 28% din consumul anual de gaze naturale care este calculat pe baza celor mai recente date disponibile. Obligația de notificare nu se referă la informațiile privind prețurile și nu se aplică modificărilor care vizează numai prețul gazelor naturale. Obligația de notificare se aplică, de asemenea, tuturor contractelor comerciale relevante pentru executarea contractului de furnizare a gazelor naturale, cu excepția informațiilor cu privire la prețuri.

Organul central de specialitate notifică datele enumerate la punctul 127.1, Secretariatului Comunității Energetice în formă anonimă. În cazul încheierii unor contracte noi sau al modificării contractelor existente, toate datele trebuie transmise până la sfârșitul lunii septembrie a anului în curs. În cazul în care organul central de specialitate are îndoieli că un anumit contract prezentat în conformitate cu punctul 127.2 pune în pericol securitatea aprovizionării cu gaze naturale a unei țări

părți a Comunității Energetice sau stat membru al Uniunii Europene, acesta notifică contractul Secretariatului Comunității Energetice.

128. În circumstanțe justificate în mod corespunzător de necesitatea garantării transparenței contractelor de furnizare a gazelor naturale relevante pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale și în cazul în care se consideră că un contract de furnizare a gazelor naturale ar putea afecta securitatea aprovizionării cu gaze naturale a unei țări părți a Comunității Energetice sau stat membru al Uniunii Europene, organul central de specialitate, după caz ANRE sau Secretariatul Comunității Energetice poate solicita întreprinderii de gaze naturale să prezinte contractul privind furnizarea gazelor naturale, pentru evaluarea impactului acestuia asupra securității aprovizionării cu gaze naturale, excluzând informațiile referitoare la prețuri. Solicitarea trebuie să fie motivată și poate cuprinde, de asemenea, detaliile oricăror alte contracte comerciale relevante pentru executarea contractului de furnizare a gazelor, excluzând informațiile referitoare la prețuri. Justificarea include proporționalitatea sarcinii administrative implicate.

129. Autoritățile competente din țările vizate care primesc informații în temeiul punctului 127.2 sau al punctului 128, evaluează informațiile primite în ceea ce privește securitatea aprovizionării cu gaze naturale în termen de trei luni și prezintă Secretariatului Comunității Energetice rezultatele evaluării.

130. Organul central de specialitate trebuie să ia în considerare informațiile primite în temeiul prezentei Secțiunii la pregătirea evaluării naționale a riscurilor, a Planului de acțiuni preventive și a Planului de urgență sau la actualizarea lor. Organul central de specialitate revizuieste evaluarea națională a riscurilor și planurile vizate de solicitarea Secretariatului Comunității Energetice, în conformitate cu procedura prevăzută la punctul 37.

131. În sensul Regulamentului, „cea mai afectată țară parte a Comunității Energetice” reprezintă o țară parte a Comunității Energetice în care o parte contractuală la un anumit contract de furnizare a gazelor naturale înregistrează cea mai mare parte a furnizărilor de gaze naturale sau are cei mai mulți consumatori finali.

132. Toate contractele sau informațiile contractuale primite în temeiul punctelor 127 și 129, precum și evaluările respective ale autorităților competente din alte țări sau ale Secretariatului Comunității Energetice sunt confidențiale. Autoritățile implicate garantează confidențialitatea deplină a informațiilor primite în condițiile prezentului Regulament.

Secțiunea 16

Secretul profesional

133. Orice informație sensibilă din punct de vedere comercial primită, schimbată sau transmisă în temeiul Secțiunii 15, este confidențială și face obiectul condițiilor de păstrare a secretului profesional prevăzute la prezenta Secțiune.

134. Obligația de păstrare a secretului profesional se aplică următoarelor persoane care primesc informații confidențiale în conformitate cu prezentul Regulament:

134.1 persoanelor care lucrează sau au lucrat pentru Secretariatul Comunității Energetice;

134.2 auditorilor și experților mandatați de Secretariatul Comunității Energetice;

134.3 persoanelor care lucrează sau au lucrat pentru autoritățile competente și autoritățile naționale de reglementare sau pentru alte autorități relevante;

134.4 auditorilor și experților mandatați de organul central de specialitate, ANRE sau de alte autorități relevante.

135. Fără a aduce atingere cazurilor reglementate de Codul penal sau altor prevederi ale Regulamentului ori a legislației relevante a Comunității Energetice, informațiile confidențiale primite de persoanele menționate la punctul 134 în exercițiul funcției nu pot fi divulgate niciunei alte persoane sau autorități decât într-o formă prescurtată sau agregată care să nu permită identificarea niciunui participant la piață.

136. Fără a aduce atingere cazurilor care fac obiectul Codului penal, Secretariatul Comunității Energetice, autoritățile competente din cadrul țărilor părți ale Comunității energetice și autoritățile naționale de reglementare, instituțiile sau persoanele care primesc informații confidențiale în temeiul

Regulamentului, pot utiliza informațiile confidențiale numai în executarea sarcinilor și funcțiilor sale. Alte autorități, instituții sau persoane pot utiliza aceste informații în scopul în care le-au fost furnizate sau în cadrul unor proceduri administrative sau judiciare specifice legate de exercitarea funcțiilor sale.

Secțiunea 17

Monitorizarea securității aprovizionării cu gaze naturale

137. Guvernul, prin intermediul organului central de specialitate, asigură monitorizarea securității aprovizionării cu gaze naturale, care vizează, în special:

138.1 implementarea adecvată a standardelor privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale conform prevederilor art. 103 din Legea cu privire la gazele naturale;

138.2 echilibrul dintre cerere și ofertă pe piața gazelor naturale;

138.3 prognoza cererii de gaze naturale și sursele de acoperire disponibile;

138.4 noile contracte de import pe termen lung al gazelor naturale din țările terțe;

138.5 volumul util de gaze naturale și capacitatea de extracție din instalațiile de stocare a gazelor naturale;

138.6 gradul de interconectare a sistemului de gaze naturale al Republicii Moldova cu sistemele de gaze naturale ale țărilor vecine, țările părți ale Comunității Energetice și state membre ale Uniunii Europene;

138.7 capacitățile de transport suplimentare planificate sau aflate în construcție;

138.8 calitatea și nivelul de întreținere a rețelelor de gaze naturale, precum și respectarea standardelor de securitate la exploatarea rețelelor de gaze naturale;

138.9 realizarea măsurilor de acoperire a cererii de vîrf și a deficitului de gaze naturale furnizate în cazul indisponibilității unuia sau a mai multor furnizori, inclusiv în situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale.

138. Anual, până la data de 31 iulie, organul central de specialitate întocmește și publică pe pagina sa web oficială, un *raport* cu privire la rezultatele monitorizării securității aprovizionării cu gaze naturale. Raportul menționat se prezintă Guvernului și Secretariatului Comunității Energetice și trebuie să conțină informații cu privire la rezultatele monitorizării aspectelor indicate la punctul 137, măsurile luate sau planificate în legătură cu acestea, capacitatea sistemului de gaze naturale de a satisface cererea existentă și prognoza consumului de gaze naturale, precum și informații cu privire la:

139.1 impactul concurențial al măsurilor întreprinse în conformitate cu prevederile art. 105 al Legii cu privire la gazele naturale asupra tuturor participanților la piața gazelor naturale;

139.2 disponibilitatea capacităților de stocare a gazelor naturale;

139.3 durata contractelor de procurare a gazelor naturale pe termen lung, încheiate de către întreprinderile de gaze naturale înregistrate în Republica Moldova, în special durata rămasă, și gradul de lichiditate a pieței de gaze naturale;

139.4 cadrul de reglementare pentru oferirea de stimulente corespunzătoare noilor investiții.

139. În caz de necesitate, în scopul realizării funcțiilor de monitorizare atribuite, organul central de specialitate colaborează cu alte organe centrale de specialitate ale administrației publice, cu alte autorități publice competente, inclusiv cu ANRE, și solicită prezentarea informațiilor necesare de către întreprinderile de gaze naturale, asigurând confidențialitatea informațiilor care constituie secret.

Anexa nr. 1

la Regulamentul cu privire la situațiile excepționale
în sectorul gazelor naturale

Model evaluarea națională a riscurilor

1. Informații generale

Denumirea autorității responsabile de elaborarea evaluării naționale a riscurilor

2. Descrierea rețelelor de gaze naturale:

2.1 Scurtă descriere a rețelelor de gaze naturale, cuprinzând:

2.1.1 date privind consumul final de gaze naturale: consumul anual (în miliarde de m³ și/sau MWh) și repartizarea pe tipuri de consumatori finali, cererea în perioadele de vârf (în milioane de m³/zi și/sau MWh/zi);

2.1.2 descrierea funcționării rețelei de gaze naturale la nivel național, incluzând infrastructura;

2.1.3 identificarea infrastructurilor-cheie, relevante pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

2.1.4 repartizarea surselor de import al gazelor naturale în funcție de țara de origine;

2.1.5 după caz, se prezintă o descriere a rolului instalațiilor de stocare a gazelor naturale, care include:

2.1.5.1 capacitatea de stocare (volumul total și volumul disponibil de gaze naturale) în comparație cu cererea în sezonul de încălzire;

2.1.5.2 capacitatea zilnică maximă de extracție la diferite niveluri de completare a instalațiilor de stocare (în mod ideal, la nivel de stocuri pline și nivelurile de la sfârșit de sezon).

2.2 Descrierea rolului producerii interne de gaze naturale, care include:

2.1.1 volumul de gaze naturale produse în ceea ce privește consumul anual final de gaze naturale;

2.1.2 capacitatea de producere zilnică maximă de gaze naturale.

2.3 Descrierea rolului gazelor naturale în producerea de energie electrică (de exemplu, importanța și rolul în calitate de combustibil de rezervă, complementar față de sursele regenerabile de energie), inclusiv capacitatea de generare pe bază de gaze naturale (totalul în MWe și ca procentaj din capacitatea totală de generare) și cogenerarea (totalul în MWe și ca procentaj din capacitatea totală de generare).

3. Standardul privind infrastructura

Descrierea modului de conformare cu standardul privind infrastructura, incluzând principalele valori utilizate pentru formula „N-1”, opțiunile alternative de conformare cu acest standard (împreună cu țările părți ale Comunității Energetice direct conectate, prin măsuri axate pe cerere) și capacitățile bidirecționale la interconexiunile existente, după cum urmează:

3.1 Formula „N-1”:

3.1.1 identificarea infrastructurii unice principale de gaze naturale;

3.1.2 calculele efectuate conform criteriului „N-1” la nivel național;

3.1.3 descrierea valorilor utilizate pentru toate elementele din formula „N-1”, inclusiv valorile intermediare folosite pentru calculul acestora (de exemplu, pentru EPm, cu precizarea capacității tuturor punctelor de intrare luate în considerare în cadrul acestui parametru);

3.1.4 indicarea metodelor folosite, după caz, pentru calcularea parametrilor din formula „N-1” (de exemplu Dmax);

3.1.5 explicarea rezultatelor calculării formulei „N-1” luând în considerare un nivel al stocurilor de 30% și de 100% din volumul util maxim;

3.1.6 o explicare a principalelor rezultate ale simulării calculele efectuate conform criteriului „N-1” utilizând un model hidraulic;

3.1.7 după caz, un calcul efectuat conform criteriului „N-1” utilizând măsuri axate pe cerere:

3.1.7.1 efectuarea calculelor conform „N-1” în conformitate cu punctul 2 din anexa II;

3.1.7.2 descrierea valorilor utilizate pentru toate elementele din formula „N-1”, incluzând cifrele intermediare folosite pentru calculul acesteia (dacă sunt diferite de cifrele descrise la punctul 3.1.3 ;

3.1.7.3 indicarea metodelor folosite, după caz, pentru calcularea parametrilor din formula „N-1” (de exemplu Dmax) (a se utiliza anexele pentru explicații detaliate);

3.1.7.4 explicarea măsurilor bazate pe mecanisme de piață axate pe cerere adoptate /care urmează a fi adoptate pentru a compensa o perturbare în aprovizionarea cu gaze naturale și impactul preconizat al acestora (Deff).

3.2 Capacitatea bidirecțională la interconexiuni:

3.2.1 se indică punctele de interconexiune care dispun de capacitate bidirecțională la interconexiuni, capacitatea maximă a fluxurilor bidirecționale;

3.2.2 se indică dispozițiile care reglementează utilizarea capacității de flux (revers) în direcția opusă fluxului fizic principal de gaze naturale (de exemplu capacitatea întreruptibilă);

3.2.3 se indică punctele de interconexiune în cazul cărora s-a acordat o derogare, durata derogării și a motivelor pentru care a fost acordată.

4. Identificarea riscurilor

Se descriu factorii de risc care ar putea avea un impact negativ asupra securității aprovizionării cu gaze naturale, probabilitatea și consecințele acestora.

Lista neexhaustivă a tipurilor de factori de risc care trebuie să fie incluși în evaluare după caz, potrivit organului central de specialitate:

4.1 surse politice:

4.1.1 perturbări în aprovizionarea cu gaze naturale din țări terțe, din diferite motive;

4.1.2 tulburări politice (fie în țara de origine, fie într-o țară de tranzit a gazelor naturale);

4.1.3 război/război civil (fie în țara de origine, fie într-o țară de tranzit);

4.1.4 terorism.

4.2 surse tehnologice:

4.2.1 explozie /incendii;

4.2.2 incendii în interiorul unei anumite instalații;

4.2.3 scurgeri de gaze naturale;

4.2.4 lipsa unei întrețineri adecvate;

4.2.5 defectarea echipamentului (eșec la demarare, defecțiuni în timpul funcționării etc.);

4.2.6 lipsa energiei electrice (sau a unei alte surse de energie);

4.2.7 defecțiuni a TIC (eroare de hardware sau de software, probleme legate de internet sau de sistemul SCADA etc.);

4.2.8 atac cibernetic;

4.2.9 impactul cauzat de lucrări de excavare (săpături, lucrări de batere a pilonilor), lucrări de terasament etc.

4.3 surse comerciale / de piață /financiare:

4.3.1 acorduri cu furnizori din țări terțe;

4.3.2 litigii comerciale;

4.3.3 controlul infrastructurii relevante pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale efectuat de entități din țări terțe, ceea ce poate presupune, între altele, riscul de investiții insuficiente, riscul subminării diversificării și cel al nerespectării aquis-ului Comunității energetice;

4.3.4 volatilitatea prețurilor la gazele naturale;

4.3.5 investiții insuficiente;

4.3.6 creșterea cererii de vârf brusc și neașteptat;

4.3.7 alte riscuri care ar putea duce la deficiențe structurale.

4.4 surse sociale

4.4.1 greve (în diferite sectoare conexe, cum ar fi în sectorul gazelor naturale, porturi, transport etc.);

4.4.2 sabotaj;

4.4.3 vandalism;

4.4.4 furt.

4.5 surse naturale:

4.5.1 cutremure;

- 4.5.2 alunecări de teren;
- 4.5.3 inundații (ploi abundente, revărsări ale râurilor);
- 4.5.4 furtuni (maritime);
- 4.5.5 avalanșe;
- 4.5.6 condiții meteorologice extreme;
- 4.5.7 incendii (în exteriorul instalației, cum ar fi în păduri sau pe pajiști aflate în apropiere etc.).

4.6 Analiza

4.6.1 se identifică factorii de risc relevanți pentru stat, inclusiv probabilitatea și impactul acestora;

4.6.2 se descriu criteriile utilizate pentru a determina dacă o rețea de gaze naturale este expusă unor riscuri ridicate /inacceptabile;

4.6.3 se elaborează o listă a scenariilor de risc relevante în conformitate cu factorii de risc, probabilitatea acestora, se descrie modul în care a avut loc selecția.

5. Analiza și evaluarea riscurilor

Se analizează scenariile de risc relevante identificate la punctul 3. Se includ, în cadrul simulării scenariilor de risc, măsurile existente de securitate a aprovizionării cu gaze naturale, cum ar fi, între altele, standardul privind infrastructura calculat conform criteriului „N-1” astfel cum se prevede la punctul 2 din Anexa nr. 1 și standardul privind aprovizionarea cu gaze naturale. Pentru fiecare scenariu de risc:

5.1 se descrie în detaliu scenariul de risc, inclusiv toate ipotezele, și, după caz, metodologiile care stau la baza calculării acestora;

5.2 se descriu în detaliu rezultatele simulărilor efectuate, incluzând o cuantificare a impactului (de exemplu, volumele de gaze naturale nelivrate, consecințele socio-economice, efectele asupra producerii de energie termică și cele asupra producerii de energie electrică).

Anexa nr. 2

la Regulamentul cu privire la situațiile excepționale
în sectorul gazelor naturale

Model plan de acțiuni preventive

Informații generale

Denumirea autorității responsabile de elaborarea planului.

1. Descrierea rețelei de gaze naturale

Scurtă descriere a sistemului de gaze naturale, cuprinzând:

1.1 date privind consumul de gaze naturale: consumul anual de gaze naturale (în miliarde de m³ și/sau MWh) și repartizarea pe tip de consumatori, cererea în perioadele de vârf (în milioane de m³/zi și sau MWh/zi);

1.2 descrierea funcționării sistemului de gaze naturale la nivel, incluzând infrastructura;

1.3 identificarea infrastructurii-cheie relevante pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

1.4 Repartizarea surselor de import a gazelor în funcție de țara de origine;

1.5 După caz, se prezintă o descriere a rolului instalațiilor de stocare, care include:

1.5.1 capacitatea de stocare (volumul total și volumul disponibil de gaze naturale) în comparație cu cererea în sezonul de încălzire;

1.5.2 capacitatea zilnică maximă de extracție la diferite niveluri de completare a instalațiilor de stocare (în mod ideal, la nivel de stocuri pline și nivelurile de la sfârșit de sezon).

1.6 Descrierea rolului producerii interne de gaze naturale care include:

1.6.1 volumul de gaze naturale produse în ceea ce privește consumul anual final de gaze naturale;

1.6.2 capacitatea de producere zilnică maximă;

1.6.3 se descrie rolul gazelor naturale în producerea de energie electrică (de exemplu, importanța și rolul în calitate de combustibil de rezervă, complementar față de sursele regenerabile de energie), inclusiv capacitatea de generare pe bază de gaze naturale (totalul în MWe și ca procentaj din capacitatea totală de generare) și cogenerare (totalul în MWe și ca procentaj din capacitatea totală de generare).

1.6.4 se descrie rolului măsurilor de eficiență energetică și efectul acestora asupra consumului final anual de gaze naturale.

2. Rezumatul evaluării riscurilor

Se descriu pe scurt rezultatele evaluării naționale a riscurilor, incluzând:

2.1 lista scenariilor evaluate și o scurtă descriere a ipotezelor aplicate pentru fiecare scenariu, precum și riscurile/deficiențele identificate;

2.2 principalele concluzii ale evaluării naționale a riscurilor.

3. Standardul privind infrastructura

Se descrie modul de conformare cu standardul privind infrastructura, incluzând principalele valori utilizate la efectuarea calculelor conform criteriului „N-1”, opțiunile alternative de conformare cu acest standard (împreună cu statele vecine părți ale Comunității Energetice, prin măsuri bazate pe cerere) și capacitățile bidirecționale la interconexiunile existente, după cum urmează:

3.1 Formula „N-1”:

3.1.1 identificarea infrastructurii unice principale de gaze naturale;

3.1.2 calcularea formulei „N-1” la nivel național;

3.1.3 descrierea valorilor utilizate pentru toate elementele din formula „N-1”, incluzând valorile intermediare folosite pentru calcul (de exemplu, pentru EPm, se precizează capacitatea tuturor punctelor de intrare luate în considerare în cadrul acestui parametru);

3.1.4 indicarea metodologiilor folosite, după caz, pentru calcularea parametrilor din formula „N-1” (de exemplu Dmax);

3.1.5 calcularea formulei „N-1” utilizând măsuri axate pe cerere (în cazul organului central de specialitate decide) :

3.1.5.1 calcularea formulei „N-1” la nivel național;

3.1.5.2 descriere a valorilor utilizate pentru toate elementele din formula „N-1”, incluzând cifrele intermediare folosite pentru calcul (dacă sunt diferite de cifrele descrise la punctul 3.1.3 din prezenta anexă);

3.1.5.3 după caz, indicarea a metodologiilor folosite pentru calcularea parametrilor din formula „N-1” (de exemplu Dmax);

3.1.5.4 explicație a măsurilor bazate pe mecanisme de piață legate pe cerere, adoptate/care urmează a fi adoptate pentru a compensa o perturbare în aprovizionarea cu gaze naturale și impactul preconizat al acestora (Def);

3.1.5.5 calcularea formulei „N – 1”;

3.1.5.6 descriere a valorilor utilizate pentru toate elementele din formula „N-1”, incluzând valorile intermediare folosite pentru calcul (dacă sunt diferite de cifrele descrise la punctul 3.1.3 din prezenta anexă);

3.1.5.7 indicație a metodologiilor și ipotezelor folosite, după caz, pentru calcularea parametrilor din formula „N-1” (de exemplu Dmax) ;

3.1.5.8 explicație a mecanismelor convenite pentru a asigura conformitatea cu formula „N-1”.

3.2 capacitatea bidirecțională la interconexiuni:

3.2.1 se indica punctele de interconectare care dispun de capacitate bidirecțională la interconexiuni și capacitatea maximă a fluxurilor bidirecționale;

3.2.2 se indica dispozițiile care reglementează utilizarea capacității de flux inversat (de exemplu capacitatea întreruptibilă);

3.2.3 se indică punctele de interconexiune în cazul cărora s-a acordat o derogare, durata derogării și motivele pentru care a fost acordată.

4. Standardul privind aprovizionarea cu gaze naturale

Se descriu măsurile adoptate în scopul conformării cu standardul privind aprovizionarea cu gaze naturale, precum și cu orice standard privind aprovizionarea suplimentară cu gaze naturale sau cu orice obligație suplimentară impusă din motive de securitate a aprovizionării cu gaze naturale:

4.1 definiția consumatorilor protejați, inclusiv categoriile de consumatori vizate și consumul lor anual de gaze naturale (per categorie, valoare netă și procentul din consumul anual de gaze naturale);

4.2 volumele de gaze naturale necesare pentru conformarea cu standardul privind aprovizionarea cu gaze naturale în conformitate cu scenariile descrise în Regulament.

4.3 capacitatea necesară pentru conformarea cu standardul privind aprovizionarea cu gaze naturale în conformitate cu scenariile descrise în Regulament;

4.4 măsurile în vigoare pentru conformarea cu standardul privind aprovizionarea cu gaze naturale;

4.4.1 descrierea măsurilor;

4.4.2 destinatarii;

4.4.3 se descrie sistemul de monitorizare ex-ante a conformității cu standardul de aprovizionare în cazul în care acesta există;

4.4.4 regimul de sancțiuni, dacă există;

4.4.5 se descrie, pentru fiecare măsură:

4.4.5.1 impactul economic, eficacitatea și eficiența măsurii;

4.4.5.2 impactul asupra mediului;

4.4.5.3 impactul asupra consumatorului.

4.4.6 în cazul în care se aplică măsuri care nu se bazează pe piață (pentru fiecare măsură):

4.4.6.1 se justifică necesitatea măsurii (și anume, de ce securitatea aprovizionării cu gaze naturale nu poate fi asigurată numai prin măsuri bazate pe mecanisme de piață);

4.4.6.2 se justifică de ce măsura este proporționată (și anume, de ce măsura nebazată pe piață constituie mijlocul cel mai puțin restrictiv pentru obținerea efectului dorit);

4.4.6.3 se prezintă o analiză a impactului unei astfel de măsuri:

4.4.6.4 asupra securității aprovizionării cu gaze naturale altor țări părți ale Comunității Energetice sau state membre ale Uniunii Europene;

4.4.6.5 asupra pieței naționale;

4.4.6.6 asupra pieței interne de energie a Uniunii Europene.

4.4.6.7 în cazul măsurilor introduse la data sau după data de 30 noiembrie 2021, se indică un scurt rezumat al evaluării impactului sau un link către evaluarea impactului măsurii (măsurilor), efectuată în conformitate cu punctul 51 din Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale .

4.5 după caz, se descrie orice standard privind aprovizionarea suplimentară cu gaze naturale sau orice obligație suplimentară impusă din motive de securitate a aprovizionării cu gaze naturale:

4.5.1 descrierea măsurii (măsurilor);

4.5.2 mecanismul de reducere pentru a reveni la valorile obișnuite în spirit de solidaritate;

4.5.3 după caz, se descrie orice standard nou privind aprovizionarea suplimentară cu gaze naturale sau orice obligație suplimentară impusă din motive de securitate a aprovizionării cu gaze naturale, adoptate la data sau după data de 30 noiembrie 2021;

4.5.4 destinatarii;

4.5.5 volumele de gaze naturale și capacitățile afectate;

4.5.6 se indică modul în care măsura îndeplinește condițiile prevăzute la punctul 99.

5. Măsuri preventive

Măsurile preventive existente sau care urmează a fi adoptate:

5.1 se descriu fiecare dintre măsurile preventive adoptate pentru fiecare risc identificat în conformitate cu evaluarea națională a riscurilor, incluzând o descriere a:

5.1.1 dimensiunii lor naționale sau regionale;

5.1.2 impactului lor economic, a eficacității și a eficienței lor;

5.1.3 impactului lor asupra consumatorilor finali.

5.1.4 După caz, se indică:

5.1.4.1 măsuri pentru dezvoltarea interconexiunilor între țările vecine părți ale Comunității Energetice;

5.1.4.2 măsuri diversificarea rutelor și surselor de aprovizionare cu gaze naturale;

5.1.4.3 măsuri pentru protejarea infrastructurii-cheie relevante pentru securitatea aprovizionării în ceea ce privește controlul exercitat de entități din țări terțe (incluzând, după caz, legi generale sau sectoriale, referitoare la verificarea prealabilă a investițiilor, drepturi speciale pentru anumiți acționari etc.).

5.2 în cazul în care se aplică măsuri care nu sunt bazate pe mecanisme de piață (pentru fiecare măsură):

5.2.1 se justifică de ce măsura este necesară (și anume, de ce securitatea aprovizionării cu gaze naturale nu poate fi asigurată numai prin măsuri de piață);

5.2.2 se justifică de ce măsura este proporționată (și anume, de ce măsura nebazată pe piață constituie mijlocul cel mai puțin restrictiv pentru obținerea efectului dorit);

5.2.3 se prezintă o analiză a impactului unei astfel de măsuri:

5.2.3.1 justificarea necesității măsurii (și anume, de ce securitatea aprovizionării cu gaze naturale nu poate fi asigurată numai prin măsuri bazate pe mecanisme de piață);

5.2.3.2 justificarea proporționalității măsurii (și anume, de ce măsura care nu se bazează pe mecanisme de piață constituie mijlocul cel mai puțin restrictiv pentru obținerea efectului scontat);

5.2.3.3 se prezintă o analiză a impactului unei astfel de măsuri asupra:

5.2.3.3.1 securității aprovizionării cu gaze naturale a altor țări părți ale Comunității Energetice;

5.2.3.3.1 pieței naționale;

5.2.3.3.2 pieței interne de energie a Uniunii Europene.

5.2.3.3.3 se explică în ce măsură au fost luate în considerare măsuri de eficiență, inclusiv măsuri de eficiență bazate pe cerere, pentru a spori securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

5.2.3.3.4 se explică în ce măsură au fost luate în considerare surse regenerabile de energie pentru a spori securitatea aprovizionării.

6. Alte măsuri și obligații (de exemplu, funcționarea în condiții de siguranță a rețelei de gaze naturale).

Se descriu alte măsuri și obligații care au fost impuse întreprinderilor de gaze naturale și altor entități relevante și care sunt susceptibile de a avea un impact asupra securității aprovizionării cu gaze naturale, cum ar fi obligații privind funcționarea în condiții de siguranță a rețelei de gaze naturale, incluzând cine ar fi afectat de obligația respectivă, precum și volumele de gaze naturale vizate. Se explica cu precizie când și cum se aplică măsurile respective.

7. Proiecte de infrastructură

Se descriu proiectele viitoare de infrastructură, inclusiv proiectele de interes comun din grupurile de risc relevante, indicând un calendar estimativ pentru implementarea acestora, capacitățile și impactul estimat asupra securității aprovizionării cu gaze naturale din grupul de risc.

8. Obligațiile de serviciu public cu privire la securitatea aprovizionării cu gaze naturale.

Indicați obligațiile de serviciu public existente legate de securitatea aprovizionării cu gaze naturale și descrieți-le pe scurt (a se utiliza anexele pentru informații mai detaliate). Se explica clar cine trebuie să respecte aceste obligații și în ce mod. După caz, se descrie modul și momentul în care obligațiile respective de serviciu public sunt declanșate.

9. Consultări cu părțile interesate

În conformitate cu punctul 30 din Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale, se descrie mecanismul utilizat pentru consultările efectuate la elaborarea și promovarea Planului de acțiuni preventive, precum și rezultatele acestor consultări desfășurate cu:

- 9.1 întreprinderile de gaze naturale;
- 9.2 organizații relevante reprezentând interesele consumatorilor casnici;
- 9.3 organizații care reprezintă interesele consumatorilor industriali de gaze naturale, incluzând producătorii de energie electrică;
- 9.4 autoritatea națională de reglementare.

10. Mecanisme dezvoltate pentru cooperare

Se descriu mecanismele utilizate pentru cooperarea dintre țările părți ale Comunității Energetice, inclusiv pentru elaborarea măsurilor transfrontaliere.

Anexa nr. 3

la Regulamentul cu privire la situațiile excepționale
în sectorul gazelor naturale

Model Plan de urgență

Informații generale

Denumirea autorității responsabile pentru elaborarea planului.

1. Definirea nivelurilor de criză:

- 1.1 se indic organul /entitatea responsabilă pentru constatarea fiecărui nivel de criză și procedurile de urmat în fiecare caz;
- 1.2 dacă există, se includ indicatorii sau parametrii utilizați pentru a analiza dacă un eveniment poate duce la o deteriorare semnificativă a aprovizionării cu gaze naturale și pentru a decide cu privire la declararea unui anumit nivel de criză.

2. Măsurile adoptate pentru fiecare nivel de criză

2.1 Alerta timpurie

Se descriu măsurile de aplicat, indicând pentru fiecare măsură:

- 2.2.1 o scurtă descriere a măsurii și a principalelor părți implicate;
- 2.2.2 procedura de urmat, după caz;
- 2.2.3 contribuția preconizată a măsurii la gestionarea impacturilor oricărui eveniment sau la pregătirea înainte de producerea unui eveniment;
- 2.2.4 fluxurile de informații între părțile implicate.

2.2 Nivelul de alertă

2.2.5 se descriu măsurile de aplicat, indicând pentru fiecare măsură:

- 2.2.5.1 scurtă descriere a măsurii și a principalelor părți implicate;
- 2.2.5.2 procedura de urmat, după caz;
- 2.2.5.3 fluxurile de informații între părțile implicate.

2.2.6 se descriu obligațiile de raportare impuse întreprinderilor de gaze naturale în cazul nivelului de alertă.

2.3 Nivelul de urgență

2.3.1 se elaborează o listă de acțiuni predefinite bazate pe cerere și ofertă pentru punerea la dispoziție a gazelor naturale în cazul unei situații de urgență, incluzând acordurile comerciale dintre

părțile implicate în aceste acțiuni și mecanismele de compensare pentru întreprinderile de gaze naturale, după caz;

2.3.2 se descriu măsurile bazate pe mecanisme de piață care urmează a fi aplicate, pentru fiecare măsură:

2.3.2.1 scurtă descriere a măsurii și a principalelor părți implicate;

2.3.2.2 se descrie procedura de urmat;

2.3.2.3 se indică contribuția preconizată a măsurii la atenuarea situației în cazul nivelului de urgență;

2.3.2.4 se descriu fluxurile de informații între părțile implicate.

2.3.3 se descriu măsurile care nu se bazează pe mecanisme piață planificate sau care urmează a fi puse în aplicare în cazul nivelului de urgență, indicând, pentru fiecare măsură:

2.3.3.1 scurtă descriere a măsurii și a principalelor părți implicate;

2.3.3.2 evaluarea necesității unei astfel de măsuri pentru a face față unei crize, incluzând gradul de utilizare a acesteia;

2.3.3.3 procedura de punere în aplicare a măsurii (de exemplu, ce anume ar declanșa introducerea acestei măsuri, cine ar lua decizia);

2.3.3.4 contribuția preconizată a măsurii la atenuarea situației în cazul nivelului de urgență, ca o completare a măsurilor bazate pe mecanisme de piață;

2.3.3.5 se evaluează alte efecte ale măsurii;

2.3.3.6 se justifică conformitatea măsurii cu condițiile prevăzute la punctul 51 din Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale;

2.3.3.7 se descriu fluxurile de informații între părțile implicate.

2.3.3.8 se descriu obligațiile de raportare impuse întreprinderilor de gaze naturale.

3. Măsuri specifice în ceea ce privește energia electrică și energia termică

3.1 sectorul termoenergetic

3.1.1 se indică pe scurt impactul probabil al unei perturbări a furnizării gazelor naturale asupra sectorului termoenergetic;

3.1.2 se indică măsurile și acțiunile care trebuie întreprinse pentru a atenua impactul potențial al unei perturbări în aprovizionarea cu gaze naturale în sectorul termoenergetic. Alternativ, se indică de ce adoptarea unor măsuri specifice nu este adecvată.

3.2 furnizarea de energie electrică produsă pe bază de gaze naturale

3.2.1 se indică pe scurt impactul probabil al unei perturbări a aprovizionării cu gaze naturale asupra sectorului electroenergetic;

3.2.2 se indică măsurile și acțiunile care trebuie întreprinse pentru a atenua impactul potențial al unei perturbări în aprovizionarea cu gaze naturale în sectorul electroenergetic. Alternativ, se indică de ce adoptarea unor măsuri specifice nu este adecvată;

3.2.3 se indică mecanismele /dispozițiile existente pentru asigurarea unei coordonări adecvate, inclusiv schimbul de informații, între participanții pieței gazelor naturale și energiei electrice, în special între operatorii sistem la diferite niveluri de criză.

4. Managerul sau echipa de criză

Se indică managerul de criză și rolul acestuia.

5. Rolurile și responsabilitățile părților:

5.1 pentru fiecare nivel de criză, se definesc rolurile și responsabilitățile, inclusiv interacțiunile cu organul central de specialitate și, după caz, ANRE, ale:

5.1.1 întreprinderilor de gaze naturale;

5.1.2 consumatorilor industriali;

5.1.3 producătorilor de energie electrică relevanți.

6. pentru fiecare nivel de criză, se definesc rolurile și responsabilitățile organului central de specialitate și organismelor cărora li s-au delegat sarcini.

7. Măsuri privind consumul nejustificat al consumatorilor întreruptibili

Se descriu măsurile existente pentru a preveni, în măsura posibilului și fără a pune în pericol funcționarea sigură și fiabilă a rețelei de gaze naturale sau a crea situații periculoase, consumul de

către consumatorii întreruptibili, a gazelor naturale destinate consumatorilor protejați în timpul unei situații de urgență. Se indică natura măsurii (administrativă, tehnică etc.), părțile principale și procedurile de urmat.

8. Teste de pregătire pentru situații de urgență

8.1 se precizează calendarul pentru simulări în timp real ale reacției la situații de urgență;

8.2 se indică părțile implicate, procedurile și scenariile concrete de impact mare și mediu simulate.

Pentru actualizările Planului de urgență se descriu pe scurt testele efectuate de la prezentarea ultimului Plan de urgență și rezultatele principale, Se indică măsurile care au fost adoptate ca urmare a testelor respective.

Anexa nr. 2

la Hotărârea Guvernului nr. ____/2024

PLANUL DE ACȚIUNI pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale

DISPOZIȚII GENERALE

1. Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale (în continuare – *Plan de acțiuni pentru situații excepționale / Plan de acțiuni*) are drept scop sporirea rezilienței energetice în cazul unor posibile limitări sau întreruperi în aprovizionarea cu gaze naturale prin stabilirea unor măsuri preventive care vizează securitatea aprovizionării cu gaze naturale și măsurilor de urgență care urmează să fie puse în aplicare în cazul în care piața gazelor naturale nu mai este în măsură să asigure furnizarea către consumatori a cantităților de gaze naturale necesare.

2. Planul de acțiuni pentru situații excepționale, a fost elaborat de organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei (în continuare – organul central de specialitate). La elaborarea Planului de acțiuni pentru situații excepționale, organul central de specialitate a cooperat cu ANRE, întreprinderile de gaze naturale, electroenergetice și termoelectrice.

3. Prezentul Plan de acțiuni este constituit din două părți:

1) Planul de acțiuni preventive (Anexa nr. 1 la Planul de acțiuni pentru situații excepționale);

2) Planul de urgență (Anexa nr. 2 la Planul de acțiuni pentru situații excepționale).

4. Planul de acțiuni pentru situații excepționale conține măsuri clar definite, transparente, proporționate, nediscriminatorii care nu denaturează în mod nejustificat concurența sau funcționarea eficientă a pieței gazelor naturale și nu pune în pericol securitatea aprovizionării cu gaze naturale a altor țări părți ale Comunității Energetice și State Membre ale Uniunii Europene.

5. Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale conține în primul rând măsuri ce se bazează pe mecanisme de piață, și nu pune în sarcina întreprinderilor de gaze naturale obligații excesive, nerealizabile și nici nu afectează negativ funcționarea pieței gazelor naturale.

6. Pe parcursul situației excepționale în sectorul gazelor naturale, întreprinderile de gaze naturale sunt obligate să întreprindă măsurile stabilite în Planul de acțiuni pentru situații excepționale, cu respectarea următoarelor condiții:

1) să nu fie introduse măsuri de restricționare nejustificată a fluxului de gaze naturale în cadrul pieței gazelor naturale a Comunității Energetice și a Uniunii Europene;

2) să nu fie introduse măsuri care pot pune în pericol în mod grav situația aprovizionării cu gaze naturale într-o altă țară parte a Comunității Energetice și/sau într-un Stat Membru al Uniunii Europene;

3) să fie menținut accesul la infrastructura transfrontalieră, în măsura posibilităților tehnice și în condiții de siguranță, în conformitate cu Planul de acțiuni pentru situații excepționale.

7. Prezentul Plan de acțiuni se actualizează la fiecare 4 ani de la data aprobării, sau, după caz mai frecvent dacă situația o impune, sau la solicitarea Secretariatului Comunității Energetice.

8. Elaborarea, promovarea și aprobarea Planului de acțiuni pentru situații excepționale s-a realizat cu respectarea confidențialității datelor sensibile din punct de vedere comercial.

9. Informația privind consultarea publică cu părțile interesate este prezentată în Anexa nr. 3 la Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale.

Anexa nr. 1
la Planul de acțiuni pentru situații excepționale
în sectorul gazelor naturale aprobat prin
Hotărârea Guvernului nr. ____/2024

PLANUL DE ACȚIUNI PREVENTIVE

1. Informații generale

1.1 Planul de acțiuni preventive constituie parte componentă a Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale (în continuare Plan de acțiuni pentru situații excepționale), reflectă rezultatele evaluării naționale a riscurilor asociate securității aprovizionării cu gaze naturale și include măsurile preventive ce se impun a fi întreprinse în scopul prevenirii situațiilor excepționale, eliminarea sau reducerea riscurilor identificate.

1.2 Prezentul Plan de acțiuni preventive conține:

1) rezultatele evaluării naționale a riscurilor realizate în conformitate cu cerințele Regulamentului privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale;

2) descrierea sistemului de gaze naturale din Republica Moldova;

3) informațiile cu privire la interconexiunile existente și viitoare, inclusiv la cele care oferă acces la rețelele de gaze naturale ale Uniunii Europene, cu privire la fluxurile transfrontaliere, precum și cu privire la accesul transfrontalier la instalațiile de stocare și capacitatea fizică bidirecțională;

4) standardul privind aprovizionarea cu gaze naturale, criteriile de identificare a consumatorilor protejați;

5) standardul privind infrastructura de gaze naturale, calculul formulei „N-1”;

- 6) măsurile preventive care urmează să fie întreprinse pentru prevenirea riscurilor identificate;
- 7) obligațiile impuse întreprinderilor de gaze naturale, întreprinderilor electroenergetice, termoenergetice și altor organe sau autorități care pot avea impact asupra securității aprovizionării cu gaze naturale;
- 8) informații privind impactul economic și eficacitatea măsurilor prevăzute în Planul de acțiuni preventive;
- 9) obligațiile de serviciu public cu privire la securitatea aprovizionării cu gaze naturale;
- 10) mecanismele care urmează să fie utilizate în cadrul cooperării cu alte țări părți ale Comunității Energetice și/sau State Membre ale Uniunii Europene.

1.3 Planul de acțiuni preventive a fost elaborat după efectuarea analizei situației existente în sectorul gazelor naturale, identificarea problemelor și a riscurilor asociate securității aprovizionării cu gaze naturale, cu utilizarea datelor statistice furnizate de Biroul Național de Statistică, a datelor deținute de organul central de specialitate, precum și a informației și datelor prezentate de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (în continuare – ANRE), operatorul sistemului de transport al gazelor naturale (în continuare - OST), alți participanți din sectorul gazelor naturale, electroenergetic, termoenergetic luând în considerare direcțiile prioritare ale politicii de stat, stabilite în strategiile și documentele de politici în domeniul energiei.

2. Descrierea sistemului de gaze naturale din Republica Moldova

Gazele naturale constituie circa 30% din cantitatea totală de energie primară, reprezentând a doua, cea mai mare sursă de energie după produsele petroliere în Republica Moldova. Gazele naturale joacă un rol important în producerea energiei electrice și energiei termice, precum și în utilizarea directă de către consumatorii finali. Republica Moldova depinde în totalitate de importurile de gaze naturale. Istoric, gazele naturale au fost importate doar din Federația Rusă, fiind transportate prin Ucraina și partea stângă a Nistrului.

Sistemul de gaze naturale din Republica Moldova este divizat între malurile drept și stâng al Nistrului care nu este controlat de autoritățile constituționale ale țării și unde este amplasată cea mai mare centrală termoelectrică consumatoare de gaze naturale – Cuciurgan (MGRES) care furnizează circa 80% din energia electrică utilizată pe malul drept al Nistrului.

2.1 Sistemul de transport al gazelor naturale

Sistemul de transport al gazelor naturale din Republica Moldova este interconectat cu sistemele de transport al gazelor naturale din țările vecine: **România și Ucraina.**

Operatorul sistemului de transport (OST) SRL „Vestmoldtransgaz”, (certificat final prin Hotărârea ANRE¹ nr. 513/2024 conform modelului operatorului de sistem independent), operează întregul sistem de transport al gazelor naturale pe malul drept al Nistrului și administrează toate punctele de interconectare transfrontaliere indicate în Tabelul 1².

Puncte interconectare/direcție	Capacitate tehnică intrare, m ³ /zi, (20 °C)	Capacitate tehnică ieșire, m ³ /zi (20 °C)
PI Alexeevca	7,900,00	12,000,00
PI Ananiev	7,900,00	14,000
PI Grebeniki	36,000,00	3,960,00
PI Căușeni	12,000,00	36,000,00
PI Limanskoe	0	0
PI Ungheni	5,250,725	2,040,159
Total:	69,050,725	54,014,159

Tabelul 1. Lista punctelor de interconectare, capacitatea tehnică maximă de intrare/ieșire, m³/zi.

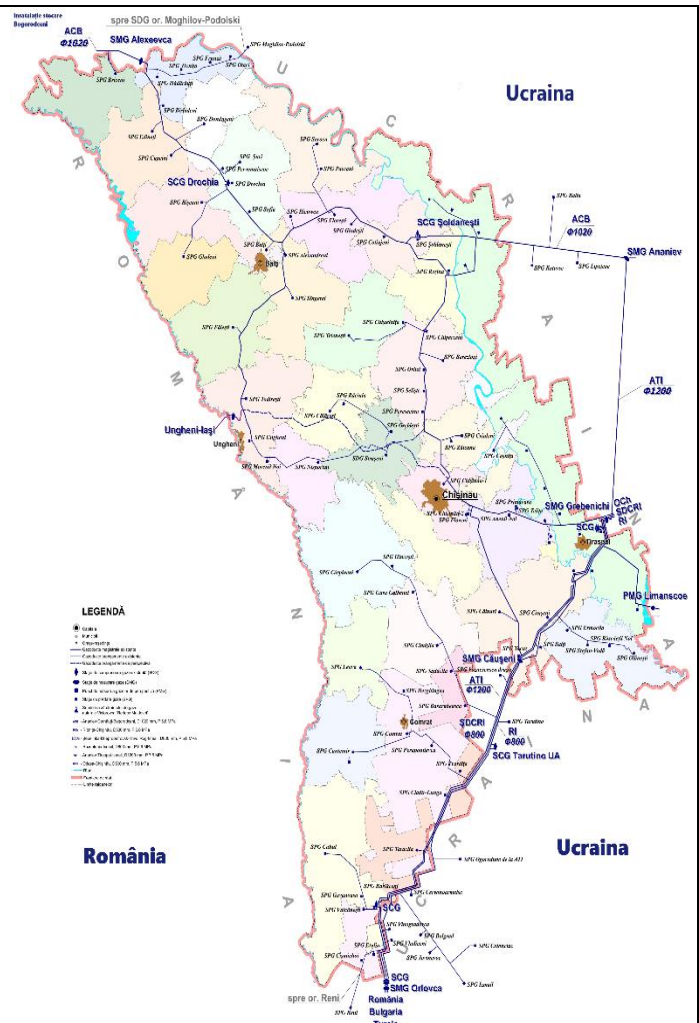

Figura 1. Schema rețelelor de transport al gazelor naturale din Republica Moldova.

Lista punctelor relevante³ și Lista punctelor de intrare/ieșire din rețeaua de transport operată de SRL „Vestmoldtransgaz” au fost aprobate de către ANRE și sunt publicate pe pagina web a OST.

Pentru aprovizionarea cu gaze naturale consumatorilor finali din partea de nord se utilizează conducta Ananiev-Cernăuți-Bogorodceni (ACB) ce asigură transportul de gaze atât pentru consumatorii finali cât și tranzitul de gaze naturale spre instalația de stocare gaze naturale din Bogorodceni.

PI Alexeevca și PI Ananiev conectează sistemul de transport al gazelor naturale din Republica Moldova cu cel din Ucraina la Nord. PI Alexeevca este amplasat pe malul drept al Nistrului.

Branșamentul Ungheni-Bălți (U-B) al conductei Ananiev - Cernăuți-Bogorodceni (ACB) asigură transportul de gaze naturale către raioanele de nord și centru ale țării.

Conducta magistrală Chișinău - Rîbnița (C-R), asigură transportul de gaze naturale către raioanele de centru și nord a țării, aceasta fiind conectată cu conducta Odesa - Chișinău (O-C).

¹ https://anre.md/registrul-hotararilor-consiliului-de-administrare-al-anre-3-358?decision_number=&month=2&year=&title=&type=1

² https://vmtg.md/images/Puncte_de_inrareiesire_si_relevante/Puncte_de_intrare-iesire_VMTG.pdf

³ https://www.vmtg.md/images/Puncte_de_inrareiesire_si_relevante/Puncte_relevante_VMTG.pdf

Conducta magistrală Olișcani-Saharna asigură interconectarea gazoductelor Ananiev-Cernăuți-Bogorodceni cu conducta magistrală Chișinău - Rîbnița (C-R).

PI Grebeniki și PI Căușeni conectează sistemul de gaze naturale din Republica Moldova cu cel din Ucraina la Est. Acestea sunt utilizate în principal pentru alimentarea cu gaze a consumatorilor Republicii Moldova (ambele maluri ale râului Nistru) și consumatorii Ucrainei, cu toate că inițial au fost concepute pentru tranzit.

Pentru consumatorii interni zona centrală a țării se utilizează conductele magistrale Chișinău - Rîbnița (CR), Odesa - Chișinău (OC) și Tocuz-Cainari - Mereni (TCM), ce asigură interconectarea gazoductelor Ananiev - Tiraspol - Ismail (ATI), Razdelinaia-Ismail (RI), Șebelince-Dnepropetrovsk-Krivoi Rog - Razdelinaia-Ismail (ȘDKRI), destinate tranzitului.

Conducta magistrală de gaze „Tocuz – Căinari – Mereni”, asigură în mod fiabil menținerea unei presiuni constante pentru alimentarea orașului Chișinău, zonei de centru și zonei de nord (inclusiv prin intermediul conductei Bălți-Ungheni), precum și posibilitatea alimentării cu gaze a localităților din raioanele Căușeni, Ialoveni și Anenii Noi.

Conexiunea între conductele de transport gaze naturale Ananiev - Tiraspol- Ismail (ATI), Razdelinaia-Ismail (RI), Șebelince-Dnepropetrovsk-Krivoi Rog - Razdelinaia-Ismail (ȘDKRI) și conducta magistrală de gaze „Tocuz – Căinari – Mereni” este asigurată prin nodul de reglare a presiunii și nodul de reglare - măsurare de la PMG Tocuz.

Pentru alimentarea consumatorilor zonei de sud se utilizează conductele bransament conectate la rețeaua de conducte magistrale Ananiev - Tiraspol - Ismail (ATI), Razdelinaia-Ismail (RI), Șebelince-Dnepropetrovsk-Krivoi Rog - Razdelinaia-Ismail (ȘDKRI), destinate tranzitului gazelor din Ucraina spre țările din regiunea balcanică cum și în regim revers din țările balcanice spre Ucraina.

Republica Moldova are un potențial semnificativ de tranzit al gazelor naturale. Conducta transbalcanică, cu o capacitate de 36 mil. m³/zi, traversează teritoriul României, Bulgariei și Turciei și este interconectată cu Grecia și Macedonia de Nord. Lungimea totală a celor 3 rețele de transport este de 343.14 km.

Începând cu anul 2020, la PI Căușeni este asigurată o capacitate de circa 12 mil. m³/zi în regim de revers și de circa 3,9 mil. m³/zi în regim revers la PI Grebeniki. În ianuarie 2023, odată cu introducerea regimului de backhaul (revers virtual) s-a asigurat disponibilitatea unei capacități suplimentare de transport a gazelor naturale prin compensarea volumelor, permițând accesul la rute și surse suplimentare de alimentare cu gaze naturale.

Figura 2. Schema conductei transbalcanice, SEEGAS ⁴

⁴ <https://www.energy-community.org/regionalinitiatives/SEEGAS.html>

PI Ungheni conectează sistemul de transport al gazelor naturale din Republica Moldova cu cel din România și, prin urmare cu piețele Uniunii Europene (UE). Conducta de gaze naturale Iași-Ungheni-Chișinău a fost dată în exploatare în anul 2020. După ce interconexiunea de gaze naturale Iași - Ungheni, cu o capacitate de 1,91 mlrd. m³/an, a fost pusă în funcțiune în 2020, a fost posibilă demararea livrărilor de gaze naturale din România.

Indicatorii infrastructurii sistemului de transport al gazelor naturale

Rețelelor de transport (lungimea totală).	1 682,521 km (776,315 km magistrale și 906,206 km bransamente)		
Presiunea de lucru	până la 7,5 MPa		
Diametrul conductelor	530-1220 mm		
Stații de măsurare (SMG)	2 (SMG Căușeni; SMG Ungheni).		
Puncte de măsurare (PMG)	3 (PMG Todirești; PMG Tohatin, PMG Tocuz).		
Stații de comprimare (SCG)	3 - SCG Vulcănești (20 MW); SCG Drochia (31,5 MW); SCG Șoldănești (24 MW) ⁵ ; 2 SCG Tiraspol 1 și Tiraspol 2 (84 MW) ⁶ .		
Capacitatea de transport al gazelor naturale a principalelor 5 rețele de transport:	Capacitatea totală: 49,15 mil. m ³ /zi Ananiev-Tiraspol-Ismail (ATI) - 30 mil. m ³ /zi; Șebelinka-Dnepropetrovsk – Krivoi Rog - Ismail (ȘDKRI), Razdelnaya – Ismail (RI) – 6 mil. m ³ /zi Ananiev-Cernăuți-Bogorodceni (ACB) – 7,9 mil. m ³ /zi; Iași-Ungheni-Chișinău - 5,25 mil. m ³ /zi		
Capacitatea bidirecțională totală	25,91 mil. m³/zi (23,874 mil. m ³ /zi cu Ucraina și 2,04 mil. m ³ /zi cu România).		
	PI	Tip	mil. m ³ /zi
	PI Alexeevka	intrare	7,9
	PI Căușeni	intrare	12,00
	PI Grebeniki	ieșire	3,96
	PI Ananiev	intrare	0,01
	PI Ungheni	ieșire	2,04
		Total	25,91
Lungimea totală (ATI, RI, ȘDKRI, ACB, IUC)	660,705 km (din care 108,93 km sunt în gestiunea SRL „Tiraspoltransgaz”).		
Numărul punctelor de interconectare transfrontaliere	6		
Capacitatea maximă de intrare	69,05 mil. m ³ /zi.		
Capacitatea maximă de ieșire	54,01 mil. m ³ /zi.		
Cererea de vârf de gaze naturale	17,7 mil. m ³ /zi (PI Grebeniki, anul 2021).		
Numărul punctelor de ieșire spre rețelele de distribuție a gazelor naturale	89		
Numărul de punctelor de ieșire spre consumatorii finali instalațiile de utilizare ale cărora sunt racordate la rețeaua de transport al gazelor naturale	11		

Tabelul 2. Indicatorii infrastructurii sistemului de transport al gazelor naturale

Dinamica volumelor de gaze naturale transportate pe teritoriul Republicii Moldova, este indicată în Figura 3.

⁵ Conservată din lipsa volumelor proiectate.

⁶ <https://www.ttgpmr.com/company/index.php>

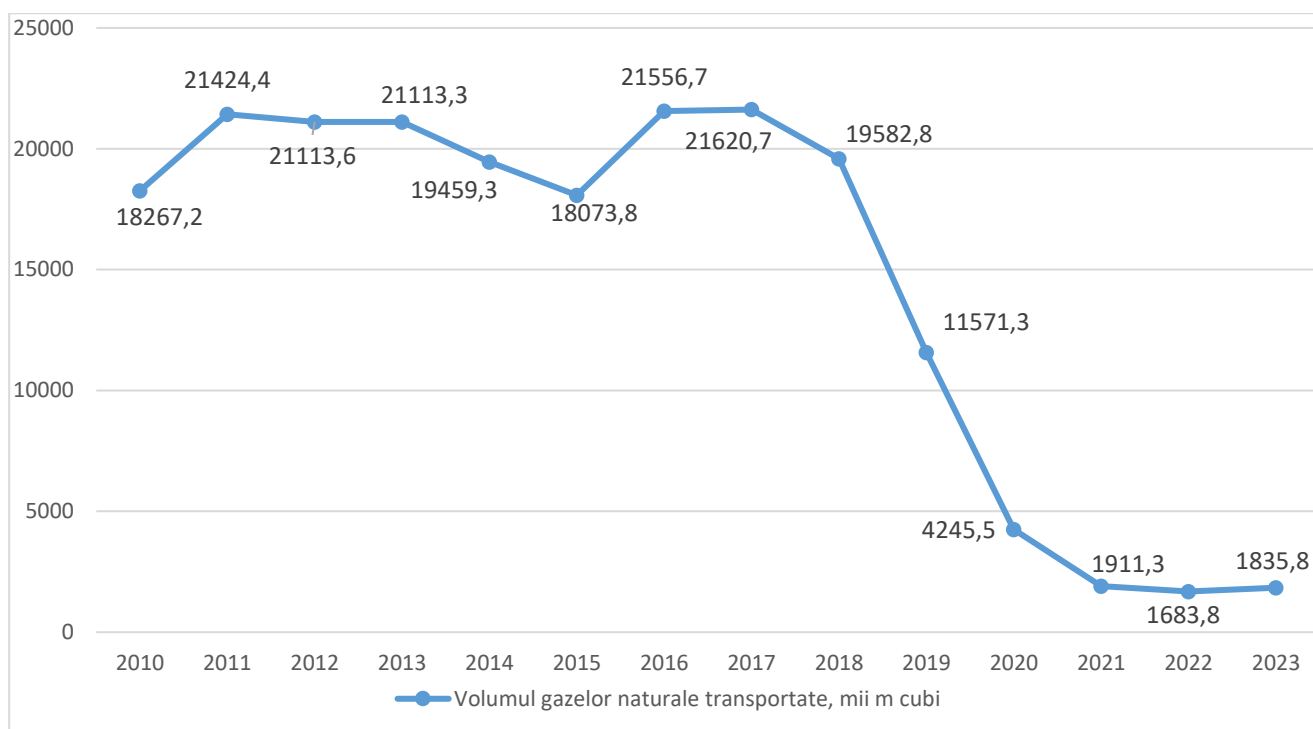

Figura 3. Dinamica volumelor de gaze naturale transportate, mil. m³ ANRE

Principalul motiv de reducere a volumelor de gaze naturale care sunt transportate prin sistemul de transport al gazelor naturale din Republica Moldova, este modificarea rutelor de transport al gazelor naturale din Federația Rusă spre țările Balcanice, punerea în funcțiune a rețelei de transport TurkStream în ianuarie 2020. Anterior, o parte a gazelor naturale provenite din Federația Rusă erau livrate către Uniunea Europeană prin coridorul Transbalcanic, prin Ucraina și Republica Moldova. Alt factor care au dus la diminuarea volumelor de gaze naturale transportate în anul 2022 și 2023 a constituit reducerea consumului intern de gaze naturale cu circa 30,45% și 42,55% comparativ cu cel înregistrat în anul 2021, de la 1,25 mlrd. m³ în anul 2021 până la 0,87 mlrd. m³ în anul 2022 și 0,72 mlrd. m³ în anul 2023.

Toate raioanele din Republica Moldova au acces la rețelele de transport al gazelor naturale.

Infrastructura-cheie relevantă pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale

Conducta	Capacitate mlrd m ³ /an	DN, mm	Lungimea pe teritoriul Republicii Moldova (LTTG/LvMTG), km	Descriere
Ananiev – Tiraspol - Ismail (ATI) ⁷	20,0	1220	92,1 (29,19 / 62,91)	Asigură transportul de gaze naturale pentru fluxurile transfrontaliere spre statele Balcanice
Șebelinka - Dnepropetrovsk - Krivoi - Rog - Ismail (ȘDKRI)	14,6	820	124,58 (36,76 / 91,82)	Asigură transportul fluxurilor transfrontaliere de gaze naturale, spre statele Balcanice și transportul de gaze naturale către consumatorii finali și din
Razdelnaia - Ismail (RI)		820	126,460 (34,22 / 92,24)	

⁷ Conductele ATI, RI, ȘDKRI, constituie împreună coridorul transbalcanic pe teritoriul Republicii Moldova și al Ucrainei⁷;

				regiunea de Sud a Republicii Moldova.
Ananiev - Cernăuți - Bogorodceni (ACB)	9,1	1020	199,6 (15,0 / 184,8)	Asigură transportul de gaze naturale către instalația subterană de stocare a gazelor naturale din Bogorodceni (Ucraina), precum și transportul de gaze naturale către consumatorii finali din Republica Moldova
Chișinău - Rîbnița (CR)	1,5	530	126,2 (35,1 / 91,1)	Asigură legătura dintre rețelele de transport ACB și TCM, precum și transportul de gaze naturale către consumatorii finali din Republica Moldova
Tocuz – Căinari - Mereni (TCM)	1,8	530	62,74 (0 / 62,74)	Asigură conexiunea între rețeaua de transport CR și coridorul transbalcanic. Prin rețeaua de transport TCM fluxul de gaze naturale este direcționat spre centrul Republicii Moldova cu cel mai mare consum, care cuprinde municipiul Chișinău și raioanele Căușeni, Anenii Noi și Ialoveni
Iași – Ungheni - Chișinău	1,91	600	120,008 (0 / 120,008)	Asigură conexiunea cu rețeaua de transport CR și rețeaua operatorului sistemului de transport al gazelor naturale SNTGN Transgaz SA (Romania). Conducta este construită pentru transportarea gazelor naturale consumatorilor finali din Republica Moldova

Tabelul 3. Infrastructura-cheie relevantă pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale.

2.2 Sistemul de distribuție al gazelor naturale

Conform Registrului de licențiere al ANRE, la data de 01.08.2024 sunt înregistrați 19 titulari de licențe pentru activitatea de distribuție a gazelor naturale.

12 operatori ai sistemului de distribuție a gazelor naturale (OSD) sunt întreprinderi afiliate SA „Moldovagaz”, separate din punct de vedere funcțional, decizional și al formei juridice de organizare de întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală.

Alți 7 OSD, sunt întreprinderi de gaze naturale titulari de licențe pentru distribuția gazelor naturale neafiliați SA „Moldovagaz”. În anul 2023, acești OSD au distribuit în total circa 2,2 % din gazele naturale utilizate în Republica Moldova.

În regiunea transnistreană a Republicii Moldova operează SRL „Tiraspoltransgaz”, altă companie afiliată a SA „Moldovagaz” care furnizează gaze naturale și operează rețeaua de transport al gazelor naturale fără a fi certificat și licențiat de către ANRE. Distribuția gazelor naturale pe malul stâng al râului Nistru este realizată

prin intermediul a 5 OSD ⁸ nelicențiați de către ANRE. Furnizorul SA „Moldovagaz” acumulează datoriile în raport cu SAP „Gazprom” pentru gazele naturale furnizate către SRL „Tiraspoltransgaz”.

Accesul la rețelele de gaze naturale este asigurat pentru 11 municipii din Republica Moldova (100%). În orașe, rata de acces la rețelele de gaze naturale este de 97,7%, satele și comunele înregistrează 61,6 %. Singurul oraș care nu are acces la rețelele de gaze naturale este orașul Cornești din raionul Ungheni. În 2023, rata accesului la rețelele de distribuție a gazelor naturale de pe malul drept al Nistrului a constituit 62,9 %.

La situația din 1 ianuarie 2024, în Republica Moldova de către OSD se exploatează cca 26,1 mii km de rețele de distribuție a gazelor naturale de diferite presiuni. OSD afiliați SA „Moldovagaz” operau circa 94,1% din rețelele de distribuție a gazelor naturale din Republica Moldova, iar 5,9 % din rețelele revin altor OSD.

Dinamica livrărilor de gaze naturale consumatorilor finali deserviți de către OSD în anul 2023 a fost în diminuare. Volumele gazelor naturale distribuite în anul 2023 de către OSD afiliați SA „Moldovagaz” constituie 656,8 mil. m³ cu 146,5 mil. m³ mai puțin comparativ cu anul 2022 . Cea mai mare diminuare a volumelor distribuite în anul 2023, de 30,9 %, a fost înregistrată la SRL „Bălți-gaz” urmat de către SRL „Taraclia Gaz” cu o diminuare a volumelor distribuite cu 24,8% și SRL „Gagauz Gaz” cu 23,1%. Alți OSD în anul 2023, au distribuit 14,6 mil. m³ de gaze naturale, cu 21,9 % mai puțin decât în anul precedent.

Dinamica neuniformă a consumului de gaze naturale în teritoriile autorizate ale OSD, în anul 2023 a generat modificări ale ponderii acestora în livrările de gaze naturale consumatorilor finali. În mediu, OSD au înregistrat o diminuare de 18,3% a volumelor de gaze naturale distribuite.

Volumul maxim de gaze naturale distribuit în 2023 prin rețelele de distribuție a gazelor naturale de cele mai mari 3 OSD a constituit: SRL „Chișinău-Gaz” (398.2 mil. m³ sau 58,0 %), SRL „Bălți-Gaz” (36,4. m³ sau 5,4%), SRL „Ialoveni-Gaz” (55,7 mil. m³ sau 8,3%).

Dezvoltarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale reprezintă o prioritate a OSD pentru asigurarea capacității rețelelor de distribuție pe termen lung. Cea mai mare extindere a rețelelor de distribuție a gazelor naturale în 2023 a fost înregistrată la SRL „Orhei-Gaz” (+87,1 km), SRL „Chișinău-Gaz” (+ 79,1 km), SRL „Ștefan Vodă-Gaz” (+55 km), SRL „Ialoveni-gaz” (+47,4 km).

Accesul reglementat și nediscriminatoriu la rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale, este garantat prin aprobarea de către ANRE a tarifelor reglementate determinate în baza unor metodologii prestabilite. Regulile de racordare la rețeaua de gaze naturale sunt stabilite în Regulamentul privind racordarea la rețelele de gaze naturale și prestarea serviciilor de transport și distribuție a gazelor naturale aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 112/2019.

2.3 Furnizarea gazelor naturale

Gazele naturale sunt furnizate de către furnizori, la prețuri negociate și la prețuri reglementate în baza licențelor eliberate de ANRE. Potrivit Registrului de licențiere al ANRE, la data de 01.08.2024, sunt înregistrați 29 de titulari de licențe pentru furnizarea gazelor naturale care activează pe piața angro și cu amănuntul a gazelor naturale.

Conform Hotărârii ANRE nr. 487/2019, cu modificările ulterioare, în temeiul art. 89 din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, ANRE a impus furnizorilor SA „Moldovagaz”, SRL „Nord Gaz Sîngerei”, SRL „Lăcătuș”, obligația de serviciu public de furnizare a gazelor naturale anumitor categorii de consumatorilor finali, la prețuri reglementate, pentru o perioadă de 7 ani, până în decembrie 2026.

Prin Hotărârea ANRE nr. 444/2021, în temeiul art. 90 din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale ANRE a impus furnizorului SA „Moldovagaz” obligația de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opțiune a gazelor naturale consumatorilor finali care și-au pierdut furnizorul în condiții reglementate și la

⁸ Nu dispun de licență eliberată de ANRE.

prețuri reglementate aprobate de ANRE, pe întreg teritoriul Republicii Moldova, pentru o perioadă de 3 ani, până în octombrie 2024.

În anul 2023 cotele de piață ale principalilor furnizori de gaze naturale au constituit:

Nr.	Furnizorii de gaze naturale	Cota de piață, %
1.	SA „Moldovagaz”	92.85
2.	SRL „Transautogaz”	2.75
3.	SRL „Natural Gaz D.C”	1.97
4.	SRL „Rotalin Gaz Trading”	1.11
5.	SRL „SD Energy Engeneering Group”	0.47
6.	SRL „National Power Corp”	0.39
7.	ÎCS „Nord Gaz Sîngerei”	0.28
8.	SRL „Sălcioara – Vascan”	0.06
9.	SRL „Lăcătuș”	0.04
10.	SRL „Imas Company”	0.04
11.	SRL „East Gaz Energy Trading”	0.04
	Total:	100%

Tabelul 4. Cotele de piață ale principalilor furnizori de gaze naturale în anul 2023, ANRE.

În semestrul I 2024, cotele de piață ale principalilor furnizori de gaze naturale au constituit:

Nr.	Furnizori de gaze naturale	Cota de piață, %
1.	S.A. „Moldovagaz”	90.5%
2.	S.R.L. „Natural Gaz D.C.”	4.5%
3.	S.R.L. „Transautogaz”	2.5%
4.	S.R.L. „East Gas Energy Trading”	1.1%
5.	S.R.L. SD „Energy Engineering Group”	0.6%
6.	S.R.L. „National Power Corp”	0.4%
7.	S.A. „Energocom”	0.2%
8.	ÎCS „Nord Gaz Sîngerei”	0.2%
9.	FPC „Lăcătuș”	0.0411%
10.	S.R.L. „Imas Company”	0.0407%
11.	SRL „Sălcioara - Vascan”	0.0161%
	Total	100.0%

Tabelul 5. Cotele de piață ale principalilor furnizori de gaze naturale în semestrul I 2024

În anul 2022, SA „Moldovagaz” a procurat 863,1 mil. m³ de gaze naturale de la SAP „Gazprom” și de la SA „Energocom” - 96 mil. m³. Volumul de gaze naturale procurat de SA „Energocom” de la SA „Moldovagaz” în anul 2022, în baza Dispozițiilor Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova a fost de 89,9 mil. m³.

Începând cu luna decembrie 2022, întreg volumul de gaze naturale, de 5,7 mil. m³/zi, livrat către Republica Moldova de SAP „Gazprom” a fost alocat pentru acoperirea consumului malului stâng al Nistrului și pentru producerea energiei electrice de către Centrala Termoelectrică de la Cuciurgan (în continuare – MGRES) pentru malul drept.

În anul 2023, volumul de gaze naturale procurat de către SA „Moldovagaz” de la SAP „Gazprom” s-a diminuat considerabil până la 2 mil. m³, în timp ce volumul procurat de la SA „Energocon” a constituit 671,7 mil. m³.

Începând cu luna aprilie 2024, SA „Moldovagaz” a achiziționat gaze naturale de pe platforma de tranzacționare „Bursa Română de Mărfuri (Romanian Commodities Exchange) Est (BRM Est).

2.4 Tradingul de gazelor naturale

Trading de gaze naturale reprezintă achiziționare și vânzare a gazelor naturale pe piața angro a gazelor naturale, inclusiv în legătură cu importul /exportul de gaze naturale.

Potrivit Registrului de licențiere al ANRE, la data de 01.08.2024 nu au fost eliberate licențe pentru activitatea de trading de gaze naturale.

Prin modificările operate la Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale⁹, s-a introdus condiția de dispunere de către solicitanții/titularii licențelor de furnizare și trading de gaze naturale a sumei de 1 000 000 de lei, cu prezentarea documentelor confirmative ce demonstrează proveniența banilor. Altă condiție pentru obținerea licențelor pentru furnizarea și tradingul de gaze naturale este ca persoanele care solicită licențe să fie avizate pozitiv de către Serviciul de Informații și Securitate și Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor sub aspectul riscurilor aferente securității statului, spălării banilor și finanțării terorismului.

2.5 Piața gazelor naturale

Piața gazelor naturale a Republicii Moldova este formată din piața angro și piața cu amănuntul.

Cadrul legal pentru efectuarea tranzacțiilor de vânzare-cumpărare a gazelor naturale este stabilit prin Regulile pieței gazelor naturale din Republica Moldova aprobate prin Hotărârea ANRE nr. 534/2019. La adoptarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, piața gazelor naturale a fost declarată deschisă, iar fiecare consumator final din Republica Moldova are dreptul de a alege furnizorul, precum și de a schimba furnizorul.

⁹ Legea nr. 429/2023 privind modificarea unor acte normative

Schema pieței gazelor naturale din Republica Moldova, 2024

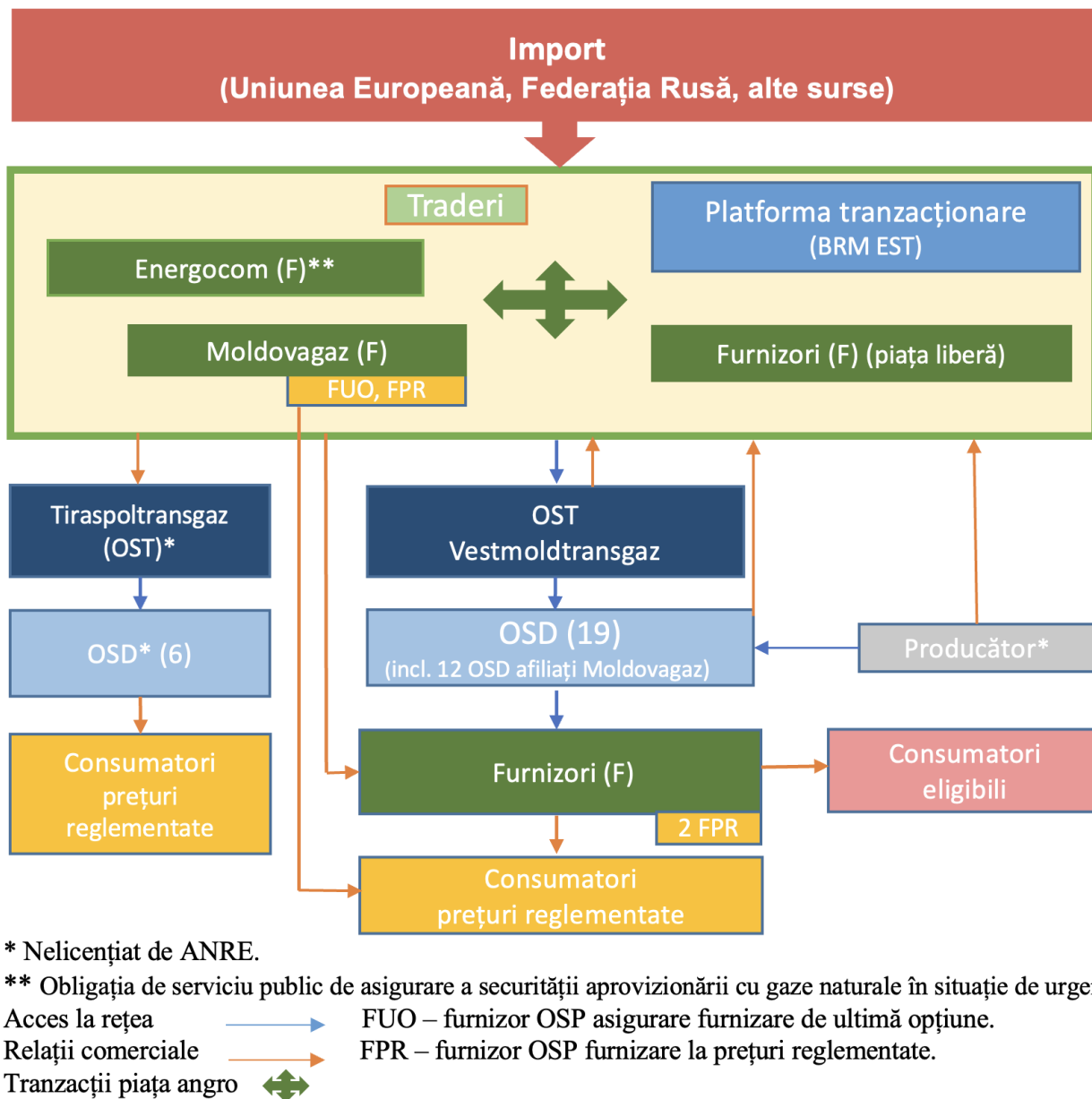

Figura 4. Schema pieței gazelor naturale din Republica Moldova, 2024.

Sectorul gazelor naturale din Republica Moldova este în mare parte monopolizat. Funcționarea sistemului de gaze naturale din Republica Moldova este direct legată de activitatea întreprinderilor SRL „Vestmoldtransgaz”, SA „Moldovagaz” și SA „Energocom”.

SRL „Vestmoldtransgaz” este operatorul sistemului de transport al gazelor naturale (OST) licențiat de ANRE (zona de activitate - întreg teritoriul Republicii Moldova)¹⁰ care operează toate punctele de interconectare din Republica Moldova și este responsabil de echilibrare. La data de 23 august 2024 SRL „Vestmoldtransgaz” a

¹⁰ În baza contractului de locațiune a rețelelor de transport al gazelor naturale încheiat între SRL „Moldovatransgaz” și SRL „Vestmoldtransgaz” și contractelor de predare - primire la deservire tehnică rețelelor încheiate cu Consiliile raionale, contractului privind asigurarea operării tehnice a rețelelor de transport al gazelor naturale gestionate de SRL „Moldovatransgaz” și a rețelei de transport gestionate de SRL „Moldovatransgaz” în baza contractului încheiat cu SRL „Tiraspoltransgaz”.

fost certificat final conform modelului de separare - operator de sistem independent în baza Hotărârii ANRE nr. 513/2024.

SA „Energocom” - întreprindere cu capital integral de stat, care desfășoară activitatea de furnizare a gazelor naturale, inclusiv în condițiile obligației de serviciu public și entitate responsabilă de crearea stocurilor de securitate de gaze naturale și a stocurilor care fac obiectul obligației de stocare în conformitate cu art. 108²⁻³ din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale. În condițiile Acordului de finanțare dintre Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) și Republica Moldova, în cadrul proiectului „Securitatea Furnizării Gazelor Naturale”, a cărui perioadă de implementare sunt anii 2022-2025, SA „Energocom” este beneficiarul mijloacelor financiare fiind responsabil de achiziționarea gazelor naturale.

SA „Moldovagaz” întreprindere integrată pe verticală, care desfășoară activitatea de furnizare a gazelor naturale cu obligația de serviciu public de furnizare de ultimă opțiune și pentru anumite categorii de consumatori. Acționarii săi sunt SAP „Gazprom” (50%), Agenția Proprietății Publice a Republicii Moldova (35,33%), regiunea transnistreană a Republicii Moldova (13,44%) și alți acționari (1,23%).

Până în anul 2021 majoritatea activităților (import, furnizare angro și cu amănuntul, distribuția gazelor naturale) au fost îndeplinite de SA „Moldovagaz”¹¹ și companiile sale afiliate. SA „Moldovagaz” deține calitatea de asociat unic în capitalul social al întreprinderilor afiliate de distribuție a gazelor naturale și proprietar asupra rețelelor de transport al gazelor naturale gestionate de SRL „Moldovatransgaz”, care până la data de 19.09.2023 a deținut licența pentru transportul gazelor naturale¹².

În anul 2021, ANRE a autorizat Platforma de tranzacționare a gazelor naturale operată de „Bursa Română de Mărfuri (Romanian Commodities Exchange) Est. Pe parcursul anului 2024 (perioada aprilie 2024 – august 2024), au fost realizate tranzacții prin intermediul platformei de tranzacționare în volum de 1.5 mil. MWh (aproximativ 142 mil. m³). În contextul solicitărilor SA „Moldovagaz” privind achiziționarea gazelor naturale necesare pentru sezonul rece 2024-2025, până la finalul anului 2024 se preconizează tranzacții totale de aproximativ 8 mil. MWh (aprox. 760 mil. m³).

În pofida crizei energetice din anii 2021-2023 cauzată de limitarea livrărilor de gaze naturale de către SAP „Gazprom” și războiul din Ucraina inițiat de Federația Rusă, Republica Moldova a înregistrat progrese în crearea unei piețe libere a gazelor naturale.

2.6 Date privind consumul de gaze naturale

Rolul gazelor naturale în economia Republicii Moldova este mai mare decât proporția acestora în consumul final, întrucât cea mai mare parte din energia electrică și energia termică consumată în țară sunt produse cu utilizarea gazelor naturale ceea ce creează o fluctuație sezonieră a cererii.

Proporția gazelor naturale în cantitatea totală de energie consumată în Republica Moldova a fost de 28% în anii 2020-2021, mai mică decât o treime, pe când în anul 2010 a constituit 34%. Circa 90% din energia electrică produsă în țară este generată utilizând gazele naturale.

Informația privind numărul de consumatori finali de gaze naturale în anii 2021-2023 este indicată mai jos.

Tip consumatori	Număr consumatori, ani		
	2021	2022	2023
casnici	762,789	784,273	798,595
noncasnici	15,789	15,382	15,768
Total:	778,578	799,655	814,363

Tabelul 6. Informația privind numărul de consumatori finali de gaze naturale, 2021-2023.

¹¹ Acțiunile SA „Moldovagaz” aparțin „Gazprom” SAP (50%), Agenției Proprietății Publice din Republica Moldova (35,33%), regiunea transnistreană a Republicii Moldova (13,44%) și altor acționari (1,23%).

¹² La data de 19.09.2023, având în vedere nerespectarea obligațiilor privind separarea și certificarea prevăzut de Legea nr. 108/2016, ANRE a retras licența pentru transportul a gazelor naturale deținută de „Moldovatransgaz” SRL.

Volumul total de gaze naturale furnizate către consumatorii finali din Republica Moldova în perioada 2021-2023 este descris mai jos.

Perioada	Volumul total gaze naturale furnizate Republica Moldova, inclusiv regiunea transnistreană, mlrd. m ³	Volumul total gaze naturale furnizate, malul drept al Nistrului, mlrd. m ³	Proporția consumului malul stâng /malul drept al Nistrului, %
2021	3,221	1,251	62 / 38
2022	2,633	0,871	67 / 33
2023	2,609	0,719	72 / 28

Tabelul 7. Volumul total de gaze naturale furnizate către consumatorii finali din Republica Moldova în perioada 2021-2023

Consumul final de gaze naturale pe malul drept al Nistrului a înregistrat o descreștere în anul 2023 cu 17,1 %, în anul 2022 cu 30,45%, și cu 27,9 % în anul 2021 comparativ cu anul precedent.

Conform datelor SA „Moldovagaz”, volumul de gaze naturale consumat în decembrie 2022 a fost de 101,8 mil. m³, ceea ce este cu circa 42,2% mai puțin, comparativ cu același indicator din luna decembrie 2021.

Principalii 3 consumatori de gaze naturale de pe malul drept al Nistrului sunt SA „Termoelectrica”, SA „CET-Nord” și ÎCS „Moldova Zahar” SRL. În anul 2021, consumul acestora a constituit 381,9 mil.m³ sau 32% din cererea totală. Alți consumatori mari de gaze naturale sunt: SRL „Zernoff” ÎM, SA „Glass Container Prim” ÎM, SA „Glass Container Company” ÎM, SRL „Sudzucker – Moldova”, ÎS „Fabrica de Sticla din Chișinău”, SRL „KNAUF-Ghips” ÎCS, SA „Apa-Canal Chișinău”.

Ponderea consumului de gaze naturale a celor mai mari 10 consumatori finali în cererea totală de gaze naturale de pe malul drept al Nistrului în anul 2021 a fost de 34%, iar cea a celor mai mari 20 consumatori finali – 35,9%.

Pe lângă consumul propriu de gaze naturale, teritoriul de pe malul drept al Nistrului depinde și de aprovizionarea cu gaze naturale a malului stâng al Nistrului, care consumă circa 2 mlrd. m³/an și folosește cea mai mare parte din acest volum de gaze naturale pentru a produce energie electrică la Centrala termoelectrică Cuciurgan (CERS Moldovenească sau MGRES). MGRES furnizează circa 80% din energia electrică utilizată pe malul drept al Nistrului din Republica Moldova, care este, prin urmare, dependentă în mod vital de securitatea aprovizionării cu gaze naturale în partea stângă a Nistrului.

Nivelul consumului de gaze naturale al consumatorilor finali poate fi influențat de evoluția diferitor factori: temperatura aerului atmosferic, prețurile de achiziție a gazelor naturale, funcționarea sau nu pe bază de combustibil de rezervă (păcură, cărbune) a marilor consumatori de gaze naturale, nivelul prețurilor reglementate și capacitatea de plată a consumatorilor finali etc.

2.7 Repartizarea consumului de gaze naturale pe tipuri de consumatori

Consumul total de gaze naturale de către consumatorii casnici de pe malul drept al Nistrului a scăzut până la 0,287 mlrd. m³ în 2023, comparativ cu 0,343,8 mlrd. m³ în 2022 și 0,461 mlrd. m³ în 2021.

Diminuarea semnificativă a consumului de gaze naturale în anul 2023 comparativ cu perioada anului precedent, cu 88,0 mil. m³ sau cu 17,5 %, a fost înregistrată la consumatorii noncasnici. Consumul de către sectorul energetic (producătorii de energie termică/electrică) este în descreștere cu 38,2 mil. m³ sau cu 15,1 %.

Cel mai semnificativ factor care a dus la diminuarea consumului de gaze naturale în sectorul energetic în anul de gestiune 2022 a constituit faptul că SA „Termoelectrica” a utilizat la sursa 1 (CET 2) pentru producerea energiei electrice și termice, atât gaze naturale cât și combustibil alternativ (păcură). La

fel, în anul 2023 SA „Termoelectrica” suplimentar la gazele naturale consumate în scopuri tehnologice, la sursa 1 (CET 2) pentru producerea energiei electrice și termice, a utilizat păcură.

În Tabelul 8 este descrisă structura furnizării gazelor naturale pentru diferite categorii de consumatori finali, 2021-2023.

Categoriile de consumatori	2021		2022		2023		2022 / 2021		2023 / 2022	
	mil. m ³	%	mil. m ³	%	mil. m ³	%	mil. m ³	%	mil. m ³	%
Consumul de gaze naturale, total	1224.7	100.0	847.3	100.0	702.7	100.0	-377.4	-30.8	-144.6	-17.1
incl.: consumatori casnici	461.6	37.7	343.8	40.6	287.2	40.9	-117.8	-25.5	-56.6	-16.5
consumatori noncasnici, din care:	763.0	62.3	503.4	59.4	415.5	59.1	-259.6	-34.0	-88.0	-17.5
sectorul energetic	390.9	31.9	252.8	29.8	214.5	30.5	-138.1	-35.3	-38.2	-15.1

Tabelul 8. Structura furnizării gazelor naturale pentru diferite categorii de consumatori finali, 2021 - 2023, ANRE.

În structura consumului de gaze naturale în anul 2023, cea mai mare pondere, de 59,1 %, le-a revenit consumatorilor noncasnici, inclusiv întreprinderile din sectorul energetic a reprezentat circa cu 30,5 %, iar consumul consumatorilor casnici fiind de 40,9%.

2.8 Nivelul cererii în perioadele de vârf

În anul 2021, nivelul cererii în perioadele de vârf a fost înregistrat în luna ianuarie și a ajuns la 191,7 mil. m³ sau 16% din consumul total anual de gaze naturale. Luna februarie a fost a doua lună cu cel mai mare consum de gaze naturale în 2021 (186,6 mil. m³).

Conform datelor SA „Moldovagaz”, cea mai mare **cerere zilnică de gaze naturale** pe malul drept al Nistrului în ultimii 20 de ani a fost înregistrată pe **23 ianuarie 2006** și s-a ridicat la **9,8 mil. m³/zi**.

2.9 Repartizarea surselor de import a gazelor în funcție de țara de origine

Circa 78% din sursele de energie primară sunt importate în Republica Moldova, iar aprovizionarea cu gaze naturale a țării până în anul 2022 a depins în mod tradițional de importurile din sursa principală – SAP „Gazprom”. Gazele naturale importate din Federația Rusă se livrează în Republica Moldova prin sistemul de transport al gazelor naturale din Ucraina.

Din cauza datoriilor acumulate și politizarea condițiilor de aprovizionare cu gaze naturale de către Federația Rusă există probabilitatea de reziliere unilaterală a contractului privind condițiile de furnizare a gazelor naturale în Republica Moldova încheiat între SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom”, iar livrările de gaze naturale să fie limitate sau sistate complet.

În perioada octombrie 2022-2023 livrările de gaze naturale de la SAP „Gazprom” către SA „Moldovagaz” au constituit doar 5,7 mil. m³/zi, ceea ce reprezintă o reducere cu aproximativ 50% comparativ cu volumele de gaze naturale contractate pentru perioada sezonului de încălzire. Începând cu luna decembrie 2022, întreg volumul de gaze naturale de 5,7 mil. m³/zi livrat către Republica Moldova de SAP „Gazprom” a fost alocat de către SA „Moldovagaz” pentru acoperirea necesarului consumului de gaze naturale al consumatorilor de pe malul stâng al Nistrului și pentru producerea energiei electrice de către MGRES pentru consumatorii ambelor maluri ale Nistrului.

Furnizorii de gaze naturale din Republica Moldova, din decembrie 2022, nu mai procură gaze naturale pentru necesitățile malului drept al Nistrului de la SAP „Gazprom”.

Într-o perioadă foarte scurtă, furnizorii din Republica Moldova au reușit să asigure diversificarea surselor de aprovizionare cu gaze naturale și rutelor de aprovizionare cu gaze naturale. Potrivit rapoartelor prezentate de furnizorii de gaze naturale către ANRE, în anul 2023, s-au procurat gaze naturale pe piețele internaționale de gaze de la producători sau traderi /furnizori înregistrați în: România, Grecia, Bulgaria, Austria, Elveția.

Volumul total al gazelor naturale importate în anul 2023, inclusiv pentru asigurarea stocurilor de securitate a gazelor naturale, constituie 877,0 mil. m³, ceea ce reprezintă o majorare cu 0,9 % comparativ cu anul precedent. Importul gazelor naturale în proporție de 93,9 % a fost asigurat de către SA „Energocom”, iar alți furnizori au importat 6,1 % din volumele totale de gaze naturale.

Structura importului de gaze naturale în funcție de furnizori în anul 2023 este indicată în Figura 5.

Structura importului gazelor naturale în dependență de furnizori, 2023

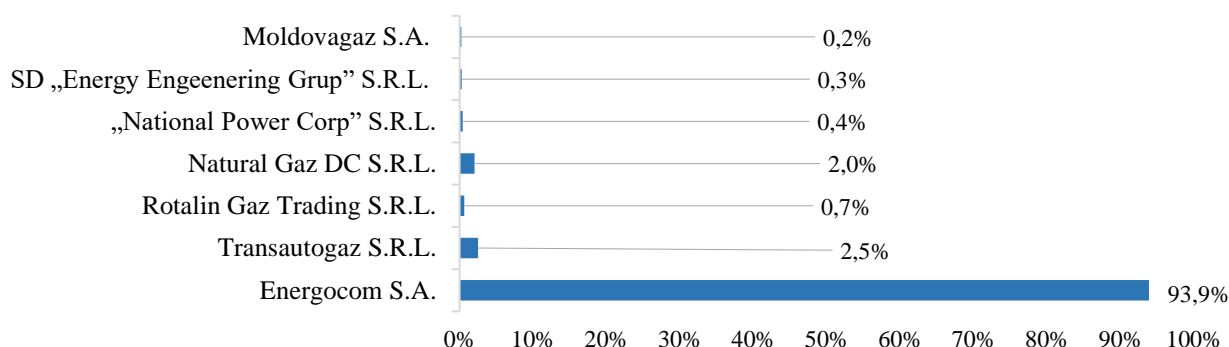

Figura 5. Structura importului de gaze naturale în funcție de furnizori, 2023, ANRE

2.10 Descrierea rolului instalațiilor de stocare, după caz

Republica Moldova nu dispune de propriile instalații de stocare a gazelor naturale și instalații GNL. Pentru a spori flexibilitatea și reziliența sistemului de aprovizionare cu gaze naturale, în anii 2020-2023, Republica Moldova a început stocarea gazelor naturale în instalațiile de stocare din țările vecine Ucraina și România.

Stocarea gazelor naturale are un rol important în asigurarea disponibilității gazelor naturale pe parcursul perioadelor de consum maxim, eficientizarea utilizării infrastructurii de transport al gazelor naturale și în echilibrarea sistemului. Crearea stocurilor de gaze naturale reprezintă o măsură eficientă care permite echilibrarea cererii și ofertei în vederea creșterii securității aprovizionării cu gaze naturale, atenuării majorărilor bruște ale prețurilor pentru gazele naturale și asigurării funcționării sigure și fiabile a pieței gazelor naturale.

2.11 Descrierea rolului gazelor naturale în producerea de energie electrică

Sursele autohtone de producere a energiei electrice în Republica Moldova sunt centralele electrice de termoficare care funcționează pe gaze naturale, amplasate în mun. Bălți și mun. Chișinău, care reprezintă principalele surse de producere a energiei electrice de pe malul drept, în perioada de iarnă. Producția de energie electrică la aceste centrale este determinată de cererea energiei termice și apei calde menajere. De asemenea, există centrale electrice care produc energie electrică din surse regenerabile, aportul lor la aprovizionarea cu energie electrică a malului drept fiind în creștere de la an la an¹³.

Echilibrul dintre cerere și producere de energie electrică din Republica Moldova este asigurat în mare parte de malul stâng al Nistrului (de la centrala termoelectrică MGRES aflată sub controlul companiei ruse „Inter RAO”), care acoperă circa 80% din cererea de energie electrică a malului drept, deficitul fiind acoperit prin importurile de energie electrică din România.

Dependența de energia electrică procurată de la centrala termoelectrică MGRES constituie o vulnerabilitate din cauza riscului de întrerupere a furnizării gazelor naturale de către SAP „Gazprom” sau a întreruperii tranzitului gazelor naturale de proveniență rusă prin Ucraina. În ambele situații, pot apărea dificultăți în producerea energiei electrice de către Centrala termoelectrică MGRES. În aceste condiții, energia electrică va fi procurată de pe piețele europene cu riscuri cu privire la disponibilitatea și prețul acesteia.

¹³ Raportele privind activitatea ANRE: <https://www.anre.md/raport-de-activitate-3-10>

Până la război, Republica Moldova depindea de Ucraina atât în materie de capacitate de rezervă, cât și pentru echilibrarea sistemului electroenergetic. Drept rezultat, cea mai mare parte a flexibilității sistemului electroenergetic se bazează în prezent pe sistemul electroenergetic al României. Capacitatea de producere a centralelor electrice pe bază de gaze naturale din Republica Moldova comparativ cu capacitatea totală de producere din sectorul electroenergetic este esențială pentru echilibrarea sistemului electroenergetic național. Energia electrică este produsă în primul rând de centralele electrice pe bază de gaze naturale (ponderea medie pentru 10 ani în materie de producere a fost de circa 90%).

Necesarul de energie electrică pentru consumul intern nu este acoperit integral în baza contractului semnat cu Centrala termoelectrică de la Cuciurgan. Pentru a asigura diferența, lunar, se semnează contracte bilaterale cu producătorii de energie electrică din România (și în trecut din Ucraina), după disponibilitatea acestora și/sau se achiziționează de pe piața de energie electrică din România – de pe piața pentru ziua următoare organizată de OPCOM SA - Operatorul pieței de energie electrică și de gaze naturale din România.

Există mai multe întreprinderi publice și private în sectorul electroenergetic din Republica Moldova. Acestea includ companii naționale specializate în producerea de energie electrică SA „Termoelectrica” și SA „CET-Nord”, care generează energie electrică la centralele electrice de termoficare (CET), ÎS „Nodul Hidroenergetic” Costești, câteva companii private din industria zahărului care produc energie în CET și mici centrale electrice care produc energie electrică din surse regenerabile.

În anul 2023, cantitatea de energie electrică produsă la nivel local a crescut cu circa 19 %, comparativ cu același indicator din 2022, ajungând la nivelul de 1010,8 mil. kWh, care este cu 159,7 mil. kWh mai mult decât în 2022, dintre care:

- CET-urile din cadrul „Termoelectrica” SA și „CET Nord” SA – 603,5 mil. kWh sau 59,71 % din cantitatea totală de energie electrică produsă;
- producția de energie electrică din surse regenerabile s-a majorat cu circa 72 %, ceea ce reprezintă 337,4 mil. kWh, sau 33,38 % din energia electrică produsă;
- energia electrică produsă la centrala hidroelectrică Costești constituind 68,8 mil. kWh sau 6,81 % din energia electrică produsă;
- centralele electrice de termoficare ale producătorilor de zahăr au livrat în rețeaua electrică 1,1 mil. kWh sau 0,11 % din energia electrică produsă.

În anul 2022, datorită utilizării combustibilului alternativ, consumul de păcură de către SA „Termoelectrica” s-a majorat de la 1 1631,11 tone în anul 2021 la 68 660,98 tone în anul 2022. Respectiv, consumul de gaze naturale al SA „Termoelectrica” s-a micșorat de la 340,6 mil. m³ în anul 2021, la circa 82,867 mil. m³ în anul 2022. În anul 2023 s-au consumat 100 161,86 tone de păcură, iar consumul de gaze naturale s-a diminuat cu circa 120.885 mil. m³.

În anul 2023 consumul de energie electrică în Republica Moldova s-a redus cu circa 4,03 % comparativ cu 2022 și a ajuns la 4333,1 mil. kWh. Cantitatea de energie electrică livrată consumatorilor finali în 2023 a fost de 3888,1 mil. kWh comparativ cu 4050,5 mil. kWh în anul 2022. Consumatorii casnici au consumat circa 1613,7 mil. kWh sau, altfel spus, s-a înregistrat o descreștere de 6,59 % a consumului de energie electrică de către consumatorii casnici în anul 2023, comparativ cu anul precedent. Consumatorii noncasnici au consumat circa 2275,2 mil. kWh sau, altfel spus, s-a înregistrat o scădere de 2,05 % a consumului de energie electrică de această categorie de consumatori finali în anul 2023, comparativ cu anul 2022.

Sarcina de vârf a sistemului electroenergetic depășește 1000 MW în timpul iernii și sarcina electrică maximă pe timp de vară poate depăși 1000 MW, după cum a fost înregistrat în vara anului 2024. Sarcina de vârf înregistrată în anul 2023 pe malul drept al râului Nistru a fost de 760 MW iarna și de 700 MW vara. Sarcina electrică pe parcursul perioadelor de vârf ale curbei de sarcină pentru regiunea transnistreană în timpul iernii a fost de 250 MW și vara de 260 MW.

Având în vedere capacitatea insuficientă de producere și structura surselor de producere a energiei electrice (cererea de energie termică determinată de centralele CET și centralele hidroelectrice mici cu un regim

hidrologic vulnerabil), Republica Moldova nu are centrale electrice care pot asigura în totalitate rezervele de capacitate pentru reglajul primar, secundar și terțiar. Prin urmare, trebuie să se bazeze pe sistemul electroenergetic al Ucrainei pentru controlul frecvenței. Centrala termoelectrică MGRES ar putea furniza unele rezerve suplimentare, însă un astfel de acord nu a fost încheiat în anul 2022.

2.12 Descrierea rolului gazelor naturale în producerea de energie termică

Sistemele centralizate de alimentare cu energie termică asigură cu energie termică consumatorii casnici și noncasnici în doar nouă orașe din Republica Moldova. Mai mult de 99% din consumul de energie termică este înregistrat în municipiile Bălți și Chișinău. Ceilalți consumatori utilizează alte surse pentru încălzire, în principal sobe individuale, care acoperă mai mult de 56% din totalul locuințelor. Doar puțin mai mult de 1% din locuințele din Republica Moldova nu dispun de sisteme de încălzire.

Combustibilul utilizat la producerea energiei termice s-a schimbat nesemnificativ în ultimul deceniu: gazele naturale rămân combustibilul principal (constituind circa 95%). Cărbunile, practic nu a fost utilizat pentru producerea energiei termice din anul 2019. Cantitatea de păcură utilizată la producerea energiei termice a scăzut de la 5% în 2010 la mai puțin de 1% în 2020-2021.

Soluțiile bazate pe biocarburanți (biocombustibil solid, biogaz) constituie circa 4% din producția de energie termică și ar putea să permită înlocuirea unui volum mai mare de combustibili fosili pentru producerea energiei termice.

SACET	2021	2022	2023
SA „CET – Nord”	0,35	0,36	0,37
SA „Termoelectrica”	0,003	0,003	0,003

Tabelul 9. Ponderea biomasei la producerea energiei termice de către SACET-uri, %

Serviciile de furnizare a energiei termice prin sisteme centralizate de alimentare cu energie termică au fost furnizate de 10 titulari de licențe în anul 2023. Principalii operatori ai sistemelor centralizate de alimentare cu energie termică în Republica Moldova sunt S.A „Termoelectrica” în mun. Chișinău și SA „CET-Nord” în mun. Bălți. Ambele întreprinderi sunt în proprietatea statului, produc energie electrică și termică în centrale electrice de termoficare utilizând gaze naturale și, de asemenea, furnizează energie termică. Pe lângă aceasta, există mai multe întreprinderi mici care produc și furnizează energie termică prin intermediul sistemelor centralizate de alimentare cu energie termică.

SA „Termoelectrica” are în proprietatea sa patru surse de energie termică distribuită prin sistemul centralizat de alimentare cu energie termică în mun. Chișinău. CET 2 este principala sursă de încălzire centralizată și se află în zona estică a rețelei. Centrala electrică de termoficare funcționează îndeosebi pe durata sezonului de încălzire. CET 1 este o centrală electrică de termoficare mai veche situată la vest de CET 2 și funcționează în special în perioada de vară, asigurând cu apă caldă consumatorii locali. Centrala termică (CT) Vest și CT Sud funcționează independent în lunile de iarnă. Necesitățile de apă caldă în timpul verii sunt asigurate de CET 1 sau CET 2 pentru zonele CT Vest și CT Sud.

SA „CET-Nord” gestionează o centrală electrică cu o capacitate totală electrică instalată de 37,4 MW (2 turbine cu abur (24 MW) și 4 motoare cu ardere intern (13,2 MW)) și o capacitate termică de 152,7 Gcal/h și 7 centrale termice, inclusiv 6 în bază de gaze naturale și 1 în bază de biomasă. De asemenea, întreprinderea exploatează 205,7 km de rețea termică pentru livrarea centralizată a energiei termice în mun. Bălți. Centralele funcționează în bază de gaze naturale. SA „CET-Nord” deține și o centrală termică pe bază de biomasă care este situată în partea de vest a orașului. Centrala furnizează energie termică unui sector mic de clădiri rezidențiale.

În anul 2023 energia termică produsă de către centralele electrice de termoficare și centralele termice aflate în gestiunea întreprinderilor reglementate din sectorul termoenergetic, a constituit 1 588,18 mii Gcal, din care 1 262,70 mii Gcal (79,51 %) reprezintă energia termică produsă în regim de cogenerare. Cel mai important furnizor de energie termică „Termoelectrica” SA a livrat 1086,0 mii Gcal de energie termică în anul 2023, sau cu (-4%) mai puțin decât în anul 2022.

Al doilea cel mai important furnizor de energie termică „CET-Nord” SA a livrat 138,6 mii Gcal în anul 2023, având o creștere de (+5 %) comparativ cu anul 2022. Titularii de licențe din sectorul termoenergetic oferă servicii publice de furnizare a energiei termice prin intermediul sistemelor centralizate de alimentare cu energie termică pentru mai mult de 37246 edificii, inclusiv la 210 instituții bugetare și la 1146 agenți economici.

În anul 2023, a fost înregistrată o descreștere a consumului de energie termică de către consumatorii casnici cu 34,8 mii Gcal (-3,5 %). Cantitatea utilă de energie termică furnizată agenților economici a scăzut cu 7,5 %, iar descreșterea cererii de energie termică în rândul instituțiilor bugetare a fost de 2,7%.

Perturbarea aprovizionării cu gaze naturale a producătorilor de energie electrică poate să influențeze semnificativ piața internă de energie electrică din cauza ponderii mari a capacității de producere a energiei electrice pe bază de gaze naturale în capacitatea totală de producere.

Cu toate acestea, o perturbare în aprovizionarea cu energie termică prin intermediul sistemelor centralizate de alimentare cu energie termică ar putea determina populația să treacă la încălzire pe bază de energie electrică, ceea ce ar duce la supraîncărcarea rețelelor electrice.

2.13 Rolul măsurilor de eficiență energetică și efectul acestora asupra consumului final anual de gaze naturale

Eficiența energetică este prima prioritate pentru creșterea securității și rezilienței energetice a Republicii Moldova. Prin modificările operate în anul 2023 la Legea nr. 139/2018 cu privire la eficiența energetică s-a creat cadrul legal favorabil pentru implementarea mai ambițioasă a proiectelor în domeniul eficienței energetice, care contribuie la reducerea consumului de energie și a emisiilor de gaze cu efect de seră.

Noua țintă în materie de eficiență energetică este stabilit în Planul Național Integrat privind Energia și Clima pentru perioada 2025-2030 (PNIEC). Republica Moldova s-a angajat să majoreze eficiența energetică cu 3% pe an în clădirile autorităților administrației publice centrale și să economisească anual cel puțin 0,8% din valoarea medie a consumului de energie înregistrat în perioada 1 ianuarie 2019 – 1 ianuarie 2022 începând din 2024.

Către anul 2030, Republica Moldova s-a angajat să atingă o pondere de 27% a energiei regenerabile în consumul final de energie, să crească consumul primar de energie la nivelul de 3000 Mtep și consumul final de energie la nivel de 2800 Mtep. Implementarea măsurilor de eficiență energetică pot aduce o contribuție semnificativă la reducerea consumului de gaze naturale în Republica Moldova.

Principalele acțiuni pentru îmbunătățirea eficienței energetice în Republica Moldova sunt:

- 1) modernizarea centralelor termoelectrice, a CET-urilor și a centralelor termice;
- 2) utilizarea surselor de energie regenerabilă;
- 3) reconectarea clădirilor la sistemele centralizate de alimentare cu energie termică;
- 4) implementarea măsurilor de eficiență energetică în sectorul rezidențial și al clădirilor publice;
- 5) promovarea măsurilor de îmbunătățire a eficienței energetice în infrastructura de gaze naturale;
- 6) implementarea programelor de eficiență energetică;
- 7) lansarea campaniilor publice de informare și sensibilizare.

O altă inițiativă îndreptată spre sporirea eficienței energetice este implementarea schemei de obligații de eficiență energetică, care este un mecanism legislativ care impune cerințe părților obligate (inclusiv OSD de gaze naturale și furnizorilor de energie termică) pentru a îndeplini obiectivele cantitative de economisire a energiei în portofoliul său de consumatori. Părțile obligate vor alege măsurile și căile de livrare cele mai rentabile pentru a realiza economii de energie, cum ar fi furnizarea de stimulente, informații sau servicii clienților lor sau implementarea proiectelor de eficiență energetică.

Creșterea eficienței energetice prin promovarea cogenerării de înaltă eficiență (reabilitarea centralelor termice), luarea de măsuri pentru reducerea pierderilor de energie și îmbunătățirea eficienței energetice în clădiri și promovarea tehnologiilor eficiente și a celor care beneficiază de SRE va contribui la reducerea dependenței de importurile de gaze naturale și la sporirea securității energetice.

3. Rezumatul evaluării naționale a riscurilor

În conformitate cu prevederile Regulamentului privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale, la identificarea și evaluarea riscurilor asociate securității aprovizionării cu gaze naturale au fost luate în considerare:

- a) scenariile posibile de risc, care pot duce la perturbări în aprovizionarea cu gaze naturale sau la creșterea excepțională a cererii de gaze naturale;
- b) standardul privind infrastructura;
- c) standardul privind aprovizionarea cu gaze naturale;
- d) configurația rețelelor de transport al gazelor naturale, interconexiunile și fluxurile transfrontaliere de gaze naturale, contribuția gazelor naturale în consumul total;
- e) alte circumstanțe naționale și regionale relevante.

Evaluarea națională a riscurilor la securitatea aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova identifică cinci grupuri majore de riscuri, în funcție de sursa lor:

- 1) riscuri politice;
- 2) riscuri tehnologice;
- 3) riscuri sociale;
- 4) riscuri comerciale /de piață /financiare;
- 5) calamități naturale.

În total au fost identificate 39 de tipuri de riscuri specifice, la 5 niveluri de grupuri care pot afecta securitatea aprovizionării cu gaze naturale. Unele prezintă o amenințare pentru funcționarea tuturor elementelor din infrastructura gazelor naturale, în timp ce impactul altora se manifestă la nivel local sau se limitează la componente individuale ale sistemului de gaze naturale.

Metodologia aplicată la evaluarea națională a riscurilor include identificarea riscurilor conform probabilității apariției acestora. O astfel de abordare permite definirea diferitor nivele de probabilitate a riscurilor și evaluarea impactului acestora asupra fiabilității funcționării infrastructurii gazelor naturale a Republicii Moldova.

Evaluarea națională a riscurilor identifică 30 de factori de risc care prezintă o amenințare redusă sau foarte redusă pentru aprovizionarea fiabilă cu gaze naturale în Republica Moldova. Impactul acestui grup de risc este local și nu prezintă o amenințare de lungă durată pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale. Operatorii de sistem pot, în mod normal, să depășească consecințele unor astfel de riscuri.

În cazul materializării, riscurile identificate au potențialul de a afecta diverse elemente ale infrastructurii sistemului de gaze naturale. Deși un singur risc cu o probabilitate redusă nu prezintă o amenințare considerabilă, mai multe tipuri de riscuri care se materializează simultan pot duce la deteriorarea rapidă a situației în materie de aprovizionare cu gaze naturale.

Riscurile tehnice ce pot apărea în legătură cu starea rețelelor de transport și de distribuție a gazelor naturale nu pot avea un impact determinant în declanșarea unei crize în aprovizionarea cu gaze naturale, întrucât OST și OSD dispun de toate mijloacele și procedurile necesare pentru întreținerea în stare tehnică normală a rețelelor de gaze naturale, precum și pentru o intervenție promptă în cazul apariției unor defecțiuni pe anumite porțiuni ale rețelelor gaze naturale, astfel încât durata maximă de restabilire să nu depășească 72 ore și să nu afecteze aprovizionarea fiabilă cu gaze naturale a consumatorilor protejați.

Cele mai grave riscuri care pot afecta securitatea aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova sunt factorii externi legați de livrarea gazelor naturale din Federația Rusă pe teritoriul Ucrainei precum și relațiile comerciale dintre Republica Moldova și Federația Rusă.

Contextul geopolitic actual, care implică războiul din Ucraina și utilizarea resurselor energetice în calitate de instrument politic de către Federația Rusă, a crescut riscurile de aprovizionare cu energie. Uniunea Europeană se confruntă cu o creștere a prețurilor la energie electrică și gaze naturale, iar nivelul de expunere a Republicii Moldova la șocuri externe este și mai mare decât media și va persista pe termen lung. Prelungirea războiului din Ucraina și incertitudinea evenimentelor ce vor urma perpetuează criza în domeniul energetic din Republica Moldova.

Războiul din Ucraina, probabilitatea sporită a atacurilor teroriste asupra infrastructurii gazelor naturale din regiune, inclusiv asupra instalațiilor de stocare a gazelor naturale precum și întreruperea tranzitului de gaze naturale prin Ucraina prin care se transportă gazele naturale în Europa și Republica Moldova indică un nivel

înalt de amenințare pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova. Operatorul sistemului de transport al gazelor naturale din Ucraina (GTSOU - Gas Transmission System Operator of Ukraine LLC) a anunțat că actualul contract de tranzit prin Ucraina al gazelor din Federația Rusă va expira la 31 decembrie 2024, și nu se intenționează ca acesta să fie reînnoit începând cu 1 ianuarie 2025. Astfel, una dintre ipotezele de lucru pentru măsurile care trebuie implementate în cadrul scenariilor identificate este tranzit zero gaze naturale rusești prin Ucraina.

Sistarea tranzitului gazelor naturale care provin din Federația Rusă pe teritoriul Ucrainei poate conduce la sistarea livrării gazelor naturale către pe malul stâng al Nistrului și constituie o amenințare la securitatea energetică a Republicii Moldova.

Mai mult, litigiile comerciale cu Federația Rusă generate de datoriile istorice ale SA „Moldovagaz” față de SAP „Gazprom” și volatilitatea prețului la gazele naturale pe piețele regionale creează riscuri mari pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale în Republica Moldova.

Probabilitatea sporită a instabilității politice în regiune în contextul războiului din Ucraina, volatilitatea ratei de schimb a valutei naționale și inflația majorată pot de asemenea, constitui riscuri considerabile.

Ținând cont de contextul local și regional privind aprovizionarea cu gaze naturale, în conformitate cu factorii de risc identificați, au fost elaborate 7 scenarii bazate de riscuri în funcție de probabilitatea apariției acestora și de impactul preconizat asupra aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova, după cum urmează.

Scenariul 1. Întreruperea livrării gazelor naturale în Republicii Moldova din cauza deteriorării infrastructurii de aprovizionare cu gaze naturale ca urmare a războiului din Ucraina inițiat de Federația Rusă sau a unui atac terorist asupra infrastructurii de aprovizionare cu gaze naturale din Federația Rusă sau Ucraina.

Scenariul 2. Condiții meteo extreme prin apariția condițiilor meteo cu valori scăzute ale temperaturii medii sub minus -15 °C în perioada rece al anului (într-un interval de timp de cel puțin 7 zile) și a condițiilor meteo cu valori scăzute ale temperaturii medii sub minus -15 °C în perioada rece a anului (într-un interval de timp de până la 30 de zile).

Scenariul 3. Limitarea furnizării gazelor naturale Republicii Moldova din cauza litigiilor comerciale (datoriilor SA „Moldovagaz” față de „Gazprom SAP”) sau din cauza tensiunilor politice dintre Republica Moldova și Federația Rusă.

Scenariul 4. Sistarea furnizării gazelor naturale în Republica Moldova din cauza litigiilor comerciale (datoriile SA „Moldovagaz” către SAP „Gazprom”) sau din cauza tensiunilor politice dintre Federația Rusă și Republica Moldova;

Scenariul 5. Reducerea sau sistarea furnizării gazelor naturale către Republica Moldova din cauza capacității limitate sau a incapacității consumatorilor finali de a plăti prețuri mari la gaze naturale (prețuri de piață) în caz de criză energetică sau situație macroeconomică negativă din țară (inflația majorată sau devalorizarea valutei naționale).

Scenariul 6. Limitarea livrării gazelor naturale în Republica Moldova, cu posibilitatea de a importa doar printr-un singur punct de interconectare (PI Ungheni);

Scenariul 7. Sistarea livrării gazelor naturale pe malul stâng al Nistrului.

În funcție de scenariu, impactul diferitor evenimente care influențează securitatea aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova variază de la 72 ore la 180 de zile în funcție de timpul necesar pentru eliminarea consecințelor negative ale întreruperilor în aprovizionarea cu gaze naturale.

Analiza acestor șapte scenarii arată că în cazul întreruperii aprovizionării gazelor naturale către Republica Moldova din diferite motive, deficitul potențial de gaze naturale poate varia între 155 și 190 mil. m³ în decurs de 30 de zile în perioada de iarnă și 30 și 89 mil. m³ în alte perioade ale anului.

Deficitul de gaze naturale pentru consumatorii protejați poate varia între 71 și 100 mil. m³ în decurs de 30 de zile în perioada de iarnă și de la 13 la 38 mil. m³ în alte perioade ale anului.

În cazul unei întreruperi pe termen lung a aprovizionării cu gaze naturale (180 de zile), deficitul poate ajunge la 711 mil. m³, inclusiv pentru consumatorii protejați – aproximativ 362 mil. m³. La fel, a fost estimat deficitul de gaze naturale în cazul limitării livrării gazelor naturale în Republica Moldova cu posibilitatea de a importa

doar printr-un singur punct de interconectare. Astfel, capacitatea punctelor de interconectare PI Alexeevca, PI Ananiev, PI Grebeniki sau PI Căușeni este suficientă pentru a asigura aprovizionarea cu gaze naturale a Republicii Moldova. În cazul importului gazelor naturale exclusiv prin PI Ungheni, este estimat un deficit de gaze naturale doar în perioada de iarnă de circa 9 - 34 mil. m³/ lună.

Sistarea livrării gazelor naturale pe malul stâng al Nistrului poate conduce la un deficit estimat în aprovizionarea cu gaze naturale în perioada de iarna de circa 193-217 mil. m³.

Scenariile de risc identificate și deficitul estimat de gaze naturale este descris mai jos.

Scenariu de risc	Descrierea scenariului	Probabilitate	Consecințe	Durata	Deficit estimat de gaze naturale	Deficit estimat de gaze naturale /lună			
						Total		Consumat ori protejați	
						Min	Max	Min	Max
Scenariul 1	Înteruperea livrării gazelor naturale în Republicii Moldova înainte de preluarea acestora în rețeaua națională de transport al gazelor naturale din cauza deteriorării infrastructurii de aprovizionare cu gaze naturale ca urmare a războiului din Ucraina inițiat de Federația Rusă sau a unui atac terorist asupra infrastructurii de aprovizionare cu gaze naturale din Federația Rusă sau Ucraina.	Ridicată	Grave	Până la 30 de zile	Iarna: 155-190 mil. m ³	155	190	71	100
					Restul anului: 30-89 mil.	30	89	13	38
				Până la 90 zile	Iarna: 465-570 mil. m ³	155	190	71	100
					Restul anului: 90-267 mil. m ³	30	89	13	38
				Până la 180 zile	Toamnă-iarnă: 710 mil. m ³	35	190	14	100
					Iarnă-primăvară: 711 mil. m ³	36	190	18	100
					Primăvară-vară: 317 mil. m ³	35	126	12	64
					Vară-toamnă: 307 mil. m ³	35	123	12	80
Scenariul 2	a) condiții meteo cu valori scăzute ale temperaturii medii sub minus 15 °C în perioada rece al anului și într-un interval de timp de cel puțin 7 zile;	Medie	Moderate	Până la 7 zile	15 mil. m ³	4	4	0	0
	b) condiții meteo cu valori scăzute ale temperaturii medii sub minus 15 °C în perioada rece al anului, și într-un interval de	Mică	Semnificative	Până la 30 de zile	30,1 mil. m ³	30,1	0,1	8,3	8,3

	timp de până la 30 de zile.								
Scenariul 3	a) Limitarea furnizării gazelor naturale Republicii Moldova din cauza litigiilor comerciale (datoriile SA „Moldovagaz” față de SAP „Gazprom”	Medie	Gravă	Până la 30 de zile	Iarna: 16-18 mil. m ³ Deficit în cazul limitării în proporții mai mari de 60% (la fiecare 10% peste 60% - 7 mil. m ³)	16	18	7	7
					Restul anului: 3-8 mil.m ³	3	8		
	b) Limitarea furnizării gazelor naturale din cauza tensiunilor politice dintre Republica Moldova și Federația Rusă	Medie	Gravă	Până la 30 de zile	Iarna: 16-18 mil. m ³ ; Deficit în cazul limitării în proporții mai mari de 60% (la fiecare 10%	16	18	7	7
					Restul anului: 3-8 mil.m ³	3	8		
Scenariul 4	a) Sistarea furnizării gazelor naturale în Republica Moldova din cauza litigiilor comerciale (datoriilor SA „Moldovagaz” către SAP „Gazprom”);	Medie	Foarte grave	Până la 30 de zile	Iarna: 155-190 mil. m ³	155	190	71	100
					Restul anului: 30-89 mil. m ³	30	89	13	38
	b) Sistarea furnizării gazelor naturale din cauza tensiunilor politice dintre Republica Moldova și Federația Rusă	Medie	Foarte grave	Până la 30 de zile	Iarna: 155-190 mil. m ³	155	190	71	100
					Restul anului: 30-89 mil. m ³	30	89	13	38
Scenariul 5	Sistarea furnizării gazelor naturale către Republica Moldova din cauza capacității limitate sau a incapacității	Medie	Semnificativă	Până la 30 de zile	Iarna: 155-190 mil. m ³	155	190	71	100

	consumatorilor finali de a plăti prețuri mari la gaze naturale (prețuri de piață) în caz de criză energetică sau situație macroeconomică negativă din țară (inflația majorată sau devalorizarea valutei naționale).				Restul anului: 30-89 mil. m ³	30	89	13	38
Scenariul 6	Limitarea livrării gazelor naturale în Republica Moldova, cu posibilitatea de a importa doar printr-un singur punct, PI Ungheni	Medie	Foarte gravă	Până la 30 de zile	Iarna: 9 - 34 mil. m ³	9	34	0	0
					Restul anului: 0	0	0	0	0
Scenariul 7	Sistarea livrării gazelor naturale pe malul stâng al Nistrului.	Ridicată	Foarte gravă	Până la 30 de zile	Iarna: 193-217 mil.m ³	193	217	123	199
					Restul anului: 123-186 mil. m ³	123	186	115	137

Tabel 10. Lista scenariilor de risc relevante și deficitul estimat de gaze naturale.

Riscurile identificate au fost evaluate calitativ luând în considerare probabilitatea apariției riscurilor, precum și eventualele consecințe asupra aprovizionării cu gaze naturale în cazul apariției acestora, după cum urmează:

1. probabilitatea apariției riscurilor identificate:

- a) *foarte mică* – este foarte puțin probabil că incidentul va avea loc pe parcursul următorilor 10 ani;
- b) *mică* – este puțin probabil ca riscul să apară pe parcursul următorilor 5 ani;
- c) *medie* – este probabil ca riscul să apară pe parcursul următorilor 5 ani;
- d) *ridicată* – este probabil ca riscul să apară pe parcursul următorilor 3 ani;
- e) *foarte ridicată*– există certitudinea apariției riscului în viitorul apropiat.

2. consecința asupra aprovizionării cu gaze naturale în cazul apariției riscurilor identificate:

- a) *nesemnificativă* – atunci când riscul survenit duce la o mică perturbare care poate fi gestionată ușor de întreprinderile de gaze naturale, prin aplicarea de măsuri operative, iar aprovizionarea consumatorilor cu gaze naturale nu este afectată;
- b) *moderată* – atunci când riscul survenit afectează aprovizionarea cu gaze naturale, dar situația poate fi rezolvată prin aplicarea măsurilor bazate pe mecanisme de piață, consumatorii nefiind afectați semnificativ;
- c) *semnificativă* – atunci când riscul survenit afectează semnificativ aprovizionarea cu gaze naturale, iar măsurile bazate pe mecanisme de piață nu mai sînt suficiente și este necesară aplicarea măsurilor de urgență pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor afectați;
- d) *gravă* – atunci când riscul survenit provoacă întreruperi grave în aprovizionarea cu gaze naturale și este necesară introducerea măsurilor de urgență pentru a asigura aprovizionarea cu gaze naturale cel puțin a consumatorilor protejați;
- e) *foarte gravă* – atunci când, ca rezultat al apariției riscului, aprovizionarea cu gaze naturale este afectată în mare parte sau totalmente și este necesară aplicarea măsurilor de urgență pentru restabilirea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor în termen cât mai restrîns.

Rezultatele evaluării calitative a riscurilor identificate sînt reprezentate în matricea riscurilor.

Probabilitatea (axa Y)				
<i>Ridicată</i>			Scenariul 1	Scenariul 4 (a,b) Scenariul 7
<i>Medie</i>	Scenariul 2 (a)	Scenariul 5	Scenariul 3 (a,b). Scenariul 7 (b).	Scenariul 6.
<i>Mică</i>		Scenariul 2 (b).		
<i>Foarte mică</i>				
Consecința (axa X)	Moderată	Semnificativă	Gravă	Foarte gravă

Figura 6. Rezultatele evaluării calitative a riscurilor identificate.

În matricea riscurilor prezentată în Figura 6, fiecare combinație probabilitate – consecință (severitatea) este indicată în cod de culoare verde – galben – roșu, după cum urmează:

Culoarea	Probabilitatea
	Mică
	Medie
	Ridicată

Notă: Pe axa **X** a matricei sunt prezentate consecințele (cu creșterea daunelor de la stînga la dreapta), care pot avea loc în cazul apariției riscurilor privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale, iar pe axa **Y** este prezentată probabilitatea de apariție a riscurilor (cu o creștere a probabilităților de jos în sus). Produsul cartezian al ambelor axe oferă toate combinațiile posibile de probabilități și consecințe, adică severitatea combinației probabilitate-consecință.

4. Standardul privind infrastructura

În conformitate cu Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale, respectarea standardului privind infrastructura este una dintre condițiile de bază pentru asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale. Potrivit standardului privind infrastructura, în cazul afectării infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale, infrastructura rămasă disponibilă trebuie să dispună de capacitatea de a asigura volumul total de gaze naturale pentru zona luată în calcul, necesar pentru o zi de cerere de gaze naturale este excepțional de mare, constatată statistic o dată la 20 de ani.

Formula „N-1” la nivel național

Formula „N-1” descrie capacitatea tehnică a infrastructurii sistemului de gaze naturale, necesară pentru a satisface cererea totală de gaze naturale, în conformitate cu standardul privind infrastructura.

În cazul afectării infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale, infrastructura rămasă disponibilă după ieșirea din funcțiune a oricărui element principal de infrastructură, trebuie să dispună de capacitatea de a asigura volumul total de gaze naturale pentru zona luată în calcul, necesar pentru o zi în care cererea de gaze naturale este excepțional de mare, constatată statistic o dată la 20 de ani, adică $N-1 > 100\%$, și aceasta arată în felul următor:

$$N - 1 [\%] = \frac{EP_m + P_m + S_m + LNG_m - I_m}{D_{max}} \times 100, N-1 \geq 100\%$$

În același timp, dacă este demonstrat că o întrerupere a aprovizionării cu gaze naturale poate fi compensată în mod suficient și în timp util prin măsuri adecvate, bazate pe cererea de pe piața gazelor naturale, criteriul „N-1” se va calcula în conformitate cu următoarea formulă:

$$N - 1 [\%] = \frac{EP_m + P_m + S_m + LNG_m - I_m}{D_{max} - D_{eff}} \times 100, N-1 \geq 100\%$$

Unde:

EP_m – capacitatea tehnică a tuturor punctelor de intrare (mil. m³/zi), cu excepția capacității tehnice a instalațiilor de producere P_m și a instalațiilor de stocare S_m , și GNL_m , adică suma capacităților tehnice ale tuturor punctelor de intrare de la frontieră, prin care e posibilă aprovizionarea cu gaze naturale în zona luată în calcul, adică Republica Moldova;

P_m – capacitatea tehnică maximă de producere (mil. m³/zi), ce reprezintă suma capacităților zilnice maxime de producere ale tuturor instalațiilor de producere capabile să aprovizioneze cu gaze naturale Republica Moldova;

S_m – capacitatea tehnică maximă de extracție din instalațiile de stocare (mil. m³/zi), ce reprezintă suma capacităților tehnice zilnice maxime de extracție din toate instalațiile de stocare care pot fi livrate la toate punctele de intrare ale Republicii Moldova, ținând cont de caracteristicile fizice ale fiecărei instalații de stocare;

GNL – capacitatea tehnică maximă a instalațiilor GNL (mil. m³/zi) ce constituie suma capacităților tehnice zilnice maxime de extracție din toate instalațiile GNL din Republica Moldova, luând în considerare elemente critice precum descărcarea, serviciile auxiliare, stocarea temporară și regazificarea GNL, precum și capacitatea tehnică de extracție;

I_m – capacitatea tehnică a infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale (mil. m³/zi), cu cea mai mare capacitate de aprovizionare a Republicii Moldova. În cazul în care mai multe conducte de gaze naturale sunt racordate la aceeași infrastructură, în amonte sau în aval, și nu pot fi exploatate separat, acestea sunt considerate o singură infrastructură;

D_{max} – cererea zilnică totală de gaze naturale (mil. m³/zi) pe parcursul unei zile în care consumul de gaze naturale este excesiv de mare, constatată statistic o dată la 20 de ani;

D_{eff} – partea (mil. m³/zi) din D_{max} (mil. m³/zi) care, în cazul unei întreruperi în aprovizionarea cu gaze naturale, poate fi acoperită în mod eficient și în timp util cu măsuri ce se referă la cerere, bazate pe mecanisme de piață (de exemplu, prin aplicarea de contracte de furnizare întreruptibilă cu gaze naturale).

Indicatorii infrastructurii gazelor naturale din Republica Moldova utilizați la efectuarea calculului conform criteriului „N-1” sunt indicați în Anexa nr. 1 la Plan.

Aplicând valorile indicatorilor privind infrastructura sistemului de gaze naturale, s-a obținut următorul rezultat atunci când s-au efectuat calculele conform criteriului „N-1”:

$$N - 1 = \frac{EPm + Pm + Sm + LNGm - Im}{Dmax-Def} \times 100 = \frac{69,05+0+0+0-30}{9,8} \times 100 = 398,46 \%$$

Rezultatul obținut la efectuarea calculului conform criteriului „N-1” (398,46%) indică că sistemul gazelor naturale din Republica Moldova îndeplinește cerințele standardului privind infrastructura și poate asigura livrarea volumului de gaze naturale necesar pentru a satisface necesitățile de gaze naturale pe parcursul unei zile în care cererea de gaze naturale este excepțional de mare, chiar și în cazul afectării infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale (gazoductul Ananiev – Tiraspol – Ismail), care are cea mai mare capacitate tehnică.

Conducta de gaze naturale Ananiev-Tiraspol-Ismail este utilizată pentru a asigura tranzitul gazelor naturale spre țările balcanice, însă din mai 2021 nu a mai avut loc tranzitul de gaze naturale spre sud.

Din aceste considerente, **valoarea Dmax** (capacitatea proprie de consum maximă înregistrată împreună cu capacitatea maximă zilnică de tranzit) este estimată la 39,05 mil. m³/zi (29,25+9,8), pentru care criteriul „N-1” va fi egal cu 100% în conformitate cu formula de mai jos:

$$N - 1 = \frac{EPm + Pm + Sm + LNGm - Im}{Dmax-Def} \times 100 = \frac{69,05+0+0+0-30}{39,8} \times 100 = 100\%$$

Un flux de gaze naturale în sens revers în Republica Moldova este disponibil prin 5 puncte de interconectare cu capacități după cum urmează:

PI	Tip	Direcția	Capacitate mil. m ³ /zi
PI Alexeevka	intrare	UA - MD	7,90
PI Caușeni	intrare	UA- MD	12,00
PI Grebeniki	ieșire	MD - UA	3,96
PI Ananiev	intrare	MD - UA	0,01
PI Ungheni	ieșire	MD -RO	2,04
		Total	25,91

Capacitatea bidirecțională totală cu țările vecine este de 25,91 mil. m³/zi, inclusiv 23,87 mil. m³/zi cu Ucraina și 2,04 mil. m³/zi cu România.

Putem concluda că în cazul afectării infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale, conducta de gaze naturale Ananiev -Tiraspol-Ismail, infrastructura rămasă disponibilă dispune de capacitatea de a aproviziona consumatorii finali din țară cu gaze naturale. Totuși, în acest caz, criteriul „N-1” este aproape de valoarea minimă necesară, ceea ce duce la riscuri considerabile pentru securitatea energetică a țării.

5. Standardul privind aprovizionarea cu gaze naturale

Conform Regulamentului privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale, furnizorii de gaze naturale cărora li s-a impus obligația de serviciu public și operatorii de sistem sunt obligați să întreprindă măsuri necesare pentru a asigura aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor protejați în următoarele cazuri:

- temperaturi extreme pentru o perioadă de vârf de 7 zile, constatate statistic o dată la 20 de ani;
- orice perioadă de cel puțin 30 de zile în care cererea de gaze naturale este excepțional de mare, constatată statistic o dată la 20 de ani;
- o perioadă de cel puțin 30 de zile, în cazul afectării infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale în condiții de iarnă normale.

5.1 Categoriile de consumatori protejați.

În Republica Moldova, sunt considerați consumatori protejați, următoarele categorii de consumatori:

- 1) consumatorii casnici instalațiile de utilizare ale cărora sunt racordate la rețeaua de distribuție a gazelor naturale;
- 2) întreprinderile și instituțiile care prestează servicii sociale esențiale, instalațiile de utilizare ale cărora sunt racordate la rețeaua de distribuție sau de transport al gazelor naturale;
- 3) întreprinderile mici în sensul Legii nr. 179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii, instalațiile de utilizare ale cărora sunt racordate la rețeaua de distribuție a gazelor naturale, cu excepția titularilor de licență pentru vânzarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare;
- 4) centralele electrice de termoficare și/sau centralele termice racordate la rețeaua de distribuție sau de transport al gazelor naturale, care livrează energie termică în sistemul centralizat de alimentare cu energie termică sau care livrează energie termică pentru consumatorii indicați la subpunctele 1), 2) și 3), cu condiția că acestea nu pot funcționa cu alți combustibili decât gazele naturale.

Categoriile de consumatori din subpt. 2) și 3) sunt considerați consumatori protejați, cu condiția că consumul lor de gaze naturale nu reprezintă, împreună, mai mult de 20% din consumul final total anual de gaze naturale.

Pentru locurile de consum la care întreprinderile și instituțiile menționate la subpunctul 2) nu prestează servicii sociale esențiale, se consideră consumatori întreruptibili și pentru aceste locuri de consum pot fi aplicate măsuri de limitare și/sau întrerupere a livrării gazelor naturale.

Fiecare operator de sistem întocmește lista consumatorilor protejați ale căror instalații de utilizare sunt racordate la rețelele sale de gaze naturale. Listele consumatorilor protejați trebuie să conțină, inclusiv informații cu privire la genul de activitate (în cazul consumatorilor noncasnici) și volumele lunare de gaze naturale pe fiecare loc de consum pentru anul calendaristic anterior. Furnizorii sunt obligați să prezinte operatorilor de sistem toate informațiile necesare pentru întocmirea listelor respective. Listele consumatorilor protejați se păstrează la operatorii de sistem respectivi, se actualizează o dată la două luni și se prezintă, la solicitare, organului central de specialitate și/sau OST. La apariția situației excepționale, operatorii de sistem sunt obligați să prezinte imediat listele consumatorilor protejați OST.

Anual, până la data de 1 august, OST în baza informației prezentate de OSD și furnizori, prezintă organului central de specialitate, lista nominală a consumatorilor protejați grupați pe categorii, ce include informația în formatul de raportare coordonat preventiv de OST cu organul central de specialitate.

5.2 Consumul de gaze naturale al consumatorilor protejați

Conform datelor prezentate în Anexa nr. 2 la Plan, în anul 2021 sectorul rezidențial și sectorul energetic au fost cele mai mari două categorii de consumatori de gaze naturale, cu o proporție de 39% și 37% din consumul total de gaze naturale pentru teritoriul de pe malul drept al Nistrului. În anul 2022, cea mai mare pondere în structura furnizării de gaze naturale de 40,6%, le-a revenit consumatorilor casnici cu o creștere de 2,9 p.p. față de anul 2021, urmată de consumul întreprinderilor din sectorul energetic cu ponderea de 29,8%, cu o diminuare cu 2,1 p.p. comparativ cu anul precedent.

Conform datelor pentru sezonul de încălzire 2022-2023 pentru teritoriul de pe malul drept al Nistrului, consumul minim lunar de gaze naturale al *consumatorilor casnici* a fost de 12,4 mil. m³/lună, consumul maxim lunar de gaze naturale a fost de 47,4 mil. m³/lună, iar consumul mediu a fost de 36,2 mil. m³/lună.

S.A „Termoelectrica” și SA „CET-Nord” constituie cea de-a doua categorie majoră de consumatori finali de gaze naturale de pe malul drept al Nistrului, care utilizează gazele naturale pentru producerea energiei electrice și energiei termice la centralele electrice de termoficare.

Consumul minim lunar de gaze naturale al acestora în sezonul de încălzire 2021-2022 a constituit 41,15 mil. m³/lună (35,7+5,45), valoarea lunară maximă a fost de 59,88 mil. m³/lună (51,69 +8,19).

Alte categorii cheie de consumatori de gaze naturale în Republica Moldova (de pe malul drept al Nistrului) sunt *industria*, consumul lunar mediu în perioada sezonului de încălzire în 2022-2023 a fost de 8,3 mil. m³/lună, și *instituțiile bugetare* 3,4 mil. m³/lună. Consumul de gaze naturale de către alți furnizori de energie termică prin sistemele centralizate de alimentare cu energie termică a constituit 0,5 mil. m³/lună din consumul mediu de gaze naturale și alte sectoare – 15,2 mil. m³/lună.

Consumul mediu lunar de gaze naturale al consumatorilor protejați de pe malul drept al Nistrului pentru sezonul de încălzire 2022-2023 a fost estimat la 72 mil. m³ (sau aproximativ 54,5% din consumul total), în timp ce consumul lunar al gazelor naturale de consumatorii întreruptibili a fost estimat la 60 mil. m³ (sau aproximativ 45,5% din consumul total).

5.3 Volumele de gaze naturale necesare pentru a corespunde standardului privind aprovizionarea cu gaze naturale

Cel mai mare consum de gaze naturale în Republica Moldova este înregistrat în sezonul de încălzire (70-76% din consumul total anual). În lunile ianuarie-februarie, consumul de gaze naturale constituie până la 32-36% din consumul total anual de gaze naturale, urmată de consumul de gaze naturale din lunile noiembrie, decembrie și martie. În anul 2022, consumul de gaze naturale în lunile ianuarie – februarie a constituit aproximativ 22-25 % din consumul anual.

Consumul maxim de gaze naturale a fost înregistrat la 23 ianuarie 2006, fiind în valoare de 9,8 mil. m³/zi.

Pentru a asigura aprovizionarea fiabilă cu gaze naturale a consumatorilor protejați, trebuie să fie respectate următoarele condiții:

- 1) în cazul unor temperaturi extreme pentru o perioadă de vârf de 7 zile, constatate statistic o dată la 20 de ani – consumul gazelor naturale de consumatorii protejați ar atinge volumul de 5,88 mil. m³/zi (comparativ cu 3,85 mil. m³/zi în condiții climaterice normale). Volumul total de gaze naturale care trebuie să fie livrat consumatorilor protejați în decursul a 7 zile conform respectivului scenariu ajunge la 41,16 mil. m³.
- 2) în cazul unei cereri de gaze naturale excepțional de mare pentru cel puțin 30 de zile - volumul de gaze naturale necesar pentru aprovizionarea consumatorilor protejați este de 5,88 mil. m³ /zi sau 176,4 mil. m³ pentru o perioadă de 30 de zile;
- 3) în cazul afectării infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale în condiții normale de iarnă - volumul minim necesar pentru aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor protejați este de 3.85 mil. m³/zi sau 115 mil.m³ pentru o perioadă de 30 de zile.

Luând în calcul aprovizionarea cu gaze naturale și necesarul de gaze naturale, se vor respecta următoarele cerințe din standardul privind aprovizionarea cu gaze naturale:

- 1) în cazul unor temperaturi extreme pentru o perioadă de vârf de 7 zile, constatate statistic o dată la 20 de ani, este necesar un volum adițional de 14,21 mil. m³ (41,16-26.95(3.85*7)) de gaze naturale este necesar pentru a acoperi cererea crescută a consumatorilor protejați pe o perioadă de 7 zile (sau aproximativ 7,5% din cererea lunară de gaze naturale în condiții climaterice normale de iarna);
- 2) în cazul afectării infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale, infrastructura rămasă disponibilă satisface criteriul de fiabilitate derivat din formula „N-1” nu doar pentru consumatorii protejați, dar și pentru alte categorii de consumatori de gaze naturale;

- 3) în cazul unei cereri de gaze naturale excepțional de mari pe o perioadă de cel puțin 30 de zile, volumul estimat de gaze naturale necesar consumatorilor protejați este de 5,88 mil. m³ /zi sau 176,4 mil. m³ în 30 de zile. În acest scenariu, un volum adițional estimat de 60,9 mil. m³ de gaze naturale este necesar pentru a acoperi cererea crescută (sau aproximativ 32,1% din cererea de gaze naturale lunară în condiții climaterice normale).

Dacă există o cerere excepțional de mare de gaze naturale pe piața gazelor naturale sau dacă aprovizionarea cu gaze naturale este limitată, iar volumele de gaze naturale disponibile sunt încă insuficiente pentru a satisface necesitățile consumatorilor protejați care au rămas neacoperite, deși au fost aplicate mecanisme de piață, urmează a fi aplicate măsurile stabilite în Planul de urgență pentru a asigura aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor protejați.

6. Măsurile preventive

6.1 Clasificarea măsurilor preventive

6.1.1 În cadrul Planului de acțiuni preventive, asigurarea aprovizionării cu gaze naturale este realizată printr-o abordare care vizează în cea mai mare măsură adoptarea măsurilor preventive bazate pe mecanisme de piață.

Măsurile **preventive bazate pe mecanisme de piață** pot fi grupate în: măsuri preventive ce se referă la oferta de gaze naturale și măsuri preventive ce se referă la cererea de gaze naturale, alte măsuri.

Măsuri oferta de gaze naturale	Măsuri cererea de gaze naturale
Crearea și menținerea stocurilor de gaze naturale aferente obligației de stocare, conform art. 108 ² -108 ³ din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale	Promovarea realizării măsurilor de eficiență energetică menite să diminueze consumul de gaze naturale, de energie termică și de energie electrică
Achiziționarea gazelor naturale din diferite surse și asigurarea transportării acestora prin diferite rute de aprovizionare	Crearea și menținerea stocurilor de rezervă de către producătorii care exploatează centralele electrice pe bază de combustibili fosili, acolo unde este posibil din punct de vedere tehnic
Utilizarea contractelor de furnizare a gazelor naturale pe termen lung și pe termen scurt pentru a acoperi variația cererii de gaze naturale	Crearea și menținerea stocurilor de combustibili alternativi de către consumatorii finali care dețin centrale electrice de termoficare necesare pentru producerea energiei electrice și termice
Realizarea investițiilor în infrastructura de gaze naturale prin majorarea capacității rețelelor de transport și a punctelor de interconectare cu țările vecine, dezvoltarea capacităților bidirecționale la interconexiuni	Crearea și menținerea stocurilor de combustibili alternativi pentru producerea energiei termice, acolo unde este posibil din punct de vedere tehnic
Efectuarea lucrărilor de prospecțiune pe teritoriul țării pentru identificarea zăcămintelor de gaze naturale	Crearea și menținerea stocurilor de combustibili alternativi/de rezervă de către consumatorii întreruptibili de gaze naturale pentru a fi asigurată activitatea acestora
Promovarea investițiilor în infrastructură și tehnologie necesară pentru producerea biogazului	Reconectarea clădirilor publice la sistemele centralizate de alimentare cu energie termică acolo unde este posibil din punct de vedere tehnic; luarea măsurilor necesare pentru a crește numărul de clădiri care ar putea fi conectate la sistemele centralizate de alimentare cu energie termică
Dezvoltarea și lansarea de campanii de informare cu privire la importanța utilizării resurselor energetice alternative pentru producerea de energie termică (spre ex. biomasă, energie electrică), acolo	Desemnarea unei persoane responsabile, pentru fiecare instituție subordonată, care să monitorizeze, verifice și să asigure consumul rațional de resurse energetice, și să asigure menținerea temperaturii interioare recomandate în clădirii specifice tipului de activitate

unde este posibil din punct de vedere tehnic, pentru a reduce consumul de gaze naturale	
	Accelerarea implementării programelor de eficiență energetică, cu accent pe consumatorii vulnerabili și pe sectorul rezidențial, dezvoltarea de noi programe și implementarea acestora
	Monitorizarea consumului de resurse energetice în clădirile din domeniul public al statului și înaintarea, după caz, a unor propuneri de elaborare/ajustare a programelor naționale de finanțare a eficienței energetice și/sau valorificării surselor de energie regenerabilă.
Alte măsuri:	
Actualizarea continuă de către operatorii de sistem a listelor consumatorilor protejați și întreruptibili și estimarea consumului de gaze naturale a acestora	Implementarea măsurilor de eficientizare a consumului de energie în clădirile publice, în conformitate cu recomandările autorității responsabile pentru implementarea politicilor în domeniul eficienței energetice
Aplicarea unei politici tarifare adecvate, care să asigure că tarifele și prețurile reglementate din sectorul gazelor naturale să acopere pe deplin costurile minime, reale și necesare ale întreprinderilor de gaze naturale în legătură cu desfășurarea activităților lor pe piața gazelor naturale, precum și evitarea și chiar neadmiterea situației de acumulare a datoriilor față de furnizorii externi	Lansarea unor campanii publice de sensibilizare privind măsurile pe care trebuie să le ia cetățenii pentru a reduce consumul de energie în gospodării (izolarea termică a clădirilor, utilizarea termostatelor pentru calorifere, reducerea temperaturii interioare etc.).
	Organizarea seminarelor tematice, a întâlnirilor de lucru cu managerii energetici raionali, operatorii centralelor termice, administratorii instituțiilor publice, producătorii de biomasă etc. cu privire la necesitatea utilizării biomasei pentru producerea energiei termice, precum și la necesitatea reducerii consumului de energie în clădirile publice.

Table 11. Măsuri preventive bazate pe mecanisme de piață

6.1.2 În cazul în care măsurile bazate pe mecanisme de piață nu sunt suficiente pentru a preveni o situație de criză și aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor protejați, urmează a fi aplicate *măsuri care nu se bazează pe mecanisme de piață*, inclusiv crearea, menținerea și utilizarea stocurilor de securitate, conform art. 108¹ din Legea nr. 108/2016.

7. Descrierea măsurilor preventive în baza riscurilor identificate

Ținând cont de specificul de aprovizionare cu gaze naturale a Republicii Moldova urmare a analizei situației existente în sectorul gazelor naturale, precum și a rezultatelor obținute la evaluarea riscurilor și a standardelor privind infrastructura și privind aprovizionarea cu gaze naturale, au fost identificate o serie de măsuri preventive care pot elimina sau reduce scenariile de risc identificate.

Scenariul 1. Întreruperea livrării gazelor naturale în Republicii Moldova din cauza deteriorării infrastructurii de aprovizionare cu gaze naturale ca urmare a războiului din Ucraina inițiat de Federația Rusă sau a unui atac terorist asupra infrastructurii de aprovizionare cu gaze naturale din Federația Rusă sau Ucraina.

În contextul situației geopolitice și escaladării războiului inițiat de Federația Rusă în Ucraina, și probabilitatea afectării infrastructurii critice de gaze naturale probabilitatea întreruperii livrării gazelor

conform *Scenariului 1* este ridicată. Deficitul estimat de gaze naturale pentru o perioadă de până la 30 de zile iarna constituie circa 155-190 mil. m³, iar în restul anului circa 30-89 mil. m³. Pentru eliminarea și/sau atenuarea riscurilor aferente *Scenariului 1*, se stabilesc următoarele măsuri preventive bazate pe mecanisme de piață, care se referă la oferta de gaze naturale.

1) Crearea și menținerea stocurilor de gaze naturale aferente obligației de stocare conform art. 108²-108³ din Legea nr. 108/2016.

Furnizorul desemnat de Guvern are obligația de a stoca în instalațiile de stocare din țările părți ale Comunității Energetice și/sau din statele membre ale Uniunii Europene o cantitate de gaze naturale care să corespundă unui nivel de cel puțin 15% din consumul mediu anual de gaze naturale al consumatorilor finali din Republica Moldova racordați la rețelele de gaze naturale ale operatorilor de sistem licențiați, determinat pentru ultimii 5 ani calendaristici.

Din motive de securitate, ca măsură preventivă pentru situația întreruperii livrărilor de gaze naturale în Republicii Moldova conform *Scenariului 1*, la luarea deciziei privind alegerea instalației/-lor de stocare a gazelor naturale care urmează să fie utilizate pentru menținerea gazelor naturale care fac obiectul obligației de stocare, titularul obligației de stocare va realiza o *analiza a riscurilor de securitate* referitor la stocarea gazelor naturale în instalațiile de stocare din țările membre UE și/ sau alte țări părți ale Comunității Energetice.

La decizia Guvernului, obligația de stocare poate fi înlocuită, integral sau parțial, prin implementarea mecanismului de partajare a eforturilor conform art. 108⁴ din Legea nr. 108/2016.

Dimensiunea națională/ regională:

La nivel național, prin crearea și menținerea stocurilor de gaze naturale aferente obligației de stocare se asigură disponibilitatea gazelor naturale pentru furnizorii de gaze naturale în vederea aprovizionării fiabile a consumatorilor interni și atenuarea majorării bruște a prețurilor pentru gazele naturale pentru consumatorii finali. Pentru anul 2024, cantitatea totală de gaze naturale ce corespunde obligației de stocare, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 365/2024 a constituit 97,1 mil. m³, din care se deduce cantitatea de gaze naturale de 47,1 mil. m³ stocată în calitate de stocuri de securitate.

Măsura contribuie la asigurarea securității energetice naționale și regionale în spiritul solidarității cu țările părți ale Comunității Energetice și cu statele membre ale Uniunii Europene.

Măsura are caracter obligatoriu. Entități responsabile de implementare: Guvernul, Ministerul Energiei, titularul obligației de stocare. Monitorizarea implementării: Ministerul Energiei, ANRE.

2) Achiziționarea gazelor naturale din mai multe surse și asigurarea transportării acestora prin diferite rute de aprovizionare.

Furnizorii de gaze naturale din Republica Moldova pot procura gaze naturale de pe piețele regionale și să asigure livrarea acestora prin alte rute disponibile, având acces la următoarele opțiuni de aprovizionare:

- achiziția de gaze naturale de pe piețele Uniunii Europene, pentru a fi livrate prin România (PI Ungheni) și Ucraina (PI Isaccea/PI Orlovca), după caz;
- achiziția de gaze naturale din Grecia, Turcia, bazinul Caspic și livrate prin coridorul transbalcanic în flux revers la frontiera dintre România și Ucraina (PI Isaccea/PI Orlovca);
- accesul la piețele de GNL.

Posibile rute de aprovizionare cu gaze naturale care provin de la terminalele GNL din regiune.

- Terminale GNL din Grecia (Terminal Revithoussa, Alexandroupolis);
- Terminale GNL din Polonia (Terminal Swinoujscie, Gdansk);
- Terminale GNL Klaipeda în Lituania;
- Terminale GNL Krk în Croația;
- Terminalul GNL Marmara din Turcia.

Dimensiunea națională/ regională:

Măsura nu afectează piețele regionale. Măsura nu va distorsiona piața internă de gaze naturale din Republica Moldova. În contextul Scenariului 1 consumatorii de gaze naturale vor beneficia de prețuri de piață la gazele naturale iar furnizorii vor avea asigurată disponibilitatea gazelor naturale.

Măsura are caracter de recomandare. Entități responsabile de implementare: furnizorii de gaze naturale. Monitorizarea implementării: ANRE.

3) Realizarea investițiilor în infrastructura de gaze naturale prin majorarea capacității rețelelor naționale de transport al gazelor naturale și a punctelor de interconectare cu țările vecine, dezvoltarea capacităților bidirecționale la interconexiuni.

OST realizează investiții în infrastructura de gaze naturale în conformitate cu Planul de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale și Planul anual de investiții aprobate de ANRE, pentru a răspunde necesităților de securitate în aprovizionarea cu gaze naturale prin creșterea numărului de puncte de interconectare, majorarea capacităților de intrare existente în sistemul de transport și asigurarea fluxului bidirecțional de gaze naturale. Cheltuielile de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale sunt suportate de către OST și se iau în considerare la stabilirea tarifelor pentru serviciul de transport a gazelor naturale în cazul în care s-au efectuat în conformitate cu cerințele Legii nr. 108/2016.

4) Măsuri pentru dezvoltarea interconexiunilor între țările vecine.

Pe parcursul ultimilor ani, Republica Moldova a făcut progrese remarcabile în diversificarea rutelor de aprovizionare cu gaze naturale și adoptarea legislației UE pentru liberalizarea pieței gazelor naturale¹⁴.

Având în vedere infrastructură de transport transfrontalieră și internă, lichiditatea în creștere a pieței din țările vecine și reconfigurarea fluxurilor energetice regionale, Republica Moldova a obținut acces la mai multe oportunități noi pentru îmbunătățirea securității energetice.

- 1) Interconectarea la rețeaua de transport al gazelor naturale din România prin interconexiunea Iași-Ungheni-Chișinău și consolidarea rețelei interne de transport de pe teritoriul României a creat o cale alternativă importantă de aprovizionare cu gaze naturale și a îmbunătățit considerabil securitatea aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova. Importurile de gaze naturale din România permit un grad mai mare de diversificare în aprovizionarea cu gaze naturale.
- 2) Aprobarea de ANRE a Planului de dezvoltare pentru 10 ani al operatorului sistemului de transport al gazelor naturale SRL „Vestmoldtransgaz” pentru anii 2023-2032;
- 3) Promovarea investițiilor în capacități bidirecționale la interconexiuni;
- 4) Realizarea transportului de gaze naturale în regim bidirecțional (revers) prin SMG Isaccea prin conductele transbalcanice au creat posibilități suplimentare pentru diversificarea surselor și căilor de aprovizionare cu gaze naturale, inclusiv accesul potențial la rezervele de GNL din Grecia.

¹⁴ Potrivit Agenției Moody’s ratingul Republicii Moldova a fost modificat la B3 stabil, având în vedere îmbunătățirea securității energetice (utilizarea interconexiunii Iași-Ungheni-Chișinău, reducerea semnificativă consumului de gaze naturale datorită utilizării combustibilului alternativ (păcura), crearea stocurilor de gaze naturale).

- 5) Promovarea utilizării capacităților existente ale rețelelor de transport a gazelor naturale în regim revers, în special a fluxurilor de gaze naturale pe coridorul Transbalcanic;
- 6) Adoptarea unui pachet de acte legislative primare și secundare, prin care s-a progresat în reformarea sectorului gazelor naturale în direcția unei piețe competitive și a integrării în piață internă a Uniunii Europene;
- 7) Transpunerea și implementarea codurilor de rețea de gaze naturale din Uniunea Europeană;
- 8) Alocarea de către OST a capacităților rețelelor de transport al gazelor naturale prin intermediul Platformei Regionale de Rezervare a capacități (RBP);
- 9) Adoptarea de către ANRE a listei punctelor relevante de intrare /ieșire și tarifelor reglementate de intrare- ieșire pentru serviciile de transport al gazelor naturale;
- 10) OST are încheiate acorduri de interconectare cu OST din Ucraina și SNTGN Transgaz SA (Romania), în conformitate cu prevederile privind interoperabilitatea și schimbul de date din Codul rețelelor de gaze naturale;
- 11) Cooperarea în cadrul inițiativei de conectare a rețelelor de gaze în Europa Centrală și de Sud-Est (CESEC);
- 12) Cooperarea transregională privind dezvoltarea unei piețe integrate a gazelor din Sud-Estul și Estul Europei (SEEGAS)
- 13) Cooperarea regională în contextul Memorandumului privind realizarea Coridorului Vertical.

Punerea în funcțiune a gazoductului TurkStream în 2020 a dus la o schimbare în utilizarea tradițională a traseului conductei transbalcanice de la nord spre sud (din Ucraina spre țările balcanice, prin Republica Moldova) și la reducerea veniturilor OST din activitatea de transport a fluxurilor transfrontaliere de gaze naturale, crescând riscurile de aprovizionare asociate. În 2019 și 2024, prin lucrările de reconstrucție a SMG Căușeni, s-au asigurat condițiile necesare pentru transportul fluxurilor în sens revers prin intermediul gazoductului transbalcanic (de la sud spre nord), care a fost considerată una dintre principalele opțiuni alternative pentru aprovizionarea cu gaze naturale a Republicii Moldova în cazul neîncheierii unui acord de tranzit al gazelor naturale între Federația Rusă și Ucraina sau în cazul Scenariului 1 de risc identificat.

Republica Moldova colaborează cu Ucraina pentru creșterea capacității fizice și atractivității economice a rutei transbalcanice de transport a gazelor naturale în regim revers către Ucraina.

Prin implementarea măsurii va fi asigurat statutul Republicii Moldova în calitate de țară de tranzit care contribuie la securitatea energetică regională. Utilizatorii de sistem achită costurile aferente investițiilor în dezvoltarea rețelelor incluse în tariful pentru transportul gazelor naturale.

Măsura are caracter obligatoriu. Entități responsabile de implementare: OST, ANRE.

Monitorizarea implementării: Ministerul Energiei, ANRE.

Scenariul 2. Condiții meteo extreme prin apariția condițiilor meteo cu valori scăzute ale temperaturii medii sub minus 15 °C în perioada rece al anului și într-un interval de timp de cel puțin 7 zile sau condițiilor meteo cu valori scăzute ale temperaturii medii sub minus 15 °C în perioada rece al anului, și într-un interval de timp de până la 30 de zile.

Pentru eliminarea și/sau atenuarea riscurilor aferente Scenariului 2 care pot duce la o creștere semnificativă a consumului de gaze naturale utilizate pentru încălzire în perioada de iarnă, urmează a fi aplicate măsuri bazate pe mecanisme de piață care se referă la oferta de gaze naturale după cum urmează.

1) Crearea și menținerea stocurilor de gaze naturale aferente obligației de stocare, conform art. 108²-108³ din Legea nr. 108/2016.

Pentru acoperirea în caz de necesitate a deficitului estimat de gaze naturale în condițiile Scenariului 2, titularul obligației de stocare are obligația de stocare a unei cantități de gaze naturale stabilite anual de Guvern care urmează a fi pusă în circulație pe piața gazelor naturale în vederea comercializării către

furnizorii de gaze naturale de pe piața cu amănuntul (în limita cotei de piață deținute de aceștia), conform prețului reglementat al stocurilor de gaze naturale aprobat de ANRE.

Dimensiunea națională/ regională:

Aplicarea măsurii în ipoteza Scenariului 2 nu afectează piețele regionale de gaze naturale. Măsura are ca scop asigurarea disponibilității gazelor naturale pentru piața internă și asigurarea continuității aprovizionării cu gaze naturale consumatorilor finali.

Măsura are caracter obligatoriu. Entități responsabile de implementare: Guvernul, Ministerul Energiei, titularul obligației de stocare. Monitorizarea implementării: Ministerul Energiei, ANRE.

2) *Achiziționarea gazelor naturale din mai multe surse și asigurarea transportării acestora prin diferite rute de aprovizionare.*

3) *Utilizarea contractelor de furnizare a gazelor naturale pe termen lung și pe termen scurt pentru a acoperi variația cererii de gaze naturale*

În cazul apariției condițiilor meteo extreme, furnizorii de gaze naturale pot asigura cantitatea necesară pentru acoperirea cererii de gaze naturale prin suplimentarea importurilor de gaze naturale care pot fi achiziționate de la bursele de gaze naturale din regiune, precum și de pe platforma de tranzacționare a gazelor naturale din Republica Moldova operată de „Bursa Română de Mărfuri (Romanian Commodities Exchange) Est.

Pentru a acoperi fluctuația cererii de gaze naturale, în scopul asigurării continuității furnizării gazelor naturale la prețuri accesibile și previzibile, furnizorii de gaze naturale încheie contracte de procurare a gazelor naturale pe termen lung (produse „forward”) sau pe termen scurt, cu diferiți furnizori sau producători de gaze naturale activi în regiune.

Măsurile au caracter de recomandare. Entități responsabile de implementare: furnizorii de gaze naturale. Monitorizarea implementării este asigurată de ANRE.

Dimensiunea regională/ națională.

Măsurile nu afectează piețele regionale de gaze naturale.

Deținerea unui mix de contracte de furnizare a gazelor naturale (pe termen lung și pe termen scurt) încheiate cu diferiți furnizori de gaze naturale, asigură satisfacerea cererii interne de gaze naturale, prevenirea potențialelor dezechilibre precum și continuitatea furnizării gazelor naturale consumatorilor finali, cu respectarea parametrilor de calitate și a indicatorilor de calitate stabiliți.

Scenariul 3. Limitarea furnizării gazelor naturale Republicii Moldova din cauza litigiilor comerciale (datoriilor SA „Moldovagaz” față de „Gazprom SAP”) sau din cauza tensiunilor politice dintre Republica Moldova și Federația Rusă.

Cu fiecare 10% de limitare conform Scenariului 3, deficitul în aprovizionarea cu gaze naturale iarna constituie circa 16-18 mil. m³ iar în restul anului: circa 3-8 mil. m³

Scenariul 4. Sistarea furnizării gazelor naturale în Republica Moldova din cauza litigiilor comerciale (datoriile SA „Moldovagaz” către SAP „Gazprom”), sau din cauza tensiunilor politice dintre Federația Rusă și Republica Moldova.

Deficitul estimat de gaze naturale în cazul materializării Scenariului 4, pentru o perioadă de până la 30 de zile, iarna constituie 155-190 mil. m³, iar în restul anului 30-89 mil. m³

Deși există un contract de furnizare a gazelor naturale pe un termen de cinci ani între SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom”, valabil până în Septembrie 2026, riscul rezoluțiunii unilaterale a contractului de către SAP „Gazprom” persistă, iar livrările de gaze naturale pot fi limitate (*Scenariul 3*) sau sistate complet (*Scenariul 4*).

Începând cu anul 2022, volumul zilnic de gaze naturale furnizate de SAP „Gazprom” a fost limitat unilateral la doar 5,7 mil. m³/zi, ceea ce nu este suficient pentru a asigura continuitatea aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova, existând astfel un deficit (contractual) de gaze naturale.

În vederea acoperirii deficitului estimat de gaze naturale conform Scenariilor 3-4 se impune aplicarea următoarelor măsuri bazate pe mecanisme de piață pentru a spori oferta de gaze naturale.

1) *Crearea și menținerea stocurilor de gaze naturale aferente obligației de stocare, conform art. 108²-108³ din Legea nr. 108/2016.*

Stocarea de către Republica Moldova a gazelor naturale în depozitele de stocare în baza unor acorduri și contracte încheiate în prealabil și utilizarea ulterioară a stocurilor respective în perioadele vârfurilor de consum și în cazul situațiilor excepționale.

2) *Achiziționarea gazelor naturale din mai multe surse și asigurarea transportării acestora prin diferite rute de aprovizionare,*

3) *Utilizarea contractelor de furnizare a gazelor naturale pe termen lung și pe termen scurt pentru a acoperi variația cererii de gaze naturale.*

4) *Promovarea investițiilor în infrastructura și tehnologie necesară pentru producerea biogazului.*

Scopul măsurii este promovarea producerii și utilizării gazelor naturale produse din surse regenerabile de energie. Republica Moldova are potențial în ceea ce privește producerea biogazului datorită resurselor sale agricole dezvoltate și industriei alimentare, care produc o cantitate semnificativă de deșeuri vegetale și de la animale. Pentru a valorifica pe deplin potențialul producerii de biogaz, sunt necesare investiții în infrastructură și tehnologie.

Măsura are caracter de recomandare. Entitățile responsabile de implementare: Ministerul Energiei, CNED. Monitorizarea implementării: CNED.

5) *Efectuarea lucrărilor de prospecțiune pe teritoriul țării pentru identificarea zăcămintelor de gaze naturale.*

Scopul măsurii este exploatarea zăcămintelor de gaze naturale, identificarea surselor de aprovizionare cu gaze naturale prin prospectarea teritoriului din zona de Sud a țării.

Entități responsabile de implementare sunt: Întreprinderea de Stat Expediția Hidro-Geologică din Moldova „EHGeoM”, Ministerul Mediului, Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale.

Măsura are caracter de recomandare. Monitorizarea implementării: Ministerul Mediului.

Pentru acoperirea deficitului estimat de gaze naturale în cazul limitării sau sistării gazelor naturale conform Scenariilor 3-4, din categoria **măsuri bazate pe mecanisme de piață** care contribuie la **reducerea cererii de gaze naturale** sunt următoarele:

1) *Dezvoltarea și lansarea de campanii de informare cu privire la importanța utilizării resurselor energetice alternative pentru producerea de energie termică (spre ex. biomasă, energie electrică), acolo unde este posibil din punct de vedere tehnic, pentru a reduce consumul de gaze naturale.*

Măsura are caracter obligatoriu. Entitatea responsabilă de implementare: CNED.

2) *Crearea și menținerea stocurilor de combustibili alternativi de către consumatorii finali care dețin centrale electrice de termoficare pentru producerea energiei electrice și termice.*

În scopul reducerii consumului de gaze naturale, menținând continuitatea producerii energiei electrice, fabricile de zahăr (ÎCS „Moldova-Zahar” SRL, SRL „Südzucker Moldova” ș.a) procură combustibili alternativi necesari pentru producerea energiei electrice și termice.

Măsura are caracter de recomandare. Monitorizarea implementării este asigurată de Ministerul Energiei.

3) *Crearea și menținerea stocurilor de combustibili alternativi pentru producerea energiei termice, acolo unde este posibil din punct de vedere tehnic de către SA „Termoelectrica”, SA „CET- Nord”, alți furnizori de energie termică, titulari de licențe eliberate de ANRE.*

Măsura are caracter de recomandare. Monitorizare implementării este asigurată de Ministerul Energiei și ANRE.

Entități responsabile: SA „Termoelectrica”, SA „CET- Nord”, alți furnizori de energie termică, titulari de licențe eliberate de ANRE.

Monitorizare implementării este asigurată de Ministerul Energiei, ANRE.

4) Crearea și menținerea stocurilor de rezervă de către producătorii care exploatează centralele electrice pe bază de combustibili fosili, acolo unde este posibil din punct de vedere tehnic pentru a asigura securitatea aprovizionării cu energie electrică, în condițiile stabilite de Guvern.

Măsura are caracter obligatoriu. Termen de implementare - anual. Monitorizarea implementării este asigurată de Ministerului Energiei și ANRE.

Monitorizarea implementării măsurii este a Ministerului Energiei, ANRE.

5) Crearea și menținerea stocurilor de combustibili alternativi/de rezervă de către consumatorii întreruptibili de gaze naturale pentru a fi asigurată activitatea acestora.

Întreprinderile mari și mijlocii au opțiunea trecerii la alte tipuri de combustibil sau achiziționarea combustibilului de rezervă, dacă consideră oportun să desfășoare activități pe parcursul situațiilor de urgență, când există riscul limitării sau întreruperii furnizării gazelor naturale.

Scopul măsurii este reducerea consumului de gaze naturale, asigurarea activității continue a întreprinderilor. Măsura are caracter de recomandare. Monitorizarea implementării este asigurată de Ministerul Energiei.

6) Promovarea realizării măsurilor de eficiență energetică menite să diminueze consumul de gaze naturale, de energie termică și de energie electrică.

Măsurile de eficiență energetică menite să diminueze consumul de gaze naturale, de energie termică și de energie electrică de către consumatorii finali urmează a fi efectuate în rezultatul auditurilor energetice realizate și respectiv utilizarea tehnologiilor și echipamentelor moderne eficiente energetic ce va duce la reducerea consumului de gaze naturale, a energiei termice și energiei electrice generate pe bază de gaze naturale. Aceste măsuri de eficiență energetică urmează a fi realizate în concordanță cu acțiunile prevăzute în Planul național integrat privind energia și clima. Scopul măsurii: reducerea cereri de gaze naturale și a dependenței de importuri.

Măsura are caracter obligatoriu. Entitate responsabilă de implementare CNED.

7) Reconectarea clădirilor la sistemele centralizate de alimentare cu energie termică acolo unde este posibil din punct de vedere tehnic. Luarea măsurilor necesare pentru a crește numărul de clădiri publice care ar putea fi conectate la sistemele centralizate de alimentare cu energie termică.

Măsura are caracter obligatoriu conform Hotărârii Guvernului nr. 489/2023. Entități responsabile SA „Termoelectrica”, SA „CET-Nord”.

Monitorizarea implementării este asigurată de Ministerul Energiei. Termen: Permanent.

8) Desemnarea unei persoane responsabile, pentru fiecare instituție subordonată, care să monitorizeze, verifice și să asigure consumul rațional de resurse energetice, și să asigure menținerea temperaturii interioare recomandate în cadrul clădirii specifice tipului de activitate.

Măsura are caracter obligatoriu. Entități responsabile de implementare Cancelaria de Stat, Agenția Proprietății Publice, Autoritățile administrației publice centrale, Autoritățile administrației publice locale (APL). Monitorizarea implementării: Cancelaria de Stat, Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM), Ministerul Energiei. Termen permanent.

*9) Accelerarea implementării programelor de eficiență energetică, cu accent pe consumatorii vulnerabili și pe sectorul rezidențial, dezvoltarea de noi programe și implementarea acestora urmează a fi realizată prin utilizarea surselor colectate în baza schemei de obligații în domeniul eficienței energetice, în conformitate cu prevederile Legii nr. 139/2018 **cu privire la eficiența energetică.***

Măsura are caracter obligatoriu. Entitate responsabilă: CNED. Monitorizare: Ministerul Energiei. Termen permanent.

10) *Monitorizarea consumului de resurse energetice în clădirile din domeniul public al statului și înaintarea, după caz, a unor propuneri de elaborare/ajustare a programelor naționale de finanțare a eficienței energetice și/sau valorificării surselor de energie regenerabilă.* Desemnarea unor persoane din cadrul fiecărei autorități/instituție publică care vor asigura transmiterea, în adresa Instituției Publice CNED, a informațiilor necesare în vederea monitorizării consumului de resurse energetice în clădirile din domeniul public al statului în baza informațiilor din sistemul informațional național în domeniul eficienței energetice, cu înaintarea, după caz, către organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei a propunerilor de elaborare/ajustare a programelor naționale de finanțare a eficienței energetice și/sau valorificării surselor de energie regenerabilă.

Măsura are caracter obligatoriu. Entitate responsabilă CNED. Monitorizare: Ministerul Energiei. Termen permanent.

11) *Implementarea măsurilor de eficientizare a consumului de energie în clădirile publice, în conformitate cu recomandările autorității responsabile pentru implementarea politicilor în domeniul eficienței energetice stabilite prin Legea nr.139/2018 cu privire la eficiența energetică și Planul național integrat privind energia și clima.*

Scop: reducerea consumului de resurse energetice în clădirile publice, conform obiectivelor.

Măsura are caracter obligatoriu. Entități responsabile de implementare: Agenția Proprietății Publice; Cancelaria de Stat, Autoritățile administrației publice centrale.

Monitorizare: Cancelaria de Stat, Ministerul Energiei. Termen permanent.

12) *Lansarea unor campanii publice de sensibilizare privind măsurile pe care trebuie să le ia cetățenii pentru a reduce consumul de energie în gospodării (izolarea termică a clădirilor, utilizarea termostatelor pentru calorifere, reducerea temperaturii interioare etc.).*

Informarea consumatorilor finali cu privire la măsurile ce pot fi întreprinse pentru reducerea consumului de energie al echipamentelor utilizate pentru încălzire, inclusiv necesitatea de a procura aparate electrocasnice eficiente energetic.

Entități responsabile de implementare: CNED, Autoritățile administrației publice centrale, APL.

Monitorizarea executării se asigură de Cancelaria de Stat, Ministerul Energiei, CALM. Termen: permanent

13) *Organizarea de către CNED a seminarelor tematice, a întâlnirilor de lucru cu managerii energetici raionali, operatorii centralelor termice, administratorii instituțiilor publice, producătorii de biomasă etc. cu privire la necesitatea utilizării biomasei pentru producerea energiei termice, precum și la necesitatea reducerii consumului de energie în clădirile publice.*

Măsura are caracter obligatoriu. Entități responsabile de implementare: CNED, Autoritățile administrației publice centrale și APL. Monitorizarea de asigură de CNED.

Scenariul 5. Reducerea sau sistarea furnizării gazelor naturale către Republica Moldova din cauza capacității limitate sau a incapacității consumatorilor de a plăti prețuri mari la gaze naturale (prețuri de piață) în caz de criză energetică sau situație macroeconomică negativă din țară (inflația majorată sau devalorizarea valutei naționale).

Deficitul estimat de gaze naturale în cazul Scenariului 5 (până la 30 de zile) constituie iarna: 155-190 mil. m³, restul anului: 30-89 mil. m³.

Vulnerabilitatea principală se estimează a fi capacitatea limitată a consumatorilor din Republica Moldova de a plăti prețuri de piață pentru gazele naturale furnizate.

În vederea acoperirii deficitului de gaze naturale urmează a fi aplicate măsuri cu privire la reducerea cererii (consumului) de gaze naturale prevăzute la Scenariile 3-4.

Scenariul 6. Limitarea livrării gazelor naturale în Republica Moldova, cu posibilitatea de a importa doar printr-un singur punct de interconectare (PI Ungheni).

Deficitul estimat de gaze naturale în cazul Scenariului 6 până la 30 de zile constituie iarna: 9-34 mil. m³ iar în restul anului: 0 m³.

Pentru a evita deficitul estimat de gaze naturale și majorarea importurilor de gazele naturale din România prin PI Ungheni, este necesar de a dezvolta capacitățile de transport al gazelor naturale pe teritoriul Republicii Moldova conform Planului de dezvoltare al OST.

În cazul lipsei capacității de transport al gazelor naturale la punctele de interconectare, OST aplică procedurile de gestionare a congestiilor prevăzute de Regulamentul privind accesul la rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 421/2019 și Codul Rețelelor de gaze naturale aprobat prin Hotărârea ANRE nr 420/2019.

Măsura are caracter obligatoriu. Entitatea responsabilă de implementare este SRL „Vestmoldtransgaz. Termen permanent.

Scenariul 7. Sistarea livrării gazelor naturale pe malul stâng al Nistrului.

Deficitul estimat de gaze naturale în cazul Scenariului 7 constituie circa 193-217 mil. m³, în restul anului circa 123-186 mil. m³.

SA „Moldovagaz” asigură livrările de gaze naturale pentru acoperirea necesităților malului stâng predate de SAP „Gazprom”, în baza Contractului privind furnizarea gazelor naturale nr. 1GM-07-11 din 29 decembrie 2006 încheiat între SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom”, termenul de valabilitate al căruia a fost extins, în conformitate cu Acordul Adițional nr. 19 din octombrie 2021, până la 30 septembrie 2026. În acest scop, gazele naturale pot fi procurate la frontiera Federației Ruse și asigurată transportarea acestora către Republica Moldova de către alți furnizori în baza unui contract de reprezentare/intermediere, cu condiția livrării (DAP) la PI intrare în Republica Moldova.

Gazele naturale pentru necesitățile malului stâng al Nistrului pot fi procurate de pe piețele regionale și asigurată livrarea prin rutele existente. Costul gazelor naturale și cheltuielile pentru livrarea acestora sunt acoperite de furnizori.

Implementarea Scenariului 7 poate duce la majorarea prețului la energia electrică produsă de centrala termoelectrică de la Cuciurgan.

Totodată, există riscuri pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale a malului stâng al Nistrului. Chiar dacă infrastructura de transport gaze naturale existentă permite asigurarea transportului de gaze naturale necesar pentru acoperirea consumului Republicii Moldova (ambele maluri), există riscuri privind capacitatea consumatorilor de pe malul stâng de a achiziționa gaze naturale la prețuri de piață.

La necesitate, SA „Energocon” ar putea asigura furnizarea necesarului de gaze naturale al categoriilor de consumatori protejați/vulnerabili din regiunea transnistreană prin intermediul SA „Moldovagaz”, cu condiția unei plăți în avans pentru costurile de achiziție și de transport al gazelor naturale de către SRL „Tiraspoltransgaz”.

La necesitate, MGRES ar putea trece pe o perioadă redusă la combustibil alternativ, iar consumatorii protejați/vulnerabili de pe malul stâng ar putea fi alimentați cu gaze naturale de către SA „Moldovagaz”, importate în Republica Moldova de către SA „Energocon”, SRL „Tiraspoltransgaz” achitând costul integral al acestora.

În cazul stopării livrărilor de gaze naturale livrate de către SAP „Gazprom” în baza contractului existent, practic toată cantitatea de energie electrică necesară adițional celei produse local pentru malul drept, va trebui asigurată din alte surse decât MGRES, ceea ce ar putea prezenta anumite riscuri pentru asigurarea stabilității sistemului electroenergetic al Republicii Moldova (malul drept).

Dacă măsurile bazate pe mecanisme de piață nu sunt suficiente pentru a preveni o situație de criză și aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor protejați, este necesar a lua măsuri care **nu se bazează pe mecanisme de piață.**

Măsuri care nu se bazează pe mecanisme de piață:

Crearea și menținerea stocurilor de securitate conform art. 108¹ din Legea nr. 108/2016

Entitatea desemnată de Guvern creează și menține stocuri de gaze naturale și le pune la dispoziția furnizorilor în baza deciziei Comisiei pentru Situații Excepționale, în situație de urgență conform art. 108¹ din Legea nr. 108/2016. ANRE aprobă anual mărimea contribuțiilor financiare achitate de furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale pentru acoperirea costurilor stocurilor de securitate de gaze naturale.

Justificarea necesității măsurii:

Crearea și menținerea stocurilor de securitate este o măsură instituită în anul 2022 prin modificările operate la Legea nr. 108/2016, fiind necesară pentru asigurare a securității aprovizionării cu gaze naturale, disponibilității gazelor naturale și evitarea șocurilor de prețuri pentru consumatorii finali. Republica Moldova nu dispune de capacități de producere și este totalmente dependentă de import, iar lipsa capacității de stocare a gazelor naturale în țară are ca rezultat o dependență completă de fluxurile neîntrerupte de gaze naturale din import, pentru a satisface cererea în situația scenariilor de risc identificate în cazul situației de urgență în sectorul gazelor naturale.

Consumatorii gazelor naturale, inclusiv mediul de afaceri care utilizează în procesul de producție gazele naturale, reprezintă categoria afectată de problema enunțată, fiind expuși riscului de sistare a furnizării gazelor naturale ori a creșterii exagerate a prețurilor la gaze naturale în lunile de consum maxim al acestora.

Entitatea desemnată pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate asigură securitatea aprovizionării cu gaze naturale în situație de urgență prin realizarea achizițiilor și/sau asigurarea stocurilor de gaze naturale, în următoarele cazuri:

- 1) este sistată și/sau limitată livrarea pe piața gazelor naturale aferentă contractelor în derulare ale furnizorilor care au impusă obligația de serviciu public în conformitate cu prevederile art.89 din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale;
- 2) este necesară aprovizionarea consumatorilor cu cantități de gaze naturale suplimentare celor stabilite în contractele în derulare încheiate de furnizorii de ultimă opțiune;
- 3) prețul gazelor naturale livrate de entitatea responsabilă de stocare este mai mic decât prețul gazelor naturale contractate de către furnizorii de ultimă opțiune.

Cantitatea de gaze naturale stocată în calitate de stocuri de securitate este inclusă în cantitatea gazelor naturale care face obiectul obligației de stocare (15%).

Măsura este proporțională cu interesele consumatorilor de gaze naturale din Republica Moldova, în special a consumatorilor protejați. Furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale recuperează cheltuielile aferente achitării contribuțiilor financiare ținând cont de necesitatea acoperirii costurilor stocurilor de securitate prin prețurile de furnizare a gazelor naturale. Cheltuielile aferente achitării contribuțiilor financiare se distribuie în mod nediscriminatoriu între categoriile de consumatori finali. Cheltuielile aferente achitării contribuțiilor financiare suportate de titularii de licențe care furnizează gaze naturale la prețuri reglementate se iau în considerare de către ANRE la stabilirea prețurilor reglementate.

Entitățile responsabile de implementare, anual, până la data de 1 octombrie, vor prezenta către organul central de specialitate informația privind progresul înregistrat în realizarea măsurilor preventive bazate pe mecanisme de piață care se referă la oferta de gaze naturale (6 măsuri – 2 obligatorii și 4 cu recomandare), care se referă la cererea de gaze naturale (12 măsuri – 8 obligatorii și 4 cu recomandare), precum și alte măsuri preventive enumerate.

Impactul economic, eficacitatea măsurilor cuprinse în Planul de acțiuni preventive

Impactul și efectele economice ale implementării măsurilor propuse în Planul de acțiuni preventive iau în considerare următorii factori:

- structura sectorială a consumului de gaze naturale în Republica Moldova;
- numărul de întreprinderi care utilizează gaze naturale, ocuparea forței de muncă, valoarea producției și cifra de afaceri a acestora;
- numărul de gospodării care folosesc gaze naturale pentru gătit, alimentarea cu apă caldă și încălzire;
- costurile de achiziționare a gazelor naturale pentru diferite categorii de consumatori.

Având în vedere că, conform situației din anul 2021, volumul mediu de producere al tuturor sectoarelor consumatoare de gaze naturale din Republica Moldova este de aproximativ 848 mil. USD pe lună, cu aproximativ 585 de mii de angajați, asigurarea unei aprovizionări fiabile cu gaze naturale este esențială pentru funcționarea durabilă a economiei țării.

Aproape 814 363 de gospodării din Republica Moldova depind de aprovizionarea fiabilă cu gaze naturale folosite pentru gătit, încălzire și apă caldă. Prin urmare, măsurile preventive propuse în sectorul rezidențial vizează majoritatea populației din țară.

Efectele măsurilor preventive asupra funcționării pieței interne a energiei a Uniunii Europene și Comunității Energetice, precum și asupra pieței naționale

Măsurile preventive propuse vor avea următorul impact pozitiv asupra funcționării pieței naționale de energie și a piețelor energetice din țările vecine:

- dezvoltarea unei piețe interne competitive a energiei;
- asigurarea securității în aprovizionare cu gaze naturale;
- integrarea în continuare a pieței de gaze naturale a Republicii Moldova în piețele energetice regionale;
- creșterea flexibilității și a adaptabilității sistemului energetic național la riscurile legate de aprovizionarea cu energie;
- stimularea investițiilor în infrastructura energetică;
- consolidarea cooperării cu instituțiile financiare ale UE pe probleme de securitate energetică;
- continuarea liberalizării pieței angro și cu amănuntul a gazelor naturale.

Impactul măsurilor preventive incluse în Planul de acțiuni preventive asupra sectoarelor care consumă gaze naturale este descris în Anexa nr. 4 la Plan.

Impactul măsurilor preventive asupra mediului

Măsurile preventive propuse vor avea un impact atât pozitiv, cât și negativ asupra mediului.

Efectele pozitive generale asupra mediului ca urmare a implementării măsurilor preventive propuse sunt:

- 1) reducerea emisiilor de poluanți atmosferici ca urmare a scăderii consumului de gaze naturale (în volum absolut);
- 2) reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră ca urmare a scăderii consumului de gaze naturale (în volum absolut);
- 3) reducerea scurgerilor de gaze naturale ca urmare a implementării unor măsuri de întreținere adecvate a infrastructurii de aprovizionare cu gaze naturale.
- 4) Posibilele efecte negative asupra mediului legate de implementarea măsurilor preventive propuse sunt:
 - a) creșterea emisiilor de poluanți atmosferici și deteriorarea calității aerului ca urmare a trecerii de la gazele naturale la cărbune sau păcură;
 - b) creșterea emisiilor de gaze cu efect de seră ca urmare a trecerii de la gazele naturale la cărbune sau păcură (combustibili cu factori de emisie GES mai mari).

Efectele măsurilor preventive asupra consumatorilor finali

Efectele asupra consumatorilor finali ca urmare a implementării măsurilor preventive propuse sunt:

- 1) creșterea fiabilității infrastructurii energetice pentru diferite categorii de consumatori finali;
- 2) exploatarea fiabilă a centralelor electrice și a instalațiilor de cogenerare de mare capacitate;
- 3) reducerea la minimum a impactului negativ asupra producției industriale și a ocupării forței de muncă;
- 4) reducerea costurilor de energie pe termen mediu și lung, ca urmare a investițiilor în trecerea de la gazele naturale la sursele de energie regenerabilă și implementarea măsurilor de eficiență energetică;
- 5) creșterea gradului de conștientizare a publicului și a personalului în domeniul eficienței energetice (inclusiv schimbări comportamentale privind utilizarea energiei).
- 6) Posibilele efecte negative pentru consumatorii finali de gaze naturale legate de implementarea măsurilor preventive propuse sunt:
 - a) creșterea potențială a tarifelor și prețurilor reglementate la gazele naturale;
 - b) creșterea potențială a tarifelor și prețurilor reglementate la energia electrică și termică;
 - c) creșterea potențială pe termen scurt a poverii costurilor energetice pentru economia Republicii Moldova (ca urmare a cererii mai mari de împrumuturi de la instituțiile financiare internaționale pentru implementarea proiectelor în domeniul securității energetice).

Republicii Moldova (ca urmare a cererii mai mari de împrumuturi de la instituțiile financiare internaționale pentru implementarea proiectelor în domeniul securității energetice).

Matricea sectorială a măsurilor incluse în Planul de acțiuni preventive este prevăzută în Anexa nr. 3 la Planul de măsuri preventive.

Monitorizarea implementării măsurilor provizorii

Asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale este o responsabilitate partajată a întreprinderilor de gaze naturale, a Guvernului (prin intermediul Comisiei pentru situații excepționale, organului central de specialitate) și ANRE conform competențelor instituționale și funcționale și implică stabilirea și monitorizarea realizării măsurilor preventive necesare pentru prevenirea situațiilor excepționale.

8. Proiectele de infrastructură

Infrastructura principală de aprovizionare cu gaze naturale:

Conducta de gaze naturale Ananiev-Tiraspol-Ismail (ATI) are cea mai mare capacitate tehnică în cadrul infrastructurii naționale de gaze naturale din Republica Moldova.	Lungime: 62,91 km; Diametru: 1220 mm; Capacitate: 20 mlrd. m ³ /an.
--	--

Mai jos, este prezentată Republica Moldova pe Harta Capacității ENTSO-G¹⁵, care permite vizualizarea principalelor gazoducte europene existente în punctele transfrontaliere, Figura 7.

¹⁵ https://www.entsog.eu/sites/default/files/2023-01/ENTSOG_GIE_SYSDEV_2021_2022_1600x1200_FULL_240_clean.pdf

Figura 7. Harta Capacității ENTSO-G, 01.01.2024

Principalele proiecte de infrastructură de gaze naturale

Republica Moldova a luat măsuri concrete pentru diversificarea aprovizionării cu gaze naturale și energie electrică, inclusiv prin crearea de interconexiuni cu România, ceea ce a contribuit la îmbunătățirea securității energetice.

Principalele proiecte de investiții propuse pentru creșterea securității aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova potrivit *Planului de dezvoltare al sistemului național de transport al gazelor naturale pentru perioada 2023 – 2032* al SRL „Vestmoldtransgaz”¹⁶ sunt descrise în Tabelul 12.

Proiect	Descriere/ Scop
1) Extinderea interconexiunii Iași – Ungheni – Chișinău, Faza II (finalizat).	Extinderea interconexiunii transfrontaliere Iași – Ungheni (România – Republica Moldova) spre direcția Ungheni – Chișinău.
2) Proiectarea și construcția rețelei de transport al gazelor naturale pe direcția Ungheni - Bălți - Drochia, cu conectarea în conducta de aspirație a SC Drochia amplasată pe rețeaua de transport al gazelor naturale Ananiev-Cernăuți - Bogorodicieni. * Punerea în funcțiune estimate anul 2027.	(1) consolidarea infrastructurii de transport gaze naturale pe direcția Nord - Sud și evitarea congestiilor fizice, având în vedere schimbarea majoră a direcției fluxurilor de gaze naturale și cerințele privind crearea stocurilor de gaze naturale; (2) asigurarea unei soluții alternative de aprovizionare cu gaze naturale a municipiului Bălți, precum și a regiunilor de Nord a Republicii Moldova; (3) dezvoltarea pieței regionale a gazelor naturale și consolidarea rolului Republicii Moldova în calitate de culoar de tranzit al gazelor naturale; (4) Interconectarea rețelelor de transport gaze naturale pe direcția România-Moldova-Ucraina, îmbunătățind securitatea aprovizionării cu gaze naturale prin majorarea capacităților de transport și atragerea unor noi potențiali utilizatori de sistem.
3) Proiectarea și construcția rețelei de transport pe direcția râul Prut – SMG Ungheni – PMG Todirești, 11 km. *	Consolidarea infrastructurii de transport al gazelor naturale dinspre direcția vestică a Europei și evitarea posibilelor congestii fizice datorită schimbării fluxurilor de aprovizionare cu gaze naturale a Republicii Moldova.

¹⁶ Planul de dezvoltare al sistemului național de transport al gazelor naturale pentru perioada 2023 – 2032 al SRL „Vestmoldtransgaz aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 820/2023. <https://anre.md/planuri-de-dezvoltare-3-333>

4) <i>Proiectarea și construirea rețelei de transport al gazelor pe direcția NE-SE a mun. Chișinău (Centura Chișinău) 60 km*</i>	Consolidarea și întregirea infrastructurii de transport gaze pe direcția NE-SE a mun. Chișinău și evitarea congestiilor fizice constatate în aprovizionarea cu gaze a consumatorilor din Republica Moldova.
5) <i>Reconstrucția SMG Căușeni pentru a asigura funcționarea în regim revers.</i>	Asigurarea transportului bidirecțional al gazelor naturale pe conducta transbalcanică Ananiev-Tiraspol-Ismail (ATI) și creșterea capacităților de transport gaze în regim revers pe coridorul transbalcanic.
6) <i>Reconstrucția stației de comprimare gaze Drochia în scopul asigurării capacității bidirecționale.</i>	SCG Drochia comprimă gazele în conducta magistrală în două direcții: Ananiev-Bogorodicieni, respectiv Bogorodicieni-Chișinău. Conectarea conductei magistrale Ungheni-Bălți-Drochia se preconizează a fi realizată prin SCG Drochia, astfel investiția va permite funcționarea stației de comprimare la presiuni de intrare mai mici, ceea ce va duce la o reducere a costurilor de operare datorită funcționării fără pierderi de eficiență.
7) <i>Construcția conexiunii CM RI-CM ȘDKRI în regiunea SC Vulcănești, km. 292-293</i> 8) <i>Construcția conexiunii CM RI- CM ȘDKRI în regiunea SMG Căușeni, km. 173-174</i>	Asigurarea posibilității de interschimbare a fluxului de gaze între linii pe coridorul transbalcanic și a flexibilității sistemului de transport gaze naturale.
9) <i>Construcția conductei magistrale pentru racordarea conductei bransament Cimișlia-Hâncești la conducta magistrală, prevăzută pentru inelarea mun. Chișinău</i>	Consolidarea și întregirea infrastructurii de transport gaze naturale pe direcția Sud – Centru a Republicii Moldova și evitarea congestiilor fizice în aprovizionarea cu gaze a consumatorilor din Republica Moldova.

Tabel 12 Principalele proiecte de investiții propuse pentru creșterea securității aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova

Pentru proiectele nr. 2) - 4) și 9) din Tabelul 11, incluse în planul de dezvoltare al SRL „Vestmoldtransgaz”, s-a instituit Comisia de cercetare prealabilă pentru declararea utilității publice de interes național a proiectelor de dezvoltare a rețelei de transport al gazelor naturale.

Potrivit *Planului de dezvoltare al sistemului național de transport al gazelor naturale pentru perioada 2021 – 2030 al SNTGN Transgaz SA (România)*¹⁷, principalele proiecte de investiții relevante pentru securitate aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova sunt descrise în Tabelul de mai jos:

1) <i>Proiectul „Dezvoltarea SNT în Nord-Estul României în vederea îmbunătățirii aprovizionării cu gaze naturale a zonei și asigurării capacităților de transport către /dinspre Republica Moldova”</i> Pus în funcțiune în anul 2021.	Proiectul prevede construirea de noi conducte de transport a gazelor naturale în direcția Onești – Gherăești și pe direcția Gherăești – Lețcani (165 km) și a două stații de comprimare la Onești și Gherăești care să asigure fluxul bidirecțional de gaze naturale în Republica Moldova. Noul gazoduct poate transporta până la 6,5 mil m ³ / zi către Republica Moldova
2) <i>Dezvoltarea pe teritoriul României a Sistemului Național de Transport gaze naturale pe Coridorul Bulgaria–România–Ungaria–Austria (BRUA) – (Faza I, II, III).</i>	Proiect destinat securității aprovizionării cu gaze naturale, dezvoltării capacităților de transport gaze naturale între interconexiunile sistemului românesc de transport gaze naturale și sistemele similare ale Bulgariei și Ungariei. Faza I - finalizată.

¹⁷ <https://www.transgaz.ro/sites/default/files/PDSNT%202021-2030.pdf>

3) Dezvoltarea pe teritoriul României a Coridorului Sudic de transport pentru preluarea gazelor naturale de la țărmul Mării Negre	Conducta de transport gaze naturale va face legătura între resursele de gaze naturale disponibile la țărmul Mării Negre și coridorul <i>Bulgaria–România–Ungaria–Austria (BRUA)</i> asigurându-se posibilitatea transportului gazelor naturale spre Bulgaria și Ungaria prin interconectările existente Giurgiu– Ruse (cu Bulgaria) și Nădlac–Szegeed (cu Ungaria). Această conductă se va interconecta cu conductă de transport gaze naturale T1. Termen estimat - anul 2025.
4) Interconectarea sistemului național de transport gaze naturale cu conducta de transport internațional gaze naturale T1 și reverse flow Isaccea;	
5) Dezvoltări ale SNT în scopul preluării gazelor de la țărmul Mării Negre (pus în funcțiune 2021).	
6) Proiectul „Modernizarea MGS Isaccea 2 și MGS Negru Vodă 2 în vederea realizării debitului bidirecțional pe conducta T2”. Estimată de finalizare: 2024	
7) Proiectul „Modernizarea MGS Isaccea 3 și MGS Negru Vodă 3 în vederea realizării debitului bidirecțional pe conducta T3”. Estimată de finalizare: 2028	
8) Proiectul „Unitate de depozitare – Depomureș”. Proiect finalizat.	Proiectul constă în dezvoltarea instalației subterane de stocare a gazelor naturale la Târgu Mureș
9) Creșterea capacității de stocare subterană gaze naturale la depozitul Sărmășel (Transilvania). ¹⁸ Termen estimativ, anul 2026	Creșterea capacității în înmagazinare gaze naturale pentru asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale.
10) Depozit nou de stocare subterană a gazelor naturale Fălticeni (Moldova). Termen estimativ, anul 2030. ¹⁹	Proiectul are drept scop dezvoltarea unui nou depozit de înmagazinare subterană în nord-estul României. Capacitate - aproximativ 200 mil. m ³ /ciclu; ▪ capacitate de injecție de aproximativ 1,4 mil. m ³ /zi; ▪ capacitate de extracție de aproximativ 2 mil. m ³ /zi.
11) Dezvoltarea pe teritoriul României a Coridorului de Transport pentru preluarea gazelor naturale de la țărmul Mării Negre (Tuzla – Podișor)	Primele cantități de gaze naturale din proiectul Neptun Deep, gaz exploatat de OMV Petrom și Romgaz în Marea Neagră, se preconizează a fi transportate prin gazoductul Tuzla-Podișor începând din toamna anului 2027. Volumele de gaze naturale anuale estimate sunt de aproximativ 8,16 mld.m ³ ce vor intra în perimetrul Neptun Deep în rețeaua națională de transport gaze naturale (interconectare cu conductele transbalcanice).

Tabel 13. Proiecte de investiții Planului de dezvoltare al sistemului național de transport al gazelor naturale pentru perioada 2021 – 2030 al SNTGN Transgaz SA.

Un proiect de infrastructură important pentru asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova este și *terminalul GNL din Alexandroupolis*, Grecia. Operațional începând din anul 2024, acesta oferă posibilități noi de diversificare a surselor și rutelor de aprovizionare către Grecia, Bulgaria, România, Republica Moldova, Ucraina și Balcanii de Vest.

În acest context, construcția *interconexiunii Grecia-Bulgaria* are o importanță strategică pentru implementarea *Coridorului Vertical de Gaze, Grecia-Bulgaria-România-Ungaria*, oferind acces la gaze naturale din Coridorul de Sud de Gaze și GNL către Europa de Sud-Est și Centrală, cât și Ucraina.

¹⁸ Depozitele de stocare subterană 9) Fălticeni și 10) Sărmășel sunt incluse în Memorandumul de înțelegere între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind realizarea proiectelor necesare interconectării rețelelor de gaze naturale și energie electrică din Republica Moldova și România, 11 decembrie 2023.

Punerea în funcțiune a conductei de gaze naturale *Iași-Ungheni-Chișinău*, împreună cu posibilitatea de a utiliza coridorul transbalcanic în flux revers, oferă capacitățile tehnice necesare pentru diversificarea surselor de aprovizionare cu gaze naturale.

Recentele schimbări în infrastructura regională și internă de aprovizionare cu gaze naturale și reformele pieței naționale pot duce la o nouă realitate în care securitatea aprovizionării cu gaze naturale poate fi îmbunătățită în mod semnificativ.

Îmbunătățirea securității aprovizionării cu gaze naturale poate fi realizat prin includerea hidrogenului în mixul energetic. Potrivit proiectului Strategiei energetice a Republicii Moldova până în anul 2050 se preconizează ca infrastructura de gaze naturale să fie planificată și dezvoltată în conformitate cu cadrul tehnic, juridic și de investiții pe care UE îl va implementa pentru a sprijini integrarea hidrogenului. Hidrogenul poate fi transportat prin conducte, dar și prin opțiuni de transport care nu se bazează pe rețea.

România poate contribui la acoperirea unei părți a consumului intern al Republicii Moldova în timpul unei întreruperi a aprovizionării cu gaze prin Ucraina având în vedere producția indigenă semnificativă de gaze naturale, producție care va crește atunci când zăcămintele de gaze offshore din Marea Neagră vor fi exploatate (începând din anul 2027). România este o sursă alternativă pentru gazul rusesc și, în viitor de asemenea o rută pentru alte surse de gaze precum zăcămintele caspice și mediteraneene.

Din motive de securitate a aprovizionării, Republica Moldova se bazează pe accesul la instalațiile de stocare din România și Ucraina. În nordul țării, o conductă cu o capacitate de 9,1 mlrd. m³/an care trece prin Republica Moldova pentru a conecta două părți ale rețelei ucrainene conectează instalațiile de stocare a gazelor naturale de la Bogorodceni Ucraina prin punctul de conectare Oleksiivka.

În sectorul gazelor naturale, punerea în funcțiune a TurkStream în 2020 a dus la pierderea rolului de tranzit al conductei Trans-Balcanice și a veniturilor din tranzit. Riscurile de aprovizionare asociate au crescut. Punerea în funcțiune a TurkStream în 2020 a dus la schimbarea în utilizarea tradițională a traseului conductei transbalcanice dinspre nord spre sud, în regim invers, sud spre nord.

Fluxul revers virtual (backhaul) permite schimburile între utilizatorii de sistem și reduce nevoia de transport fizic real al gazelor. În contextul Republicii Moldova, backhaul ar permite tranzitul a cca. 3 mlrd. m³ /an prin conductele transbalcanice în sens revers, permițând Republicii Moldova să achiziționeze gaze pe piețele central-europene prin Ucraina și compensându-le cu volumele importate din Balcani sau Turcia.

În absența livrărilor fizice de la nord spre sud prin coridorul Transbalcanic, fluxurile „backhaul” nu pot avea loc propriu-zis.

În 2019, au fost efectuate lucrările de reconstrucție a stației de măsurare a gazelor naturale de la Căușeni, pentru a asigura condițiile pentru fluxul în sens revers (sud spre nord) prin intermediul gazoductului transbalcanic, care este considerată una dintre principalele opțiuni alternative pentru aprovizionarea cu gaze naturale a Republicii Moldova în cazul în care nu se va încheia un acord de tranzit de gaze între Federația Rusă și Ucraina începând cu 1 ianuarie 2025. Capacitatea tehnică în regim revers pe conducta principală de tranzit este de 12 mil. m³/zi.

Republica Moldova colaborează cu Ucraina pentru creșterea capacității fizice a rutei transbalcanice de transport a gazelor naturale în regim revers dinspre sudul Europei, prin Republica Moldova, către instalațiile de stocare subterane din Ucraina. Pentru a susține eforturile țărilor, Secretariatul Comunității Energetice a elaborat un studiu analitic privind creșterea atractivității economice a conductei transbalcanice.

La 1 iulie 2024 s-au desfășurat licitațiile de capacitate incrementală în cadrul procesului de capacitate incrementală privind PI Căușeni și PI Grebeniki pentru nivelurile de capacitate definite în propunerea de proiect comun a GTSOU și „Vestmoldtransgaz” SRL aprobată prin Hotărârea ANRE nr. 286 /2024. În cadrul licitațiilor nu s-au înregistrat cereri pentru ofertele de capacitate incrementală, astfel în rezultatul licitațiilor nu a fost rezervată capacitate incrementală.

Figura 8. Harta infrastructurii regionale de gaze naturale²⁰, SEEGAS.

9. Obligațiile de serviciu public privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale

În conformitate cu art. 2, art. 11 din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, obligația de serviciu public reprezintă o obligație impusă întreprinderii de gaze naturale în interesul economic general, pentru o perioadă limitată de timp, nu este discriminatorie și nu denaturează concurența în afară de ceea ce este strict necesar pentru a realiza obligația de serviciu public în cauză.

Obligațiile de serviciu public sunt impuse de Guvern sau de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică. Obligațiile se impun în calitate de măsură limitată în timp, în mod nediscriminatoriu și se revizuiesc cu regularitate, din oficiu, în scopul determinării necesității menținerii obligațiilor respective.

Impunerea obligațiilor de serviciu public trebuie să garanteze accesul egal și reciproc al întreprinderilor de gaze naturale din țările Părți ale Comunității Energetice și/sau statele membre UE la consumatorii finali din Republica Moldova.

Obligațiile de serviciu public pot fi impuse în special întreprinderilor de gaze naturale care desfășoară următoarele activități reglementate:

- transportul de gaze naturale;
- distribuția de gaze naturale;
- furnizarea gazelor naturale;
- tradingul de gaze naturale.

²⁰ <https://www.energy-community.org/regionalinitiatives/SEEGAS.html>

Pentru a asigura securitatea aprovizionării cu gaze naturale, întreprinderilor de gaze naturale li se pot impune obligațiile de serviciu public ce țin de:

- securitatea aprovizionării cu gaze naturale;
- parametrii de calitate și indicatorii de calitate;
- aplicarea prețurilor și a tarifelor reglementate;
- protecția mediului și creșterea eficienței energetice;
- protecția sănătății, a vieții și a proprietății;
- măsurile de protecție pentru consumatorii finali.
- accelerarea deschiderii pieței gazelor naturale.

Lista obligațiilor de serviciu public impuse de Guvern privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale în conformitate cu Legea nr. 108/2016 este descrisă mai jos.

Temei legal	Întreprinderi	Obligația de serviciu public
art. 11	SA „Energocom” Hotărârea Guvernului nr. 589 /2022 Termen: 3 ani, până în august 2025	<i>Asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale în situație de urgență prin realizarea achizițiilor și/sau asigurarea stocurilor de gaze naturale, în limitele teritoriului autorizat prin licențele operatorilor de sistem, în următoarele cazuri:</i> 1) este sistată și/sau limitată livrarea pe piața gazelor naturale aferentă contractelor în derulare ale furnizorilor care au impusă obligația de serviciu public în conformitate cu prevederile art.89 din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale; 2) este necesară aprovizionarea consumatorilor cu cantități de gaze naturale suplimentare celor stabilite în contractele în derulare încheiate de furnizorii de ultimă opțiune; 3) prețul gazelor naturale livrate de SA „Energocom” este mai mic decât prețul gazelor naturale contractate de către furnizorii de ultimă opțiune.
art. 108 ¹	SA „Energocom” Hotărârea Guvernului nr. 668 /2022	Asigurarea creării și menținerii stocurilor de securitate de către entitate pentru crearea și menținerea stocurilor de Securitate, (în volumele aprobate de Guvern) și punerea la dispoziție a gazelor naturale stocate, în condițiile art. 108 ¹ .
art.108 ²⁻³	SA „Energocom” Hotărârea Guvernului nr. 365 /2024, până în aprilie 2025	Stocarea în instalațiile de stocare din țările părți ale Comunității Energetice și/sau din statele membre ale Uniunii Europene a gazelor naturale care fac obiectul obligației de stocare, în interesul economic general, în conformitate cu prevederile art.108 ²⁻³ .

Tabelul 14. Lista obligațiilor de serviciu public privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale impuse de Guvern .

Lista obligațiilor de serviciu public impuse de ANRE, în conformitate cu Legea nr. 108/2016.

art. 89	„Moldovagaz” SA „Nord Gaz Sîngerei” SRL „Lăcătuș” SRL „Sălcioara- Vasca” SRL Hotărârea ANRE nr. 487 /2019 Termen: 7 ani, până în decembrie 2026	Furnizarea gazelor naturale la prețuri reglementate anumitor categorii de consumatorii finali, în condițiile art. 89 din Legea nr. 108/2016. Întreprinderile mari și întreprinderile mijlocii în sensul celor definite în Legea nr. 179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii, începând cu anul 2025 și respectiv anul 2027, vor fi în drept să solicite semnarea contractelor de furnizare a gazelor naturale, în condiții reglementate, cu furnizorii care asigură furnizarea gazelor naturale unor anumite categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public stabilite la art. 89 din Legea nr. 108/2016.
art. 90	SA „Moldovagaz”	Asigurarea furnizării de ultimă opțiune a gazelor naturale (FUO).

	Hotărârea ANRE nr. 444 /2021 Termen: 3 ani până în octombrie 2024	Furnizorul căruia i-a fost impusă obligația FUI are obligația de furnizare a gazelor naturale la prețuri reglementate pentru o anumită perioadă de timp, consumatorilor finali care și-au pierdut furnizorul în anumite circumstanțe (furnizorul își încetează activitatea, furnizorul i s-a suspendat sau i s-a retras licența, furnizorul este în imposibilitate de a furniza gaze naturale).
SA „Moldovagaz” Hotărârea ANRE nr. .../2024 Termen: 1 an până la 12 octombrie 2025		

Tabelul 15. Lista obligațiilor de serviciu public privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale impuse de ANRE.

Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale definește obligațiile participanților la piața gazelor naturale din Republica Moldova pentru asigurarea siguranței și fiabilității sistemului de gaze naturale, în special în situații de perturbare a aprovizionării cu gaze naturale și în situații de criză.

Operatorii de sistem au obligația să ofere accesul la rețea, să exploateze, să întrețină, să modernizeze și să dezvolte rețelele de gaze naturale în condiții de securitate și fiabilitate. OST contribuie la securitatea aprovizionării cu gaze naturale prin rețelele de transport al gazelor naturale, gestionează fluxurile de gaze naturale, ținând cont de schimburile cu alte sisteme interconectate, gestionează congestiile, asigură utilizarea eficientă a capacităților rețelelor de transport al gazelor naturale, inclusiv a interconexiunilor. Funcțiile și obligațiile operatorilor de sistem sunt prevăzute la art. 39 și art. 46 din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale.

În cazul situațiilor excepționale în sectorul gazelor naturale, operatorii de sistem prestează cu prioritate serviciile de transport și de distribuție a gazelor naturale consumatorilor protejați.

Măsurile care garantează protecția consumatorilor finali (inclusiv consumatorii vulnerabili) de către furnizorii de gaze naturale sunt stipulate în Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 113/2019, Regulamentul privind procedura de schimbare a furnizorilor de gaze naturale nr. 363/2020, metodologiile tarifare aprobate de ANRE.

10. Mecanismele de cooperare cu alte țări

În conformitate cu art. 108 din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, în vederea asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale, autoritățile competente din Republica Moldova colaborează cu autoritățile competente din țările părți ale Comunității Energetice, promovând colaborarea bilaterală și regională. Colaborarea se referă la situațiile care provoacă sau pot provoca perturbări grave în aprovizionarea cu gaze naturale atât a Republicii Moldova, cât și a unei alte țări care face parte din Comunitatea Energetică.

Colaborarea bilaterală și regională urmărește în special:

- coordonarea măsurilor privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale în situații excepționale;
- identificarea interconexiunilor, dezvoltarea și modernizarea acestora, inclusiv asigurarea capacităților bidirecționale;
- identificarea condițiilor și a modalităților practice de acordare a asistenței reciproce.

Cooperarea regională:

În conformitate cu prevederile Regulamentului UE 2017/1938 transpus în Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale, Secretariatul Comunității Energetice

coordonează acțiunile autorităților competente cu privire la securitatea aprovizionării în Părțile contractante, inclusiv în Republica Moldova, prin intermediul *Grupului de coordonare a securității aprovizionării din cadrul Comunității Energetice*.

În ceea ce privește procesul de planificare a acțiunilor preventive, există mai mulți pași importanți pe care Republica Moldova îi poate face pentru a spori cooperarea cu alte țări Părți contractante:

- organizarea instruirilor și exercițiilor comune cu alte țări Părți contractante din Comunitatea Energetică pentru a asigura o pregătire adecvată pentru a răspunde la situații de urgență. Aceste exerciții pot ajuta la identificarea lacunelor din plan și la îmbunătățirea comunicării și a coordonării;
- schimbul de bune practici și de lecții învățate din situațiile de urgență anterioare.

În ianuarie 2024, SRL „Vesmoltransgaz” a aderat la *Memorandumul privind cooperarea pentru realizarea Coridorului Vertical*²¹. Scopul Memorandumului este consolidarea sistemelor naționale de transport, analiza necesităților tehnice sub forma unor conducte noi și interconectări. Coridorul vertical este integrat în gazoductul transbalcanic și permite transportul gazelor naturale din Grecia către Republica Moldova și instalațiile de stocare din Ucraina. Gazoductul poate transporta atât gazele naturale din Azerbaidjan, cât și gaze lichefiate de la terminalele Revitusa și Alexandroupolis din Grecia.

În iulie 2021, OST din Republica Moldova a aderat la *Memorandumul de înțelegere privind cooperarea trans regională pentru dezvoltarea unei piețe integrate de gaze naturale pentru Europa de Sud-Est și de Est*. Scopul este coordonarea eforturilor la nivel de Guverne ale statelor semnatare și Comisiei Europene pentru a facilita finalizarea rapidă a proiectelor transfrontaliere și transeuropene care diversifică aprovizionarea cu gaze în regiune, dezvoltarea piețelor regionale de gaze și implementarea normelor armonizate ale UE pentru a asigura funcționarea optimă a infrastructurii energetice inclusiv privind crearea coridoarelor de hidrogen.

Memorandumul de înțelegere cu privire la cooperarea transregională privind dezvoltarea unei piețe integrate a gazelor din Sud-Estul și Estul Europei (SEEGAS) sub egida Secretariatului Comunității Energetice a fost semnat în anul 2021 de către bursele regionale de gaze naturale BRM (Romania) UEEX (Ucraina), TGE (Polonia), CEEGEX (Ungaria) și ECG (Austria) și OST din Republica Moldova, Ucraina, Romania, Ungaria, Polonia. Memorandumul vizează în mod specific crearea premiselor pentru funcționarea unei piețe competitive lichide și asigurarea accesului la piețele de gaze naturale respective pentru toți participanții la piață și furnizorii de servicii în mod nediscriminatoriu și în condiții egale, în conformitate cu acquis-ul comunitar. Semnatarii își propun să coopereze pentru dezvoltarea comerțului transfrontalier cu gaze naturale, de ex. pe platforme de schimb și să introducă mecanisme de prețuri interregionale transparente și competitive, în funcție de piață, precum și transport transfrontalier eficient al gazelor și interoperabilitate.

Din anul 2023, furnizorii de gaze naturale din Republica Moldova, în calitate de țară parte a Comunității Energetice, au dreptul să achiziționeze gaze naturale de pe Platforma Energetică comună a UE. Mecanismul UE de agregare a cererii și de achiziționare în comun a gazelor naturale și hidrogen este important pentru a îmbunătăți securitatea aprovizionării cu gaze naturale. La mecanismul UE pot participa toate întreprinderile din sectorul gazelor naturale cu sediul în Comunitatea Energetică care corespund criteriilor stabilite în Regulamentul (UE) nr. 2022/2576 al Consiliului.

În pofida tarifelor ridicate pentru serviciul de transport al gazelor naturale destinat fluxurilor transfrontaliere există interes din partea unor companii private din Ucraina și România care ar putea crește volumele de gaze naturale tranzitate, cu reduceri asociate ale costurilor de transport. La situația din 01.01.2024 SRL „Vestmoltransgaz” are încheiate 44 contracte pentru prestarea serviciului de transport al gazelor naturale, inclusiv cu traderii internaționali.

²¹ Memorandumul privind cooperarea pentru realizarea Coridorului Vertical semnat în anul 2017 la București de către: SNTGN Transgaz SA, Bulgartransgaz, DESFA SA (Grecia), FGSZ Ltd (Ungaria) și ICGB AD (Bulgaria).

Republica Moldova colaborează cu Ucraina pentru creșterea capacității fizice și atractivității economice a rutei transbalcanice de transport a gazelor naturale în regim revers dinspre sudul Europei, prin Republica Moldova, către instalațiile de stocare subterane din Ucraina.

Activarea utilizării rutei Trans-Balcanice de transport a gazelor naturale înseamnă creșterea rolului Republicii Moldova în calitate de țară care contribuie la securitatea energetică regională.

SRL „Vestmoldtransgaz”, utilizează la alocarea capacității de transport a gazelor naturale la punctele de interconectare Platforma Regională de Rezervare a capacităților RBP, dezvoltată de către FGSZ.

Din noiembrie 2022, licitațiile de alocare a capacității se desfășoară în conformitate cu Codul rețelelor de gaze naturale aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 420/2019 în care s-a transpus Regulamentul (UE) nr.2017/459 al Comisiei din 16 martie 2017 de stabilire a unui cod al rețelei privind mecanismele de alocare a capacității în sistemele de transport al gazelor, care permite accesul echitabil și nediscriminatoriu al tuturor utilizatorilor de sistem, prin intermediul unei platforme electronice certificate de ENTSO-G.

Colaborarea bilaterală:

Cooperarea bilaterală a Republicii Moldova cu țările vecine la nivel interguvernamental, în vederea asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale și prevenirea situațiilor de urgență este realizată prin următoarele mecanisme:

1) Memorandumul de înțelegere între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind realizarea proiectelor necesare interconectării rețelelor de gaze naturale și energie electrică din Republica Moldova și România, Mai 2015.

Părțile au convenit să realizeze cu prioritate lucrările complementare a interconexiunii Iași – Ungheni prin care se vor asigura construcția Gazoductului Ungheni – Chișinău pe teritoriul Republicii Moldova, și Gazoductului Onești – Iași și a stațiilor de comprimare aferente pe teritoriul României.

2) Memorandumul de înțelegere între Ministerul Economiei și Infrastructurii al Republicii Moldova și Ministerul Energiei și Protecției Mediului al Ucrainei privind cooperarea în domeniul securității aprovizionării cu gaze naturale, Decembrie 2019.

Părțile au convenit să coopereze la realizarea activităților și măsurilor de prevenire și gestionare a situațiilor de urgență și a crizelor de aprovizionare cu gaze naturale prin: schimb de informații, coordonarea acțiunilor pentru asigurarea aprovizionării continue și sigure cu gaze naturale, fără a înlocui platformele și mecanismele de cooperare din cadrul Comunității Energetice sau Uniunii Europene.

3) Memorandumul de înțelegere între Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale al Republicii Moldova și Ministerul Energiei al României privind cooperarea în domeniul securității energetice, februarie 2022.

Memorandumul stabilește mecanismele de cooperare pentru realizarea unor acțiuni comune menite să contribuie la evaluarea riscurilor, prevenirea și gestionarea situațiilor de criză în aprovizionarea cu energie și/sau cu gaze naturale prin intermediul schimburilor de informații, coordonarea acțiunilor pentru asigurarea continuității aprovizionării cu energie electrică/gaze naturale. Cooperarea în vederea prevenirii crizelor energetice se realizează prin elaborarea unui Plan comun de acțiuni și stabilirea unor măsuri de solidaritate. Planul comun de acțiune se activează în caz de criză energetică în oricare dintre țările Părți, la solicitarea uneia și are drept scop asigurarea continuității în aprovizionarea cu energie electrică gaze naturale, precum și următoarele măsuri:

- menținerea stării de echilibru în rețelele de transport de energie electrică și gaze naturale;
- asigurarea reciprocă cu combustibili alternativi pentru producerea de energie termica destinate sistemelor de încălzire centralizată de energie electrică termică în cogenerare;
- accesul companiilor din Republica Moldova la instalațiile de stocare a gazelor naturale din Romania;

- accesul companiilor din Republica Moldova la piața de energie electrică la piața de gaze naturale din România;
- Asigurarea compatibilității mijloacelor de transport păcură pe calea ferată în vederea transportului operativ între cele două țări, inclusiv prin utilizarea temporară a facilităților destinate rezervelor naționale de păcură;
- instituirea unor măsuri de implicare a instituțiilor bancare cu atribuții de garantare a exporturilor (agenții de garantare a exporturilor) pentru garantarea plății obligațiilor comerciale reciproce în contextul cooperării privind securitatea energetică;
- crearea unui Grup de coordonare transfrontalieră a crizei, cu participarea Părților, a autorităților de reglementare și OST de gaze naturale și energie electrică. Grupul oferă o platformă pentru schimbul rapid eficient de informații la nivel înalt, în caz de necesitate, precum adoptarea măsurilor care se impun, conform Planului comun de acțiune.

4) Memorandumul de înțelegere între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind realizarea proiectelor necesare interconectării rețelelor de gaze naturale și energie electrică din Republica Moldova și România, 11 decembrie 2023.

Părțile au convenit să coopereze în vederea asigurării securității energetice a Republicii Moldova prin diversificarea surselor și rutelor de aprovizionare, urmărind crearea premiselor integrării sale în piața unică europeană de energie și realizarea proiectelor necesare schimbului de energie pe termen lung dintre Republica Moldova și România către sfârșitul anului 2031 prin:

- realizarea lucrărilor de complementare a interconexiunii Iași – Ungheni – Chișinău prin asigurarea regimurilor de debit și presiune pentru transportul gazelor naturale în ambele direcții, având în vedere solicitările Republicii Moldova de stocare a gazelor naturale pe teritoriul României, pentru consumul propriu național;
- asigurarea semnării unui Acord de colaborare privind partajarea eforturilor pentru îndeplinirea obiectivului de creare a stocurilor (Burden Sharing Agreement);
- sprijinirea dezvoltării pe teritoriul României a sistemului de stocare gaze naturale;
- cooperarea în vederea asigurării transpunerii și implementării de către Republica Moldova a prevederilor Directivei 2009/119/EC privind obligația statelor membre de a menține un nivel minim de rezerve de țiței și/sau de produse petroliere.
- asigurarea coordonării și semnarea pe parcursul anului 2024 a unui Acord bilateral care să prevadă identificarea de spații de stocare în vederea creării de stocuri de urgență ale Republicii Moldova pe teritoriul României.

Cooperarea inter - OST

Pentru a garanta securitatea și fiabilitatea funcționării rețelelor de transport al gazelor naturale, operatorul sistemului de transport colaborează cu operatorii sistemelor de transport din țările vecine în vederea asigurării interoperabilității rețelelor de transport al gazelor naturale și gestionării congestiilor, inclusiv prin aplicarea unui mecanism de schimb continuu de informații.

Pentru a asigura interoperabilitatea rețelelor de transport al gazelor naturale ale OST adiacenți, SRL „Vestmoldtransgaz” are încheiat acorduri de interconectare cu OST adiacenți.

1) *Acordul de interconectare cu SNTGN Transgaz SA*, pentru punctul de interconectare cu România PI Ungheni, în anul 2020.

2) *Acordul de interconectare încheiat cu OGTSU al Ucrainei*, pentru punctele de interconectare cu Ucraina (PI Grebeniki, PI Căușeni, PI Limanskoe, PI Alexeevca, PI Ananiev), în anul 2019. Până la încheierea unui

nou Acord de interconectare SRL „Vestmoldtransgaz” este succesori în drepturi și obligații al SRL „Moldovatransgaz”²².

Pe parcursul ultimilor ani, Republica Moldova a făcut progrese notabile în diversificarea căilor de aprovizionare cu gaze naturale și adoptarea legislației UE pentru liberalizarea pieței gazelor naturale.

Republica Moldova a luat măsuri concrete pentru diversificarea aprovizionării cu gaze naturale în cooperare cu Statele Membre ale Uniunii Europene prin construcția interconexiunii cu România. Utilizarea interconexiunii Iași-Ungheni-Chișinău, împreună cu posibilitatea utilizării coridorului transbalcanic pentru fluxuri în regim revers, reprezintă principalele opțiuni tehnice pentru diversificarea surselor de aprovizionare cu gaze naturale în cooperare cu Statele Membre ale UE.

Evoluțiile de mai sus indică o bază politică solidă pentru cooperarea regională și integrarea cu piețele regionale pentru a face din Republica Moldova un important centru de tranzit pentru regiune.

Datorită noilor infrastructuri naționale și transfrontaliere de transport și de distribuție a gazelor naturale, accesului sporit la piețele energetice din țările vecine și a schimbării fluxurilor energetice regionale, Republica Moldova are acum acces la o serie de opțiuni noi pentru a atenua dependența ridicată în aprovizionarea cu gaze naturale.

Codurile rețelelor de gaze din UE au fost transpuse, permițând fluxul în sens revers virtual (backhaul). Per ansamblu, acest lucru creează o tendință pozitivă pentru creșterea interoperabilității și integrarea pieței regionale în cooperare cu OST din România și Ucraina.

Consolidarea cooperării cu instituțiile UE și statele vecine este un factor esențial pentru a spori mecanismele de cooperare în sectorul gazelor naturale, pentru a asigura schimbul de bune practici, de informații și coordonarea eforturilor de planificare a acțiunilor preventive și de reacție, în caz de urgență.

Prin restructurarea activă continuă a sectorului de gaze naturale, liberalizarea pieței naționale și armonizarea cu legislația UE, Republica Moldova se îndreaptă cu succes spre realizarea unei conectivități și interoperabilități mai ridicate, necesare pentru a valorifica aceste oportunități.

Anexa nr. 1
la Planul de acțiuni preventive

Lista indicatorilor infrastructurii de aprovizionare cu gaze naturale din Republica Moldova care sunt utilizați pentru determinarea criteriului „N-1”

Nr.	Indicator	Valoarea, mil. m ³ /zi	Comentarii
1	Capacitatea tehnică a tuturor punctelor de intrare la frontiera Republicii Moldova (<i>EP_m, total</i>)	69,05	
	Inclusiv:		
a.	Conducta de gaze naturale Shebelinka – Dnepropetrovsk – Kryvyi Rih – Ismail (SDKRI) și Razdelnaya – Ismail (RI)	18	
	<i>PI Grebeniki</i>	6	

²² Conform Hotărârii ANRE nr. 434/2023 privind desemnarea provizorie a SRL „Vestmoldtransgaz”, în calitate de operator al sistemului de transport (OST) al gazelor naturale în Republica Moldova.

	<i>PI Căușeni</i>	12	
b.	Conducta de gaze naturale Ananiev – Tiraspol – Ismail (ATI)	30	
	<i>PI Grebeniki</i>	30	
	<i>PI Căușeni</i>	0	
c.	Conducta de gaze naturale Ananiev – Cernăuți – Bogorodceni (ACB)	15,8	
	<i>PI Ananiev</i>	7,9	
	<i>PI Alexseevka</i>	7,9	
d.	Conducta de gaze naturale Iasi-Ungheni		
	<i>PI Ungheni</i>	5,25	
2	Capacitatea tehnică maximă de producere (P_m)	0	Capacitatea de producere a gazelor naturale este neglijabilă în Republica Moldova și nu este luată în considerare la calcularea criteriului „N-1”.
3	Capacitatea tehnică maximă de extracție din instalațiile de stocare (S_m)	0	În Republica Moldova nu există instalații de stocare a gazelor naturale.
4	Capacitatea tehnică maximă a instalației GNL (GNL_m)	0	În Republica Moldova nu există instalații GNL.
5	Capacitatea tehnică a infrastructurii principale (I_m)	30	Ananiev - Tiraspol - Ismail
6	Cerere zilnică extrem de mare (D_{max})	9,8	Potrivit S.A „Moldovagaz”, cel mai mare consum zilnic în decurs de 20 de ani a fost înregistrat la 23 ianuarie 2006.
7	Cererea zilnică care poate fi satisfăcută prin măsuri de piață (D_{eff})	0	În Republica Moldova nu sunt contracte cu consumatorii finali cu clauze întreruptibile

Anexa nr. 2
la Planul de acțiuni preventive

Principalele categorii de consumatori de gaze naturale în Republica Moldova în 2021

Sector	Consumul de gaze naturale în 2021, mil. m ³	Ponderea în totalul consumului de gaze naturale, %
Sectorul rezidențial	481	39,0
Centrale electrice de termoficare (CET) (activitate principală)	337	27,3
Servicii comunale	111	9,0
Minerale nemetalice	57	4,6
Centrale termice ale autoproducătorilor	55	4,5
Centrale termice (activitate principală)	50	4,1
Transportul rutier	37	3,0
Industria alimentară și a tutunului	29	2,4
Centrale electrice de termoficare (CET) la autoproducători	18	1,5
Comerț și servicii publice	13	1,1
Agricultură/ silvicultură/ pescuit	7	0,6
Industria chimică și petrochimică	3	0,2
Industria textilă și a pielăriei	2	0,2
Industria hârtiei, a celulozei și a tiparului	2	0,2

Construcții	1	0,1
Transport prin conducte	1	0,1
Alte sectoare (neprecizate în altă parte)	1	0,1
PIERDERI (-)	29	2,4
CONSUM BRUT	1234	100,0

Notă: Datele se referă la teritoriul de pe malul drept al Nistrului

	<i>Impactul ridicat al sectorului asupra consumului de gaze naturale</i>
	<i>Impactul mediu al sectorului asupra consumului de gaze naturale</i>
	<i>Impactul scăzut al sectorului asupra consumului de gaze naturale</i>

la Planul de acțiuni preventive

Matricea sectorială a măsurilor incluse în Planul de acțiuni preventive

Sector	Consumul de gaze naturale în 2021, mil.m ³ *	Planificare	Aprovizionarea cu gaze naturale și stocarea acestora	Combustibili fosili alternativi	Energia regenerabilă	Infrastructura de termoficare	Eficiență energetică	Consumatorii întreruptibili și protejați	Monitorizarea și siguranța infrastructurii de gaze naturale	Consolidarea capacităților și campanii de informare
Sectorul rezidențial	481	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Centrale electrice de termoficare (CET) (activitate principală)	337	X	X	X	X	X	X	X	X	
Servicii comunale	111	X	X	X	X	X	X	X		X
Minerale nemetalice	57	X		X	X		X			X
Centrale termice a autoproducătorilor	55	X		X	X	X	X			X
Centrale termice (activitate principală)	50	X		X	X	X	X			X
Transportul rutier	37	X		X	X		X			X
Industria alimentară și a tutunului	29	X		X	X		X			X
Centrale electrice de termoficare la autoproducători (CET)	18	X		X	X	X	X			X
Comerț și servicii publice	13	X		X	X		X			X
Agricultură/ silvicultură/ pescuit	7	X		X	X		X			X
Industria chimică și petrochimică	3	X		X	X		X			X
Industria textilă și a pielăriei	2	X		X	X		X			X
Industria hârtiei, a celulozei și a tiparului	2	X		X	X		X			X
Construcții	1	X		X	X		X			X
Transport prin conducte	1	X		X	X		X			X
Alte sectoare (neprecizate în altă parte)	1	X		X	X		X		X	X
PIERDERI (-)	29	X							X	
Consum brut	1234									

Notă: Datele se referă la teritoriul de pe malul drept al Nistrului

	Impactul ridicat al sectorului asupra consumului de gaze naturale
	Impactul mediu al sectorului asupra consumului de gaze naturale
	Impactul scăzut al sectorului asupra consumului de gaze naturale

Impactul măsurilor preventive incluse în Planul de acțiuni preventive asupra sectoarelor care consumă gaze naturale

Activitatea economică	Număr de întreprinderi*	Valoarea producției, mil. USD	
		Anual	lunar (în mediu)
Producerea și livrarea de energie electrică și termică, de gaze, apă caldă menajeră și aer condiționat	146	659	55
Industria alimentară	915	1 143	95
Transport și depozitare	-	545	45
Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	336	349	29
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; Activități profesionale, științifice și tehnice; Activități de servicii administrative și activități de servicii suport; Administrație publică și apărare; asigurări sociale obligatorii; Învățământ; Sănătate umană și asistență socială; Arte, spectacole și activități recreative; Alte activități de servicii	-	4 600	383
Agricultură/ silvicultură/ pescuit	-	1 449	121
Construcții	-	1 092	91
Fabricarea de produse textile	115	178	15
Fabricarea de substanțe și produse chimice	73	124	10
Fabricarea de articole din hârtie și carton	115	52	4

*Notă: Datele se referă la teritoriul de pe malul drept al Nistrului

	<i>Impactul ridicat al sectorului asupra consumului de gaze naturale</i>
	<i>Impactul mediu al sectorului asupra consumului de gaze naturale</i>
	<i>Impactul scăzut al sectorului asupra consumului de gaze naturale</i>

PLANUL DE URGENȚĂ

Secțiunea 1

Informații generale

1. Planul de urgență, reprezintă parte componentă a Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale, este elaborat în baza Planului de acțiuni preventive, în conformitate cu rezultatele evaluării naționale a riscurilor și include măsuri specifice care necesită a fi puse în aplicare în cazul apariției unei situații excepționale în sectorul gazelor naturale, când piața de gaze naturale nu poate asigura cantitățile necesare de gaze naturale.

2. Scopul Planului de urgență este de a identifica măsurile care urmează a fi implementate pentru a elimina sau a minimiza impactul unei întreruperi în aprovizionarea cu gaze naturale asupra consumatorilor finali de gaze naturale și pentru lichidarea consecințelor situațiilor excepționale.

3. Planul de urgență este activat atunci când este constatat unul dintre nivelele de criză identificate în Plan, care poate afecta buna funcționare a sectorului de gaze naturale și/sau securitatea aprovizionării cu gaze naturale.

4. Planul de urgență stabilește:

1) nivelele de criză, procedurile și măsurile aplicabile pentru fiecare nivel de criză stabilit în Plan, inclusiv măsurile care implică efectuarea schimburilor de informații;

2) criteriile de evaluare a riscurilor asociate securității aprovizionării cu gaze naturale;

3) atribuțiile și responsabilitățile întreprinderilor de gaze naturale, operatorului sistemului de transport pentru energie electrică, și consumatorilor industriali de gaze naturale, inclusiv ale producătorilor de energie electrică relevanți, în cazul unei perturbări în aprovizionarea cu gaze naturale, precum și interacțiunea acestora cu organul central de specialitate, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova (în continuare – *Comisie*) și după caz Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (în continuare – *ANRE*), precum și cu alte organe și autorități ale administrației publice centrale și locale implicate în realizarea Planului de urgență, pentru fiecare dintre nivelurile de criză identificate.

4) măsurile bazate pe mecanisme de piață necesare pentru gestionarea situației în cazul unei situații de alertă, precum și pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale în cazul unei situații de urgență, contribuția la gestionarea situației excepționale;

5) măsurile care nu au la bază mecanisme de piață și care trebuie aplicate în cazul unei situații de urgență când măsurile bazate pe mecanisme de piață nu mai sunt suficiente pentru a asigura aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor finali și în primul rând, a consumatorilor protejați, contribuția la gestionarea situației excepționale;

6) măsurile și acțiunile necesare pentru atenuarea impactului potențial al întreruperii în aprovizionarea cu gaze naturale asupra instalațiilor de termoficare și asupra furnizării energiei electrice produse pe bază de gaze naturale;

7) contribuția măsurilor care nu sunt bazate pe mecanisme de piață, planificate sau care urmează a fi puse în aplicare, evaluarea efectelor măsurilor nebazate pe mecanisme de piață și procedurile necesare pentru punerea lor în aplicare.

8) managerul de criză și rolul acestuia;

9) obligațiile privind raportarea întreprinderilor de gaze naturale și după caz a întreprinderilor electroenergetice, în cazul apariției situației excepționale, indiferent de nivelul de criză;

10) măsurile tehnice sau juridice aplicabile pentru a preveni consumul neautorizat sau consumul peste limită de gaze naturale de către consumatorii finali instalațiile de gaze naturale ale cărora sunt racordate la rețeaua de distribuție sau de transport al gazelor naturale, dar care nu sunt consumatori protejați;

11) listă de acțiuni predefinite pentru punerea la dispoziție a gazelor naturale în cazul unei situații de urgență, mecanismele utilizate pentru cooperarea cu alte țări părți ale Comunității Energetice și/sau state membre ale Uniunii Europene.

Secțiunea 2

Definirea nivelurilor de criză

5. Pentru asigurarea unei abordări coerente în legătură cu evaluarea unei situații excepționale, precum și pentru luarea măsurilor adecvate ca răspuns la amenințări, este important de a determina în mod corespunzător nivelul de criză și posibilele consecințe asociate nivelului de criză respectiv.

6. În Tabelul 1 sunt descrise cele trei niveluri de criză asociate situațiilor excepționale în sectorul gazelor naturale.

Nivel de criză	Caracteristici
Nivel de alertă timpurie (în continuare – <i>situație de alertă timpurie</i>)	Există informații sigure cu privire la faptul că ar putea avea loc un eveniment care ar putea afecta în mod semnificativ aprovizionarea cu gaze naturale și care ar putea duce la apariția situației de alertă sau de urgență.
Nivel de alertă (în continuare – <i>situație de alertă</i>)	A apărut o cerere excepțional de mare de gaze naturale , sau a fost întreruptă furnizarea gazelor naturale , iar circumstanțele afectează în mod semnificativ aprovizionarea cu gaze naturale; piața de gaze naturale este încă în măsură să gestioneze întreruperea sau cererea respectivă fără a fi nevoie să se recurgă la măsuri care nu au la bază mecanisme de piață.
Nivel de urgență (în continuare – <i>situație de urgență</i>)	Cerere de gaze naturale excepțional de mare sau a o întrerupere semnificativă a furnizării gazelor naturale din import sau în alte situații în care a fost afectată semnificativ livrarea gazelor naturale pe teritoriul Republicii Moldova, iar oferta de gaze naturale este insuficientă pentru a satisface cererea de gaze naturale rămasă neacoperită , deși toate măsurile bazate pe mecanisme de piață au fost implementate, fapt care necesită introducerea de măsuri suplimentare, care nu sunt bazate pe mecanisme de piață în scopul de a garanta aprovizionarea cu gaze naturale, în special a consumatorilor protejați.

Tabelul 1. Caracteristicile celor trei niveluri de criză asociate situațiilor excepționale în sectorul gazelor naturale.

Secțiunea 3

Procedura de constatare a fiecărui nivel de criză

7. Întreprinderile de gaze naturale sunt obligate să informeze OST atunci când se confruntă cu orice eveniment care poate afecta securitatea aprovizionării cu gaze naturale. În cazul în care OST identifică semnalele nivelelor de criză stabilite la punctul 6, care pot declanșa o potențială situație excepțională în sectorul gazelor naturale, notifică imediat, Comisia și organul central de specialitate.

8. Constatarea situației excepționale în sectorul gazelor naturale se efectuează de către Comisie și la notificarea organului central de specialitate. Pentru stabilirea unuia din nivelele de criză, organul

central de specialitate poate convoca pentru consultare Comisia pentru situații excepționale a organului central de specialitate (în continuare Comisia OCS), creată în conformitate cu prevederile pct. 4 din Hotărârea Guvernului nr. 1340/2001 cu privire la Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova.

9. Comisia OCS are rol consultativ în situația evaluării condițiilor de existență a unei situații excepționale, prevenirii unei situații excepționale, determinării posibilelor consecințe asociate, precum și propunerea măsurilor necesare pentru gestionarea fiecărui nivel de criză. Componenta și Regulamentul Comisiei OCS sunt aprobate prin Ordinul organului central de specialitate. Din componența Comisiei OCS fac parte reprezentanții ANRE, întreprinderilor din sectorul gazelor naturale, electroenergetic și termoeenergetic. La ședințele Comisiei OCS pot fi invitați experți independenți cu experiență relevantă în situațiile analizate.

10. În caz de constatare a situației excepționale în sectorul gazelor naturale sau de lichidare a consecințelor acesteia, activitatea Comisiei este asigurată de Centrul operativ de dirijare în situații excepționale, format pe lângă Inspectoratul General pentru Situații de Urgență.

11. În termen de 12 ore de la notificare, Comisia verifică dacă sunt îndeplinite condițiile privind constatarea existenței situației excepționale și nivelului de criză corespunzător, potrivit punctului 6.

12. Pentru a face o evaluare completă a situației, Comisia poate utiliza informația din Anexa nr. 1.

13. În cazul în care, după verificare, Comisia nu va constata semnalele unei situații excepționale, întreprinderile de gaze naturale reiau imediat activitatea în condiții normale de funcționare.

14. În cazul în care sunt îndeplinite condițiile situațiilor stabilite la punctul 6, Comisia constată existența situației excepționale și nivelului de criză corespunzător.

15. OST notifică operatorii sistemelor de distribuție, producătorii, operatorii depozitelor de stocare, furnizorii de gaze naturale, precum și OST adiacenți din țările vecine, cu privire la constatarea de către Comisie a situației excepționale în sectorul gazelor naturale și dispune, în funcție de situație, aplicarea măsurilor stabilite în Planul de urgență.

16. În cazul în care Comisia constată unul din nivelele de criză asociate situațiilor excepționale în sectorul gazelor naturale stabilite la punctul 6, organul central de specialitate notifică imediat Secretariatul Comunității Energetice, precum și autoritățile competente din țările vecine și pune la dispoziția acestora toate informațiile necesare, în special informațiile cu privire la acțiunile pe care Comisia intenționează să le întreprindă.

17. La dispariția cauzelor care au determinat apariția situației excepționale, OST sesizează imediat organul central de specialitate și Comisia prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență.

18. În termen de cel mult 12 ore, Comisia constată încetarea situației excepționale și anunță OST și organul central de specialitate.

19. După încetarea situației excepționale, operatorii de sistem, dar și alți participanți la piața gazelor naturale sunt obligați să își reia imediat activitatea în condiții normale de funcționare.

20. În cazul în care Comisia constată încetarea situației excepționale, organul central de specialitate notifică imediat Secretariatul Comunității Energetice, precum și autoritățile competente din țările vecine.

21. După încetarea situației de urgență, organul central de specialitate prezintă Secretariatului Comunității Energetice, în cel mai scurt timp dar nu mai târziu de șase săptămâni de la încetarea situației de urgență, o *evaluare* detaliată a situației de urgență și a eficacității măsurilor implementate, inclusiv evaluarea impactului economic al situației de urgență, a impactului asupra sectorului energetic și evaluarea asistenței acordate sau primită de la țările părți ale Comunității Energetice.

Această evaluare este pusă la dispoziția Grupului de coordonare privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale din cadrul Comunității Energetice și se reflectă în actualizarea Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale

22. Schemele fluxurilor informaționale în cazul constatării situațiilor excepționale sunt prezentate în Figurile 1- 2.

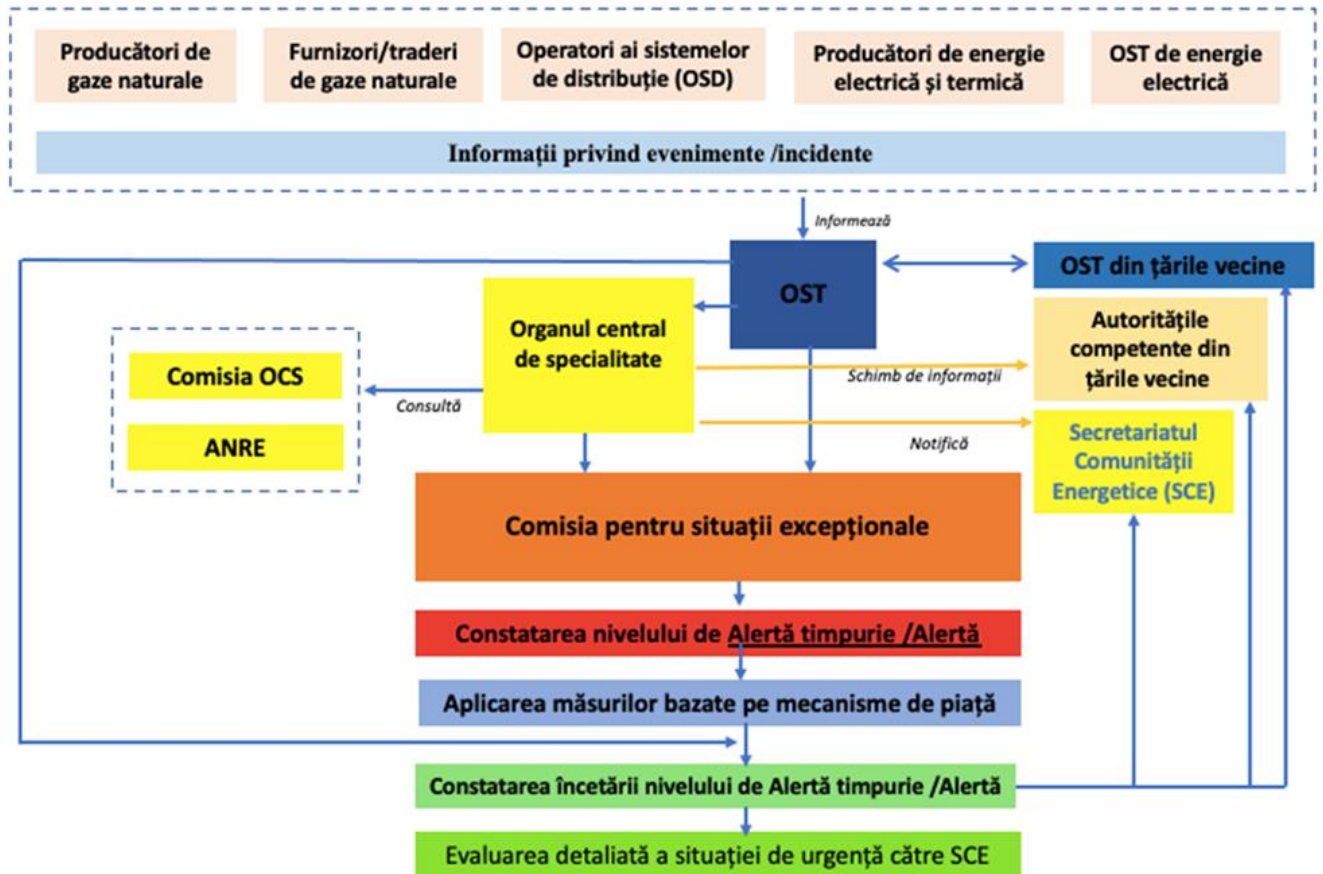

Figura 1. Schema fluxului informațional în cazul constatării situațiilor excepționale - nivel de alertă timpurie și nivel de alertă.

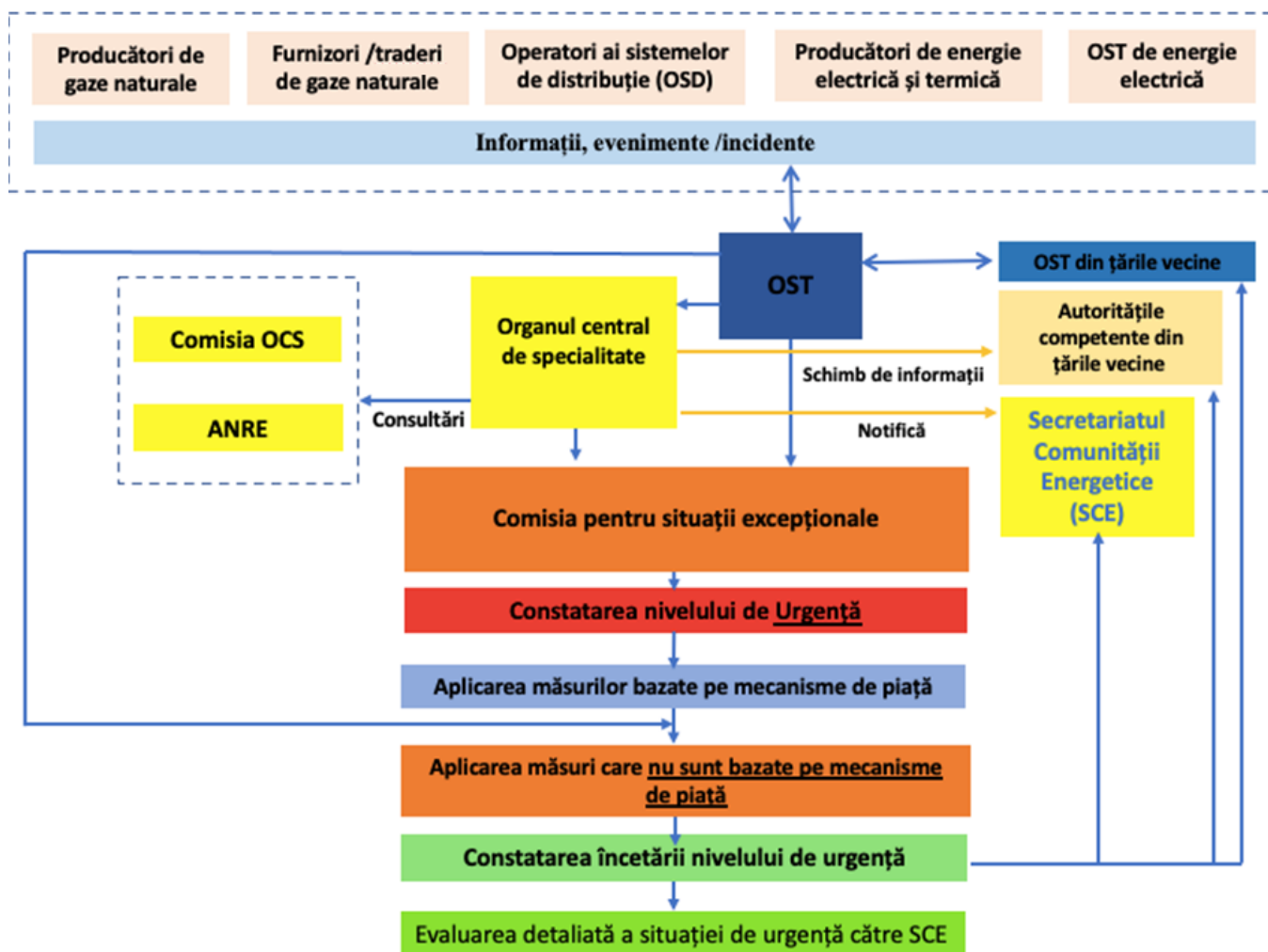

Figura 2. Schema fluxului informațional în cazul constatării situației excepționale - nivel de urgență.

Secțiunea 4

Incidentele care pot declanșa o situație excepțională în sectorul gazelor naturale

23. O situație excepțională în sectorul gazelor naturale poate fi declanșată de incidente aferente lanțului de livrare a gazelor naturale sau de amenințări exterioare și pericole care pot avea un impact asupra aprovizionării cu gaze naturale.

24. Lista neexhaustivă a incidentelor/evenimentelor care pot duce la declanșarea unei situații excepționale în sectorul gazelor naturale sunt:

- temperaturile exterioare prognozate anormale (extrem de scăzute sau ridicate) care afectează alimentarea cu gaze naturale;
- deficitul de gaze naturale (cantități insuficiente pentru a satisface cererea);
- defecțiuni tehnice în sistemul național de transport al gazelor naturale;
- defecțiuni tehnice pe rutele de transport al gazelor naturale spre Republica Moldova;
- eșecul/incapacitatea participanților de pe piața gazelor naturale de a satisface cererea de gaze naturale, inclusiv a furnizorului de ultimă opțiune;
- dezechilibre majore în sistemul gazelor naturale;
- lipsa securității relațiilor contractuale;
- urgențe rezultate dintr-o situație internațională complicată, conflicte militare, crize, acțiuni teroriste;
- perturbări în alimentarea cu energie electrică, apă, combustibil, telecomunicații.

25. Principalii indicatori pentru declararea nivelului de criză sunt descriși mai jos:

Nivel de alertă timpurie (în continuare – <i>situație de alertă timpurie</i>)	Nivel de alertă (în continuare – <i>situație de alertă</i>)	Nivel de urgență (în continuare – <i>situație de urgență</i>)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Limitarea sau sistarea debitului de gaze naturale în principalele puncte fizice de intrare în Republica Moldova ▪ Sistarea furnizării gazelor naturale din sursele de bază către Republica Moldova ▪ Problemă tehnică / defecțiune tehnică a infrastructurii majore de gaze naturale (conduce, stații de comprimare) ▪ Condiții meteo extreme și o cerere mare de gaze naturale <p>Risc în aprovizionarea cu gaze naturale pe termen lung</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Limitarea semnificativă sau sistarea debitului de gaze naturale la principalele puncte fizice de intrare în Republica Moldova; ▪ Sistarea furnizării gazelor naturale din sursele de bază către Republica Moldova ▪ Probleme tehnice sau defecțiuni tehnice ale infrastructurii de gaze naturale pe o perioadă lungă de timp (conduce, stații de comprimare); ▪ Condiții meteorologice extreme și o cerere crescută de gaze naturale; <p>Risc ridicat pentru aprovizionarea cu gaze naturale pe termen lung.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pe termen lung pot fi așteptate întreruperi suplimentare ale aprovizionării cu gaze naturale pe scară largă și nu există o opțiune alternativă de aprovizionare adecvată. ▪ Pe piața gazelor naturale nu sunt disponibile gaze naturale pentru a asigura echilibrarea și acestea nu poate fi achiziționate pe piața pe termen scurt ▪ Alimentarea cu gaze naturale a consumatorilor protejați pentru acoperirea nevoilor critice ale acestora este în pericol. ▪ Problemă tehnică sau defecțiune tehnică a rețelelor de transport și/sau a stațiilor de comprimare fără o opțiune alternativă rapidă de aprovizionare. ▪ Au fost epuizate măsurile bazate pe mecanisme de piață pentru a elimina sau a atenua consecințele negative ale perturbării în aprovizionarea cu gaze naturale. <p>Măsurile bazate pe mecanisme de piață nu mai sunt suficiente pentru funcționarea stabilă a sistemului de gaze naturale al Republicii Moldova.</p>

Tabelul 2 Principalii indicatori pentru declararea nivelului de criză.

26. Incidentele/evenimentele indicate în Tabelul 2 pot fi grupate în două categorii principale:

1) în curs de dezvoltare – eveniment care evoluează pe parcursul a câteva zile sau chiar săptămâni, care nu are un efect imediat, dar care, într-o perioadă relativ scurtă de timp, ar putea avea impact serios asupra aprovizionării cu gaze naturale. În acest caz, organul central de specialitate și întreprinderile de gaze naturale sunt obligați să monitorizeze situația și să întreprindă măsurile necesare pentru prevenirea declanșării situației de urgență. Pentru stabilirea unuia din nivelele de criză, organul central de specialitate poate convoca pentru consultare Comisia pentru situații excepționale a organului central de specialitate (în continuare Comisia OCS), creată în conformitate cu prevederile pct. 4 din Hotărârea Guvernului nr. 1340/2001 cu privire la Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova.;

2) șoc brusc – eveniment care are loc instantaneu sau se dezvoltă în decurs de câteva ore și care are un impact negativ imediat asupra furnizării gazelor naturale. În acest caz, organul central de specialitate și întreprinderile de gaze naturale trebuie să informeze imediat Comisia, prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, precum și să întreprindă măsuri de urgență pentru a înlătura sau minimaliza consecințele survenite în legătură cu întreruperea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor și, în primul rând, a consumatorilor protejați.

Secțiunea 5

Obligațiile de raportare și schimbul de informații

27. În cazul identificării semnalelor pentru constatarea situației excepționale – nivel de alertă sau nivel de urgență, notificarea OST către Comisie trebuie să includă și următoarele informații:

- 1) o descriere a incidentului /evenimentului:
 - a) data, ora și durata evenimentului;
 - b) tipul evenimentului;
 - c) locația evenimentului;
 - d) estimarea deficitului de gaze naturale;
 - e) impactul posibil.

2) informația privind starea rețelelor de gaze naturale.

28. În cazul în care este constatată de către Comisie una din situațiile excepționale stabilite la punctul 6, întreprinderile de gaze naturale prin intermediul OST pun zilnic la dispoziția Comisiei, organului central de specialitate în special următoarele informații:

- 1) prognoza cererii zilnice și a furnizării zilnice de gaze naturale pentru următoarele trei zile, în milioane metri cubi pe zi (mil. m³/zi);
- 2) fluxurile zilnice de gaze naturale la toate punctele de intrare și ieșire transfrontaliere, precum și la toate punctele care racordează o instalație de producere a gazelor naturale, o instalație de stocare sau un terminal GNL la rețeaua de gaze naturale, în milioane metri cubi pe zi (mil. m³/zi);
- 3) perioada de timp, exprimată în zile, pentru care se estimează că este posibilă asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați.

29. Pe perioada situației excepționale, organele și autoritățile administrației publice centrale, autoritățile publice, APL prezintă zilnic Comisiei informații cu privire la măsurile întreprinse.

30. Schimbul de informații între Comisie și organele centrale de specialitate ale administrației publice, APL și alte instituții, respectiv, între Comisie și OST, se realizează în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 1076/2010 cu privire la clasificarea situațiilor excepționale și la modul de acumulare și prezentare a informațiilor în domeniul protecției populației și teritoriului în caz de situații excepționale.

31. Pe perioada situației excepționale, OST transmite zilnic Comisiei și organului central de specialitate informații cu privire la măsurile întreprinse de acesta, de alți operatori de sistem, de alte întreprinderi de gaze naturale, precum și de alți participanți de pe piața gazelor naturale în conformitate cu Planul de urgență. Operatorii de sistem, dar și alți participanți de pe piața gazelor naturale, sunt obligați să colaboreze cu OST și să prezinte informațiile solicitate.

32. Toate informațiile, menționate mai sus, sunt furnizate de întreprinderile de gaze naturale într-un format convenit cu OST.

33. Obligații de informare ale părților implicate pentru fiecare nivel de criză sunt stabilite în Anexa nr. 7.

34. În Figura 3 se descrie schema fluxurilor de informații și obligațiilor de raportare în timpul situațiilor excepționale.

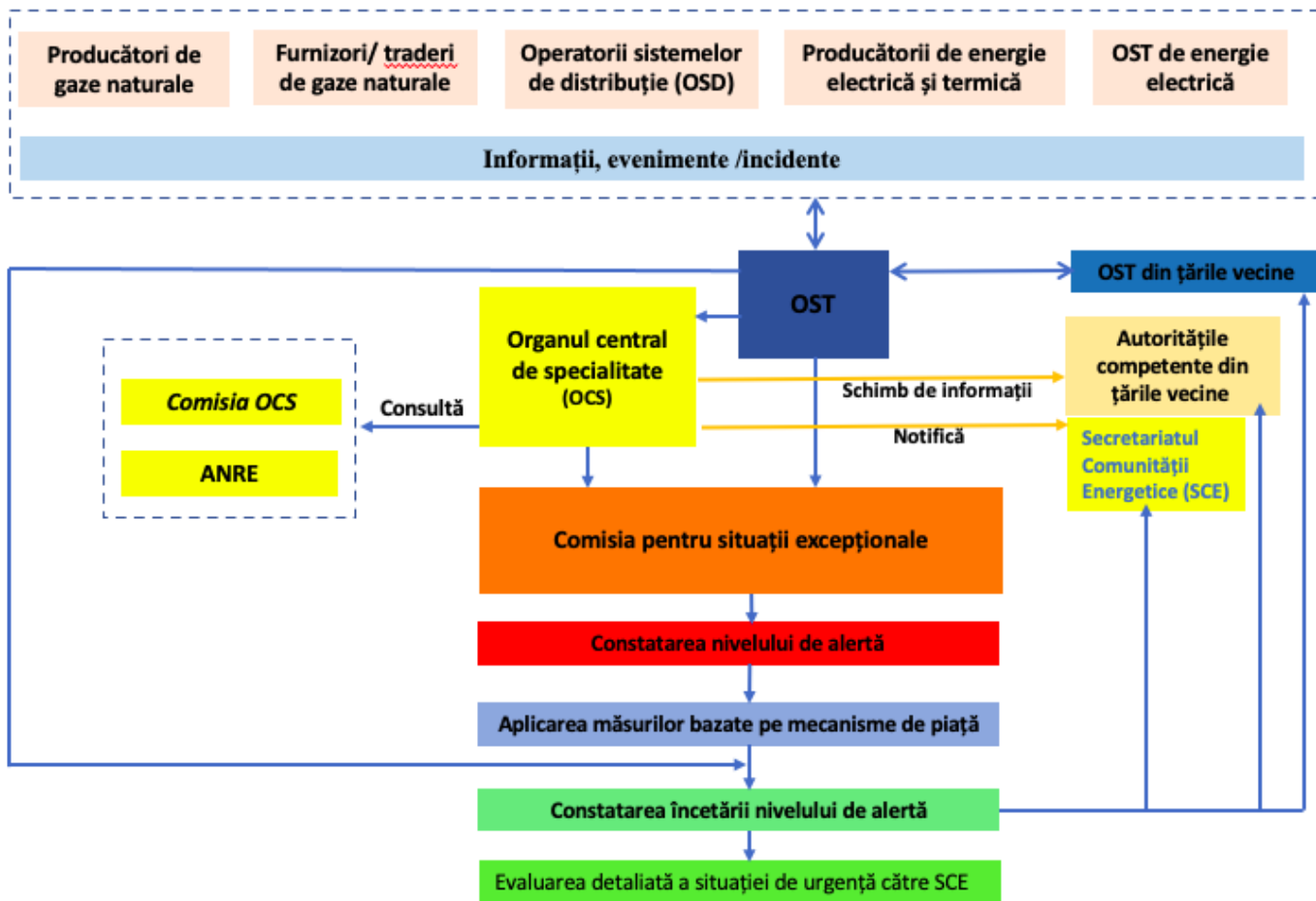

Figura 3. Fluxurile informaționale generale în timpul situațiilor excepționale în sectorul gazelor naturale din Republica Moldova

Secțiunea 6 Măsuri aplicate pentru fiecare nivel de criză

35. În cazul apariției situației excepționale, indiferent de nivelul de criză, toate întreprinderile de gaze naturale trebuie să îndeplinească obligațiile ce le revin în conformitate cu Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale, Planul de urgență, să execute deciziile Comisiei și instrucțiunile OST.

36. Orice măsură stabilită în conformitate cu prezentul Plan, se aplică temporar, pentru a reduce nivelul perturbărilor în funcționarea pieței gazelor naturale. În același timp, măsura trebuie să se limiteze la ceea ce este strict necesar pentru a remedia amenințarea la adresa siguranței, integrității fizice a persoanelor sau a rețelelor de gaze naturale.

37. Pentru a asigura aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor protejați, în cazul unei situații excepționale în sectorul gazelor naturale, pot fi aplicate următoarele categorii de măsuri:

1) *măsuri voluntare*: campanii de informare, reducerea voluntară a consumului de gaze naturale;

2) *măsuri bazate pe mecanisme de piață*: reducerea cererii de gaze naturale;

3) *măsuri care nu au la bază mecanisme de piață*: utilizarea combustibililor alternativi, limitarea consumului de gaze naturale către consumatorii finali, reducerea obligatorie a cererii de gaze naturale.

38. Domeniul de aplicare detaliat al măsurilor indicate mai sus este determinat de structura sectorială a consumului de gaze naturale în Republica Moldova.

39. Pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali și în primul rând, a consumatorilor protejați, în cazul apariției situației excepționale, indiferent de nivelul de criză, în afară de categoriile de măsuri prevăzute mai sus, pot fi aplicate și alte măsuri, bazate pe mecanisme de piață sau care nu se bazează pe mecanisme de piață (în cazul situației de urgență).

40. În perioada existenței situațiilor excepționale în sectorul gazelor naturale, la indicația OST, toți operatorii de sistem sunt obligați să presteze cu prioritate servicii de livrare a gazelor naturale consumatorilor protejați.

41. Indiferent de nivelul de criză operatorii de sistem asigură funcționarea în regim normal a rețelelor de gaze naturale pe care le operează, monitorizează parametrii tehnici ai acestora și dezechilibrele din sistem.

42. În situații excepționale justificate în mod corespunzător, Comisia poate întreprinde acțiuni care se abat de la Planul de urgență. Organul central de specialitate informează imediat Secretariatul Comunității Energetice și autoritățile competente ale țărilor părți ale Comunității Energetice vecine, în legătură cu orice astfel de acțiuni și prezintă justificări pentru abaterea de la Planul de urgență.

Secțiunea 7

Măsuri alertă timpurie

43. În cazul constatării situației de alertă timpurie, autoritățile publice, OST și întreprinderile de gaze naturale în cooperare cu întreprinderile termoelectrice și electroenergetice identifică măsuri bazate pe mecanisme de piață care pot fi utilizate.

Măsura 1. Alertă timpurie	Comisia informează mass-media și populația cu privire la situația din sectorul gazelor naturale și despre riscul producerii unor evenimente care ar putea afecta în mod semnificativ aprovizionarea cu gaze naturale a țării.
Părțile implicate	Comisia pentru situații excepționale, mass media.
Proceduri de urmat	Comisia asigură publicarea regulată a comunicatelor, informațiilor în mass media cu privire la situația în sectorul gazelor naturale.
Contribuția măsurii	Creștere a gradului de conștientizare generală a consumatorilor despre necesitatea reducerii consumului de gaze naturale;

	Informarea consumatorilor despre situația de alertă în sectorul de gaze naturale.
--	---

Măsura 2. Alertă timpurie	Creșterea importurilor /achizițiilor de gaze naturale din mai multe surse, diversificarea furnizorilor și a rutelor de aprovizionare.
Părțile implicate	Furnizorii de gaze naturale, furnizorul cărui i s-a impus obligația de realizare a achizițiilor și/sau asigurarea stocurilor de gaze naturale, furnizorii externi, platformele de tranzacționare a gazelor naturale.
Proceduri de urmat	Furnizorii de gaze naturale sunt pro-activi în procurarea gazelor naturale de la platformele de tranzacționare de gaze naturale. Furnizorii se asigură că furnizorii externi vor furniza volumele de gaze naturale conform contractelor încheiate.
Contribuția măsurii	Diversificarea surselor de aprovizionare cu gaze naturale; Majorarea cantităților de gaze naturale procurate; Asigurarea disponibilității cantităților de gaze naturale în baza contractelor încheiate.

Măsura 3. Alertă timpurie	OST monitorizează în continuu parametrii tehnici și dezechilibrele din sistemul de gaze naturale.
Părțile implicate	OST, întreprinderile de gaze naturale, utilizatori de sistem.
Proceduri de urmat	În perioada situației excepționale, întreprinderile de gaze naturale prin intermediul OST, pun zilnic la dispoziția Comisiei și organului central de specialitate informațiile stabilite de Prezentul Plan și Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale
Contribuția măsurii	Operatorii de sistem, autoritățile statului au acces la informațiile relevante privind orice incident /eveniment care poate afecta securitatea aprovizionării cu gaze naturale.

Secțiunea 8

Măsurile nivel alertă

44. În cazul constatării situației de **alertă**, autoritățile publice, OST și întreprinderile de gaze naturale în cooperare cu întreprinderile din sectorul termoelectric și electroenergetic, aplică suplimentar măsurilor stabilite pentru nivelul de alertă timpurie și alte măsuri bazate pe mecanisme de piață disponibile, acestui nivel de criză.

Măsura 1. Alertă	Comisia adoptă decizia privind punerea în circulație pe piața gazelor naturale, a cantității disponibile de gaze naturale care fac obiectul obligației de stocare, în conformitate cu art. 108³ alin. (14) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale.
Părțile implicate	Comisia, titularul obligației de stocare. Furnizorii de pe piața gazelor naturale cu amănuntul.
Proceduri de urmat	Urmare a deciziei Comisiei, titularul obligației de stocare pune în circulație pe piața gazelor naturale, stocurile respective de gaze naturale disponibile. La determinarea cantităților ce urmează a fi vândute fiecărui furnizor de pe piața cu amănuntul se ține cont de cota sa de pe piața gazelor naturale.
Contribuția măsurii	Asigurarea funcționării sigure și fiabile a pieței gazelor naturale. Asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale.

Măsura 2. Alertă	Utilizarea de către unitățile termoelectrice care dețin centralele electrice de termoficare ce funcționează pe bază de gaze naturale, a combustibililor alternativi, acolo unde este posibil din punct de vedere tehnic.
Părțile implicate	SA „Termoelectrica” SA „CET Nord” ICS „Moldova-Zahar” SRL SRL „Südzucker Moldova”
Proceduri de urmat	Trecerea centralelor electrice de termoficare care funcționează pe bază de gaze naturale din mun. Chișinău, și alte localități la utilizarea combustibililor alternativi acolo unde este posibil din punct de vedere tehnic, având în vedere fiabilitatea regimului de funcționare a utilajului termoelectric și limitările privind protecția mediului.
Contribuția măsurii	Reducerea consumului de gaze naturale.

Măsura 3. Alertă	OST asigură cantitatea maximă de gaze naturale disponibilă stocată în rețeaua de transport (linepack).
Părțile implicate	Operatorul sistemului de transport
Proceduri de urmat	OST procură și stochează gaze naturale în rețelele sale în limita capacității disponibile.
Contribuția măsurii	Asigurarea unui nivel optim de funcționare a sistemului de gaze naturale; Echilibrarea fizică a sistemului.
Măsura 4. Alertă	Aplicarea unei plăți pentru dezechilibru majorate pentru a stimula utilizatorii de sistem să-și echilibreze portofoliile de echilibrare
Părțile implicate	OST, utilizatorii de sistem, părțile responsabile de echilibrare.
Proceduri de urmat	OST majorează plata pentru dezechilibru zilnic prin aplicarea unui coeficient, care să stimuleze utilizatorii de sistem să-și echilibreze portofoliile mai devreme, ca măsură de menținere a echilibrului în sistemului de transport al gazelor naturale, în conformitate cu mecanismele legale aplicabile în vigoare.
Contribuția măsurii	Asigurarea echilibrării sistemului de transport al gazelor naturale; Stimularea utilizatorilor de sistem să-și echilibreze singuri portofoliile fără ca OST să realizeze acțiuni de echilibrare.

Măsura Alertă	5.	Furnizarea gazelor naturale consumatorilor finali fără depășirea limitei cantităților contractate
Părțile implicate		Furnizorii de gaze naturale, consumatorii de gaze naturale.
Proceduri de urmat		Furnizorii de gaze naturale nu vor depăși cantitatea de gaze naturale furnizate prestabilită în anexele la contractele de furnizare a gazelor naturale încheiate.
Contribuția măsurii		Reducerea consumului de gaze naturale.

Măsura Alertă timpurie	6.	Furnizorii informează consumatorii despre necesitatea reducerii consumului de resurse energetice, în special a gazelor naturale.
Descriere scurtă		Furnizorii de gaze naturale iau măsuri de informare a consumatorilor despre necesitatea reducerii consumului de gaze naturale, inclusiv despre: a) posibilitatea limitării livrărilor de gaze naturale, făcând apel la reducerea voluntară a consumului de gaze naturale; b) modul în care pot contribui la reducerea consumului de gaze naturale; c) necesitatea creării stocurilor de combustibili alternativi.
Părțile implicate		Furnizorii de gaze naturale, consumatorii de gaze naturale.
Proceduri de urmat		Furnizorii de gaze naturale informează consumatorii finali prin intermediul paginilor electronice, materialelor informative, facturilor, centrelor de deservire a consumatorilor sau prin intermediul mass media.
Contribuția măsurii		Reducerea cererii/ consumului de gaze naturale.

Măsura Alertă	7.	Consumatorii de gaze naturale reduc voluntar consumul de gaze naturale, iau măsuri de achiziționare a combustibilului alternativ și/sau de rezervă.
Părțile implicate		Consumatorii de gaze naturale, inclusiv consumatorilor industriali; Producătorii de energie electrică și termică:
Proceduri de urmat		Consumatorii de gaze naturale reduc voluntar consumul de gaze naturale, trec la combustibili alternativi, achiziționează combustibil de rezervă.
Contribuția măsurii		Reducerea consumului /cererii de gaze naturale.

Măsura Alertă	8.	Informarea populației, prin intermediul mass-media, cu privire la cauzele și proporțiile situațiilor excepționale, cu privire la măsurile întreprinse de întreprinderile de gaze naturale și autoritățile responsabile
Părțile implicate		Comisia pentru Situații Excepționale
Proceduri de urmat		Comisia informează populația, prin intermediul mass-media, publică pe pagina sa web comunicate de presă, raporturi cu privire la cauzele și proporțiile situațiilor excepționale, cu privire la măsurile întreprinse de întreprinderile de gaze naturale și autoritățile responsabile pentru prevenirea și lichidarea consecințelor acestora, pentru protecția populației și a patrimoniului, pentru familiarizarea populației cu regulile de comportament în situații excepționale, precum și cu privire la măsurile întreprinse pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați
Contribuția măsurii		Reducerea consumului/cererii de gaze naturale.

Măsura Alertă	9. Creșterea nivelului de producere a gazelor naturale
Părțile implicate	Producătorii de gaze naturale
Proceduri de urmat	mobilizează întreaga capacitate de producere a gazelor naturale în limitele capacităților maxime de extracție.
Contribuția măsurii	Majorarea ofertei de gaze naturale.

Secțiunea 9

Măsuri nivel urgență

45. Pe perioada situației de urgență, acțiunile autorităților publice, OST și a întreprinderilor de gaze naturale în cooperare cu întreprinderile din sectorul termoelectric și electroenergetic se concentrează pe scăderea consumului de gaze naturale prin implementarea măsurilor care nu se bazează pe mecanisme de piață.

46. În cazul constatării situației de urgență de Comisie sunt aplicate următoarele acțiuni predefinite bazate pe cerere și ofertă pentru punerea la dispoziție a gazelor naturale și **mecanismele de compensare a acestora.**

1) *Utilizarea stocurilor de gaze naturale care fac obiectul obligației de stocare în conformitate cu art. 108²-108⁴ din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale*

Titularul obligației de stocare poate utiliza resurse proprii sau poate beneficia de împrumuturi externe contractate direct de către acesta – surse financiare recreditate din contul împrumuturilor de stat externe contractate de Guvern în numele Republicii Moldova, și/sau de resurse financiare alocate din bugetul de stat, cu recuperarea acestora după punerea în circulație a gazelor naturale în conformitate cu alin.(5)–(12) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale. Pentru realizarea obligației de stocare, titularul obligației de stocare poate beneficia de granturi ori de alte surse nerambursabile, care nu se iau în considerare la stabilirea de către Agenție a prețului reglementat.

Titularul obligației de stocare căruia i-a fost impusă obligația de stocare poate primi stimulente sau compensații financiare pentru deficitul de venituri sau pentru costurile suportate de acesta ca urmare a respectării obligației de stocare în cazul în care deficitul sau costurile respective nu pot fi acoperite prin veniturile obținute din activitatea desfășurată în legătură cu executarea obligației de stocare. Stimulentele sau compensațiile financiare se stabilesc în conformitate cu mecanismul prevăzut prin hotărâre de Guvern, în baza calculului Agenției.

2) *Utilizarea totală sau parțială a gazelor naturale care fac obiectul stocurilor de securitate în conformitate cu art. 108¹ alin. (8) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale.*

Costurile aferente creării și menținerii stocurilor de securitate se acoperă din contul resurselor financiare alocate din bugetul de stat și/sau din asistența financiară externă, și/sau din contul contribuțiilor financiare achitate de furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale. Pentru a asigura colectarea mijloacelor financiare necesare pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate, Guvernul poate impune obligații de serviciu public și altor întreprinderi de gaze naturale.

ANRE stabilește metoda de determinare a mărimii contribuțiilor financiare ce urmează a fi achitate de furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale, ținând cont de necesitatea acoperii costurilor stocurilor de securitate suportate de către entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate pe parcursul perioadei de 12 luni anterioare, de asemenea stabilește periodicitatea achitării acestora. Contribuțiile financiare se determină proporțional cotelor deținute de aceștia pe piața cu amănuntul a gazelor naturale și se aprobă prin hotărârea ANRE, care se ajustează la necesitate.

3) *Asigurarea stocurilor de gaze naturale în situații de urgență de către furnizorul căruia i-a fost impusă obligația de realizare a achizițiilor de gaze naturale și constituirea stocurilor*

Resurse proprii sau împrumuturi contractate direct de către aceasta sau surse financiare recreditare din contul împrumuturilor de stat externe contractate de către Guvern în numele Republicii Moldova, și/sau de resurse financiare alocate din bugetul de stat, cu recuperarea acestora după punerea în circulație a gazelor naturale

4) *Utilizarea gazelor naturale stocate în rețelele naționale de transport*

Aplicarea regulilor de echilibrare și decontarea dezechilibrelor. Utilizarea după caz a mecanismului de flexibilitate prin stocare în conductă.

5) *Trecerea CET Sursa 1 a „Termoelectrica” SA la combustibil alternativ*

Costurile sunt acoperite prin tarif, în conformitate cu Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și tarifelor reglementate pentru producerea energiei electrice și termice, pentru serviciile de distribuție și furnizare a energiei termice.

6) *Trecerea centralelor electrice de termoficare ale fabricilor de zahăr (ÎCS „Moldova-Zahăr” SRL și ÎM „Südzucker Moldova” SA) la combustibil alternativ.*

7) *Reducerea cu 10% a temperaturii agentului termic livrat în sistemele de încălzire centralizată*

8) *Limitarea /întreruperea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor întreruptibili.*

47. Rezultatele evaluării reducerii consumului lunar de gaze naturale ca urmare a implementării măsurilor predefinite incluse în Planul de urgență sunt prezentate în Anexa nr. 2.

48. Măsurile bazate pe mecanisme de piață aplicabile în situație de urgență sunt:

1) OST solicită tuturor utilizatorilor de sistem care au încheiate contracte pentru transportul gazelor naturale să asigure cantitățile zilnice maxime convenite cu furnizorii externi;

2) OST colaborează cu OST din statele vecine, prin aplicarea unui mecanism de schimb continuu de informații, în vederea garantării securității și fiabilității rețelelor de transport al gazelor naturale, gestionării congestiilor;

3) Furnizorii utilizează gazele naturale procurate de la titularul obligației de stocare, care fac obiectul obligației de stocare;

4) Furnizorii procură și furnizează cantități suplimentare de gaze naturale pentru a satisface cererea excepțional de mare de gaze naturale și/sau pentru a acoperi cererea de gaze naturale.

5) Producătorii iau măsuri pentru creșterea nivelului de producție al gazelor naturale.

6) Furnizorii de gaze naturale reduc cantitățile de gaze naturale furnizate consumatorilor finali care au încheiate contracte de furnizare a gazelor naturale cu clauze întreruptibile;

49. În cazul situației de urgență, când toate măsurile bazate pe mecanisme de piață au fost utilizate, dar cererea de gaze naturale rămâne neacoperită, Comisia decide în privința aplicării următoarelor **măsuri care nu se bazează pe mecanisme de piață:**

Măsura Urgență	1	Adoptă, decizia privind utilizarea totală sau parțială a gazelor naturale care fac obiectul stocurilor de securitate în conformitate cu art. 108¹ alin. (8) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale
Părțile implicate		Comisia, Entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate, furnizorii de pe piața cu amănuntul.
Proceduri de urmat		În cazul constatării situației de urgență, urmare a deciziei Comisiei, gazele naturale care fac obiectul stocurilor de securitate create de Entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate sunt puse la dispoziția furnizorilor de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale.
Evaluarea necesității măsurii		Măsura se aplică în situație de urgență și constituie una din măsurile predefinite bazate pe ofertă pentru punerea la dispoziție a gazelor naturale în

<p>pentru a face față unei crize.</p> <p>Gradul de utilizare.</p>	<p>scopul acoperirii necesarului de gaze naturale în primul rând a consumatorilor protejați.</p> <p>Stocurile de securitate se constituie în cantitate egală cu consumul de gaze naturale pe parcursul a cel puțin 10 zile de consum, o zi de consum fiind echivalentă consumului zilnic mediu pentru perioada de iarnă calendaristică precedentă.</p> <p>Măsura corespunde cerințelor pct. 24 din Regulamentul privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale (Art. 11 alin. 6 Regulament UE 2017/1938).</p>
<p>Contribuția măsurii</p>	<p>Atenuarea majorărilor bruște a prețurilor pentru gazele naturale; asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale.</p>

Măsura 2 Urgență	Limitarea și/sau întreruperea livrării gazelor naturale consumatorilor întreruptibili
<p>Părțile implicate</p>	<p>Comisia, OST, OSD, furnizorii de gaze naturale</p> <p>Responsabil de implementarea măsurii este OST.</p>
<p>Proceduri de urmat</p>	<p>Comisia adoptă decizia de aplicare a măsurii de limitare și/sau întrerupere a livrării gazelor naturale, OST este responsabil de aplicare.</p> <p>În cazul în care nu există cantități de gaze naturale pentru acoperirea cererii de gaze naturale a consumatorilor protejați, OST informează Comisia, organul central de specialitate. După adoptarea de către Comisie a deciziei respective, OST notifică OSD, furnizorii de gaze naturale care au semnat contracte de furnizare a gazelor naturale cu consumatorii întreruptibili, despre necesitatea limitării și/sau întreruperii livrării gazelor naturale către consumatorii întreruptibili.</p> <p>Măsura de limitare a livrării gazelor naturale se aplică față de consumatorii care în virtutea procesului tehnologic nu pot întrerupe total activitatea.</p>
<p>Evaluarea necesității măsurii pentru a face față unei crize.</p> <p>Gradul de utilizare.</p>	<p>Măsura se aplică în situație de urgență și constituie una din măsurile predefinite bazate pe reducerea forțată a cererii de gaze naturale.</p> <p>Ordinea de limitare și/sau întrerupere a livrării gazelor naturale consumatorilor stabilită la pct. 59 s-a luat în considerare: impactul întreruperii asupra consumatorilor finali din diferitele sectoare ale economiei naționale ș.a.</p> <p>Măsura corespunde cerințelor pct. 24 din Regulamentul privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale (Art. 11 alin. 6 Regulament UE 2017/1938).</p>
<p>Contribuția măsurii</p>	<p>Reducerea consumului de gaze naturale.</p>
<p>Fluxuri de informații</p>	<p>Conform Secțiunii 12 din Planul de urgență.</p>

Măsura 3 Urgență	Limitarea și/sau întreruperea livrării gazelor naturale consumatorilor noncasnici incluși în categoria consumatorilor protejați
<p>Părțile implicate</p>	<p>Comisia, operatorii de sistem (OST, OSD), furnizorii de gaze naturale</p> <p>Responsabil de implementarea măsurii este OST.</p>
<p>Proceduri de urmat</p>	<p>În cazul în care aplicarea măsurilor de întrerupere a livrării consumatorilor întreruptibili nu sunt suficiente pentru acoperirea cererii tuturor consumatorilor protejați. La dispoziția Comisiei, OST și furnizorii notifică consumatorii privind necesitatea limitării și/sau întreruperii consumului de gaze naturale. Dacă nu se conformează, consumatorul este deconectat.</p>

	Măsura de limitare a livrării gazelor naturale se aplică față de consumatorii care în virtutea procesului tehnologic nu pot întrerupe total activitatea.
Evaluarea necesității măsurii pentru a face față unei crize. Gradul de utilizare.	Măsura se aplică în situație de urgență pentru a evita afectarea limitării sau întreruperii livrării de gaze naturale consumatorilor protejați casnici. Măsura corespunde cerințelor pct. 24 din Regulamentul privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale (Art. 11 alin. 6 Regulament UE 2017/1938).
Contribuția măsurii	Reducerea consumului de gaze naturale.
Fluxuri de informații	Conform Secțiunii 12 din Planul de urgență.

Măsura 4 Urgență	În situație de urgență, Comisia poate decide să acorde prioritate furnizării gazelor naturale , în detrimentul aprovizionării cu gaze naturale a anumitor categorii de consumatori protejați, următoarelor centrale termoelectrice și/sau centrale electrice de termoficare care produc energie electrică și/sau energie termică în baza gazelor naturale: 1. Centrala termoelectrică - Cuciurgan (MGRES); 2. Centrale electrice de termoficare - „Termoelectrica” SA; 3. Centrala electrică de termoficare - „CET-Nord” SA.
Principalele părți implicate	Comisia, OST de energie electrică / OST de gaze naturale, centralele termoelectrice sau termice cu prioritate.
Proceduri de urmat	În timpul situației de urgență și din motive întemeiate, inclusiv la solicitarea OST de energie electrică sau de gaze naturale, Comisia poate decide să acorde prioritate furnizării de gaze naturale către anumite centrale termoelectrice și/sau termice în detrimentul aprovizionării cu gaze naturale către anumite categorii de consumatori protejați.
Evaluarea necesității măsurii pentru a face față unei crize. Gradul de utilizare.	Măsura este aplicabilă în situația dacă în lipsa furnizării gazelor naturale către centrale electrice sau termice indicate mai sus: 1) ar putea duce la o deteriorare gravă a funcționării sistemului electroenergetic și/sau sistemelor centralizate de alimentare cu energie termică; 2) ar împiedica producția și/sau transportul gazelor naturale. Măsura corespunde cerințelor pct. 24 din Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale (Art. 11 alin. 6 Regulament UE 2017/1938).
Contribuția anticipată	Asigurarea securității energetice a statului.

Măsura 5 Urgență	Impunerea unor obligații de serviciu public întreprinderilor din sectorul energetic în conformitate cu prevederile legilor sectoriale în domeniul gaze naturale și energie electrică în scopul asigurării securității aprovizionării cu energie electrică și/sau gaze naturale a Republicii Moldova
Principalele părți implicate	Comisia, Guvernul, ANRE.
Proceduri de urmat	Obligațiile de serviciu public sunt impuse de Guvern, ANRE sau de Comisie. Obligațiile se impun în calitate de măsuri limitată în timp, în mod nediscriminatoriu și se revizuiesc cu regularitate, din oficiu, în scopul determinării necesității menținerii obligațiilor respective. Înainte de a impune obligații de serviciu public, Guvernul sau, după caz, Agenția, informează Secretariatul Comunității Energetice despre aceasta, cu

	<p>excepția cazurilor în care există un pericol iminent pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova.</p> <p>În timpul situației de urgență, Comisia poate impune obligații de serviciu public întreprinderilor din sectorul energetic în scopul asigurării securității aprovizionării cu energie electrică și/sau gaze naturale a țării.</p> <p>Obligația de serviciu public poate fi impusă OST, OSD și furnizorilor de gaze naturale pentru a asigura livrarea de gaze naturale consumatorilor protejați și, după caz, centralelor electrice care vor putea produce energie electrică în beneficiul consumatorilor finali și exploatarea sistemului de gaze naturale. Decizia respectivă va conține temeiul juridic pentru aprobarea acesteia (clar definită).</p> <p>2. Hotărârea Guvernului, a Comisiei și/sau a ANRE va fi fundamentată, transparentă și toate părțile și consumatorii finali sunt informați prin intermediul mass-media (transparentă).</p> <p>Înainte de a impune obligații de serviciu public, Guvernul sau, după caz, Agenția informează Secretariatul Comunității Energetice cu privire la aceasta, cu excepția cazului în care există un pericol iminent pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova.</p> <p>Costurile suportate de OST, OSD, furnizori se recuperează prin prețuri și tarife. Întreprinderile energetice nu pot fi impuse să facă ceva ce nu sunt competente. Toate companiile energetice trebuie să-și îndeplinească obligațiile, totuși cu obiective și responsabilități clar definite. Întreprinderilor energetice cărora li se impun obligații de serviciu public trebuie să fie remunerate corespunzător (proporționalitate).</p> <p>4. Întreprinderile energetice sunt informate despre necesitatea impunerii obligațiilor de serviciu public. Decizia de impunere a obligației de serviciu public nu va favoriza unele companii în detrimentul altora. (nediscriminare).</p> <p>5. Se va face analiză ex post și să se poată analiza dacă întreprinderile energetice au respectat deciziile autorităților, dacă decizia a fost aprobată în timp util și obiectivele deciziilor au fost îndeplinite (verificabilă).</p>
<p>Evaluarea necesității măsurii pentru a face față unei crize.</p> <p>Gradul de utilizare.</p>	<p>Măsura va avea aplicabilitate extinsă în scopul gestionării și remedierii consecințelor situației de urgență asupra sistemului electroenergetic și de gaze naturale.</p> <p>Măsura corespunde cerințelor pct. 24 din Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale (Art. 11 alin. 6 Regulament UE 2017/1938).</p>
<p>Contribuția anticipată</p>	<p>Asigurarea securității energetice a statului.</p>

Secțiunea 10

Măsuri specifice pentru sectoarele electroenergetic și termoenergetic

50. În cazul sistării furnizării de gaze naturale de la SAP „Gazprom” persistă riscuri majore pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale a malului stâng al Nistrului și asigurarea stabilității sistemului electroenergetic al Republicii Moldova. Practic toată cantitatea de energie electrică necesară adițional celei produse local va trebui acoperită din alte surse, altele decât MGRES, (importul de energie electrică din sistemul electroenergetic al Ucrainei și din ENTSO-E, Europa Continentală).

51. Continuitatea aprovizionării cu gaze naturale este un element important în asigurarea securității energetice a consumatorilor protejați care sunt conectați la sistemul centralizat de alimentare cu energie termică, în special în timpul sezonului de încălzire.

52. Sistemele centralizate de alimentare cu energie termică livrează energie termică gospodăriilor și întreprinderilor din diferite orașe ale Republicii Moldova, însă peste 99% din consumul de energie termică este concentrat în municipiile Chișinău și Bălți (care au o populație totală de peste 800 000 de persoane). Restul țării se încălzește din alte surse, în primul rând sobe individuale, reprezentând peste 64% din totalul locuințelor. Structura de producere a energiei termice s-a schimbat doar puțin în ultimul deceniu, gazele naturale rămân combustibilul primar (reprezentând aproximativ 95%).

53. În anul 2022, datorită utilizării combustibilului alternativ, consumul de păcură de către SA „Termoelectrica” s-a majorat de la 1 1631,11 tone în anul 2021 la 68 660,98 tone în anul 2022 și 100 161,86 tone în anul 2023.

54. Soluțiile interne cu biocombustibil (biocombustibili solizi, biogaz) reprezintă aproximativ 4% din producția de energie termică și ar putea permite substituirea unor cantități mai mari de combustibili fosili importați pentru producerea acesteia.

55. Având în vedere rolul critic al sectoarelor electroenergetic și termoenergetic în consumul de gaze naturale în Republica Moldova, următoarele măsuri sectoriale ar putea fi implementate conform Planului de urgență:

Măsura 1 Urgență	Trecerea centralei electrice de termoficare Sursa 1 a „Termoelectrica” SA la combustibil alternativ
Principalele părți implicate	Comisia, CET Sursa 1 a „Termoelectrica” SA.
Proceduri de urmat	Comisia decide trecerea Centralei CET Sursa 1 a „Termoelectrica” SA la combustibil alternativ. Proporția utilizării combinate a combustibilului gaze naturale – păcură, se decide de Termoelectrica” SA și se aplică în funcție de evoluțiile prețurilor la resursele energetice, disponibilitatea resurselor energetice și impactul asupra vulnerabilității consumatorilor și mediului.
Contribuția anticipată	Reducerea consumului de gaze naturale.
Fluxuri de informații	Conform Secțiunii 12 din Planul de urgență.

Măsura 2 Urgență	Trecerea la combustibil alternativ
Principalele părți implicate	Centralelor electrice de termoficare ale fabricilor de zahăr („Moldova-Zahăr” SRL și „Südzucker Moldova” SA).
Proceduri de urmat	Centralelor electrice de termoficare ale fabricilor de zahăr decid în privința tipului de combustibil utilizat și cantităților stocate și perioadei de utilizare.
Contribuția anticipată	Reducerea consumului de gaze naturale.

Măsura 3 Urgență	Reducerea cu 10% a temperaturii agentului termic livrat în sistemele centralizate de alimentare cu energie termică (SACET) și sau sisterea furnizării energiei termice pentru prepararea apei calde menajere
Principalele părți implicate	Centralele termice SACET, gestionarii fondului locativ.
Proceduri de urmat	Comisia decide în privința reducerii cu 10% a temperaturii agentului termic livrat în sistemele centralizate de alimentare cu energie termică.
Contribuția anticipată	Reducerea consumului de gaze naturale.

Măsura 4 Urgență	În situație de urgență, Comisia poate decide să acorde prioritate furnizării gazelor naturale în detrimentul aprovizionării cu gaze naturale către anumite categorii de consumatori protejați, următoarelor centrale termoelectrice care produc energie electrică și/sau energie termică în baza gazelor naturale: Centrala termoelectrică - Cuciurgan (MGRES); Centrala electrică de termoficare - „Termoelectrica” SA; Centrala electrică de termoficare - „CET-Nord” SA.												
Principalele părți implicate	Comisia, OST de energie electrică / OST de gaze naturale, centralele termoelectrice sau termice cu prioritate.												
Proceduri de urmat	În timpul situației de urgență și din motive întemeiate, inclusiv la solicitarea OST de energie electrică sau de gaze naturale, Comisia poate decide să acorde prioritate furnizării de gaze naturale către anumite centrale termoelectrice și/sau termice în detrimentul aprovizionării cu gaze naturale către anumite categorii de consumatori protejați, dacă în lipsa furnizării gazelor naturale către respectivele centrale electrice sau termice: - ar putea duce la o deteriorare gravă a funcționării sistemului electroenergetic și/sau sistemelor centralizate de alimentare cu energie; sau - ar împiedica producția și/sau transportul gazelor naturale.												
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Centrale termoelectrice și/sau termice</th> <th>Consum minim mediu/zi, mil. m³/zi (2021)</th> <th>Consum maxim mediu/zi, mil. m³/zi (2021)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Centrala termoelectrică - Cuciurgan (MGRES)</td> <td>2,8 (aprilie)</td> <td>4,7 (iulie)</td> </tr> <tr> <td>„Termoelectrica” SA</td> <td>0,115 (august)</td> <td>2,6 (februarie)</td> </tr> <tr> <td>S.A „CET-Nord” SA</td> <td>0,020 (august)</td> <td>0,277 (februarie)</td> </tr> </tbody> </table>	Centrale termoelectrice și/sau termice	Consum minim mediu/zi, mil. m ³ /zi (2021)	Consum maxim mediu/zi, mil. m ³ /zi (2021)	Centrala termoelectrică - Cuciurgan (MGRES)	2,8 (aprilie)	4,7 (iulie)	„Termoelectrica” SA	0,115 (august)	2,6 (februarie)	S.A „CET-Nord” SA	0,020 (august)	0,277 (februarie)
Centrale termoelectrice și/sau termice	Consum minim mediu/zi, mil. m ³ /zi (2021)	Consum maxim mediu/zi, mil. m ³ /zi (2021)											
Centrala termoelectrică - Cuciurgan (MGRES)	2,8 (aprilie)	4,7 (iulie)											
„Termoelectrica” SA	0,115 (august)	2,6 (februarie)											
S.A „CET-Nord” SA	0,020 (august)	0,277 (februarie)											
Contribuția anticipată	Asigurarea securității energetice a statului.												

Analiza comparativă a măsurilor incluse în planurile de urgență ale Republicii Moldova și ale țărilor-membre ale UE și Marea Britanie este stabilită la Anexa nr. 8.

Secțiunea 11 Consumatorii întreruptibili

56. Consumatorii întreruptibili sunt consumatorii noncasnici care nu fac parte din categoria consumatorilor protejați, în a căror privință este posibilă aplicarea măsurilor de limitare și/sau întrerupere a livrării gazelor naturale, în cazul unei situații de urgență constatate în modul stabilit, în conformitate cu Planul de acțiuni pentru situații excepționale.

57. Fiecare operator de sistem întocmește lista nominală a consumatorilor întreruptibili ale căror instalații de utilizare sunt racordate la rețelele sale de gaze naturale. Listele consumatorilor întreruptibili trebuie să conțină, inclusiv informații cu privire la genul de activitate și volumele lunare de gaze naturale pe fiecare loc de consum pentru anul calendaristic anterior. Furnizorii sunt obligați să prezinte operatorilor de sistem toate informațiile necesare pentru întocmirea listelor respective. Listele consumatorilor întreruptibili se păstrează de operatorii de sistem respectivi și se prezintă, la solicitare, organului central de specialitate și/sau OST.

58. Anual, până la data de 1 septembrie, OST în baza informației recepționate de la OSD și furnizori până la data de 1 august, prezintă organului central de specialitate lista nominală a consumatorilor întreruptibili, ce include informația în formatul de raportare coordonat preventiv de OST cu organul central de specialitate. Listele consumatorilor întreruptibili se publică pe paginile web ale operatorilor de sistem. În perioada situației de urgență, lista consumatorilor

întreruptibili se actualizează lunar de OST și se prezintă organului central de specialitate până la data de 20 a lunii respective.

Operatorii de sistem și furnizorii sunt responsabili pentru corectitudinea datelor prezentate către OST și/sau organul central de specialitate.

59. Ținând cont de impactul asupra consumului de gaze naturale în contextul asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați, ordinea de limitare și/sau întrerupere a livrărilor de gaze naturale către consumatorii întreruptibili este stabilită în Tabelul 3.

Consumatori întreruptibili	Coduri de activitate CAEM-2 ²³	Ordinea de limitare și/sau întrerupere a livrărilor de gaze naturale ²⁴	Consum iarna (octombrie -martie), m ³	Consum vara (aprilie -martie), m ³	Consum anual ²⁵ , m ³
Instalații CET și CT, instalațiile de termoficare ale cărora pot funcționa pe alte tipuri de combustibil, decât gazele naturale	D3530	1.	88 850 285	16 846 667	105 696 952
Fabricarea zahărului	C1081	2.	3 831 308	749 152	4 580 460
Stații de alimentare a automobilelor cu gaze naturale comprimate (GNCV)	GNCV	3.	3 131 827	3 442 117	6 573 944
Fabricarea articolelor din sticlă	C2313	4.	7 523 356	5 674 140	13 197 496
Fabricarea produselor din tutun	C1200	5.	217 460	281 217	498 677
Fabricarea cimentului	C2351	6.	6 610 452	5 636 407	12 246 859
Fabricarea varului și ipsosului	C2352	7.	1 434 097	2 543 378	3 977 475
Fabricarea cărămizilor, țiglelor și altor produse pentru construcții, din argilă arsă	C2332	8.	449 254	967 321	1 416 575
Fabricarea altor produse chimice organice, de bază	C2014	9.	2 697 766	379 811	3 077 577
Fabricare celuloză, hârtie, cartonși produse chimice	C1721, C1723, C1729, C1812, C2016, C2030, C2060	10.	960 649	522 342	1 482 991

²³ Clasificatorul Activităților din Economia Moldovei (CAEM-2) - <https://statistica.gov.md/ro/clasificari-si-nomenclatoare-9881.html>.

²⁴ La stabilirea ordinii de limitare și/sau întrerupere a livrării gazelor naturale consumatorilor finali întreruptibili s-a luat în considerare: impactul întreruperii aprovizionării cu gaze naturale asupra consumatorilor finali din diferitele sectoare ale economiei naționale; obligația unor categorii de consumatori finali de a deține combustibil alternativ; consumul de gaze naturale al consumatorilor finali de gaze naturale din diferite sectoare ale economiei naționale.

²⁵ Datele estimative privind consumul de gaze naturale al consumatorilor întreruptibili în anul 2023 au fost agregate în baza informației prezentate de către operatorii de sistem.

Fabricarea de covoare și mochete	C1393,	11.	99 087	87 843	186 930
Fabricarea produselor din cacao, a ciocolatei și a produselor zaharoase	C1082	12.	1 392 466	642 598	2 035 064
Fabricarea băuturilor nealcoolice	C1032, C1107	13.	3 497 108	2 419 559	5 916 667
Fabricarea vinurilor și băuturilor alcoolice	C1101, C1102, C1105	14.	3 391 330	2 176 133	5 567 463
Fabricarea materialelor de construcții, plastic	C2221, C2222, C2223, C2229, C2312, C2314, C2331, C2361, C2363, C2370, C2399, C2511, C2562, C2572, C2593, C2599, C2651, C2711, C2732, C2813, C2822	15.	1 228 674	1 662 510	2 891 184
Construcții și extracția și fabricarea materialelor de construcții	E3832, F4120, F4211, F4221, F4299, F4321, F4322, F4331, F4399, B0812	16.	2 402 366	2 614 732	5 017 098
Alte activități	Consumatori întreruptibili	17.	-	-	-

Tabelul 3. Ordinea de limitare și/sau întrerupere a livrării gazelor naturale consumatorilor finali în cazul unei situații de urgență pe piața gazelor naturale din Republica Moldova

60. În cazul în care nu sunt cantități de gaze naturale necesare asigurării consumului consumatorilor protejați urmează a fi aplicate măsuri de limitare și/sau întrerupere a livrării gazelor naturale, conform ordinii stabilite în Tabelul 4.

Consumatori protejați	Ordinea de limitare și/sau întrerupere a livrărilor de gaze naturale ²⁶
Întreprinderi mici conform Legii nr. 179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii, instalațiile de utilizare ale cărora sunt racordate la rețeaua de distribuție a gazelor naturale, cu excepția titularilor de licență pentru vânzarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare	1
Întreprinderi și instituții care prestează servicii sociale esențiale, instalațiile de utilizare ale cărora sunt racordate la rețeaua de gaze naturale	2
Instalații CET și CT care furnizează energie termică în SACET consumatorilor casnici, întreprinderilor mici și mijlocii și întreprinderilor sau entităților și instituțiilor care prestează servicii sociale esențiale, instalații de termoficare ce nu pot funcționa pe alte tipuri de combustibil, decât gazele naturale	3

²⁶ La stabilirea ordinii de limitare și/sau întrerupere a livrării gazelor naturale consumatorilor finali s-a luat în considerare: impactul întreruperii aprovizionării cu gaze naturale asupra consumatorilor finali din diferitele sectoare ale economiei naționale; obligația unor categorii de consumatori finali de a deține combustibil alternativ; consumul de gaze naturale al consumatorilor finali de gaze naturale din diferitele sectoare ale economiei naționale; grupurile de consumatori protejați.

Tabelul 4. Ordinea de întrerupere a livrării gazelor naturale consumatorilor protejați în cazul unei situații de urgență în sectorul gazelor naturale din Republica Moldova.

61. În cazul în care un consumator protejat din categoria întreprinderilor și instituțiilor care prestează servicii sociale esențiale, dispune de locuri de consum la care nu se prestează servicii sociale esențiale, pentru aceste locuri de consum pot fi aplicate măsuri de limitare și/sau întrerupere a livrării gazelor naturale în conformitate cu Secțiunea 12.

Secțiunea 12

Procedura de aplicare a măsurilor de limitare și/sau întrerupere a livrării gazelor naturale

62. În cazul situației de urgență, Comisia poate decide asupra aplicării măsurii de limitare și/sau de întrerupere a livrării gazelor naturale consumatorilor întreruptibili conform Listei nominale a consumatorilor întreruptibili prezentate de OST către organul central de specialitate și în ordinea prestabilită în Tabelele 3-4.

63. În cel mult 6 ore de la adoptarea dispoziției Comisiei privind aplicarea măsurii de limitare și/sau întrerupere a livrării gazelor naturale consumatorilor întreruptibili, OST notifică OSD și furnizorii de gaze naturale despre obligația de a întrerupe consumul de gaze naturale.

64. În scopul monitorizării consumului de gaze naturale OST determină zilnic:

- 1) cererea totală de gaze naturale;
- 2) cantitatea disponibilă de gaze naturale;
- 3) cererea de gaze naturale a consumatorilor protejați și a consumatorilor întreruptibili;
- 4) deficitul de gaze naturale (diferența dintre cererea totală și cantitatea disponibilă de gaze naturale);

5) cantitatea de gaze naturale disponibilă pentru consumatorii întreruptibili (diferența dintre cantitatea disponibilă și cererea de gaze naturale a consumatorilor protejați);

6) procentul de reducere a consumului de gaze naturale de către consumatorii întreruptibili determinat ca raportul dintre cantitatea de gaze naturale disponibilă pentru consumatorii întreruptibili și cererea de gaze naturale a consumatorilor întreruptibili înmulțit la 100.

65. Procedura de limitare poate fi aplicată doar pentru consumatorii la care întreruperea livrării gazelor naturale poate afecta procesul tehnologic (ex. producerea sticlei, industria metalurgică).

66. Urmare a notificării prevăzute la pct. 63, furnizorii de gaze naturale notifică consumatorii întreruptibili despre obligația de a întrerupe consumul de gaze naturale, prin poștă (scrisoare recomandată), poștă electronică, telefon sau chiar prin remiterea fizică, astfel încât să fie asigurată recepția notificării în termenul stabilit.

67. Notificarea furnizorului privind limitarea și/sau întreruperea consumului de gaze naturale conține cel puțin următoarea informație:

- 1) denumirea consumatorului întreruptibil;
- 2) adresa locului de consum la care se va limita /întrerupe livrarea gazelor naturale;
- 3) volumul zilnic limitat (m^3/zi) /debitul de gaze naturale care va fi întrerupt, în m^3/h ;
- 4) ziua (gazieră) și ora la care limitarea /întreruperea va avea loc;
- 5) estimarea cu privire la data încetării situației de urgență.

68. Consumatorii întreruptibili au obligația să reducă sau să întrerupă consumul de gaze naturale notificat de furnizorul de gaze naturale în conformitate cu pct. 66-67, și a nu pune în pericol funcționarea sigură și fiabilă a echipamentelor, utilajelor și instalațiilor de gaze naturale, după caz să treacă la utilizarea combustibilului alternativ.

69. În cazul în care consumatorii întreruptibili nu reduc sau întrerup consumul de gaze naturale, la indicația furnizorului, operatorul de sistem deconectează de la rețeaua de gaze naturale instalațiile de utilizare ale consumatorilor respectivi.

70. Consumatorii întreruptibili, instalațiile de utilizare ale cărora au fost deconectate forțat de la rețeaua de gaze naturale de către operatorul de sistem, achită tariful pentru reconectare și pot fi reconectați la rețea după încetarea situației de urgență.

71. Operatorii de sistem monitorizează consumul de gaze naturale al consumatorilor întreruptibili și aplică măsurile stabilite la Secțiunea 13.

Secțiunea 13

Măsuri privind consumul neautorizat /peste limită de gaze naturale de către consumatorii întreruptibili

72. În cazul depistării conectării neautorizate la rețeaua de gaze naturale a instalațiilor (aparaturilor) de utilizare după ce a fost deconectat de la rețea conform punctului 69 din Plan și/sau depistării consumului de gaze naturale cu încălcarea obligației de limitare și/sau întrerupere a consumului de gaze naturale stabilit la punctul 68 din Plan de către consumatorii întreruptibili, personalul operatorului de sistem este obligat să întocmească actul de depistare a consumului neautorizat/peste limită (actul de depistare) în 2 exemplare, câte un exemplar pentru fiecare parte.

73. Personalul operatorului de sistem indică obligatoriu în act modalitatea în care s-au încălcat prevederile actelor normative care au dus la consum neautorizat/peste limită a gazelor naturale din rețeaua de gaze naturale. Actul de depistare este semnat de personalul operatorului de sistem și de consumatorul întreruptibil. În cazul în care consumatorul întreruptibil refuză să semneze actul de depistare, personalul operatorului de sistem indică în act faptul și motivele refuzului. Odată cu depistarea consumului neautorizat/peste limită a gazelor naturale, personalul operatorului de sistem înlătură încălcările depistate și păstrează probele respective.

74. În baza materialelor acumulate, operatorul de sistem calculează consumul de gaze naturale în baza indicațiilor echipamentului de măsurare sau după caz conform sistemului paușal (în lipsa echipamentului de măsurare) pentru perioada de timp de la data indicată în notificarea furnizorului de a reduce/întrerupe consumul de gaze naturale, până la încetarea situației de urgență. Furnizorul va factura consumatorului valoarea triplă a consumului de gaze naturale.

75. În cazul în care consumatorul întreruptibil nu achită contravaloarea consumului de gaze naturale, furnizorul se adresează în instanța de judecată pentru recuperarea prejudiciului cauzat.

Secțiunea 14

Managementul crizelor

76. Gestionarea generală a situațiilor excepționale în sectorul gazelor naturale, coordonarea măsurilor necesare de către autoritățile publice și participanții la piața gazelor naturale, precum și monitorizarea implementării măsurilor respective se realizează de către Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova (managerul situațiilor excepționale în sectorul gazelor naturale).

Secțiunea 15

Atribuțiile și responsabilitățile părților implicate

77. Asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale este o competență comună a întreprinderilor de gaze naturale și a autorităților publice responsabile de buna funcționare a sectorului gazelor naturale, în conformitate cu competențele funcționale și instituționale. Întreprinderile de gaze naturale sunt obligate să asigure funcționarea sigură, fiabilă și eficientă a sistemului de gaze naturale, care să garanteze furnizarea neîntreruptă a gazelor naturale și satisfacerea cererii de gaze naturale a consumatorilor finali, cu respectarea parametrilor de calitate și a indicatorilor de calitate stabiliți, precum și să întreprindă măsuri care să garanteze securitatea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali.

78. Pe perioada existenței situației excepționale Comisia, organul central de specialitate, organele și autoritățile administrației publice, întreprinderile de gaze naturale, precum și alți participanți la piața gazelor naturale, aplică Planul de urgență în calitate de document operativ de lucru. Măsurile luate de părțile implicate în conformitate cu Planul de urgență sunt obligatorii și prevalează în raport cu prevederile contractuale și actele nor

79. În conformitate cu Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale, măsurile, acțiunile și procedurile prevăzute în Planul de urgență trebuie testate cel puțin o dată între actualizările periodice ale acestuia efectuate la fiecare patru ani. Pentru a testa Planul de urgență, organul central de specialitate simulează scenariile cu impact mediu și ridicat și reacțiile în timp real, în conformitate cu Planul de urgență.

80. Organul central de specialitate va modela scenariul și intervenții cu impact ridicat și mediu în timp real în conformitate cu Planul de urgență. Scenariile situațiilor de urgență modelate sunt unice și dinamice în natură, în funcție de amploarea și impactul potențial al situației de urgență, iar intervenția în timp real poate varia în funcție de natura situației de urgență. Scenariile de urgență presupun o serie de evenimente care clasifică potențialele probleme în funcționarea sistemelor de gaze naturale până la evenimentul care necesită declararea unei situații de urgență, adică până la necesitatea obiectivă de a lansa măsuri care nu au la bază mecanisme de piață.

81. Organul central de specialitate va fi responsabil de pregătirea și organizarea testelor de intervenție în situații de urgență. Testele de intervenție în situații de urgență au loc cel puțin o dată la patru ani, iar data și entitatea responsabilă de organizarea acestora sunt stabilite prin ordinul organului central de specialitate. Primele teste de intervenție vor fi efectuate în termen de cel mult un an de la emiterea avizului Secretariatului Comunității Energetice cu privire la Planul de urgență. Testarea intervențiilor în situații de urgență se face pentru a testa eficacitatea planului și a măsurilor operaționale incluse în acesta.

82. Pentru a asigura aprovizionarea consumatorilor finali din Republica Moldova cu gaze naturale în condiții de siguranță, autoritățile responsabile vor implementa simulări ale intervențiilor în situații de urgență. Vor fi simulați parametrii operaționali cel puțin ai următoarelor întreprinderi din sectorul gaze naturale, electroenergetic și termoenergetic:

- SRL „Vestmoldtransgaz”;
- SA „Moldovagaz”;
- SA „Energocon”;
- SRL „Chișinău-gaz”
- SRL „Bălți-gaz”
- SA „Termoelectrica”;
- SA „CET-Nord”;
- SA „Apă-Canal Chișinău”
- ÎS „Moldelectrica”;
- SA „RED-Nord”;
- ÎCS „Premier Energy Distribution” SA;
- SRL „Premier Energy”;
- SA „FEE-Nord”.

83. Situațiile modelate pentru sectorul gazelor naturale din Republica Moldova vor include scenariile de risc prevăzute în Analiza națională a Riscurilor și Planul de măsuri preventive.

84. Teste de intervenție /pregătire pentru situații de urgență

Nr.	TESTE	OBIECTIVELE TESTULUI	DATA
1.	Exercițiu de tip Table Top de Stat Major	Consolidarea capacităților de prevenire, pregătire și răspuns a administrației	30 aprilie 2024

		publice centrale, locale de nivelul I și II, precum și a entităților publice responsabile de gestionarea situațiilor de urgență și excepționale în caz de inundații pe râul Nistru	
2.	Celula de criză pentru luare a deciziilor operative și centralizarea informației parvenite	Planificarea măsurilor de prevenire și intervenție în contextul condițiilor complicate ale vremii	07-10 ianuarie 2024
3.	Exercițiu de tip Table Top de Stat Major cu suportul Organizației Internaționale pentru Migrație și Înaltului Comisariat pentru Refugiați al Națiunilor Unite (UNHCR)	Ridicarea nivelului de pregătire pentru acțiuni în situații excepționale a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova	19-20 decembrie 2023
4.	Exercițiu de tip Table Top (TTX) pentru reziliență coerentă 2024 Moldova (CORE 24-M TTX) co-organizat de Centrul de Excelență în Securitate Energetică al NATO, Ministerul Energiei al Republicii Moldova și oficiul NATO	<p>Obiectivul exercițiului a constat în Consolidarea rezilienței statului împotriva amenințărilor hibride care vizează infrastructura energetică și capacitatea de a detecta, izola și atenua efectele incidentelor tehnice și cibernetice asupra infrastructurii energetice, sprijinirea capacității autorităților de răspuns la situațiile cauzate de atacuri hibride asupra sectorului energetic,</p> <p>exercitarea cooperării și coordonării comunicării strategice între principalii actori din sectorul energetic și cibernetic al Republicii Moldova.</p>	12-14 martie 2024

5.	Ministerul Energiei în parteneriat cu Consiliul Autorităților Europene de Reglementare în Domeniul Energiei (CEER), prin Programul EU4Energy „Promovarea tranziției spre o energie curată în țările Parteneriatului Estic” a organizat instruirii regionale privind securitatea cibernetică „Îmbunătățirea securității cibernetică în țările Parteneriatului Estic”	Îmbunătățirea practicilor și instrumentelor de securitate cibernetică în sectorul energetic și consolidează cunoștințele și capacitățile beneficiarilor de a îmbunătăți reziliența cibernetică.	19-20 iunie 2024
6.	Atelierul de lucru intersectorial „Combaterea Amenințărilor Hibrice”	Construirea unei înțelegeri realiste și comune a mediului de amenințări hibride cu care se confruntă națiunea. Identificarea capacităților, interoperabilității și capacităților naționale suplimentare care sunt necesare pentru contracararea amenințărilor hibride eficiente (lacune și vulnerabilități). Permiterea dezvoltării sau a propunerilor de îmbunătățire a metodelor și abordărilor naționale pentru contracararea amenințărilor hibride.	24-26 iulie 2024

85. După testarea intervențiilor în situații de urgență, se va întocmi și se va prezenta un rezumat al rezultatelor obținute, inclusiv un plan de acțiuni, care va detalia îmbunătățirile aduse măsurilor de urgență existente, care vor fi puse la dispoziția tuturor părților interesate.

Secțiunea 17

Mecanismele de cooperare cu alte țări părți ale Comunității Energetice

86. Organul central de specialitate asigură colaborarea regională cu autoritățile competente ale țărilor vecine în vederea implementării măsurilor de prevenire și reducere a impactului eventualelor situații excepționale în domeniul aprovizionării cu gaze naturale. OST asigură colaborarea cu OST adiacenți pentru a preveni posibilele întreruperi în aprovizionarea cu gaze naturale și a minimiza daunele care pot fi cauzate într-o astfel de situație.

87. În vederea asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale, organul central de specialitate împreună cu OST va colabora cu autoritățile publice relevante și cu OST adiacenți din țările vecine (România și Ucraina), dar și din alte țări, după caz, în special în ceea ce privește:

a) coordonarea măsurilor privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale în situații excepționale;

b) identificarea interconexiunilor, dezvoltarea și modernizarea acestora, inclusiv pentru asigurarea capacităților bidirecționale;

- c) identificarea condițiilor și a modalităților practice de acordare a asistenței reciproce.
88. Organul central de specialitate, în comun cu OST, participă, în colaborare cu autoritățile publice de resort și OST adiacenți din țările vecine, la elaborarea planurilor comune de acțiuni preventive și a planurilor comune de urgență.
89. Organul central de specialitate identifică, după caz, măsurile reciproce de acțiune și de corelare a riscurilor cu țările vecine țări părți ale Comunității Energetice și/sau state membre ale Uniunii Europene.
90. Pentru a spori flexibilitatea și reziliența sistemului de aprovizionare cu gaze naturale, Republica Moldova stochează gaze naturale în țările vecine, în țările părți ale Comunității Energetice și/sau în statele membre ale Uniunii Europene.
91. Mecanismele de partajare a eforturilor pentru îndeplinirea obiectivului de creare a stocurilor cu aceste țări vecine vor spori flexibilitatea de funcționare a sistemului de gaze naturale al Republicii Moldova, oferind opțiuni suplimentare pentru atenuarea riscurilor legate de aprovizionarea cu gaze naturale.

Principalele surse de informații pentru gestionarea situației excepționale din sectorul gazelor naturale

Informații	Furnizori de informații
Cauza situației excepționale	Organul central de specialitate, întreprinderile de gaze naturale, OST
Amploarea și durata situației excepționale	Organul central de specialitate, întreprinderile de gaze naturale, OST
Termenele de restabilire a aprovizionării cu gaze naturale	Organul central de specialitate, întreprinderile de gaze naturale, OST, OSD
Competențele și acțiunile guvernamentale necesare	Organul central de specialitate OST
Acțiuni întreprinse pentru eliminarea sau atenuarea consecințelor negative	Organul central de specialitate, întreprinderile de gaze naturale, OST
Problemele consumatorilor, inclusiv consumatorilor protejați	Organul central de specialitate, OST, OSD, ANRE
Probleme cu privire la piața gazelor naturale	Organul central de specialitate, ANRE
Creșterea aprovizionării cu gaze naturale	Organul central de specialitate, OST, OSD
Acțiuni de reducere a cererii de gaze naturale	Organul central de specialitate OST, OSD
Impactul socio-economic al întreruperilor în aprovizionarea cu gaze naturale	Organul central de specialitate
Probleme de securitate	Organul central de specialitate Ministerul Afacerilor Interne
Comunicarea cu mass-media	Comisia

Rezultatele evaluării reducerii consumului lunar de gaze naturale ca urmare a implementării măsurilor predefinite incluse în Planul de urgență, mil. m³

Nr.	Măsurile	Limitarea aprovizionării cu gaze naturale, %											
		0%	35%	50%	100%	0%	35%	50%	100%	0%	35%	50%	100%
		Minim pe lună, mil. m ³				Maxim pe lună, mil. m ³				Medie pe lună, mil. m ³			
1	Utilizarea stocurilor de gaze naturale aferente obligației de stocare conform art. 108 ³ din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Utilizarea gazelor naturale care fac obiectul stocurilor de securitate în conformitate cu art. 108 ¹ alin. (8) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	Încheierea/accesarea acordurilor de împrumut de către stat cu instituțiile financiare pentru asigurarea stocurilor de gaze naturale în situații de urgență de către furnizorii cărora li s-a impus obligația realizare a achizițiilor de gaze naturale și constituirea stocurilor	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	Utilizarea gazelor naturale stocate în rețelele de transport din țară	0,0	0,0	0,5	19,0	0,0	0,0	6,8	19,0	0,0	0,0	4,8	19,0
4	Trecerea CET Sursa 1 a „Termoelectrica” SA la combustibil alternativ (păcură)	0,0	7,1	8,6	8,6	0,0	41,5	51,1	51,1	0,0	25,8	37,0	37,7
5	Trecerea centralelor electrice de termoficare ale fabricilor de zahăr (ÎCS „Moldova-Zahăr” SRL și ÎM „Südzucker Moldova” SA) la combustibil alternativ	0,0	0,5	0,5	0,5	0,0	8,0	8,0	8,0	0,0	2,5	2,5	2,5

6	Reducerea cu 10% a temperaturii agentului termic livrat în sistemele de încălzire centralizată	0,0	0,5	0,5	0,5	0,0	2,4	2,4	2,4	0,0	1,9	1,9	1,9
7	Limitarea sau întreruperea livrărilor de gaze naturale consumatorilor întreruptibili.	0,0	0,0	0,0	4,7	0,0	0,0	0,0	33,4	0,0	0,0	0,0	16,4
	Total	0,0	8,1	10,1	33,3	0,0	51,9	68,3	113,9	0,0	30,2	46,2	77,5

Notă: În cazul în care sunt utilizate stocurile de gaze naturale aferente obligației de stocare/ stocurile de securitate, atunci pe parcursul perioadei de 1 lună nu vor fi probleme în cazul limitării gazelor naturale deoarece se acoperă consumul maxim de gaze naturale. Respectiv, reducerea consumului este 0 pentru toate 3 scenarii.

Atribuțiile și responsabilitățile entităților implicate în situația de Alertă timpurie

Entitatea implicată	Atribuții și responsabilități
Comisia pentru situații excepționale	Examinează sesizarea privind apariția/ constată existența /încetarea situației de alertă timpurie.
	Coordonează acțiunile întreprinderilor de gaze naturale, participanților la piața gazelor naturale, organului central de specialitate, alte organe sau autorități publice, în legătură cu apariția și gestionarea situație de alertă timpurie.
	Emitte decizii cu privire la aplicarea măsurilor stabilite în Planul de urgență, precum și măsuri suplimentare, care nu sunt stabilite în Plan.
Organul central de specialitate	După caz, sesizează Comisia despre existența condițiilor pentru constatarea/încetarea situației de alertă timpurie.
	Consolidează și evaluează informațiile primite de la întreprinderile de gaze naturale. Oferă informații actualizate Comisiei/Guvernului.
Comisia OCS	Consultă organul central de specialitate în privința evaluării condițiilor de existență a unei situații excepționale, analizează informațiile cu privire la posibila apariție a unui eveniment care ar putea afecta aprovizionarea cu gaze naturale.
ANRE	Oferă informații organului central de specialitate și Comisiei despre funcționarea pieței de gaze naturale în timpul unei situații excepționale.
OST	Sesizează Comisia despre existența condițiilor pentru constatarea/încetarea situației de alertă timpurie.
	Asigură funcționarea în condiții normale a sistemului de transport al gazelor naturale, monitorizează parametrii tehnici de funcționare a rețelelor de transport al gazelor naturale și dezechilibrele din sistem.
	Oferă instrucțiuni obligatorii pentru participanții la piața gazelor naturale la îndeplinirea măsurilor incluse în Planul de urgență.
	Participă la activitatea Comisiei OCS pentru evaluarea crizelor. Colaborează cu OST din țările vecine.
OSD	Asigură funcționarea în condiții normale a rețelelor de distribuție a gazelor naturale, monitorizează parametrii tehnici de funcționare a rețelelor sale de distribuție a gazelor naturale și dezechilibrele din sistem.
Furnizori /traderii de gaze naturale	Furnizează gaze naturale, întreprind măsuri bazate pe piață prevăzute de plan. Au responsabilitatea de a-și menține în echilibru portofoliile de echilibrare, de a raporta orice incident care poate cauza o întrerupere în furnizarea gazelor naturale și a informa consumatorii finali despre măsurile aplicabile în situație excepțională în sectorul gazelor naturale.
Producători de energie electrică și termică	Prezintă informații organului central de specialitate, OST și OST de energie electrică privind consumul de gaze naturale, producția de energie electrică și termică.
	Informează organul central de specialitate și întreprinderile de gaze naturale cu privire la parametrii de funcționare a centrale electrice pe bază de gaze naturale.
	Participă la activitatea Comisiei OCS.
OST de energie electrică	Pune în aplicare și coordonează măsurile care afectează sectorul electroenergetic.
	Participă la activitatea Comisiei OCS.

Atribuțiile și responsabilitățile entităților implicate în situație de Alertă

Entitatea implicată	Atribuții și responsabilități
Guvernul	Impune obligații de serviciu public.
Comisia	Examinează sesizarea privind apariția/ constată existența /încetarea situației de alertă. Coordonează acțiunile întreprinderilor de gaze naturale, participanților la piața gazelor naturale, organului central de specialitate, alte organe sau autorități publice, în legătură cu apariția și gestionarea situație de alertă. Emite decizii cu privire la aplicarea măsurilor stabilite în Planul de urgență, precum și măsuri suplimentare, care nu sunt stabilite în Plan.
Organul central de specialitate	După caz, sesizează Comisia în privința existenței circumstanțelor declarării /încetării situației de alertă; Consolidează, evaluează și monitorizează informațiile primite de la întreprinderile de gaze naturale. Transmite informații actualizate Comisiei /Guvernului. Coordonează acțiunile realizate de întreprinderile de gaze naturale, în special de OST, altor participanți la piața gazelor naturale, alte organe sau autorități publice în legătură cu apariția și gestionarea situației de alertă. Organizează ședințele Comisiei OCS și participă la activitatea acestuia.
Comisia OCS	Consultă organul central de specialitate în privința evaluării condițiilor de existență a unei situații excepționale, precum și a măsurilor necesare pentru gestionarea nivelului de criză respectiv.
ANRE	Monitorizează funcționarea pieței de gaze și implementarea măsurilor destinate asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale. Aprobă /actualizează tarifele și prețurile reglementate, impune obligații de serviciu public, sancționează titularii de licență.
OST	Sesizează Comisia despre existența condițiilor pentru constatarea/încetarea situației de alertă. Monitorizează parametri tehnici de funcționare a sistemului de gaze naturale și dezechilibrele din sistem. Oferă instrucțiuni obligatorii participanților la piața gazelor naturale la îndeplinirea măsurilor incluse în Planul de urgență. Centralizează și analizează datele primite de la întreprinderile de gaze naturale și participanții pieței gazelor naturale Participă la activitatea Comisiei OCS Colaborează cu OST din țările vecine.
OSD	Informează OST cu privire la apariția evenimentului care poate duce la apariția situației de alertă. Implementează măsurile adoptate în situație de alertă.
Furnizorii/traderii de gaze naturale	Au responsabilitatea de a-și menține în echilibru portofoliile de echilibrare, de a raporta orice incident care poate cauza o întrerupere în furnizarea gazelor naturale și a informa consumatorii finali despre măsurile aplicabile în situație excepțională în sectorul gazelor naturale. Implementează măsurile adoptate în situație de alertă, care se bazează pe mecanisme de piață
Producători de energie electrică și termică	Implementează și respectă contractele încheiate cu OST de energie electrică și/sau furnizorii de energie electrică precum și măsurile pentru situația de urgență stabilite în Planul de urgență. Participă la activitatea Comisiei OCS Pun în aplicare și coordonează măsurile care afectează sectorul electroenergetic, în special în ceea ce privește restricțiile de funcționare a centralelor electrice pe gaze naturale
Producătorii de gaze naturale	Mobilizează întreaga capacitate de producere a gazelor naturale în limitele capacităților maxime de extracție.

	<p>Exploatează și să întrețin instalațiile de producere, să majoreze capacitatea acestora astfel încât să asigure funcționarea sigură și continuă a acestora;</p> <p>Pun la dispoziția OST, OSD datele necesare pentru gestionarea sistemului de gaze naturale;</p> <p>Au acces la rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale, în mod nediscriminatoriu;</p> <p>Vând gazele naturale produse pe piața angro și amănuntul a gazelor naturale.</p>
Consumatorii industriali	Întreprind măsuri de optimizare a consumului de gaze naturale.

Anexa nr. 5
la Planul de urgență

Atribuțiile și responsabilitățile entităților implicate în situație de Urgență

Entitate implicată	Atribuții și responsabilități
Guvernul	Impune obligații de serviciu public cu privire la securitatea aprovizionării cu gaze naturale.
Comisia pentru situații excepționale	<p>Examinează sesizarea privind apariția/constată existența/incetarea situației de urgență.</p> <p>Coordonează acțiunile întreprinderilor de gaze naturale, participanților la piața gazelor naturale, organului central de specialitate, alte organe sau autorități publice, în legătură cu apariția și gestionarea situație de alertă timpurie.</p> <p>Emite decizii cu privire la aplicarea măsurilor stabilite în Planul de urgență, precum și măsuri suplimentare, care nu sunt stabilite în Plan.</p>
Organul central de specialitate	<p>După caz, sesizează Comisia în privința existenței circumstanțelor declarării/incetării situației de urgență;</p> <p>Analizează și evaluează informațiile primite de la întreprinderile de gaze naturale cu privire la existența premiselor pentru declararea situației de urgență și după caz organizează ședința Comisiei OCS</p> <p>Supraveghează gestionarea situației de urgență, coordonează acțiunile realizate de întreprinderile de gaze naturale, în special de OST, altor participanți la piața gazelor naturale, alte organe sau autorități publice în legătură cu apariția și gestionarea situației de urgență</p> <p>Asigură colaborarea regională cu autoritățile competente ale țărilor vecine și OST adiacenții în scopul asigurării măsurilor de prevenire și micșorare a impactului eventualelor situații excepționale pentru aprovizionarea cu gaze naturale.</p> <p>1) coordonează măsurilor privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale în situații excepționale;</p> <p>2) identificarea condițiilor și a modalităților practice de acordare a asistenței reciproce.</p>
	Pregătește decizii privind măsurile care nu au la bază mecanisme de piață, pregătește propuneri privind măsurile care trebuie luate pentru nivelul de urgență și se consultă cu OST cu privire la restricțiile necesare.
Comisia OCS	Consultă organul central de specialitate în privința evaluării condițiilor de existență a unei situații excepționale precum și a măsurilor necesare pentru nivelul de criză respectiv.
ANRE	<p>Monitorizează funcționarea pieței de gaze naturale, implementarea măsurilor destinate asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale.</p> <p>Impune obligații de serviciu public în limita competenței.</p> <p>Sanționează titularii de licență care nu respectă deciziile Comisiei.</p>
OST	<p>Sesizează Comisia în privința existenței circumstanțelor declarării /incetării situației de urgență;</p> <p>Până la finalizarea de către Comisie a verificării condițiilor de existență a unei situații excepționale, în cazul în care situația excepțională impune intervenția imediată, OST întreprinde toate măsurile necesare pentru a reduce impactul sau a elimina situația de urgență conform Planului de urgență.</p> <p>Monitorizează parametrii tehnici ai rețelelor de gaze naturale și dezechilibrele din sistem, restabilește în termen cât mai restrâns defecțiunile tehnice apărute în sistemul de transport al gazelor naturale.</p> <p>Oferă instrucțiuni obligatorii participanților la piața gazelor naturale la întreprinderea măsurilor incluse în Planul de urgență.</p>

	<p>Prezintă Comisiei, organului central de specialitate informații operative.</p> <p>Centralizează și analizează datele primite de la întreprinderile de gaze naturale și transmite informații relevante organului central de specialitate</p> <p>Participă la activitatea Comisiei OCS</p> <p>Colaborează cu OST din statele vecine, prin aplicarea unui mecanism de schimb continuu de informații și depășirea temporară a limitelor contului OBA în scopul asigurării securității sistemului de transport al gazelor naturale</p> <p>Întreprindă măsurile de limitare și/sau de întrerupere a livrării gazelor naturale consumatorilor întreruptibili.</p>
OSD	<p>Asigură livrarea prin rețele de distribuție a gazelor naturale, în condiții fiabile și de securitate la instalațiile de utilizare a consumatorilor finali.</p> <p>Întreprinde măsurile de limitare și/sau de întrerupere a livrării gazelor naturale consumatorilor întreruptibili.</p>
Furnizori și traderii de gaze naturale	<p>Furnizorii și traderii de gaze naturale au responsabilitatea de a-și menține în echilibru portofoliile de echilibrare, de a raporta orice incident care poate cauza o întrerupere în furnizarea gazelor naturale și a informa consumatorii finali despre măsurile aplicabile în situație excepțională în sectorul gazelor naturale.</p> <p>Aplică măsurile prevăzute de Plan.</p>
Producători de energie electrică și termică	<p>Pun în aplicare și coordonează măsurile care afectează sectorul electroenergetic, în special în ceea ce privește restricțiile de funcționare a centralelor electrice pe gaze naturale</p>
APL	<p>Întreprind măsurile necesare, stabilite în Planul de urgență, la indicațiile Comisiei. Dacă este necesar, Comisia solicită suportul autorităților administrației publice locale, al căror teritoriu este afectat de situația excepțională, pentru lichidarea consecințelor situației excepționale și revenirea la situația normală de funcționare a pieței gazelor naturale.</p>
Consumatorii de gaze naturale	<p>Reduc sau limitează consumul de gaze naturale la solicitarea Operatorului de sistem/furnizorului de gaze naturale;</p> <p>Asigura siguranța echipamentelor, utilajelor și instalațiilor de gaze naturale și, după caz, trec la utilizarea de combustibili alternativi.</p> <p>Evită consumul neautorizat de gaze naturale/peste limită, fără a crea situații periculoase din punct de vedere tehnic.</p>
OST de energie electrica	<p>Monitorizează impactul reducerii livrărilor gazelor naturale asupra rețelei electrice.</p>

Drepturile și obligațiile operatorilor de sistem referitoare la funcționarea în siguranță a rețelei de gaze naturale

Entitatea implicată	Atribuții și responsabilități
OST	<p>Exploatează, întreține, modernizează și dezvoltă rețelele de transport al gazelor naturale în condiții de siguranță, de fiabilitate și de eficiență.</p> <p>Restabilește în termen cât mai restrâns defecțiunile tehnice apărute în sistemul de transport al gazelor naturale.</p> <p>Prestează servicii de transport al gazelor naturale, inclusiv a fluxurilor transfrontaliere.</p> <p>Asigură alocarea capacităților și gestionarea congestiilor rețelelor de transport al gazelor naturale.</p> <p>Îndeplinește funcțiile de dispecherat în scopul gestionării volumelor de gaze naturale livrate prin rețelele de transport al gazelor naturale și asigură echilibrarea sistemului de gaze naturale, precum și prestarea serviciilor de sistem.</p> <p>Asigură interoperabilitatea rețelelor de gaze naturale, încheie acorduri de interconectare cu OST din țările vecine.</p> <p>Să asigure accesul terților la sistemul de transport.</p> <p>Plasează zilnic pe pagina sa electronică informații cu caracter operativ și tehnic privind funcționarea rețelelor de transport al gazelor naturale.</p> <p>Realizează schimbul de informații cu alți operatori de sistem adiacenți.</p> <p>Întrerupe sau limitează transportul gazelor naturale în condițiile art. 70 alin. (1) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale.</p> <p>Îndeplinește acțiuni de echilibrare în vederea asigurării echilibrului fizic și menținerii în parametrii operaționali a sistemului de gaze naturale.</p>
OSD	<p>Exploatează, întreține, modernizează și dezvoltă rețelele de distribuție a gazelor naturale în condiții de siguranță, de fiabilitate și de eficiență.</p> <p>Gestionează fluxurile de gaze naturale din rețelele de distribuție a gazelor naturale.</p> <p>Prezintă OST, OSD adiacenți informații pentru exploatare și dezvoltarea coordonată a sistemelor, interoperabilitatea rețelelor.</p> <p>Prezintă informațiile necesare utilizatorilor de sistem pentru accesul eficient la rețelele de distribuție a gazelor naturale.</p> <p>efectuează racordarea, deconectarea și reconectarea la rețelele de distribuție a gazelor naturale.</p> <p>Asigură accesul terților la sistemele de distribuție, în condiții nediscriminatorii, în limitele capacităților de distribuție, cu respectarea regimurilor tehnologice.</p> <p>întrerupe sau limitează transportul gazelor naturale în condițiile art. 70 alin. (1) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale.</p>

Anexa nr. 7

la Planul de urgență

Obligații de informare pentru fiecare nivel de criză

A. Alertă timpurie			
Raportor	Destinatarul informației	Obligația de informare	termen
OST	Comisia,	Notifică despre apariția circumstanțelor pentru declararea situației de alertă timpurie.	după caz

	(prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență)	Centralizează și analizează datele primite de la întreprinderile de gaze naturale și participanții pieței gazelor naturale și transmite informațiile relevante.	
	Organul central de specialitate și ANRE	<p>Informează cu privire la realizarea obligațiilor lor legale și contractuale pe perioada existenței situației de alertă timpurie;</p> <p>Informează cu privire la măsurile întreprinse pe perioada situației de alertă timpurie.</p> <p>În baza informațiilor de la întreprinderile de gaze naturale prezintă următoarele informații:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prognoza cererii zilnice și a furnizării zilnice de gaze naturale pentru următoarele 3 zile, în milioane m³/zi; - fluxurile zilnice de gaze naturale la toate punctele de intrare și ieșire transfrontaliere, precum și la toate punctele care racordează o instalație de producere a gazelor naturale, o instalație de stocare sau un terminal GNL la rețeaua de gaze naturale, în milioane m³/zi; - perioada de timp, exprimată în zile, pentru care se estimează că este posibilă asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați. 	<p>zilnic</p> <p>zilnic</p> <p>zilnic</p>
	Participanții la piața gazelor naturale	Oferă instrucțiuni obligatorii la îndeplinirea măsurilor incluse în Planul de urgență.	zilnic
	OST din țările vecine. Organului central de specialitate	Schimb de informații operative Lista consumatorilor protejați Lista consumatorilor întreruptibili	<p>permanent</p> <p>la primirea notificării de alertă timpurie</p>
OSD	OST	Transmite orice informații concrete și sigure cu privire la posibila apariție a unui eveniment care ar putea afecta aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor finali din zona sa de activitate.	după caz
	OST	Prezintă lista consumatorilor protejați și întreruptibili, ale căror instalații de gaze naturale sunt racordate la rețelele de distribuție a gazelor naturale pe care le exploatează.	La primirea notificării de alertă timpurie
	OST, organul central de specialitate și ANRE	<p>Informează cu privire la realizarea obligațiilor sale legale și contractuale pe perioada situației de alertă timpurie.</p> <p>Informează despre măsuri întreprinse bazate pe mecanisme de piață.</p>	<p>zilnic</p> <p>zilnic</p>
Furnizorii de gaze naturale	OST	Prezintă informații relevante cu privire la posibila apariție a unui eveniment care ar putea afecta aprovizionarea cu gaze naturale,	
	Consumatorii	Informează despre măsurile care urmează a fi aplicate în situație de Alertă timpurie.	zilnic
	OST, organul central de specialitate și ANRE	Informează realizarea obligațiilor sale legale și contractuale.	zilnic
		Măsurile întreprinse bazate pe mecanisme de piață.	zilnic
Organul central de specialitate	Comisia	După caz, sesizează constatarea apariției situației de alertă timpurie	
	Comisie, Guvern	Transmite informații actualizate în baza informațiilor primite de la întreprinderile de gaze naturale.	zilnic

		Transmite informații cu privire la măsurile întreprinse pe perioada situației de alertă timpurie.	zilnic
	Secretariatul Comunității Energetice	Notifică despre constatarea de către Comisie a situației excepționale – nivelul de alertă timpurie.	
	Președintele Grupului de coordonare privind securitatea aprovizionării din cadrul Comunității Energetice,	În cazul în care situația nu poate fi gestionată în modul corespunzător prin aplicarea măsurilor la nivel național, la indicația Comisiei, informează și solicită convocarea unei ședințe a Grupului, în vederea examinării situației create și, după caz, acordării asistenței Republicii Moldova în legătură cu coordonarea măsurilor implementate la nivel național și regional pentru a face față crizei.	la necesitate
ANRE	Organul central de specialitate și Comisiei	Oferă informații despre funcționarea pieței de gaze naturale și implementarea măsurilor destinate asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale.	după caz
Furnizori de gaze naturale	OST	Prezintă informații cu privire la posibila apariție a unui eveniment care ar putea afecta aprovizionarea cu gaze naturale, precum și cu privire la eventualele măsuri întreprinse bazate pe mecanisme de piață.	
Producători de energie electrică și termică	OST, organul central de specialitate și ANRE	Informații cu privire la realizarea obligațiilor sale legale și contractuale.	zilnic
		Informații cu privire la măsurile întreprinse pe perioada situației de alertă timpurie.	la cerere
OST de energie electrică	OST, organul central de specialitate și ANRE	Informații cu privire la funcționarea sistemului electroenergetic pe perioada situației de alertă timpurie în sectorul gazelor naturale.	la cerere

B. Alertă

OST	Comisia, (prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, organul central de specialitate și ANRE	Notifică despre apariția circumstanțelor declarării /încetării unei situații excepționale – nivelului de alertă. Transmite informații relevante urmare a centralizării și analizării datelor primite de la întreprinderile de gaze naturale și participanții pieței gazelor naturale Informează cu privire la realizarea obligațiilor lor legale și contractuale pe perioada existenței situației de alertă Informații cu privire la măsurile întreprinse pe perioada situației de alertă	la apariția circumstanțelor zilnic
	Comisia Organul central de specialitate	OST, în baza informațiilor de la întreprinderile de gaze naturale informează: - prognoza cererii zilnice și a furnizării zilnice de gaze naturale pentru următoarele trei zile, în milioane metri cubi pe zi (milioane m ³ /zi); - fluxurile zilnice de gaze naturale la toate punctele de intrare și ieșire transfrontaliere, precum și la toate punctele care racordează o instalație de producere	zilnic zilnic

		a gazelor naturale, o instalație de stocare sau un terminal GNL la rețeaua de gaze naturale, în milioane metri cubi pe zi (milioane m ³ /zi); - perioada de timp, exprimată în zile, pentru care se estimează că este posibilă asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați.	
	Organul central de specialitate	Prezintă: Lista consumatorilor protejați și Lista consumatorilor întreruptibili	la primirea notificării de Alertă permanent
	OST din țările vecine	Schimb de informații, pentru a garanta securitatea și fiabilitatea rețelelor de transport al gazelor naturale în contextul gestionării congestiilor	
OSD	OST	Informații cu privire la declanșarea evenimentului care duce la creșterea excepțională a cererii de gaze naturale, la întreruperea furnizării gazelor naturale din import sau care afectează livrarea gazelor naturale către consumatorii din zona de activitate, precum și cu privire la măsurile bazate pe mecanisme de piață întreprinse în acest context; Transmite lista consumatorilor protejați, ale căror instalații de gaze naturale sunt racordate la rețelele de distribuție a gazelor naturale pe care le exploatează Transmite lista consumatorilor întreruptibili ale căror instalații de utilizare sunt racordate la rețelele sale de gaze naturale	la primirea notificării de Alertă
ANRE	Organul central de specialitate și Comisia	Oferă informații despre funcționarea pieței de gaze naturale în timpul unei situații excepționale, monitorizează implementarea măsurilor destinate asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale.	la necesitate
Furnizorii de gaze naturale	OST	Prezintă informații relevante cu privire la posibila apariție a unui eveniment care ar putea afecta aprovizionarea cu gaze naturale.	
	OST, organul central de specialitate și ANRE	Măsurile întreprinse în acest context, care trebuie să se bazeze pe mecanisme de piață.	zilnic
	Consumatorii	Informează despre măsurile aplicabile în situație de Alertă	zilnic
	Organul central de specialitate, Comisia	Transmite informațiile relevante privind de la întreprinderile de gaze naturale, alți participanți ai pieței gazelor naturale și ANRE.	zilnic
Organul central de specialitate	Secretariatul Comunității Energetice	Notifică despre constatarea de către Comisie a situației excepționale – nivelul de alertă.	
	Președintele Grupului de coordonare privind securitatea aprovizionării din cadrul Comunității Energetice	În cazul în care situația nu poate fi gestionată în modul corespunzător prin aplicarea măsurilor la nivel național, la indicația Comisiei, informează și solicită convocarea unei ședințe a Grupului, în vederea examinării situației create și, după caz, acordării asistenței Republicii Moldova în legătură cu coordonarea măsurilor implementate la nivel național și regional pentru a face față crizei.	la necesitate
Furnizori de energie electrică / Producători de energie electrică și termică	OST	Prezintă informații privind consumul de gaze naturale, după caz producția de energie electrică și termică și realizarea obligațiilor contractuale.	zilnic
	OST, organul central de specialitate și ANRE	Informații parametrii de funcționare ale principalelor centrale electrice pe bază de gaze naturale	zilnic
		Informații realizarea obligațiilor sale legale și contractuale	la cerere

OST de energie electrică	OST, organul central de specialitate și ANRE	Informații cu privire la funcționarea sistemului electroenergetic pe perioada situației de alertă în sectorul gazelor naturale.	zilnic
--------------------------	--	---	--------

C: Urgență			
OST	Comisia, (prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, organul central de specialitate și ANRE	<p>Notifică despre apariția circumstanțelor declarării /încetării unei situații excepționale – nivelului de urgență (creșterea cererii de gaze naturale excepțional de mare, la întreruperea furnizării gazelor naturale din import sau care a afectat livrarea gazelor naturale pe teritoriul Republicii Moldova, situații care nu au putut fi redresate prin aplicarea măsurilor bazate pe mecanisme de piață, fiind necesară introducerea suplimentară de măsuri care nu se bazează pe mecanisme de piață în vederea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor, în special, a consumatorilor protejați;</p> <p>Notificarea conține o descriere a incidentului /evenimentului:</p> <ul style="list-style-type: none"> - data, ora și durata evenimentului; - tipul evenimentului; - locația evenimentului; - estimarea deficitului de gaze naturale; - impactul posibil. <p>Transmite informații relevante urmare a centralizării și analizării datelor primite de la întreprinderile de gaze naturale și participanții pieței gazelor naturale</p> <p>Informează cu privire la realizarea obligațiilor lor legale și contractuale pe perioada existenței situației de urgență</p> <p>Informații cu privire la măsurile întreprinse pe perioada situației de urgență (bazate și nebazate pe mecanisme de piață)</p>	zilnic
			zilnic
			zilnic
			zilnic
	Organul central de specialitate	Prezintă informații despre modificarea nivelului cererii și ofertei pe piața gazelor naturale în baza informațiilor de la întreprinderile de gaze naturale, dar și despre probabilitatea apariției unui dezechilibru între nivelul cererii și ofertei.	la apariția circumstanțelor
		Prezintă Lista consumatorilor protejați și Lista consumatorilor întreruptibili	la primirea notificării cu privire la apariția situației urgență

	Comisia Organul central de specialitate	OST, în baza informațiilor de la întreprinderile de gaze naturale informează zilnic următoarele informații: - prognoza cererii zilnice și a furnizării zilnice de gaze naturale pentru următoarele trei zile, în milioane metri cubi pe zi (milioane m ³ /zi); - fluxurile zilnice de gaze naturale la toate punctele de intrare și ieșire transfrontaliere, precum și la toate punctele care racordează o instalație de producere a gazelor naturale, o instalație de stocare sau un terminal GNL la rețeaua de gaze naturale, în milioane metri cubi pe zi (milioane m ³ /zi); - perioada de timp, exprimată în zile, pentru care se estimează că este posibilă asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați.	zilnic
	OST din țările vecine	Schimb continuu de informații, pentru a garanta securitatea și fiabilitatea rețelelor de transport al gazelor naturale în contextul gestionării congestiilor	continuu
OSD	OST	Informații cu privire la declanșarea evenimentului care duce la creșterea excepțională a cererii de gaze naturale, la întreruperea furnizării gazelor naturale din import sau care afectează livrarea gazelor naturale către consumatorii din zona de activitate, precum și cu privire la măsurile bazate pe mecanisme de piață întreprinse în acest context; Transmit lista consumatorilor protejați, ale căror instalații de gaze naturale sunt racordate la rețelele de distribuție a gazelor naturale pe care le exploatează Transmit lista consumatorilor întreruptibili, ale căror instalații de gaze naturale sunt racordate la rețelele de distribuție a gazelor naturale	la primirea notificării cu privire la apariția situației de urgență
Furnizorii de gaze naturale	OST	Prezintă informații relevante cu privire la posibila apariție a unui eveniment care ar putea afecta aprovizionarea cu gaze naturale	la apariția circumstanțelor
Comisia	Populația, prin intermediul mass-media	Asigură informarea, cu privire la cauzele și proporțiile situațiilor excepționale, cu privire la măsurile întreprinse de întreprinderile de gaze naturale și autoritățile responsabile pentru prevenirea și lichidarea consecințelor acestora.	zilnic
Organul central de specialitate	Comisia, prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență,	Informează cu privire la măsurile întreprinse	zilnic
	Organul central de specialitate, Comisia	Transmite informațiile relevante privind monitorizarea datelor primite de la întreprinderile de gaze naturale, alți participanți ai pieței gazelor naturale și ANRE.	zilnic
	Secretariatul Comunității Energetice și autoritățile competente ale țărilor vecine	Notifică despre constatarea de către Comisie a situației excepționale – nivelului de urgență. Informează imediat despre întreprinderea de către Comisie, în cazuri justificate în mod corespunzător, despre măsurile care nu se bazează pe mecanisme de piață și se abat de la Planul de urgență, și prezintă justificări pentru abaterea de la Planul de urgență.	- -
	Președintele Grupului de coordonare privind securitatea	În cazul în care situația nu poate fi gestionată în modul corespunzător prin aplicarea măsurilor la nivel național, la indicația Comisiei, informează și solicită convocarea unei ședințe a Grupului, în	după caz.

	aprovizionării din cadrul Comunității Energetice,	vederea examinării situației create și, după caz, acordării asistenței Republicii Moldova în legătură cu coordonarea măsurilor implementate la nivel național și regional pentru a face față crizei.	
ANRE	Organul central de specialitate și Comisia	Oferă informații despre funcționarea pieței de gaze naturale în timpul unei situațiilor excepționale, monitorizează implementarea măsurilor destinate asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale.	
Furnizori de gaze naturale / Producători de energie electrică și termică	OST	Prezintă informații privind consumul de gaze naturale, producția de energie electrică și termică și realizarea obligațiilor contractuale. Prezintă informații privind parametrii de funcționare ale principalelor centrale electrice pe bază de gaze naturale Prezintă informații realizarea obligațiilor sale legale și contractuale	zilnic zilnic la cerere zilnic
OST de energie electrică	OST, organul central de specialitate și ANRE	Prezintă informații referitor la impactul reducerii livrărilor de gaze naturale asupra rețelei electrice și asupra sistemului electroenergetic în întregime.	zilnic

Analiza comparativă a măsurilor incluse în planurile de urgență ale Republicii Moldova și ale țărilor-membre ale UE și Marii Britanii

Domeniul de aplicare	Măsură	Moldova	Austria	Belgia	Bulgaria	Croația	Cipru	Cehia	Danemarca	Estonia	Finlanda	Franța	Germania	Grecia	Ungaria	Irlanda	Italia	Letonia	Lituania	Luxemburg	Malta	Olanda	Polonia	Portugalia	România	Slovacia	Slovenia	Spania	Suedia
Aprovizionare	Creșterea importului de gaze naturale	x		x	x	x		x		x	x		x	x		x			x	x	x		x	x	x				x
	Creșterea achizițiilor de gaze naturale de pe hub-uri de gaze naturale	x		x								x				x				x							x	x	
	Reducerea exportului de gaze naturale			x															x									x	
Producție	Creșterea producției interne de gaze naturale				x																				x				

Domeniul de aplicare	Măsură	Moldova	Austria	Belgia	Bulgaria	Croația	Cipru	Cehia	Danemarca	Estonia	Finlanda	Franța	Germania	Grecia	Ungaria	Irlanda	Italia	Letonia	Lituania	Luxemburg	Malta	Olanda	Polonia	Portugalia	România	Slovacia	Slovenia	Spania	Suedia	
	Fluxul revers de gaze naturale	x						x																						
	Aprovizionarea cu biogaz (SRE)	x								x			x			x									x					
	Aprovizionarea cu GNL	x		x						x	x			x		x			x		x			x				x		
Depozitare	Extracția gazelor naturale din depozit propriu			x	x			x	x				x	x		x		x	x	x	x		x	x	x				x	
	Oprirea injecțiilor de gaze naturale în depozite			x												x					x									
Diversificare	Trecerea la rezerva de combustibil	x						x		x			x			x			x			x	x	x		x	x		x	
Contracte și funcționare	Contracte întreruptibile pe partea de cerere	x	x	x				x	x		x		x			x			x	x			x	x	x	x	x	x	x	x

Domeniul de aplicare	Măsură	Moldova	Austria	Belgia	Bulgaria	Croația	Cipru	Cehia	Danemarca	Estonia	Finlanda	Franța	Germania	Grecia	Ungaria	Irlanda	Italia	Letonia	Lituania	Luxemburg	Malta	Olanda	Polonia	Portugalia	România	Slovacia	Slovenia	Spania	Suedia
	Acțiunea coordonată a OST din țările vecine	x	x		x			x		x	x		x		x	x			x	x					x	x	x	x	x
Informații	Informarea consumatorilor și a mass-mediei cu privire la situația din sectorul gazelor naturale	x			x								x	x			x	x	x	x		x		x	x	x	x	x	x
Scăderea consumului	Sistarea obligatorie a producției de energie electrică	x	x		x							x			x						x		x	x	x	x	x	x	x
	Prioritatea finală a consumului	x	x						x	x			x						x						x				x
	Sanțiuni pentru consum peste limită	x	x												x					x									

Domeniul de aplicare	Măsură	Moldova	Austria	Belgia	Bulgaria	Croația	Cipru	Cehia	Danemarca	Estonia	Finlanda	Franța	Germania	Grecia	Ungaria	Irlanda	Italia	Letonia	Lituania	Luxemburg	Malta	Olanda	Polonia	Portugalia	România	Slovacia	Slovenia	Spania	Suedia
	Controlul temperaturii clădirilor	x										x			x										x	x	x		
	Controlul încălzirii clădirilor publice	x										x													x	x	x		
	Înteruperea sau limitarea livrării gazelor naturale	x	x		x	x		x			x			x	x			x	x	x		x	x			x	x	x	x

Informație privind consultarea publică a Planului de acțiuni pentru situații Excepționale cu părțile interesate

1. Planul de acțiuni pentru situații excepționale, a fost elaborat de organul central de specialitate, și este constituit din două părți: Planul de acțiuni preventive și Planul de urgență.

2. La elaborarea proiectului Planului, organul central de specialitate a colaborat cu ANRE, autoritățile administrației publice centrale și locale, întreprinderile de gaze naturale, electroenergetice și termoenergetice.

3. La inițierea procesului de elaborarea a Analizei naționale a riscurilor și Planului de acțiuni, Ministerul Energiei a organizat o ședință cu participarea părților interesate la data de 02.10.2022, inclusiv Secretariatul Comunității Energetice.

4. Proiectul Planului de acțiuni pentru situații excepționale a fost consultat, în conformitate cu termenii și condițiile prevăzute în Legea nr. 238/2008 privind transparența în procesul decizional.

5. Proiectul Planului de acțiuni a fost publicat pe pagina web oficială a Ministerului Energiei www.energie.gov.md și portalul guvernamental www.particip.gov.md. În acest context, a fost plasat anunțul despre inițierea procesului de consultare a proiectului.

6. Proiectul Planului de acțiuni a fost supus unei consultări publice extensive organizate în 2 etape. Prima consultare publică s-a desfășurat în perioada 02.04.2024 - 17.04.2024, iar consultarea publică repetată în perioada 07.05.2024- 24.05.2024, fiind consultate următoarele părți interesate:

- 1) *autoritățile administrației publice*: Guvernul Republicii Moldova, ANRE, Biroul Național de Statistică, Cancelaria de Stat, Ministerul Finanțelor, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării al Republicii Moldova, Ministerul Afacerilor Externe, Centru Național pentru Energie Durabilă, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii, Ministerul Culturii, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Apărării, Agenția Proprietății Publice.
- 2) Asociația obștească „Asociația Furnizorilor de Gaze Naturale din Republica Moldova, Congresul Autorităților locale din Moldova.
- 3) *Consumatori mari de gaze naturale*: Fabrica de sticlă din mun. Chișinău, SRL Genesis Internatinal, SA „Comgaz-Plus”, ÎM Regia Exploatare a Drumurilor și Podurilor „Exdrupo”.
- 4) *Întreprinderi de gaze naturale*: SRL „Vestmoldtransgaz”, SA „Moldovagaz”, SA „Energocom”, SRL „Orhei Gaz”, SRL „Chișinău Gaz”. SRL „Cimișlia Gaz”, SRL „Ialoveni Gaz”, SRL „Nord Gaz Sîngerei”.
- 5) *Întreprinderi electroenergetice și termoenergetice*: Î.S. „Moldelectrica”, SA „CET-Nord”, SA „Rețele Electrice de Distribuție Nord”, SA Apă-Canal Chișinău, Întreprinderea Municipală a Rețelelor și Centralelor Termice Comrat.
7. Principalele propuneri prezentate de părțile consultate:
 - 1) *la Planul de măsuri preventive se referă la:*

- precizarea informațiilor privind descrierea și caracteristicile tehnice ale sistemului de transport al gazelor naturale;
- actualizarea informațiilor privind consumul de gaze naturale;
- stabilirea listei măsurilor preventive și descrierea acestora;
- stabilirea entităților responsabile de implementarea și monitorizarea măsurilor preventive;
- descrierea rolului gazelor naturale în producerea energiei termice.

- 2) *la Planul de urgență se referă la:*

- procedura de informare în cazul declarării unei crize.
- aplicarea măsurilor de limitare și/sau întrerupere a livrării gazelor naturale consumatorilor întreruptibili, în special pentru consumatorii la care întreruperea livrării gazelor naturale poate afecta procesul tehnologic (ex. producerea sticlei, industria metalurgică);
- procedura de depistare a consumului neautorizat/peste limită, calcularea consumului de gaze naturale și facturarea acestui consum de gaze;
- stabilirea ordinii de limitare și/sau întrerupere a livrării gazelor naturale consumatorilor finali întreruptibili.

8. Proiectul Planului de acțiuni a fost expertizat juridic de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

9. Centrul Național Anticorupție în raportul său de expertiză Nr. EHG24/9699 din 24.05.2024 nu a constatat factori care să genereze apariția riscurilor de corupție.

10. După consultarea publică repetată s-au recepționat 35 de avize (inclusiv 26 de avize în care se informează despre susținerea proiectului și lipsa propunerilor suplimentare).

11. Secretariatul Comunității Energetice a evaluat Planul de acțiuni pentru situații excepționale luând în considerare opiniile expuse de Grupul de coordonare privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale din cadrul Comunității Energetice. Conform Opiniei Secretariatul Comunității Energetice nr. 24/02 s-au prezentat următoarele recomandări.

1) Planurile urmează în mare măsură modelele atașate Regulamentului 2017/1938. Acestea sunt detaliate și cuprinzătoare din multe aspecte, inclusiv descrierea pieței de gaze naturale din Republica Moldova și a infrastructurii.

2) la Planul de acțiuni preventive:

- includerea concluziilor evaluării naționale a riscurilor, legăturii între aceste concluzii și măsurile preventive propuse. Fiecare măsură preventivă, urmează să fie adoptată în funcție de riscul identificat și descrisă în termenii propriului impact asupra piețelor naționale și regionale.

- separarea detaliată între măsurile bazate pe mecanisme de piață și cele care nu sunt bazate pe mecanisme de piață.

3) La Planul de urgență:

- aplicarea măsurii de utilizare totală sau parțială a stocurilor de securitate a gazelor naturale doar pentru nivelul de urgență;

- includerea informațiilor necesare cu privire la măsurile care nu sunt bazate pe piață (evaluarea necesității unor astfel de măsuri pentru a face față unei crize, inclusiv a gradului de utilizare a acestora).

- completarea listei acțiunilor predefinite;

- descrierea Măsurii 4 „impunerea anumitor obligații de serviciu public sectorului energetic pentru a fi clar definită, transparentă și verificabilă.

- includerea informațiilor despre mecanismul de consultare utilizat și rezultatele consultării părților interesate înainte de adoptarea acestuia.

12. Planul de acțiuni a fost definitivat conform recomandărilor din Opinia Secretariatului Comunității Energetice.

13. Rezultatele consultării publice au fost reflectate în Sinteza propunerilor și obiecțiilor.

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Regulamentului privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale și a Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului
Proiectul hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Regulamentului privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale și a Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale (în continuare proiectul hotărârii de Guvern) a fost elaborat de către Ministerul Energiei.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite
<p>În conformitate cu art. 4 alin. (1) lit. e) din Legea cu privire la gazele naturale nr. 108/2016, „<i>pentru asigurarea funcționării și dezvoltării durabile a sectorului de gaze naturale, Guvernul aprobă Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale, Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale și monitorizează, prin intermediul organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, respectarea prevederilor privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale</i>”.</p> <p>În calitate de parte semnatară a Tratatului de constituire a Comunității Energetice și țară candidată la aderare la Uniunea Europeană, Republica Moldova are obligația să implementeze măsurile aplicabile pentru gestionarea crizei de aprovizionare cu gaze naturale (ex. crearea și menținerea stocurilor de gaze naturale, limitarea consumului, protecția consumatorilor proejați, cooperarea cu statele vecine) similare cu cele aplicabile la nivel European.</p> <p>Scenariile de risc și ipotezele utilizate la elaborarea actului normativ cu privire la securitatea aprovizionării cu gaze naturale, Planului de acțiuni pentru situații excepționale elaborate în anul 2019, s-au schimbat considerabil. Având în vedere criza energetică cauzată de limitarea livrărilor de gaze naturale de către SAP „Gazprom”, creșterea prețurilor la resursele energetice și războiul din Ucraina cauzat de Federația Rusă, a apărut necesitatea elaborării unui nou Regulament armonizat cu cerințele Uniunii Europene care va conduce la sporirea securității aprovizionării cu gaze naturale. Schimbarea scenariilor de risc determină necesitatea revizuirii și planurilor de măsuri existente pentru a spori reziliența și micșorarea impactului eventualelor situații excepționale asupra economiei naționale, dar și a consumatorilor finali. Pornind de la noile provocări la care trebuie să facă față autoritățile statului și întreprinderile de gaze naturale, s-a conturat problema partajării responsabilităților în gestionarea crizelor și situațiilor excepționale între instituțiile statului și întreprinderile de gaze naturale.</p> <p>Finalitățile urmărite prin intervenția propusă:</p> <ul style="list-style-type: none">– respectarea angajamentelor Republicii Moldova în calitate de țară Parte a Comunității Energetice;– depășirea provocărilor la securitatea energetică a statului prin îmbunătățirea cadrului normativ existent, pentru sporirea rezilienței în fața crizelor de aprovizionare cu gaze naturale;– asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale prin stabilirea măsurilor de prevenire și întreprinderea unor acțiuni coordonate în caz de întrerupere a livrării gazelor naturale;– reducerea numărului situațiilor în care statul intervine direct prin impunerea măsurilor care fac excepție de la regulile de funcționare a pieței;– micșorarea impactului eventualelor situații excepționale în sectorul gazelor naturale asupra economiei naționale și asigurării aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali;– atingerea unui nivel admisibil de securitate energetică, asigurând în același timp aprovizionarea consumatorilor finali cu gaze naturale la prețuri accesibile. <p>La nivelul UE, Parlamentul European și Consiliul au adoptat un nou Regulament UE, și anume Regulamentul (UE) 2017/1938 privind abrogarea integrală a Regulamentului (UE) 994/2010 (<i>transpus în anul 2019 prin Hotărârea Guvernului nr. 207/2019 privind aprobarea Regulamentului privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale</i>). În acest context s-a decis aplicarea aceleiași abordări - abrogarea integrală a Hotărârii Guvernului nr. 207/2019, în scopul asigurării transpunerii cât mai exacte a Regulamentului (UE) 2017/1938. Totodată, potrivit ultimelor modificări la Legea nr. 108/2016, introduse prin Legea nr. 249/2020, titlul Regulamentului: „Regulament privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale”, a fost redenumit. Aceste modificări promovate de legiuitor introduc ideea necesității elaborării unei noi versiuni de Regulament. De asemenea, se impune modificarea structurii actului normativ, pentru a asigura transpunerea conform cerințelor Regulamentului UE.</p>

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Regulamentul transpune parțial prevederile Regulamentului (UE) 2017/1938 privind măsurile de garantare a siguranței aprovizionării cu gaze naturale devenit obligatoriu pentru Părțile Contractante ale Comunității Energetice în anul 2021 așa cum a fost adaptat și adoptat prin Decizia Consiliului Ministerial nr. 2021/15/MC-EnC și Decizia Consiliului Ministerial nr. 2022/01/MC-EnC care a fost încorporat în aquis-ul comunitar devenind obligatoriu pentru țările părți ale Comunității Energetice, inclusiv Republica Moldova. Regulamentul (UE) 2017/1938 stabilește regulile de cooperare între țările Părți Contractante ale Comunității Energetice în scopul prevenirii, atenuării și gestionării crizelor de gaze naturale. Regulamentul definește în mod clar responsabilitățile pentru securitatea aprovizionării la nivel național și vizează consumatorii protejați, stabilește standardele de aprovizionare și infrastructură, obligă autoritățile să identifice scenarii de risc și să atenueze eficient astfel de riscuri, îmbunătățește transparența în pregătirea măsurilor preventive și de urgență, planuri de acțiuni preventive și de urgență, obligă țările vecine să coopereze în cazurile de urgență și în procesul de elaborare a planurilor de urgență.

Regulamentul (UE) 2022/1032 privind stocurile de gaze naturale a fost implementat în regim de urgență pentru a se asigura că țările Părți ale Comunității Energetice sunt pregătite pentru riscul întreruperii furnizării de gaze naturale. La proiectul Regulamentului privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale a fost elaborat Tabelul de concordanță cu legislația UE, în care se analizează comparativ gradul de transpunere a Regulamentului (UE) 2017/1938 privind măsurile de garantare a siguranței aprovizionării cu gaze naturale în proiectul național.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul Regulamentului stabilește modalitățile de interacțiune a întreprinderilor de gaze naturale cu ANRE, cu organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, cu Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova (CSE) pentru fiecare dintre nivelurile de criză definite.

De asemenea, Regulamentul prevede responsabilitățile la nivel național în vederea asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale (standardul privind infrastructura și standardul privind aprovizionarea ce vizează consumatorii protejați).

Standardul privind infrastructura obligă la menținerea unui nivel minim de infrastructură, astfel încât să fie asigurat un surplus de capacitate în sistemul de gaze naturale rămas disponibil, în cazul ieșirii din funcțiune a oricărui element al infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale.

Standardul privind aprovizionarea cu gaze naturale stabilește că furnizorii de gaze naturale cărora li s-a impus obligația de serviciu public și operatorii de sistem sunt obligați să întreprindă măsuri necesare pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați (consumatorii casnici, întreprinderile și instituțiile care prestează servicii sociale esențiale - grădinițe, spitale, instituții de învățământ, administrația publică, alți consumatori protejați).

Un alt aspect important, dezvoltat prin intervenția propusă este că în timpul situației de urgență și din motive întemeiate, la solicitarea operatorului sistemului de transport al energiei electrice sau de gaze naturale, Comisia poate decide să acorde prioritate furnizării de gaze naturale către anumite centrale electrice care produc energie electrică în baza gazelor naturale și au un rol critic în sistemul electroenergetic, în detrimentul aprovizionării cu gaze naturale către anumite categorii de consumatori protejați, dacă nefurnizarea gazelor naturale către respectivele centrale electrice ar putea duce la o deteriorare gravă a funcționării sistemului electroenergetic.

Regulamentul utilizează o abordare bazată pe riscuri pentru evaluarea securității aprovizionării cu gaze naturale și pentru elaborarea Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale, fapt ce permite mobilizarea și coordonarea eforturilor părților implicate și aduce beneficii semnificative din punctul de vedere al eficacității măsurilor și al optimizării resurselor.

Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale este documentul operativ de lucru al Comisiei, întreprinderilor de gaze naturale, al altor participanți la piața gazelor naturale, ANRE,

și altor organe sau autorități ale administrației publice. În funcție de situație, părțile vor dispune întreținerea măsurilor prestabilite în Planul de urgență conform unui anumit scenariu.

Având în vedere rolul diriguitor al operatorului sistemului de transport la implementarea măsurilor prevăzute de Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale, alți operatorii de sistem, precum și ceilalți participanți la piața gazelor naturale sunt obligați să colaboreze cu acesta și să-i prezinte informațiile solicitate.

Orice măsură nebazată pe mecanisme de piață se aplică temporar, și trebuie să fie limitată la strictul necesar pentru remedierea amenințării siguranței, integrității fizice a persoanelor sau a instalațiilor de gaze naturale. Secretariatul Comunității Energetice prin intermediul Grupului de coordonare privind securitatea aprovizionării Comunității Energetice va avea un rol de mediere și facilitare, în cazul în care intervine o criză din cauza unor dificultăți existente într-o altă țară, coordonează acțiunea pentru instituirea unor mecanisme pentru gestionarea situațiilor de criză și garantarea unui flux continuu de gaze naturale.

La fel, Regulamentul menționat stabilește că pentru investițiile în asigurarea capacităților bidirecționale necesare pentru asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale, care generează costuri în mai multe țări, Părți Contractante ale Comunității Energetice, ANRE și alte autorități naționale ale țărilor implicate, trebuie să adopte o decizie coordonată cu privire la modalitatea de alocare a costurilor respective.

De asemenea, Regulamentul va stabili și conținutul raportului care urmează a fi prezentat de către întreprinderile de gaze naturale referitor la securitatea aprovizionării cu gaze naturale. Raportul respectiv va include toate datele și informațiile actualizate, care sunt utilizate la evaluarea națională a riscurilor, la actualizarea ei, inclusiv acțiunile și măsurile întreprinse de întreprinderile de gaze naturale pe parcursul situațiilor excepționale din sectorul gazelor naturale.

5. Fundamentarea economico-financiară

Autoritățile publice și alte părți implicate în acțiunile de implementare a prevederilor actelor normative nu vor suporta costuri suplimentare la implementarea actului normativ, deoarece atribuțiile respective sunt prevăzute de Legea cu privire la gazele naturale și urmează să mobilizeze personalul respectiv și eforturile necesare aplicării prevederilor actului normativ.

Alte instituțiile publice nu vor solicita majorarea cheltuielilor publice, ori acestea își îndeplinesc atribuțiile funcționale stabilite prin Lege.

Referitor la activitățile operatorilor sistemelor de transport legate de implementarea prevederilor actului normativ, în special la asigurarea capacităților bidirecționale a interconexiunilor, costurile justificate de investiții vor fi examinate și incluse în planurile de investiții, la solicitarea operatorilor sistemelor de transport al gazelor naturale.

Introducerea oricăror măsuri nebazate pe mecanisme de piață în cazul unei situații excepționale urmează să fie însoțite de o descriere a impactului lor economic. În acest mod, consumatorii finali vor dispune de informațiile de care au nevoie cu privire la costurile măsurilor respective și se va garanta transparența măsurilor, în special în ceea ce privește impactul lor asupra prețului gazelor naturale.

Implementarea anumitor măsuri prevăzute de Planul de acțiuni preventive și Planul de urgență ar putea determina unii agenți economici, consumatori industriali la opțiunea trecerii la alte tipuri de combustibil sau achiziționarea combustibilului de rezervă, ori pe parcursul situației de urgență va fi solicitată limitarea sau întreruperea utilizării de gaze naturale.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

În contextul transpunerii Regulamentului UE nr. 2017/1938 privind măsurile de garantare a siguranței furnizării de gaze, pentru asigurarea implementării corespunzătoare a noii Hotărâri de Guvern, urmează a fi abrogată Hotărârea Guvernului nr. 207/2019 cu privire la aprobarea Regulamentului privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale și a Planului de acțiuni pentru situații excepționale pe piața gazelor naturale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2019, nr. 48-158, art. 260), cu modificările ulterioare. Totodată, Hotărârea Guvernului nr.1340/2001 cu privire la Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova a fost modificată în scopul aducerii terminologiei utilizate în concordanță cu actele normative.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În conformitate cu prevederile Legii nr.100/2017 privind actele normative, proiectul hotărârii de Guvern a fost transmis spre examinare și avizare autorităților publice responsabile de implementarea prevederilor conținute în proiect și instituțiilor interesate. De asemenea, în scopul respectării prevederilor Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, Proiectul hotărârii de Guvern a fost publicat pe portalul guvernamental particip.gov.md.

Proiectul Hotărârii de Guvern a fost supus la 2 consultări publice la data de 02.04.2024 și la data de 02.05.2024 (consultare repetată). Propunerile și obiecțiile recepționate au fost incluse în Sinteza obiecțiilor la Proiect.

8. Constatările expertizei anticorupție

Proiectul a fost supus expertizei anticorupție în conformitate cu exigențele Legii nr. 100/2016. Potrivit concluziilor Raportului Centrului Național Anticorupție nr. EHG24/9699 din 24.05.2024 în redacția propusă, proiectul nu conține factori de risc care să genereze apariția riscurilor de corupție.

9. Constatările expertizei de compatibilitate

Hotărâre transpune art. 1, art. 2, art. 3 (1)-(5), art. 4 (2)-(4), art. 5 (1),(2), (4) - (8), art. 6, art. 6c, art. 7 (3) - (7), art. 8 (1), (2), (4), (7) - (12), art. 9 (1), (3) - (11), art. 10, art. 11 (1), (2), (4) - (9), art. 14 (1), (3), (4), (6) - (12), art. 15, Anexa II, Anexa V, Anexa VI, Anexa VII, Anexa VIII din Regulamentul (UE) 2017/1938 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2017 privind măsurile de garantare a siguranței furnizării de gaze și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 994/2010, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 280/1 din 28 octombrie 2017, în varianta adaptată și aprobată prin Decizia Consiliului ministerial al Comunității Energetice nr. 2022/01/MC-EnC din 30 septembrie 2022, care a încorporat modificările introduse prin Regulamentul (UE) 2022/1032 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 iunie 2022 de modificare a Regulamentelor (UE) 2017/1938 și (CE) nr. 715/2009 în ceea ce privește înmagazinarea gazelor.

Proiectul Regulamentului a fost supus expertizei de compatibilitate cu legislația Uniunii Europene de către Centrul de Armonizare a Legislației (*aviz nr. 31/02-126-4129 din 12 aprilie 2024*).

Concluzie: urmare a expertizei de compatibilitate realizate, menționăm că proiectul național transpune parțial prevederile Regulamentului (UE) 2017/1938 potrivit obiecțiilor de compatibilitate expuse în Capitolul II al prezentei Declarații. La fel, în procesul de definitivare a proiectului, au fost revizuite și ajustate în mod corespunzător instrumentele de armonizare conform obiecțiilor formulate în Capitolul III al prezentei Declarații.

10. Constatările expertizei juridice

Proiectul a fost supus expertizei juridice în conformitate cu art. 37 din Legea cu privire la actele normative, iar rezultatele acesteia au fost reflectate în sinteza obiecțiilor și propunerilor la Proiectul hotărârii de Guvern.

11. Constatările altor expertize

Proiectul hotărârii de Guvern conține prevederi care pot fi tratate ca având impact asupra activității de întreprinzător, în contextul Legii nr. 235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător. În acest sens, a fost elaborată Analiza de impact la Proiectul hotărârii de Guvern, conform cerințelor Metodologiei de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.23/2019. Analiza de impact a fost examinată și susținută în cadrul ședinței Grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător din 23 ianuarie 2024.

Totodată, proiectul hotărârii de Guvern a fost avizat pozitiv de către Grupul de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător.

De asemenea, relevăm că proiectul hotărârii de Guvern nu cade sub incidența altor expertize necesare a fi efectuate în condițiile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

S I N T E Z A

obiecțiilor și propunerilor la proiectul de hotărâre pentru aprobarea Regulamentului privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale și a Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
Ministerul Justiției	<p>Obiecții de ordin conceptual nu avem de formulat.</p> <p>Aferent rigorilor normative, se vor reține: La proiectul hotărârii: Clauza de armonizare se va revedea prin prisma pct. 30 și 31 din Regulamentul privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația UE, aprobat prin HG nr. 1171/2018. Astfel, se va indica un singur calificativ de apreciere a compatibilității, fie transpunere parțială, fie transpunere selectivă (transpune art., lit., pct., anexa etc. din actul Uniunii Europene).</p> <p>La pct. 3, sursa publicării Hotărârii Guvernului nr. 1340/2001 cu privire la Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova se va expune în următorul mod: „(Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 150-151, art. 1387)”.</p> <p>La anexa nr. 1:</p> <p>La pct. 8, semnalăm că, potrivit Legii nr. 98/2012 privind administrația publică centrală de specialitate, autoritățile administrative se instituie <u>în subordinea</u> fie a Guvernului, fie a ministerelor. În acest context, se va revedea expresia „Inspectoratul General pentru Situații de Urgență al Ministerului Afacerilor Interne” care este utilizată greșit. În conformitate cu pct. 2 din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 137/2019, Inspectoratul este autoritate administrativă subordonată Ministerului Afacerilor Interne care exercită atribuțiile și implementează politica statului în domeniul protecției civile, apărării împotriva incendiilor, acordării primului ajutor calificat, prevenirii și lichidării consecințelor situațiilor de urgență și excepționale, desfășurării în siguranță a activităților nucleare și radiologice. Observația dată este valabilă și pentru celelalte situații similare din text.</p> <p>La pct. 34 textul „anexele 2 și 3” se va substitui cu textul „anexele nr. 2 și nr. 3”.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă propunerea MJ. (Redacția inițială corespunde HG nr. 340/2001).</p> <p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă.</p>

	<p>La pct. 113 și 118 cuvintele „din Regulament”, „la Regulament” se vor exclude, în vederea respectării prevederilor art. 55 alin. (4) din Legea nr. 100/2017 (observație valabilă pentru toate cazurile similare din proiect). La anexa nr. 2, întru corectitudinea redactării, parafa de aprobare se va indica după cum urmează: „Anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. ___/2024”.</p> <p>Numerotarea elementelor structurale se va efectua conform art. 52 din Legea nr. 100/2017, potrivit căruia, elementul structural de bază al actului normativ este punctul. Punctele se însemnează consecutiv cu numere ordinare, exprimate prin cifre arabe, urmate de punct, începând cu primul și terminând cu ultimul, de la începutul și până la sfârșitul actului normativ. Punctele se divid în subpuncte și în alineate. Subpunctele se numerotează cu cifre arabe și o paranteză și pot avea diviziuni numerotate cu litere latine și o paranteză.</p> <p>Adițional, referințele la Legea cu privire la gazele naturale va include și numărul și anul adoptării indicate prin bară.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă parțial. Planul de acțiuni pentru situații excepționale din pct. 2 al proiectului HG, nu este act cu caracter normativ care să urmeze rigorile de numerotare stabilite în Legea 100/2017 cu privire la actele normative.</p> <p>Se acceptă.</p>
<p>Centrul de Armonizare a Legislației</p>	<p>Comunică lipsa de obiecții și propuneri adiționale.</p> <p>Totodată, reieșind din constatările menționate în Declarația de compatibilitate nr. 31/02-126-4129 din 12 aprilie 2024, evidențiem necesitatea re poziționării clauzei de armonizare după preambulul și clauza de adoptare a proiectului de act normativ.</p> <p>La fel, Nota informativă la proiect urmează a fi completată la Compartimentul 9 și incluse „Constatările expertizei de compatibilitate” în corespundere cu cerințele Legii nr. 100/2017. Astfel, se va indica expres numărul și denumirea actului/actelor Uniunii Europene, se va indica gradul de compatibilitate a proiectului de act normativ cu legislația Uniunii Europene și concluzia expertizei de compatibilitate.</p> <p>Tabelul de concordanță definitivat și actualizat urmează a fi prezentat în format electronic, în termen de 20 zile de la aprobarea proiectului de act normativ Cancelariei de Stat (Centrului de armonizare a legislației) pentru a fi inclus în baza de date a legislației naționale armonizate.</p>	<p>Se acceptă.</p>
<p>ANRE</p>	<p>La Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale.</p> <p>1. La pct.11 cuvintele „monitorizarea realizării” de substituit cu cuvintele „monitorizează realizarea”.</p> <p>2. La pct.124, sbp.1), 2) la sfârșitul propoziției de adăugat cuvintele „și/sau MWh/zi ”.</p> <p><i>La Planul de acțiuni pentru situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale.</i></p> <p>3. La rubrica „Descrierea rolului gazelor naturale în producerea de energie termică”, pag.18, fraza „SA „CET-Nord” gestionează trei centrale cu o capacitate total electrică instalată de 37,4 MW și o capacitate termică de</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă.</p>

	<p>155,35 Gcal/h" propunem să fie substituită cu fraza „SA „CET- Nord" gestionează o centrală electrică cu o capacitate totală electrică instalată de 37,4 MW (2 turbine cu abur (24 MW) ,și 4 motoare cu ardere internă (13,2 MW)) și o capacitate termică de 155,35 Gcal/h, și 7 centrale termice, inclusiv 6 în bază de gaze naturale și 1 în bază de biomasă”.</p> <p>Argumentare: Considerăm că urmează să indicăm caracteristicile tehnice ale utilajului de producere deținute de SA „CET-Nord”.</p> <p>4. La rubrica „Măsuri preventive ce se referă la diminuarea cererii de gaze naturale", pag.32, măsura 3 Cerere, la secțiunea „tip măsură", propunem de substituit cuvântul „recomandare "Cu cuvântul „obligatorie”.</p> <p>Argumentare: Conform art.21 alin.(9) din Legea nr.174/2017 cu privire la energetică, producătorii care exploatează centralele electrice, centralele termice, care funcționează pe bază de combustibili fosili, cu excepția celor care desfășoară activitate sezonieră, și/sau care produc energie electrică, energie termică exclusiv pentru necesitățile proprii, sunt obligați să mențină rezerve de combustibili la nivel suficient pentru a asigura securitatea aprovizionării cu energie în condițiile stabilite de Guvern.</p> <p>Prin urmare, considerăm necesar ca măsura 3 „Crearea și menținerea stocurilor de rezervă către producătorii care exploatează centralele electrice pe bază de combustibili fosili" să fie indicată cu caracter obligatoriu, astfel cum este prevăzut în lege.</p> <p>5. În tabelul cu titlu „Lista obligațiilor de serviciu public impuse de Guvern este descrisă mai jos", pag.45, de substituit cuvintele „Hotărârea ANRE nr. 444/2024” cu cuvintele „Hotărârea ANRE nr. 444/2021”.</p> <p>La Planul de urgență</p> <p>6. La măsura 4 Urgență, pag.78, la pct.2), 3) de substituit prepoziția „de " cu prepoziția, cu ", în continuare după text.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă.</p>
<p>Centrul Național Anticorupție</p> <p>(Raport nr. EHG24/9699 din 24.05.2024).</p>	<p>I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului.</p> <p><i>I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului.</i> Autor al proiectului de act normativ este Guvernul, iar autor nemijlocit este Ministerul Energiei, ceea ce corespunde art.102 din Constituție, art.14 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative. Categoria actului normativ propus este Hotărârea a Guvernului, ceea ce corespunde art.102 din Constituție, art.6 și art.14 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.</p> <p><i>I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului.</i> Potrivit art.8 al Legii nr.239/2008. Se constată că anunțul privind organizarea consultării publice, proiectul și nota informativă la acesta au fost plasate pe pagina web a Ministerului Energiei www.energie.gov.md la compartimentul Transparență decizională/Consultări publice, precum și pe portalul</p>	

www.particip.gov.md. În aceste condiții, se consideră că autorul a respectat prevederile legale privind transparența în procesul decizional.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului. Proiectul hotărârii de Guvern a fost elaborat în vederea asigurării continuității și securității aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova prin asigurarea securității energetice a țării.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect. Proiectul promovează interesul public prin aprobarea Regulamentului privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale și a Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă. Nota informativă stabilește condițiile ce au impus elaborarea proiectului, evidențiază elementele noi și finalitățile urmărite prin promovarea proiectului.

Examinând conținutul notei informative a proiectului supus expertizei se constată că aceasta întrunește condițiile menționate în art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară. În nota informativă la compartimentul „Fundamentarea economico-financiară a proiectului” autorul descrie informații detaliate cu referire la acest aspect.

I.5.3. Efectuarea analizei impactului de reglementare. În nota informativă autorul menționează că „Proiectul hotărârii de Guvern conține prevederi care pot fi tratate ca având impact asupra activității de întreprinzător, în contextul Legii nr.235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător. În acest sens, a fost elaborată Analiza de impact la proiectul hotărârii de Guvern, conform cerințelor Metodologiei de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.23/2019. Analiza de impact a fost examinată și susținută în cadrul ședinței Grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător din 23 ianuarie 2024. Totodată, proiectul hotărârii de Guvern urmează a fi remis pentru examinare către Grupul de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător”.

La proiectul hotărârii de Guvern prenotat a fost elaborată Analiza Impactului de Reglementare care definește problema, stabilește obiectivele, identifică opțiunile și analizează și compară opțiunile (analiza impacturilor opțiunilor). La fel, se menționează despre aspectele privind implementarea și monitorizarea.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

	<p>Textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017.</p> <p>II.2. Coerența legislativă a proiectului În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.</p> <p>II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect Proiectul reglementează activitatea entităților publice responsabile de implementarea prevederilor conținute în acesta. <i>În proiect nu au fost atestate norme care induc confuzie în stabilirea procedurii de exercitare a atribuțiilor acestor entități.</i></p> <p>II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Proiectul hotărârii de Guvern pentru aprobarea Regulamentului privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale și a Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale a fost elaborat în vederea asigurării continuității și securității aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova prin asigurarea securității energetice a țării.</p> <p>III. Concluzia expertizei Ministerial nr. 2022/01/MC-EnC care a fost încorporat în aquis-ul comunitar devenind obligatoriu pentru țările părți ale Comunității Energetice, inclusiv Republica Moldova”.</p> <p>La fel, se menționează în notă că: „Proiectul Regulamentului stabilește modalitățile și mijloacele de interacțiune a întreprinderilor de gaze naturale cu ANRE, cu organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, cu Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova (CSE) pentru fiecare dintre nivelurile de criză definite. De asemenea, Regulamentul prevede responsabilitățile la nivel național în vederea asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale (standardul privind infrastructura și standardul privind aprovizionarea ce vizează consumatorii protejați)”.</p> <p>În final, menționăm că, în redacția propusă, <u>proiectul nu conține factori de risc care să genereze apariția riscurilor de corupție.</u></p>	<p>Se acceptă</p>
SA „CET-NORD”	<p>În timpul situației de urgență și din motive întemeiate, inclusiv la solicitarea OST de energie electrică</p> <p>La pct. 82 din Regulament, textul „către anumite centrale electrice și/sau termice care produc energie</p>	<p>Nu se acceptă. Centralele electrice de termoficare, de asemenea, sunt centrale electrice. Legea nr. 107/2016 stabilește noțiunea de</p>

	<p>sau de gaze naturale, Comisia poate decide să acorde prioritate furnizării de gaze naturale către anumite centrale electrice și/sau termice care produc energie electrică și/sau energie termică în baza gazelor naturale și au un rol critic în sistemul electroenergetic și/sau termoenergetic, în detrimentul aprovizionării cu gaze naturale către anumite categorii de consumatori protejați, dacă în lipsa furnizării gazelor naturale către respectivele centrale electrice sau termice</p>	<p>electrică și/sau energie termică în baza gazelor naturale” să fie substituit cu textul „către anumite centrale electrice, centrale electrice de termoficare și/sau termice care produc energie electrică și/sau energie termică în baza gazelor naturale”, Pe motiv că S.A. „CET-Nord” este o centrală electrică de termoficare, și nu se încadrează în categoria centralelor electrice și/sau termice care produc energie electrică și/sau energie termică. Subsecvent, sintagma „central electrică de termoficare” urmează a fi utilizată pe tot textul pct.82 și a actului normativ elaborat.</p>	<p>centrală electrică și respective de central electrică de termoficare urbană, în contextual schemei de sprijin pentru astfel de centrale electrice de termoficare urbană.</p>
	<p>Pct. 60 din Anexa 2 la Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale, să se completeze cu următorul text „Consumatorii industriali/producătorii care exploatează centrale electrice de termoficare și/sau termice care produc energie electrică și/sau energie termică pe bază de combustibili fosili, sunt exceptați de la sistarea gazelor naturale în corespundere cu prevederile prezentului punct, în cazul în care, din motive justificative, nu pot asigura producerea de energie din rezerve sau surse alternative.”.</p> <p>Argumentare: Potrivit Sintzei obiecțiilor și propunerilor la proiectul de hotărâre propunerea formulate a fost respinsă în temeiul prevederilor Legilor sectoriale în domeniul energetic, conform cărora „Producătorii care exploatează centralele electrice, centralele termice, care funcționează pe bază de combustibili fosili, cu excepția celor care desfășoară activitate sezonieră și/sau care produc energie electrică, energie termică exclusiv pentru necesități proprii, sunt obligați să mențină rezerve de combustibili la nivel suficient pentru a asigura securitatea aprovizionării cu energie”.</p> <p>Considerăm că abordarea este una eronată pe motiv că deși cadrul normativ prevede respectiva obligație, din punct de vedere tehnic (justificativ) S.A. „CET-Nord”, la situația actuală, este în imposibilitate de a asigura combustibil de rezervă, normă care în cazul nostru este caducă. Suplimentar, comunicăm că, în mun. Bălți există un Sistem de Alimentare Centralizată cu Energie Termică (SACET) funcțional, iar numărul consumatorilor casnici și al prestatorilor de servicii sociale esențiale</p>	<p>Nu se acceptă completarea. Întreruperea furnizării gazelor naturale consumatorilor întreruptibili se efectuează conform prevederilor din Plan și respectiv nu pot fi acceptate derogări.</p>	

	<p>racordați la SACET este mult mai mare decât cel al consumatorilor ale căror instalații utilizate sunt racordate la rețelele de distribuție a gazelor naturale. Astfel, din cauza lipsei condițiilor tehnice de asigurare a combustibilului de rezervă, impactul sistării gazelor naturale către centrală electrică de termoficare din mun. Bălți și celelalte centrale termice deservite, ar fi unul cu mult mai considerabil și ar afecta un număr mai mare de consumatori, care practic nu au o altă sursă de încălzire.</p> <p>Subsecvent, energia termică furnizată prin sistem colectiv asigură nu numai încălzirea spațiilor locative, nelocative și de uz comun din cadrul blocurilor de locuit, dar contribuie și la menținerea în stare funcțională a sistemelor ingineresti de alimentare cu apă și de canalizare în perioada rece, precum și a elementelor constructive ale blocului. În asemenea condiții, din punct de vedere tehnic, în cazul sistării furnizării gazelor naturale în perioada rece a anului, există riscul ca acest sistem să fie deteriorat, iar costurile reabilitării acestuia ar fi de proporții mari.</p> <p>Prin urmare, centralele electrice cu termoficare și centralele termice ar trebui să dețină prioritate de prima categorie în cazul unor sistări a furnizării gazelor naturale, mai ales când din punct de vedere etnic unitatea termoenergetică este în imposibilitate de a asigura combustibil de rezervă</p>	
<p>Asociația obștească „Asociația Furnizorilor de Gaze Naturale din Republica Moldova”</p>	<p>La pct.7, sbct.4 „Faptul că nu toți consumatorii finali sunt consumatori protejați, nu exclude obligația statului de a asigura securitatea energetică tuturor consumatorilor de gaze naturale în mod nediscriminatoriu. Astfel, prin constituirea stocurilor de securitate și a stocurilor care fac obiectul obligației de stocare, în contextul raționamentului evocat, statul asigură cu gaze naturale în situații excepționale toate categoriile de consumatori.</p> <p>Consumatorii neprotejați contribuie financiar la propria securitate energetică, iar cei protejați beneficiază de suportul statului. Securitatea energetică implică menținerea unei furnizări fiabile și sustenabile pentru toți consumatorii, fără o discriminare care apare după structurare pe categorii de consumatori protejați și neprotejați.</p> <p>Or, stocurile de securitate, sunt achitate de către toți consumatorii, inclusiv cei care nu se încadrează în categoria consumatorilor protejați, iar stocurile care fac obiectul obligației de stocare, sunt achitate din resurse proprii ale titularului obligației de stocare sau poate beneficia de împrumuturi externe contractate direct de către acesta – surse financiare recreditate din contul împrumuturilor de stat externe contractate de Guvern în numele Republicii Moldova, și/sau de resurse financiare alocate din bugetul de stat, cu recuperarea acestora după punerea în circulație a gazelor naturale. De asemenea, pentru realizarea obligației de stocare, titularul obligației de stocare poate beneficia de granturi ori de alte surse nerambursabile.</p>	<p>Obligația de asigurare a standardului privind aprovizionarea gazelor naturale (în privința consumatorilor protejați) este stabilit în Regulamentul UE 2017/1038 care se transpune în legislația națională.</p> <p>Totodată, Legea nr. 108/2016 stabilește condițiile de constituire a stocurilor de securitate.</p>

	<p>Luând în considerare că, consumatorii care nu se încadrează în categoria consumatorilor protejați achită costul stocurilor de securitate, aceștia urmează să aibă dreptul să beneficieze de stocurile de securitate în cazul situației excepționale.</p> <p>Cât privește stocurile care fac obiectul obligației de stocare, dat fiind faptul că la formarea lor consumatorii neprotejați nu participă în vederea acoperirea costurilor de formarea, acestea vor fi repartizate în baza Deciziei CSE doar consumatorilor protejați.</p> <p>La pct.7 subct.8 se menționează „În vederea realizării efective a scopului indicat, și anume de asigurare a continuității aprovizionării cu gaze naturale, consultarea titularilor de licență este necesară pentru ca CSE, înainte de desemnarea furnizorului care urmează să achiziționeze gaze naturale pe perioada situațiilor excepționale, să dispună de un instrument de evaluare a capacităților titularilor de licență de a realiza scopul declarat cât mai efectiv și la costuri minime”.</p>	<p>Nu se acceptă. Regulamentul și planul de acțiuni nu pot depăși limitele cadrului normativ primar. A se vedea art. 108¹ din Legea cu privire la gazele naturale.</p>	
<p>Agencia Proprietății Publice</p>	<p>Comunică despre lipsa obiectivelor.</p> <p>Totodată, la definitivarea proiectului, solicităm să se găsească soluție la obiectivele și propunerile înaintate de întreprinderile de stat și societățile pe acțiuni din domeniul energetic în care statul deține cotă-parte din capitalul social, care nu au fost acceptate de autor.</p>	<p>Se acceptă</p>	
<p>C.V. „Cricova” SA</p>	<p>Pe perioada situației excepționale în sectorul gazelor naturale, dispozițiile Comisiei au întâietate și sunt superioare prevederilor legale sau contractuale ce se referă la piața gazelor naturale și activitatea întreprinderilor de gaze naturale. Întreprinderile de gaze naturale nu sunt în drept să se eschiveze de la îndeplinirea obligațiilor ce le revin în conformitate cu legea și contractele încheiate, cu condiția că acestea nu contravin dispozițiilor Comisiei.</p>	<p>1)Pct.22 de expus în următoarea redacție: „22. Pe perioada situației excepționale în sectorul gazelor naturale. Comisiei va emite dispoziții în corespundere cu atribuțiile prevăzute de Legea privind regimul stării de urgență, de asediu și de război nr.2012 /2004. Întreprinderile de gaze naturale nu sunt în drept să se eschiveze de la îndeplinirea obligațiilor ce le revin în conformitate cu legea și contractele încheiate, cu condiția că acestea nu contravin dispozițiilor Comisiei”.</p> <p>Argumentarea propunerii: Potrivit Hotărârii nr.17 din 23.06.2020, Curtea Constituțională a declarat constituționalitate articolele 20 lit.k), 22 alin.(1) lit.i), 24 lit.g) și 25 lit.j) din Legea nr.212</p>	<p>Nu se acceptă. Comisia pentru Situații Excepționale va emite decizii în conformitate cu prevederile Legii cu privire la gazele naturale, a Regulamentului privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale și a Planului de acțiuni.</p>

		<p>din 24 iunie 2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război și textul „altor acțiuni necesare” de la Articolul 2 pct.12) din Hotărârea Parlamentului nr.55 din 17 martie 2020 privind declararea stării de urgență , în <u>măsura în care:</u></p> <p>a) autoritățile responsabile de gestionarea stării de urgență îndeplinesc doar atribuții, măsuri sau acțiuni necesare realizării scopurilor care au stat la baza declarării stării de urgență;</p> <p>b) atribuțiile, măsurile sau acțiunile necesare <u>nu depășesc sfera de competență a puterii executive.</u></p> <p>Or, textul „dispozițiile Comisiei au întâietate și sunt superioare prevederilor legale sau contractuale” este neconstituțional.</p> <p>Corespunzător, Comisia nu este în drept, să adopte dispoziții contrare legii și care depășesc sfera de competență a puterii executive, excepție constituind derogările care corespund explicației date de Curtea Constituțională în Hotărârea nr.17 din 23.06.2020.</p>	
<p>Inspectoratul General pentru Situații de Urgență</p>	<p>Inspectoratul General pentru Situații de Urgență al MAI în limita competențelor funcționale, comunică următoarele. În scopul evitării unor eventuale confundări a noțiunilor operate în textul proiectului de Regulament, se propune, la pct. 80 și pct. 99 modificarea sintagmei „situație excepțională” cu sintagma „situație excepțională în sectorul gazelor naturale”.</p>	<p>Pct.80 de expus în următoarea redacție: În cazul în care într-un stat vecin, țară parte a Comunității Energetice sau stat membru al Uniunii Europene este declarată situație excepțională în sectorul gazelor naturale, OST se asigură că se acordă prioritate capacității la punctele de interconectare cu sistemul de gaze naturale al țării</p>	<p>1. Se acceptă pct.80 modificarea sintagmei „situație excepțională” cu sintagma „situație excepțională în sectorul gazelor naturale”.</p> <p>2. Nu se acceptă pct.99 (modificarea sintagmei „situație excepțională” cu sintagma „situație excepțională în sectorul gazelor naturale”), deoarece nu se referă la situații excepționale în sectorul gazelor naturale.</p> <p>3. Nu se acceptă</p>

	De asemenea, pentru evitarea dublării prevederilor actelor normative în vigoare, se propune excluderea din conținutul proiectului de Regulament a pct. 8 și 9 (Hotărârea Guvernului nr. 1340/2001 cu privire la Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova). Totodată, considerăm necesar expunerea proiectului în conformitate cu prevederile Capitolului IV, Secțiunii 2 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative.	respectiv părți a Comunității Energetice sau stat membru al Uniunii Europene, indiferent dacă aceasta este fermă sau întreruptibilă și indiferent dacă aceasta a fost rezervată înainte sau în timpul situației excepționale în sectorul gazelor naturale, în detrimentul capacității concurente la punctele de ieșire către instalațiile de stocare.	pct.8 și 9 Referința la Regulamentul nr.1340/2001 este necesară pentru a stabili modul cum activează Comisia și care este structura ei. Prevedere identică se regăsește la pct.9 din redacția actuală a HG nr. 207/2019.
Ministerul Afacerilor Interne	În limita competențelor și atribuțiilor funcționale, comunică lipsă de obiecții și propuneri		Se acceptă
Cancelaria de Stat	Lipsa de obiecții și propuneri		Se acceptă
Ministerul Finanțelor	Comunică despre lipsă de propuneri și obiecții		Se acceptă
Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale	Comunică despre lipsă de propuneri și obiecții		Se acceptă
Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării al Republicii Moldova	Comunică despre lipsă de propuneri și obiecții		Se acceptă
Ministerul Afacerilor Externe	Comunică despre lipsă de propuneri și obiecții		Se acceptă
Ministerul Mediului	Comunică despre lipsă de propuneri și obiecții		Se acceptă
Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	În limita competențelor funcționale vă comunicăm lipsa obiecțiilor și propunerilor.		Se acceptă
Ministerul Sănătății	Comunică despre lipsă de propuneri și obiecții		Se acceptă
Ministerul Muncii și Protecției Sociale	În limita competențelor funcționale vă comunicăm lipsa obiecțiilor și propunerilor.		Se acceptă
Ministerul Culturii	În limita competențelor funcționale vă comunicăm lipsa obiecțiilor și propunerilor.		Se acceptă
Ministerul Educației și Cercetării	Susține fără obiecții și propuneri proiectul		Se acceptă

Ministerul Apărării	Reieșind din faptul că proiectul a fost expediat spre avizare întreprinderilor de stat și societăților pe acțiuni responsabile din domeniul energetic, considerăm oportun să se țină cont de poziția acestora la definitivarea proiectului.	Se acceptă
Congresul autorităților locale din Moldova	Lipsă de propuneri și obiecții.	Se acceptă
SA „Apă- Canal Chișinău,,	Lipsă de propuneri și obiecții.	Se acceptă
SA „Moldovagaz”	Nu sunt obiecții și propuneri.	Se acceptă
SRL „Chișinău Gaz”	Nu sunt obiecții și propuneri.	Se acceptă
SRL „Cimișlia Gaz”	Nu sunt obiecții și propuneri.	Se acceptă
SRL „Ialoveni Gaz”	Nu sunt obiecții și propuneri.	Se acceptă
ÎCS „Nord Gaz Sîngerei”	Nu sunt obiecții și propuneri.	Se acceptă
SA „Termoelectrica”	Nu sunt obiecții și propuneri.	Se acceptă
Centru Național pentru Energie Durabilă	Vă comunică susținerea acestuia cu propunerea de a utiliza denumirea completă a instituției noastre – „Instituția Publică Centrul Național pentru Energie Durabilă” în cadrul întregului document.	Se acceptă
ÎS „Expediția Hidro-Geologică din Moldova”	Nu sunt obiecții și propuneri.	Se acceptă
Biroul Național de Statistică	Comunică lipsa obiecțiilor și propunerilor.	Se acceptă
SRL „Taraclia Gaz”	Nu sunt obiecții și propuneri.	Se acceptă
ÎM Regia Exploatare a Drumurilor și Podurilor „EXDRUPO”	Nu are propuneri și obiecții pe marginea proiectului menționat.	Se acceptă
Inspectoratul Național de Supraveghere Tehnică	Susține fără obiecții și propuneri proiectul.	Se acceptă
Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale	Nu sunt obiecții și propuneri.	Se acceptă
SRL „SUDZUCKER-MOLDOVA	Nu sunt obiecții și propuneri.	Se acceptă
PLENUL CONSILIULUI CONCURENTEI	Plenul Consiliului Concurenței, în cadrul ședinței din 30 mai 2024, a examinat în temeiul prevederilor art. 39 lit. c) și art. 41 alin. (1) lit. d) ale Legii concurenței nr. 183/2012, proiectul de hotărâre pentru aprobarea Regulamentului privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale și a Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale	

	<p>(număr unic 276/MEn/2024) și, în limitele competenței sale, comunică următoarele.</p> <p>Conform proiectului, Regulamentul propune adoptarea unui șir de măsuri și mecanisme, inclusiv și restrictive în domeniul furnizării, transportului și consumului de gaze naturale de către întreprinderile electroenergetice, termoeenergetice și autoritățile publice competente, necesare pentru menținerea funcționalității stabile a lanțului de aprovizionare și utilizare a gazelor naturale în caz de situație excepțională în domeniul gazelor naturale. Aceste măsuri, se propun a fi realizate astfel încât să nu denatureze în mod nejustificat concurența sau funcționarea eficace a pieței gazelor naturale și să nu pună în pericol securitatea aprovizionării cu gaze naturale, în acord cu pct. 4 din Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale al proiectului de Regulament.</p> <p>Respectiv, în cazurile declarate de situație excepțională în sectorul gazelor naturale, dacă măsurile propuse de intervenție pe piață sau de limitare a drepturilor întreprinderilor vor afecta concurența însă vor fi realizate pentru apărarea unui interes public major cum ar fi - asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale, aceste fapte ale întreprinderilor și a autorităților competente ar putea fi exceptate de la aplicarea prevederilor Legii concurenței nr. 183/2012.</p>	<p>Se acceptă</p>	
<p>SRL Vestmoldtransgaz</p>	<p>În limitele competențelor și atribuțiilor sale, transmite anexat propunerile de modificare. „Vestmoldtransgaz” S.R.L. susține eforturile depuse de către Autorități în armonizării cadrului legal de reglementare cu în conformitate cu acquis-ul comunitar</p> <p>25. În scopul monitorizării securității cu privire la aprovizionarea cu gaze naturale, întreprinderile de gaze naturale întocmesc și prezintă anual, până la 31 martie, organului central de specialitate și ANRE un raport cu privire la rezultatele monitorizării securității aprovizionării cu gaze naturale. Raportul respectiv include toate datele și informațiile actualizate, care sunt utilizate la evaluarea națională a riscurilor și la actualizarea ei, inclusiv acțiunile și măsurile întreprinse de întreprinderile de gaze naturale pe parcursul situațiilor excepționale din sectorul gazelor naturale.</p>	<p>Comentariu: La pct. 25 nu este indicată forma raportului</p>	<p>Întreprinderile de gaze naturale vor prezenta un raport ce va include informații și explicații cu privire la măsurile întreprinse pe parcursul situațiilor excepționale din sectorul gazelor naturale.</p>
	<p>61. Măsurile bazate pe mecanisme de piață sunt grupate după cum urmează:</p>		

	<p>1) <i>măsuri legate de ofertă:</i> d) stocarea comercială de gaze naturale: <u>capacitatea de extracție</u> și volumul gazelor naturale stocate; i) dispacerezarea rețelelor de transport al gazelor naturale și cooperarea OST din Republica Moldova cu OST din țările vecine pentru coordonarea <u>livrărilor</u> de gaze naturale.</p>	<p>De precizat sensul. De substituit cu cuvântul „fluxurile”.</p>	<p>Este vorba despre volumul de gaze naturale stocat și care este capacitatea zilnică orară care urmează a fi extrasă. Nu se acceptă. Se înțelege nu doar fluxurile de gaze naturale, dar și „livrările” furnizorul și destinatarul la care se livreaza gazele naturale.</p>
	<p>86. Standardul privind infrastructura stabilește că, în cazul ieșirii din funcțiune a oricărui element al infrastructurii principale (<i>conducta magistrală de gaze naturale</i>, care are cea mai mare capacitate tehnică) a sistemului de gaze naturale, infrastructura rămasă disponibilă trebuie să aibă capacitatea tehnică, determinată conform prezentului punct, pentru a asigura volumul total de gaze naturale pentru Republica Moldova, necesar pe parcursul unei zile în care cererea de gaze naturale este excepțional de mare, constatată cu o probabilitate statistică o dată la 20 de ani).</p>	<p>De substituit cu expresia “conducta magistrală de transport al gazelor naturale”.</p>	<p>Nu se acceptă. Se are în vedere o conductă magistrală de transport al gazelor naturale. (Pipeline și network sunt noțiuni diferite).</p>
	<p>87. <i>GNLm</i> capacitatea tehnică maximă a instalațiilor de gaze naturale lichefiate (GNL)</p>	<p>De substituit cu abrevierea <i>LNGm</i></p>	<p>Nu se acceptă. Abrevierea la gaze naturale lichefiate este GNL</p>
	<p>95. Furnizorii de gaze naturale cărora li s-a impus obligația de serviciu public și operatorii de sistem sunt obligați să întreprindă măsuri necesare pentru a asigura aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor protejați, în următoarele cazuri</p>	<p><i>Comentariu:</i> Nu este clar ce măsuri poate sa asigure OST în acest sens, atat timp cat asigura capacitatea tehnică a sistemului de transport in condiții de siguranță si calitate</p>	<p><i>Explicație:</i> Măsurile și acțiunile sunt incluse în Planul de acțiuni și respectiv operatorii de sistem sunt obligați să le îndeplinească, inclusiv lucrul cu consumatorii noncasnici pentru a limita, întrerupe consumul de gaze naturale de către acești consumatori finali.</p>
	<p>97. Listele consumatorilor protejați se păstrează la operatorii de sistem respectivi, se actualizează o dată la <u>două luni</u> și se prezintă, la solicitare, organului central de specialitate și/sau</p>	<p>6 luni</p>	<p>Nu se acceptă. Se menține termenul de 2 luni pentru a fi asigurată actualizarea continuă a listei consumatorilor protejați.</p>

	OST. La apariția situației excepționale, operatorii de sistem sunt obligați să prezinte imediat listele consumatorilor protejați OST.		
	97. Anual, până la data de 1 august, OST în baza informației prezentate până la data de 1 iulie de OSD și furnizori, prezintă organului central de specialitate, lista nominală a consumatorilor protejați grupați pe categorii, ce include informația în formatul de raportare coordonat preventiv de OST cu organul central de specialitate.		Se acceptă.
	123. Pentru a permite autorităților competente din țările părți ale Comunității Energetice, statele membre ale Uniunii Europene și Secretariatului Comunității Energetice să evalueze situația securității aprovizionării cu gaze naturale la nivel național, fiecare întreprindere de gaze naturale notifică:	De substituit cuvintele „întreprindere de gaze naturale” cu cuvintele „utilizator de sistem”	Nu se acceptă. Se menține prevederea din Regulamentul 2017/1938.
	140. Până la data de 1 ianuarie 2025, întreprinderile de gaze naturale notifică organului central de specialitate informații cu privire la toate contractele de furnizare a gazelor cu o durată mai mare de un an	De substituit cuvintele „întreprinderile de gaze naturale” cu cuvintele „utilizatorii de sistem”	Nu se acceptă. Se recomandă de menținut prevederea din Regulamentul 1938.
La Planul de acțiuni			
	Pct. 2 (pag. 2)* Capacitatea tehnică PI Căușeni (pe direcția UA-RM) este 10 mln. m ³ /zi, (20 °C) în conformitate cu prevederile Acordului de interconectare din 30.12.2019, inclusiv Actul adițional, încheiat între „Gas TSO of Ukraine” LLC, „Moldovatrangaz” S.R.L. și „Moldovagaz” S.A. în calitate de reprezentant al operatorului sistemului de transport al gazelor din Moldova pe teritoriul Transnistrean, preluat ulterior de „Vestmoldtrangaz” S.R.L. în conformitate pct.4 din Hotărârea ANRE nr.434/2023.		Nu se acceptă. În conformitate cu <i>Hotărârea ANRE nr. 624/2023 privind aprobarea listei punctelor de intrare/ieșire în/din rețeaua de transport a gazelor naturale operate de SRL Vestmoldtrangaz</i> , capacitatea tehnică a PI Căușeni pe direcția UA-RM constituie 12 mln. m ³ /zi, (20 °C). Hotărârea ANRE a fost aprobată în baza solicitării VMTG din 29.09.2023 privind aprobarea Listei pct. de intrare/ieșire. Capacitatea de 12 mln luată în considerare în procesul de calculare a tarifelor de intrare/ieșire de către ANRE. În conformitate cu prevederile Acordului de interconectare din 30.12.2019, (p. 16) capacitatea

		<p>maximă a punctului este de 15.8 mln. m³/zi, (200C).</p> <p>Urmare a renegocierii Acordului de interconectare cu OST din UA, capacitățile tehnice pot fi modificate și prezentate la ANRE pentru aprobare.</p>
	<p>La pag. 7 de completat cu textul: Pentru alimentarea consumatorilor zonei de nord se utilizează conducta Ananiev-Cernăuți-Bogorodceni (ACB) ce asigură transportul de gaze atât pentru consumatorii interni cât și tranzitul de gaze către depozitul subteran de gaze din Bogorodceni. PI Alexeevka și PI Ananiev conectează sistemul de transport al gazelor naturale din Republica Moldova cu cel din Ucraina la Nord. PI Alexeevka este amplasat pe malul drept al Nistrului. Bansamentul Ungheni-Bălți (U-B) al conductei Ananiev-Cernăuți-Bogorodceni (ACB) asigură transportul de gaze naturale către raioanele de nord și centru a țării. Conducta magistrală Chișinău - Rîbnița (C-R), asigură transportul de gaze naturale către raioanele de centru și nord a țării, aceasta fiind conectată cu conducta Odesa -Chișinău (O-C). Conducta magistrală Olișcani-Saharna asigură interconectarea gazoductelor Ananiev-Cernăuți-Bogorodceni cu conducta magistrală Chișinău - Rîbnița (C-R). PI Grebeniki și PI Căușeni conectează sistemul de gaze naturale din Republica Moldova cu cel din Ucraina la Est. Acestea sunt utilizate în principal pentru alimentarea cu gaze a consumatorilor RM (ambele maluri ale Nistrului) și consumatorii Ucrainei, cu toate că inițial au fost concepute pentru tranzit. Pentru consumatorii interni zona centrală a țării se utilizează conductele magistrale Chișinău - Rîbnița (C-R), Odesa - Chișinău (O-C) și Tocuz-Cainari - Mereni (T-C-M), ce asigură interconectarea gazoductelor Ananiev - Tiraspol - Izmail (A-T-I), Razdelinaia-Izmail (R-I), Șebelince-Dnepropetrovsk-Krivoi Rog - Razdelinaia-Izmail (Ș-D-K-R-I), destinate tranzitului. Conducta magistrală de gaze „Tocuz – Căinari – Mereni”, asigură în mod fiabil menținerea unei presiuni constante pentru alimentarea orașului Chișinău, zonei de centru și zonei de nord (inclusiv prin intermediul conductei Bălți-Ungheni), precum și posibilitatea alimentării cu gaze a localităților din raioanele Căușeni, Ialoveni și Anenii-Noi. Conexiunea între conductele de transport gaze naturale Ananiev - Tiraspol-Izmail (A-T-I), Razdelinaia-Izmail (R-I), Șebelince-Dnepropetrovsk-Krivoi Rog - Razdelinaia-Izmail (Ș-D-K-R-I) și conducta magistrală de gaze „Tocuz</p>	<p>Se acceptă în redacția prevăzută de Plan.</p> <p><i>„Pentru aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor finali din partea de nord se utilizează conducta Ananiev-Cernăuți-Bogorodceni (ACB) ce asigură transportul de gaze atât pentru consumatorii finali cât și tranzitul de gaze naturale spre depozitul subteran de gaze naturale din Bogorodceni...”</i></p>

– Căinari – Mereni” este asigurată prin nodul de reglare a presiunii și nodul de reglare - măsurare de la PMG Tocuz.
 Pentru alimentarea consumatorilor zonei de sud se utilizează conductele branșament conectate la rețeaua de conducte magistrale Ananiev - Tiraspol - Izmail (A-T-I), Razdelinaia-Izmail (R-I), Șebelinka-Dnepropetrovsk-Krivoi Rog - Razdelinaia-Izmail (Ș-D-K-R-I), destinate tranzitului gazelor din Ucraina spre țările din regiunea balcanică cum și în regim revers din țările balcanice spre Ucraina.
 Lungimea totală a celor 3 rețele de transport este de 246,967 km (malul drept al Nistrului)

În Tabelul nr. 2,

De adăugat stația de comprimare - SMG Tocuz.

Lungimea totală a rețelelor: 660,705 km

La pag. 7, după textul “reducerea consumului intern de gaze naturale cu circa 47%” de completat cu textul „Din cauza tarifului de furnizare excesiv de mare”.

Numărul punctelor de ieșire spre rețelele de distribuție a gazelor naturale – 89.

Numărul de punctelor de ieșire spre consumatorii finali instalațiile de utilizare ale cărora sunt racordate la rețeaua de transport al gazelor naturale - 8 (din care: 1 SP a agentului economic; 6 SAAGC; CET-Nord declarat comercial consumator direct, dar instalațiile de utilizare nu sunt racordate la rețeaua de transport al gazelor naturale)

În Tabelul 3 de completat cu lungimile TTG.

Conducta	Lungime RM (L _{TTG} /L _{VMTG}), km
Ananiev – Tiraspol - Ismail (ATI) ¹	92,1 (29,19/62,91)
Șebelinka Dnepropetrovsk - Krivoi - Rog - Ismail (ȘDKRI)	124,58 (36,763/91,817)
Razdelnaia - Ismail (RI)	126,460 (34,22 / 92,24)
Ananiev - Cernăuți - Bogorodceni (ACB)	199,6 (15,0 / 184,8)
Chișinău - Rîbnița (CR)	126,2 (35,1 / 91,1)
Tocuz – Căinari -Mereni (TCM)	62,74 (0 / 62,74)

Nu se acceptă. Lungimea totală a celor 3 conducte pe întreg teritoriul RM constituie 343.14 km. (a se vedea Tabela 3 unde VMTG a solicitat includerea lungimilor totale, nu doar pentru partea dreaptă).

Se acceptă.

Se acceptă.

Nu se acceptă exprimări subiective. Tarifele/prețurile sunt calculate în baza costurilor.

Nu se acceptă. A se vedea Anexa 3 din HANRE nr. 624/2023 aprobată la solicitarea VMTG (+ SAAGNC - 90 Bender, SAAGNC - 500 Tiraspol, Copanca 2 SAAGNC – 70)

Se acceptă.

¹ Conductele ATI, RI, ȘDKRI, constituie împreună coridorul transbalcanic pe teritoriul Republicii Moldova și al Ucrainei¹;

Iași – Ungheni -Chișinău	120,008 (0 / 120,008)	Nu se acceptă. Capacitatea tehnică PI Căușeni s-a stabilit conform Listei pct. de intrare/ieșire aprobate de ANRE.
<p>Pag. 24. Capacitatea bidirecțională totală cu țările vecine este de 23,914 mil. m³/zi, inclusiv 21,874 mil. m³/zi cu Ucraina și 2,04 mil. m³/zi cu România.</p>		
<p>La pagina 24 de exclus fraza „<i>Conducta de gaze naturale Ananiev-Tiraspol-Ismail este utilizată pentru a asigura tranzitul gazelor naturale spre țările balcanice, însă din mai 2021 nu a avut loc tranzitul de gaze naturale</i>”.</p> <p>De exclus măsura 5 (pagina 32). Măsuri preventive ce se referă la diminuarea cererii de gaze naturale</p>		Nu se acceptă. Este oportun de menținut.
<p>În tabelul 8</p>		
<p>De exclus sbp. 5 din lista proiectelor de investiții propuse pentru creșterea securității aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova potrivit Planului de dezvoltare al sistemului național de transport al gazelor naturale pentru perioada 2023 – 2032 al SRL „Vestmoldtransgaz.</p>		Nu se acceptă. În cazul în care nu este justificare, urmează a fi menținută această măsură. Dacă OST nu dorește să îndeplinească nu înseamnă că nu poate exista astfel de măsură.
<p>La sbp. 6) descrierea va avea următoarea redacție “Scopul proiectului este asigurarea curgerii bidirecționale a gazelor pe conducta transbalcanică Ananiev-Tiraspol-Ismail (ATI) și creșterea capacităților de transport gaze în regim revers pe coridorul transbalcanic”.</p>		Se acceptă.
<p>La pagina 45. În cazul situațiilor excepționale în sectorul gazelor naturale, operatorii de sistem vor presta cu prioritate serviciile de transport și de distribuție a gazelor naturale consumatorilor protejați. Comentariu: <i>Furnizorii au obligația sa asigure cu gaze în mod prioritar prin nominalizări consumatorii protejați.</i></p>		Se acceptă.
<p>Pag. 46 VMTG nu a aderat la Inițiativa CESEC și la SEEGAS. Consideram ca info nu este actuală.</p>		
<p>Pag 46 SRL „Vestmoldtransgaz” are încheiate 44 contracte pentru prestarea serviciului de transport al gazelor naturale.</p>		Explicație: Atît furnizorii cât și operatorii de sistem au obligațiile sale.
<p>Pag 64 de exclus cuvintul „incidentele”.</p> <p><i>Planul de Urgență.</i></p>		Nu se acceptă. În text se indică că în anul 2021 OST din RM a aderat la CESEC și SEEGAS.
<p>La pct. 15 de substituit cuvintele “operatorii de sistem” cu “OSD”.</p>		Se acceptă. Informația inițială a fost prezentată de VMTG.
<p>La pct. 26 De exclus cuvintele “incidentele”.</p>		Nu se acceptă. A se vedea tabel 2.
<p>1. Pct. 40 va avea următoarea redacție “<i>În perioada existenței situațiilor excepționale în sectorul gazelor naturale, la indicația OST, toți Furnizorii și OSD sunt obligați să asigure cu gaze naturale consumatorii protejați</i>”.</p>		Nu se acceptă. Se menține textul initial. Operatorii de sistem sunt acei care vor limita întreruperea livrării gazelor naturale către consumatorii protejați, dar nu furnizorii.
<p>Măsura 4 (Alertă) va avea următorul conținut: OST menține linepack-ul în limitele prevăzute de către Acordurile de interconectare, astfel încât să poată asigura activitatea de transport al gazelor naturale</p>		Nu se acceptă. Linepack-ul este format din gazele naturale care sunt stoate în rețeaua de transport a gazelor

	<p>OST asigură linepackul sistemului de transport în conformitate cu prevederile AI și acoperirea pierderilor tehnice de gaze, cantități suplimentare de gaze, nu se justifică economic și pot perturba activitatea de transport al gazelor naturale în cazul în care (situația prezentă) mecanismele de echilibrare nu sunt aplicabile și nu funcționează.</p> <p><i>Argumentare:</i> Măsura 5. – textul “<i>Metodologia de calculare a plăților pentru dezechilibru aprobată de ANRE</i>” se substituie cu textul “<i>mecanismele legale aplicabile în vigoare</i>”.</p> <p>Se propune coeficientul care să stimuleze utilizatorii de sistem să-și echilibreze portofoliile de echilibrare să fie aprobat de ANRE</p> <p>Măsura 1 Urgentă (pag. 74) După cuvintele “<i>responsabil de aplicare</i>” de adăugat textul “<i>pentru consumatorii direcți și notificarea participanților la piața gazelor naturale</i>”.</p> <p>Pct. 58 de completat cu textul „<i>până la data de 1 iulie</i>”.</p> <p>Anexa 2 la Planul de urgență</p> <p>Măsura “<i>Utilizarea gazelor naturale stocate în rețelele de transport din țară</i>” de exclus.</p> <p><i>Comentariu:</i> Nu suntem de acord cu utilizarea gazelor naturale din conductele de transport gaze care fac obiectul linepack-ului și acoperii consumurilor tehnologice și pierderilor de gaze naturale, deoarece prin această măsură se poate afecta întreaga activitate de transport al gazelor naturale.</p> <p>Suplimentar, menționăm faptul că nu există trasabilitate și claritate în datele prezentate în tabele.</p>	<p>naturale. Linepack-ul este utilizat ca mijloc de echilibrare a sistemului sau de acoperire a cererii utilizatorilor de sistem chiar și atunci când cantitatea injectată în sistem într-o anumită zi nu corespunde consumului. Operatorii de sistem gestionează continuu linepack-ul pentru a se asigura că cerințele clienților pot fi îndeplinite, fără a depăși nivelurile de presiune sigure.</p> <p>A se vedea https://energyknowledgebase.com/topics/line-pack.asp</p> <p>Nu se acceptă. Coeficientul va fi aplicat de OST în conformitate cu Metodologia aprobată de către ANRE.</p> <p>Nu se acceptă. A se vedea competențele OST stabilite la Secțiunea 12 din Planul de urgență.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>Nu se acceptă. Linepack-ul este format din gazele naturale care sunt stocate în rețeaua de transport a gazelor naturale. Linepack-ul este utilizat ca mijloc de echilibrare a sistemului sau de acoperire a cererii utilizatorilor de sistem chiar și atunci când cantitatea injectată în sistem într-o anumită zi nu corespunde consumului. Operatorii de sistem gestionează continuu linepack-ul pentru a se asigura că cerințele clienților pot fi îndeplinite, fără a depăși nivelurile de presiune sigure.</p>
--	---	---